

Generalforsamlingens medlemmer
Styrets medlemmer
Intern og ekstern revisor

Kristiansand, 29. februar 2024

Innkalling til generalforsamling

Dato: 21. mars 2024
Kl.: 17:00
Sted: Hotell Norge, møterom Stup, Kristiansand

Det serveres en kald rett fra kl. 16:30

Til behandling foreligger:

Sak 1	Åpning av møtet
ved generalforsamlingens leder Anne Omholt Hovstad	
Sak 2	Opprop og fortegnelse over fremmøtte medlemmer av generalforsamlingen
ved Liv Sivertsen	
Sak 3	Valg av to personer til å undertegne protokollen sammen med møteleder
ved generalforsamlingens leder Anne Omholt Hovstad	
Sak 4	Godkjennelse av innkalling og dagsorden
ved generalforsamlingens leder Anne Omholt Hovstad	
Sak 5	Status Sparebanken Sør
ved konsernsjef Geir Bergskaug	
Sak 6	Årsoppgjøret 2023
Årsregnskap og styrets beretning inkl. disponering
Bærekraftsrapport
Revisjonsberetning
Fastsettelse av revisjonsgodtgjørelse	vedlegg
Sak 7	Rapport om godtgjørelse til ledende personer
ved konsernsjef Geir Bergskaug	vedlegg
Sak 8	Fullmakt til erverv av egne egenkapitalbevis
ved konsernsjef Geir Bergskaug	vedlegg
Sak 9	Fullmakt for opptak av ansvarlig lån, fondsobligasjoner og etterstilt seniorgjeld
ved konsernsjef Geir Bergskaug	vedlegg
Sak 10	Valg
10.1 Valg av leder og nestleder til generalforsamlingen	vedlegg

10.2	Valg av leder og nestleder til styret	vedlegg
10.3	Valg av medlemmer og varamedlem til styret	vedlegg
10.4	Valg av leder, medlemmer og varamedlemmer til generalforsamlingens valgkomité	vedlegg
	ved leder av valgkomitéen for generalforsamlingen Birgitte Midgaard	
Sak 11	Informasjon om kundevalget 2024	
	ved leder av valgkomitéen for kundene Birgitte Midgaard	
Sak 12	Valg av medlemmer og varamedlemmer til kundenes valgkomité	vedlegg
	ved leder av valgkomitéen for kundene Birgitte Midgaard	
Sak 13	Informasjon om egenkapitalbeviseier-valget 2024	
	ved medlem av valgkomitéen for EK-beviseierne Nina Gumpen Hansen	
Sak 14	Valg av medlemmer og varamedlemmer til EK-valgkomité	vedlegg
	ved medlem av valgkomitéen for EK-beviseierne Nina Gumpen Hansen	
Sak 15	Informasjon om valg av ansatte til generalforsamlingen	vedlegg
	ved dir. konsernstab Rolf H. Søraker	
Sak 16	Generalforsamlingens time	
	ved dir. konsernstab Rolf H. Søraker	
Sak 17	Foredrag om makroøkonomiske forhold	
	ved sjeføkonom Tore Vamraak	

Eventuelle forfall bes meddelt på mail til lgs@sor.no.

Kristiansand, 29. februar 2024

Knut Ruhaven Sæthre
styrets leder

Sak 6/24 Årsoppgjør 2023

Generalforsamlingen skal godkjenne årsregnskap med noter og styrets beretning, herunder beslutning om utdeling av utbytte. Videre skal forstandskapet godkjenne revisors honorar.

Vedlagt følger:

Årsrapport for 2023 som inkluderer følgende:

- Oppsummering av året fra administrerende direktør Geir Bergskaug
- Nøkkeltall konsern
- Styrets beretning, inkludert forslag til overskuddsdisponering
- Årsregnskap med noter
- Eierstyring og selskapsledelse
- Rapport om godtgjørelse til ledende personer (behandles i sak 7/24)
- Erklæring fra styret og daglig leder (Verdipapirhandelloven § 5-5)
- Revisjonsberetning 2023

Bærekraftsrapport 2023

Fastsettelse av revisjonsgodtgjørelse

Styret har vedtatt å etablere en egen gavestiftelse under navnet Sør-Fondet. Formålet med stiftelsen er at den skal kunne motta gaver fra bankens gavefond, som skal benyttes til gaver til allmennyttige formål. Ved å overføre midlene til en egen gavestiftelse, vil midlene som i dag er egenkapital i konsernets balanse bli fraregnet balansen på samme tidspunkt som for utbetaling av utbytte og kundeutbytte. Gavefondet regnes ikke inn som ren kjernekapital etter kapitaldekningsreglene og etableringen er et ledd i å optimalisere bankens egenkapital.

Det foreslås for generalforsamlingen å fatte følgende vedtak:

Generalforsamlingen har behandlet styrets årsberetning, årsregnskap med noter og revisjonsberetning for Sparebanken Sør. Generalforsamlingen godkjenner årsregnskapet for konsern som viser et overskudd på 1 772 mill. kroner og for Sparebanken Sør (morbank) som viser et overskudd på 1 701 mill. kroner, som bankens regnskap for 2023.

Årsoverskuddet for Sparebanken Sør (morbank) på 1 701 mill. kroner disponeres som følger:

Utbytte	417 mill. kroner
Gaver lokalsamfunnet (gavefond)	208 mill. kroner
Kundeutbytte	417 mill. kroner
Overført utjevningsfond	239 mill. kroner
Overført til grunnfondskapital	358 mill. kroner
Renter hybridkapital	61 mill. kroner
Sum disponert	1 701 mill. kroner

Utbetaling av bankens overskudd gjennomføres som følger:

- Overføring av midler til bankens gavefond gjennomføres umiddelbart. Styret gis fullmakt til disponering av det beløp som er avsatt til gavefond, herunder overføre hele eller deler til gavestiftelsen Sør-Fondet (under etablering).

- *Utdeling av utbytte på 10,0 per egenkapitalbevis (417,0 mill. kroner) til dem som er egenkapitalbevisiere per 21. mars 2024. Utbetaling 4. april 2024. Egenkapitalbevisene i Sparebanken Sør noteres «ex-utbytte» 22. mars 2024.*

Revisjonshonorar 2023 for banken fastsettes til kr. 800 000 ekskl. mva.

ÅRSRAPPORT 2023

8300 ville eie for nesten 2 milliarder

Høyere kurs og økt omsetning på Oslo Børs, tusenvis av nye eiere og mange velrenommerte institusjonelle investorer på aksjonærlisten. Høsten 2023 solgte Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør egenkapitalbevis i banken for ca. 2,9 milliarder kroner. Resultatet overgikk alle forventninger.

Våren 2022 ble en ny og forbedret kapital- og utbyttestruktur for banken vedtatt. Bankens børsnoterte egenkapital økte fra 15 til 40 prosent, en ny utbyttepolitikk kom på plass og som første bank i vår landsdel, innførte vi kundeutbytte. Resultatet skulle bli økt markedsverdi, et mer likvid egenkapitalbevis, en bredere eierbase, og mer penger tilbake til landsdelen og kundene.

Syv fullsatte folkemøter

I juni 2022 ble det konvertert om lag 3 milliarder kroner fra grunnfondet til egenkapitalbevis, som igjen ble overført til bankens største eier, Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør. Størsteparten av bevisene skulle selges i markedet, men i innspurten fikk aksjemarkedene et voldsomt fall, særlig etter en trippel renteheving fra den amerikanske sentralbanken. Derfor ble nedsalget satt på pause.

Pausen varte i godt over ett år, og først høsten 2023 kunne stiftelsen fortsette prosessen frem mot et nedsalg. Etter utallige møter med investorer i inn- og utland, syv fullsatte folkemøter og en stor markedsføringskampanje, ble selve nedsalget i slutten av november en stor suksess, med enorm interesse og en solid overtegning. Eierbasen til Sparebanken Sør er nå på over 10 000 personer og virksomheter, vi har store solide eiere på toppen av aksjonærlisten – i tillegg til eierstiftelsen. Kursen har steget fra 125 kroner ved tidspunktet for nedsalget til 144 kroner ved utgangen av 2023. Vi har nå et styrket egenkapitalbevis!

De viktigste tallene fra nedsalget:

- Det ble totalt i alle de tre tilbudene (institusjonelt, offentlig og ansatte) mottatt tegninger på NOK 8,2 mrd. Tilgjengelige egenkapitalbevis for salg utgjorde ca. NOK 2,9 mrd.
- Den fastsatte prisen per egenkapitalbevis ble satt til NOK 125.
- I det offentlige tilbudet tegnet om lag 8300 investorer seg for en samlet sum på ca. NOK 2 mrd.
- 326 ansatte i banken tegnet seg for totalt NOK 43,2 mill.
- Totalt 23 102 027 egenkapitalbevis ble tildelt til sammen i de tre tilbudene. 19 407 218 i det institusjonelle tilbudet, 3 349 042 i det offentlige tilbudet, og 345 767 i tilbudet til ansatte.
- Etter gjennomført tildeling er Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør fremdeles bankens største eier med over 25 % av egenkapitalbevisene.

Innholdsfortegnelse

4	Konsernsjefen ser tilbake på 2023
6	Nøkkeltall konsern
8	Styrets beretning
23	Resultatregnskap
24	Balanse
25	Endringer i egenkapital
26	Kontantstrømoppstilling
27	Noter
95	Beregninger
96	Alternative resultatmål
98	Eierstyring og selskapsledelse
104	Rapport om godtgjørelse til ledende personer
112	Erklæring fra styret og daglig leder
113	Revisjonsberetning
118	Organisering
119	Konsernledelsen

Konsernsjefen ser tilbake på 2023

2023 ble året der Sparebanken Sør ga mer tilbake til både kundene og den landsdelen vi er en del av – i form av kroner og kompetanse. Stikkord som kundeutbytte, kunstig intelligens, ny sjeføkonom og et stort nedsalg, står igjen som viktige overskrifter fra året som nå ligger bak oss. Jeg starter likevel med den solide bankdriften, som ligger til grunn for alt vi er og alt vi gjør.

LITT MER KAN BETY MYE

Vi lever i en postpandemisk verden, med krig i Europa, høy prisvekst, økte renter og svak kronekurs. Det påvirker hele økonomien, og både husholdninger og bedrifter kjenner trangere tider og økt usikkerhet på kroppen. Det gjør det ekstra viktig å være en relasjonsbank som sitter tett på kundene – både digitalt og fysisk. Vi merker at flere trenger hjelp, og at flere ber oss om råd.

I 2023 kunne vi ønske ny konserndirektør for personmarkedet velkommen. Pål Ekberg har lang erfaring fra Nordea og har kommet inn i Sparebanken Sør med sterk motivasjon og høye ambisjoner. Veksten i personmarkedet har vært tilfredsstillende i 2023, og marginene har holdt seg på et solid nivå gjennom året. Vi tar stadig nye skritt for å gi kundene enda bedre digitale tjenester, og en milepæl i 2023 var da vi bikket 100.000 månedlige brukere i mobilbanken. Selvbetjening er effektivt for både bank og kunde, og lar oss bruke tiden på rådgivning der det er aller viktigst. Et viktig eksempel på det er kundesenteret vårt, som nå er tilgjengelige på telefon og chat døgnet rundt – og som tok pallplass i kåringen av landet beste kundesenter for bank.

Pål Ekberg tok over etter Gunnar P. Thomassen, som nå leder bedriftsmarkedsdivisjonen i banken. Gjennom 2023 har de styrket sin posisjon som næringslivsbanken i landsdelen, med en solid vekst i utlånsporteføljen på 5,4 prosent. De utvikler stadig nye digitale løsninger, og etablerer nå også en egen avdeling dedikert til småbedriftssegmentet. I tillegg til å være en leverandør av gode, trygge og effektive banktjenester for kundene våre, skal vi for landsdelen og næringslivet også være en viktig aktør for bærekraftig vekst og utvikling. Derfor samarbeider vi tett med og støtter næringsforeninger, vi gir viktige gaver til strategisk utvikling – og vi er en møteplass for kunnskapsdeling og nettverksbygging. Det er også en sparebanks rolle!

VI GIR TILBAKE TIL LANDSDELEN

Det som er bra for banken, skal være bra for kundene og landsdelen. Derfor var et av årets høydepunkter da vi som første bank i landsdelen, innførte kundeutbytte. Med et utbytte på 0,20 prosent, kunne vi i april 2023 overføre 226 millioner kroner til både person- og bedriftskunder med lån eller innskudd i Sparebanken Sør. Det ble tatt godt imot, og jeg merker at det skaper stor stolthet internt i banken.

I 2023 var gavefondet til banken rekordstort. Hele 150 millioner ble delt ut til allmenntilgjengelige gaver, som skaper vekst og utvikling for landsdelen. Et så stort gavefond gir også et større ansvar og flere muligheter for å bidra til viktige strategiske prosjekter. Fra året som ligger bak oss, vil jeg spesielt nevne to gavetildelinger: Havvindsatsingen er, bokstavelig talt, i vinden for tiden – også på Sørlandet. Landsdelen står samlet og har allerede tatt en ledende nasjonal posisjon innen havvind. Vi vet at kompetanse gir forsprang, og derfor ga Sparebanken Sør 30 millioner kroner til etablering av et nasjonalt kompetansesenter for havvind, lokalisert i Kristiansand. Kunstig intelligens (KI) er på full fart inn i de fleste bransjer og alle deler av livene våre. CAIR, senter for forskning på kunstig intelligens på Universitetet i Agder, forsker på og utvikler demokratisk kunstig intelligens, en åpen og grønnere KI, som kan være et alternativ til de store teknologigigantene. Deres behov for å mangedoble datakraften, gjorde at Sparebanken Sør ga en gave på 27 millioner kroner til finansiering av fire nye superservere og to nye doktorgradsstillinger.

De ansatte i banken er vår viktigste ressurs, men vi ser også at flere og flere av våre dyktige kollegaer er en viktig ressurs for landsdelen. I august 2023 fikk vi regionens første sjeføkonom, med ansettelsen av Tore Grobæk Vamraak, og noen måneder senere kom Elisabeth Austad Asser tilbake til

banken med en doktorgrad i kunstig intelligens. Fra før av har vi vår sikkerhetsansvarlig, Åsmund Myklevoll, som bidrar på mange arenaer med sin kunnskap om bekjempelse av svindel. Alle tre er eksempler på Sparebanken Sør-ansatte som har stor verdi for oss, men som også har stor verdi for landsdelen.

ØKONOMISK KRIMINALITET OG SVINDEL

For bare noen år siden var vi en liten håndfull ansatte i banken som jobbet med økonomisk kriminalitet. Nå er vi om lag 30 mennesker som jobber for å hindre at penger hvitvaskes eller ender opp som terrorfinansiering, og som står klar til innsats når kunder forsøkes svindles for små og store summer. Svindel har medført store tap for bankene, også for oss. Gjennom 2023 har vi tatt store og viktige grep, både på systemnivå og i arbeidsmetodikk. Vi har en egen døgnåpen telefontjeneste for kunder som utsettes for svindel; vi har innført en rekke tekniske tiltak for å hindre at svindleren får tilgang på kundenes penger; vi sender ut informasjon og er synlige i media; og vi inviterer til fullsatte arrangementer om forebygging av svindel. Selv om svindel fremdeles er en stor utfordring, hindrer vi nå langt flere svindelforsøk og stopper en større andel av pengene på vei ut av kundenes kontoer. Det er bra for kundene, og det medfører mindre økonomisk tap for banken.

8300 VILLE BLI EIER I BANKEN

Jeg skal ikke bruke mye tid på det dere kan lese mer om i starten av denne årsrapporten, men et av årets store høydepunkter var selvsagt nedsalget av egenkapitalbevis fra vår største eier, Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør. Som følge av en nye og forbedret kapital- og utbyttestruktur for banken, økte vi vår børsnoterte egenkapital fra 15 til 40 prosent, fikk ny utbyttepolitikk på plass, og som første bank på Sørlandet, innførte vi kundeutbytte. De nye egenkapitalbevisene ble overført til bankens eierstiftelse, som i desember solgt seg ned i markedet. Lang historie kort: økt markedsverdi, et mer likvid egenkapitalbevis, en bredere eierbase, og mer penger tilbake til landsdelen og kundene. Resultatet overgikk alle forventninger.

200 NYE ÅR I LANDSDELEN

I 2024 fyller Sparebanken Sør 200 år. Det skal feires, markeres og dokumenteres, samtidig som vi tar fatt på 200 nye år som landsdelens største og beste bank. Jeg gleder meg til året – og årene – som ligger foran oss. Takk for alt vi fikk bety og alt vi fikk være med på i 2023 – og velkommen til et nytt år med Sparebanken Sør i førersetet.

Stødig, engasjert og framtidsrettet!

Geir Bergskaug

Konsernsjef

Nøkkeltall konsern

MILLIONER KRONER	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2019
Resultat					
Netto renteinntekter	3 043	2 368	1 939	1 914	1 926
Netto provisjonsinntekter	400	417	419	347	344
Netto inntekter fra finansielle instrumenter	3	-82	0	40	24
Andre driftsinntekter	128	131	191	143	74
Sum netto inntekter	3 573	2 834	2 549	2 444	2 368
Sum driftskostnader før tap	1 297	1 145	1 018	958	918
Driftsresultat før tap	2 276	1 690	1 531	1 486	1 450
Tap på utlån og garantier	49	74	-18	83	-17
Resultat før skattekostnad	2 227	1 615	1 549	1 403	1 467
Skattekostnad	454	332	323	307	342
Resultat for perioden	1 773	1 283	1 226	1 096	1 125
Resultat i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital					
Netto renteinntekter	1,91 %	1,58 %	1,35 %	1,36 %	1,53 %
Netto provisjonsinntekter	0,25 %	0,28 %	0,29 %	0,25 %	0,27 %
Netto inntekter fra finansielle instrumenter	0,00 %	-0,05 %	0,00 %	0,03 %	0,02 %
Andre driftsinntekter	0,08 %	0,09 %	0,13 %	0,10 %	0,06 %
Sum netto inntekter	2,25 %	1,89 %	1,78 %	1,74 %	1,88 %
Sum driftskostnader før tap	0,82 %	0,76 %	0,71 %	0,68 %	0,73 %
Driftsresultat før tap	1,43 %	1,13 %	1,07 %	1,06 %	1,15 %
Tap på utlån og garantier	0,03 %	0,05 %	-0,01 %	0,06 %	-0,01 %
Resultat før skattekostnad	1,40 %	1,08 %	1,08 %	1,00 %	1,17 %
Skattekostnad	0,29 %	0,22 %	0,23 %	0,22 %	0,27 %
Resultat for regnskapsåret	1,11 %	0,86 %	0,86 %	0,78 %	0,89 %
Nøkkeltall resultat					
Egenkapitalavkastning etter skatt (justert for hybridkapital)	11,3 %	8,7 %	9,0 %	8,4 %	9,5 %
Kostnader i % av inntekter	36,3 %	40,4 %	39,9 %	39,2 %	38,8 %
Kostnader i % av inntekter, ekskl. netto inntekter fra finansielle instrumenter	36,3 %	39,3 %	40,0 %	39,9 %	39,2 %
Nøkkeltall balanse					
Forvaltningskapital	157 407	157 435	144 182	142 126	129 499
Gjennomsnittlig forvaltningskapital	159 000	150 000	143 100	140 400	125 900
Netto utlån til kunder	127 532	123 852	116 653	111 577	106 334
Utlånsvekst i % siste 12 mnd.	3,0 %	6,2 %	4,5 %	4,9 %	3,3 %
Innskudd fra kunder	69 272	65 596	63 146	59 833	57 949
Innskuddsvekst i % siste 12 mnd.	5,6 %	3,9 %	5,5 %	3,3 %	2,5 %
Innskudd i % av netto utlån	54,3 %	53,0 %	54,1 %	53,6 %	54,5 %
Egenkapital (inklusive hybrid kapital)	16 752	15 779	14 941	13 752	13 081
Tap i prosent av netto utlån, annualisert	0,04 %	0,05 %	-0,02 %	0,07 %	-0,01 %
Sum misligholdte engasjementer (Trinn 3) i % av brutto utlån	0,84 %	0,54 %	0,67 %	0,90 %	0,79 %
Andre nøkkeltall					
Likviditetsreserve (LCR) konsern	156 %	177 %	140 %	173 %	148 %
Likviditetsreserve (LCR) konsern - EUR	310 %	387 %	604 %	107 %	1168 %
Likviditetsreserve (LCR) morbank	146 %	169 %	127 %	154 %	140 %
Ren kjernekapital	16,8 %	17,1 %	16,4 %	15,7 %	15,7 %
Kjernekapitaldekning	18,1 %	18,5 %	18,1 %	17,1 %	17,6 %
Kapitaldekning	20,3 %	20,7 %	20,3 %	19,1 %	20,3 %
Ren kjernekapital	14 178	13 653	13 004	12 204	11 356
Kjernekapital	15 346	14 784	14 376	13 315	12 767
Netto ansvarlig kapital	17 193	16 518	16 074	14 864	14 686
Uvektet kjernekapitalandel (Leverage ratio)	9,0 %	9,1 %	9,4 %	8,9 %	9,3 %
Antall ekspedisjonssteder	31	35	35	35	34
Antall årsverk i bankvirksomheten	505	485	464	442	429
Nøkkeltall egenkapitalbevis					
Egenkapitalbevisbrøk vektet gjennomsnitt for året	40,0 %	40,0 %	15,7 %	17,3 %	17,2 %
Antall utstedte bevis	41 703 057	41 703 057	15 663 944	15 663 944	15 663 944
Resultat pr. egenkapitalbevis (morbank)	15,7	12,6	11,8	10,5	9,3
Resultat pr. egenkapitalbevis (konsern)	16,4	11,9	12,2	11,3	11,7
Utbytte siste år pr. egenkapitalbevis	10,0	6,0	8,0	14,0	0,0
Bokført egenkapital pr. egenkapitalbevis	149,9	141,0	136,4	140,0	128,5
Kurs/bokført egenkapital pr. egenkapitalbevis	1,0	0,9	1,1	0,8	0,9
Børskurs ved utgangen av perioden	144,0	129,5	146,0	114,5	110,0

Innholdsfortegnelse

Virksomhetens art	s. 8
Hovedtrekk	s. 8
Rammebetingelser 2023	s. 8
Bærekraft (ESG)	s. 8
Virksomhetsområde	s. 9
Årets resultat	s. 10
Balanse	s. 11
Overskuddsdisponering	s. 13
Egenkapitalbevis og utbytte	s. 13
Øvrige datterselskaper	s. 14
Samarbeidende selskaper	s. 14
Risikostyring	s. 15
Rating	s. 18
Eierstyring og selskapsledelse	s. 18
Personale og arbeidsmiljø	s. 18
Forskning og utvikling	s. 19
Samfunnsansvar	s. 19
Gaver til allmennyttige formål	s. 21
Kundeutbytte	s. 21
Utsiktene fremover	s. 21
Avsluttende bemerkninger	s. 21
Styret	s. 22

Styrets beretning

VIRKSOMHETENS ART

Sparebanken Sør er et uavhengig og selvstendig finanskonsern med hovedvirksomhet innenfor bank, verdipapirhandel og eiendomsmegling i Agder, Rogaland, samt Vestfold og Telemark. Eiendomsmeglervirksomheten drives gjennom datterselskapet Sørmeqleren. Skade- og personforsikringsprodukter leveres via forsikringsselskapet Frende, hvor banken er deleier. Banken er også deleier i selskapene Norne Securities og Brage Finans, leverandører av henholdsvis verdipapirhandel, leasing og salgspant. Banken har 31 kontorer, og hovedkontoret ligger i Kristiansand.

HOVEDTREKK

Konsernet Sparebanken Sør leverte et solid resultat i 2023, og styret vil trekke frem følgende:

- Meget god vekst i netto renteinntekter
- Gode resultatbidrag fra tilknyttede selskaper og positive netto finansinntekter
- Lav kostnadsprosent på 36,3
- Fortsatt lave tap og mislighold
- Egenkapitalavkastning etter skatt på 11,3 prosent
- Utlånsvekst på 3,0 prosent
- Innskuddsvekst på 5,6 prosent
- Ren kjernekapitaldekning på 16,8 prosent, over minstekravet (inkl. kapitalkravsmargin) på 16,0 prosent
- Uvektet kjernekapitalandel (Leverage Ratio) på solide 9,0
- Meget vellykket nedslag av egenkapitalbevis fra Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør
- Utbytte til egenkapitalbeviserne på 417 mill. kroner (10,00 kroner per egenkapitalbevis), 417 mill. kroner i kundeutbytte og 208 mill. kroner til gaver i lokalsamfunnet

RAMMEBETINGELSER 2023

Norsk økonomi

Året 2023 har vært preget av at vi er inne i en periode med høy prisvekst, høy lønnsvekst, høye renter og svak kronekurs. Det påvirker hele den norske økonomien. Årsaken ligger dels i hendelser utenlands og dels i utviklingstrekk som er felles for Norge og øvrige land. Hele den vestlige verden hadde stor oppdemmet etterspørsel etter pandemien. Russlands energikrig og senere invasjon av Ukraina har gitt knapphet på viktige innsatsfaktorer. Dette har sammen med den sterke etterspørselen gitt kraftig prisvekst, som har spredt seg til de fleste delene av økonomien og tvunget sentralbankene til å øke rentene.

Samtidig bidrar den geopolitiske situasjonen til usikkerhet om utviklingen fremover: Krigen i Ukraina, uroligheter i Midtøsten og spenningene mellom USA og Kina kan gi uro i økonomien.

Styringsrenten ble gjennom 2023 økt fra 2,75 prosent til 4,5 prosent. Dette har gitt effekt for norsk økonomi. Gjennom 2023 har aktiviteten i norsk økonomi avtatt, men med store variasjoner mellom bransjene. Den kraftige renteøkningen har gitt fall i etterspørsel etter nye boliger, noe som igjen har skapt utfordringer for bygge- og anleggsnæringen. I motsatt ende av skalaen har høye energipriser gitt høy aktivitet i energibransjen.

På landsbasis har boligprisene hatt en svak utvikling i 2023, med en nominell økning på beskjedne 0,5 prosent. I bankens hovedmarked har utviklingen vært mer positiv, og Agder var det fylket som hadde sterkest vekst gjennom 2023 med 8,2 prosent boligprisvekst fra desember 2022 til desember 2023. I bankens hovedmarked, som er Agder og Telemark, indikerer blant annet sykepleierindeksen (hvor stor andel av omsatte boliger som en enslig sykepleier har mulighet til å kjøpe), et mer moderat prisnivå, selv etter en periode med høy prisvekst. Banken vurderer boligmarkedet i bankens hovedmarkeder som relativt stabilt og balansert.

Årsveksten i innenlandsk bruttogjeld til publikum (K2), falt gjennom 2023, og utgjorde 3,4 prosent ved utgangen av året (5,5 prosent i 2022). Veksten i kreditt til husholdningene og næringslivet var henholdsvis 3,1 prosent og 2,6 prosent.

Utvikling i finansmarkedene

Kredittpåslagene for obligasjonsfinansiering av typene Sparebanken Sør benytter seg av, holdt seg på høye nivåer i 2023 sammenlignet med gjennomsnittet de siste årene. Dette etter en oppgang i 2022 blant annet som følge av geopolitisk uro, og delvis på grunn av bankuroen i USA og Europa våren 2023. Påslagene falt for de fleste typer obligasjoner mot slutten av 2023, men var fortsatt på relativt høye nivåer ved årsslutt. Utstedelsesaktiviteten for noen typer obligasjoner var høy, særlig for OMF (obligasjoner med fortrinnsrett) utstedt i norske kroner. Sparebanken Sør utstedte fondsobligasjoner, ansvarlig lån og senior non-preferred i løpet av året.

BÆREKRAFT (ESG)

Sparebanken Sør har lang tradisjon som en ansvarlig samfunnsaktør, og bærekraft er forankret og integrert i bankens strategi. Sparebanken Sør skal operasjonalisere bærekraft i alle forretningsområder, samt bidra til løsninger på de utfordringer innenfor bærekraft som samfunnet står ovenfor. Dette betyr at banken støtter opp om Parisavtalen, Naturavtalen og andre relevante globale og nasjonale initiativer. Sparebanken Sør bidrar på ulike måter for å ivareta regional utvikling og vårt samsunnsansvar som en ansvarlig bank.

Som første bank i Norge ble Sparebanken Sør sertifisert innen likestilling og mangfold i 2018. Banken ble re-sertifisert i november 2021 og skal sertifiseres på nytt i 2024.

I januar 2019 etablerte Sparebanken Sør - også som en av de første bankene i Norge - et rammeverk for utstedelse av grønne obligasjoner. Konsernet utstedte sine første grønne OMF i november 2019. Rammeverk for grønne, sosiale og bærekraftige produkter ble etablert sommeren 2021. Obligasjonsrammeverket ble oppdatert i 2022, slik at finansiering under rammeverket skal kanaliseres til bærekraftig virksomhet i henhold til EU-taksonomien.

Banken tilbyr i dag grønne boliglån og ESG-risiko er integrert i bankens kredittprosesser. Gjennom å tilby bærekraftige produkter, digitale tjenester og rådgivning til kunder, bidrar banken positivt til samfunnsutviklingen gjennom reduserte klimautslipp. Banken er ratet av anerkjente Sustainalytics og fikk i desember 2023 oppdatert score på 10,8 (low risk). Dette plasserer Sparebanken Sør blant de beste bankene som Sustainalytics har ratet.

Arbeidet med ESG er godt forankret i bankens styre og ledelse. Informasjon om arbeidet som foretas, status og rammeverk er gjengitt i bankens bærekraftsrapport. Fullstendig rapport er publisert på bankens hjemmeside under samfunnsansvar.

VIRKSOMHETSOMRÅDE

Personmarked

Personmarkedsdivisjonen har gjennom året fortsatt arbeidet med å utvikle og styrke sine tjenester til personkunder. Personmarkedskundene opplevde i 2023 igjen et år med hyppige renteøkninger, økt inflasjon og økende usikkerhet for husholdningene, og Sparebanken Sør har fulgt opp Norges Bank sine endringer med justerte vilkår på utlån og innskudd. Med kompetente, autoriserte finansielle rådgivere i kontornettet har det vært ytterligere etterspørsel etter rådgivning på personlig økonomi og egen likviditet som kundene har satt pris på. Det kommer også fram i bankens måling av kundetilfredshet, hvor kundene gir tilbakemelding på at de blant annet setter pris på tilgjengeligheten, digitale løsninger og rådgiverne banken har.

Bankens digitale løsninger oppleves som enda mer funksjonelle og brukervennlige, etter at både mobilbank og nettbank er videreutviklet. Bankens mobilbank har i løpet av 2023 rundet over 100 000 brukere, og har fått gode tilbakemeldinger fra både kunder og markedet for øvrig.

Utlån til personkunder økte med 1,7 mrd. kroner til 82,4 mrd. kroner i 2023, tilsvarende en vekst på 2,1 prosent. De samlede innskudd fra personkunder økte med 0,9 mrd. kroner til 33,0 mrd. kroner. Dette tilsvarer en vekst på 2,7 prosent. Konkurransforholdene var preget av intensivt konkurranse gjennom hele 2023, samtidig har bankens marginer på utlån og innskudd holdt seg på et solid nivå.

Ved hjelp av ny teknologi, sentralisering av oppgaver, standardisering av produkter og arbeidsmetoder, drives divisjonen stadig mer effektivt. I tillegg til å arbeide aktivt

med å levere en god kundeopplevelse, samtidig som banken hele tiden effektiviserer driften, har 2023 også vært preget av arbeidet med å tilfredsstille mer omfattende lovkrav rundt antihvitvasking, terrorfinansiering og personopplysninger.

Personmarkedet opplever fortsatt god etterspørsel etter breddeprodukter på forsikring, sparing og finansiering. De samlede plassering i fondsporteføljen økte med 1,4 mrd. kroner i 2023, tilsvarende 24,7 prosent og har nå en AUM (Assets under management) på 7 mrd. kroner. Flere kunder startet også spareavtaler i fond i 2023, tilsvarende en økning på 7,1 prosent i antall avtaler.

Bedriftsmarked

Banken har gjennom 2023 styrket sin posisjon som næringslivsbanken i våre markedsområder. Både i forhold til tilfang av nye kunder, men også i forhold til utvidet produktspekter og tjenester.

Utlån til bedriftskunder økte med 2,3 mrd. kroner til 45,5 mrd. kroner i 2023, tilsvarende en vekst på 5,4 prosent. De samlede innskudd fra bedriftskunder økte med 2,7 mrd. kroner til 36,1 mrd. kroner. Dette tilsvarer en vekst på 8,1 prosent.

Bankens bedriftskunder representerer en balansert og solid portefølje, som gjenspeiler næringslivet i landsdelen på en god måte. I tillegg til å dekke rollen som bank for store deler av næringslivet regionalt, herunder store deler av offentlig sektor, betjener banken også et nasjonalt kundesegment gjennom avtalen med KNIF (Kristen-Norges Innkjøpsfelleskap). Dette er et segment som inkluderer private sykehus og andre virksomheter innenfor helsesektoren, skoler, barnehager, kirkelige virksomheter, misjonsorganisasjoner og barne- og ungdomsorganisasjoner.

For våre bedriftskunder tilbyr banken skadeforsikring, personalforsikring og tjenestepensjon gjennom Frende Forsikring AS og Nordea Liv Forsikring AS. Banken tilbyr også bilfinansiering gjennom Brage Finans AS. Samarbeidet med Frende og Brage har de senere år blitt styrket gjennom økt fokus på bredderådgivning, og tett samarbeid mellom ansatte i banken og produktselskapene. Det har vært forsterket satsing på rådgivning av andre produkter, blant annet ved at Brage har flere rådgivere i vårt markedsområde, og ved at banken har ansatt flere forsikringsrådgivere i løpet av 2023. Markedet i 2023 har også gjort at mange kunder har sikret både renter og valuta gjennom Sparebanken Sør Markets. Som følge av Sørmeidlerens satsing innenfor næringsmegling, har samhandlingen med bankens eiendomsmevlervirksomhet også blitt styrket.

Avdelingen Bedriftsstøtte har en viktig rolle i betjeningen av bankens bedriftskunder. Bedriftsstøtte er et viktig kompetansesenter innenfor områdene kundeservice, kundeetablering, innenlands og utenlands betalingsformidling, antihvitvask og øvrige dagligbanktjenester. Det utvikles stadig nye digitale løsninger, og support overfor våre bedriftskunder er en viktig tjeneste i banken. Vår avdeling for cash-management er også en viktig del av Bedriftsstøtte, da behov for rådgivning innenfor betalingstjenester og konsernkontosystem er økende. Banken styrker sin satsing overfor småbedriftssegmentet

ved å etablere en egen dedikert avdeling for denne kundegruppen.

Vi har gjennom 2023 hatt tett samarbeidet med næringsforeninger i regionene. Som en del av samarbeidet har det vært arrangert flere felles næringslivsseminarer med dagsaktuelle temaer, og banken har gjennomført og tilrettelagt for flere arrangement under Arendalsuka.

Flere av våre kunder har gjennom 2023 merket økte kostnader og dermed hatt en mer krevende drift. Banken har likevel ikke opplevd store økonomiske problemer hos kundene, men forespørsel om endret avdragsprofil har vært økende. Banken er opptatt av å yte god rådgivning også i krevende tider.

ÅRETS RESULTAT

Regnskapsprinsipper

Regnskapet til konsernet Sparebanken Sør er satt opp i samsvar med internasjonale standarder for finansiell rapportering, IFRS. Det er i notene til regnskapet redegjort nærmere for regnskapsprinsippene.

I årsregnskapet er forutsetningen om fortsatt drift lagt til grunn. Konsernet har en betryggende inntjening og egenkapital, og etter styrets oppfatning er det ikke noe som tilsier annet enn fortsatt drift.

Tallene det refereres til i styrets beretning er konserntall, med mindre det er angitt at det gjelder morbanken.

Årets resultat

Sparebanken Sør oppnådde i 2023 et resultat før skatt på 2 227 mill. kroner, mot 1 615 mill. kroner i 2022. En resultatfremgang på 612 mill. kroner. Konsernet har hatt en meget positiv resultatutvikling gjennom 2023, både knyttet til bankvirksomheten og gjennom resultatbidrag fra datter- og tilknyttede selskaper.

Resultat etter skatt i 2023 utgjorde 1 773 mill. kroner, mot 1 283 mill. kroner i 2022. Dette tilsvarte en egenkapitalavkastning, justert for renter på hybridkapital, på 11,3 prosent i 2023, mot 8,7 prosent i 2022.

Totalresultatet, som inkluderer endringer ført direkte mot egenkapitalen i regnskapsåret, utgjorde 1 679 mill. kroner i 2023, mot 1 360 mill. kroner i 2022.

Rentenetto

Rentenettoen utgjorde 3 043 mill. kroner i 2023, mot 2 368 mill. kroner i 2022, en økning på hele 675 mill. kroner. Rentenettoen i 2023 tilsvarte 1,91 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital, mot 1,58 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital i 2022.

Norges Bank økte styringsrenten hele 6 ganger i løpet av 2023 (tilsvarende som i 2022), fra 2,75 prosent ved inngangen av året til 4,50 prosent ved utgangen av året. Banken har fulgt opp med renteøkninger på utlån og innskudd. Det økte rentenivået har bidratt til en bedret rentemargin (utlånsrente – innskuddsrente) i løpet av 2023.

Som følge av gjennomførte renteendringer gjennom 2023, samt etterslep knyttet til varslingsstid ved renteendringer, har banken en god fart inn i 2024. Banken forventer fortsatt positiv vekst i netto renteinntekter i 2024.

I 2023 har banken betalt 81,5 mill. kroner i renter på hybridkapital, mot 56,0 mill. kroner i 2022. Renter på hybridkapital er belastet egenkapitalen løpende som en overskuddsdisponering.

Netto provisjonsinntekter

Netto provisjonsinntekter utgjorde 400 mill. kroner, mot 417 mill. kroner i 2022. Nedgangen skyldes lavere provisjonsinntekter fra eiendomsmegling, lavere bonusprovisjon fra forsikring og økte provisjonskostnader.

Konsernet har hatt en god utvikling på mange av områdene gjennom 2023. Det har vært en positiv utvikling i provisjonsinntekter fra både betalingsformidling, verdipapirfond (Norne) og kredittformidling (Brage) det siste året. Bonusprovisjon fra Brage steg i 2023 med 7,4 mill. kroner sammenlignet med 2022.

Eiendomsmegling viser en nedgang sett mot fjoråret. Aktiviteten i markedet har vært betydelig lavere enn i 2022. For forsikring har 2023 vært utfordrende med resultater i skadevirksomheten, preget av både naturskader og relativt mange storskader. Lønnsomhetsprovisjon fra Frende falt i 2023 med 13,7 mill. kroner sammenlignet med 2022.

Økte provisjonskostnader i 2023 skyldes blant annet at kostnader knyttet til kortkjøp tidligere ble ført som driftskostnad, samt økte kostnader knyttet til sikkerhet og compliance.

Finansielle instrumenter

Netto inntekter fra finansielle instrumenter utgjorde 3 mill. kroner i 2023, mot minus 82 mill. kroner i 2022.

Starten av 2023 var preget av markedsuro, som gav utslag i økte kredittpåslag. Dette har medført at konsernet har bokført tap og negative verdiendringer knyttet til likviditetsporteføljen og utlån til fastrente som i balansen verdsettes til virkelig verdi. Likviditetsporteføljen utgjorde 24,2 mrd. kroner ved utgangen av 2023, og består av svært likvide obligasjoner med fortrinnsrett og sertifikater utstedt av stat og kommuner. Utlån til fastrente utgjorde 4,2 mrd. kroner ved utgangen av året.

Tilknyttede selskaper

Sparebanken Sør har de siste årene økt sine eierandeler i Frende Holding AS og Brage Finans AS. Dette ble gjort som en del av den strategiske satsningen for i større grad å kunne tilby kundene gode, relevante og integrerte løsninger.

Banken har også et viktig og strategisk eierskap i Vipps. Banken er eier av 2,41 prosent av selskapet gjennom eierskap i Balder Betaling AS.

Inntekter fra tilknyttede selskaper utgjorde 99 mill. kroner i 2023, ned fra 125 mill. kroner i 2022. Nedgangen knytter seg i stor grad til reduserte bidrag fra Frende, som har hatt et utfordrende år for skadevirksomheten.

Resultatandelene i 2023 fordelte seg med 26,6 mill. kroner fra Frende Holding AS, 82,9 mill. kroner fra Brage Finans AS og 11,4 mill. kroner fra Balder Betaling AS. Det ble i 2023 gjennomført en verdijustering av aksjene i Vipps, noe som gav en positiv effekt på aksjene i Balder Betaling AS.

I forbindelse med kjøp av aksjer i Frende Holding AS i 2018 og 2020, ble det identifisert merverdier som skal avskrives over forventet levetid. Konsernet har avskrevet merverdiene med 22 mill. kroner, både i 2023 og 2022.

Kostnader

Kostnadene i konsernet utgjorde 1 297 mill. kroner i 2023, mot 1 145 mill. kroner i 2022, en økning på 153 mill. kroner. Kostnadsveksten knytter seg hovedsakelig til økte personalkostnader, økte IT-kostnader og økt formuesskatt.

I prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital tilsvarte kostnadene 0,82 prosent, mot 0,76 prosent i 2022. Kostnader i forhold til inntekter utgjorde 36,3 prosent, mot 40,4 prosent i 2022.

Personalkostnadene utgjorde 757 mill. kroner i 2023, mot 659 mill. kroner året før, en økning på 98 mill. kroner. Konsernet har økt antall årsverk fra 608 ved utgangen av 2022 til 618 ved utgangen av 2023. Banken har styrket seg innen analyse, risikostyring (IRB) og compliance. Banken har også økt bemanningen innenfor bedriftsmarkedet. I tillegg til generell lønnsvekst, er det satt av 23 mill. kroner mer til variabel godtgjørelse i forhold til 2022, som følge av en positiv utvikling i lønnsomheten i bankvirksomheten. Videre ble det kostnadsført 15 mill. kroner i 4. kvartal 2023 i tilknytning til ansatte-tilbudet i forbindelse med nedsalget fra Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør.

Av- og nedskrivninger på varige driftsmidler utgjorde 47 mill. kroner i 2023, mot 43 mill. kroner i 2022. Økningen knytter seg i all hovedsak nedskrivning av goodwill, som følger av oppkjøp i Arendal Brygge AS i slutten av 2023.

Andre driftskostnader utgjorde 493 mill. kroner i 2023, mot 443 mill. kroner året før, en økning på 50 mill. kroner. Andre driftskostnader øker hovedsakelig som følge av økte IT-kostnader, samt økt formuesskatt grunnet økt skattesats. Økte IT-kostnader er blant annet drevet av faktorer som automatisering og digitalisering av banktjenester og interne prosesser, ressurskrevende regulering og utkontraktering av IT-tjenester. Økningen i personalkostnader og investeringer i IT er knyttet til økte regulatoriske krav, i tillegg har konsernet en klar ambisjon om å fortsatt være effektiv. Ambisjonen er å ha en kostnadsprosent under 40 og investeringer i IT er viktig for å kunne vokse og drive effektivt også fremover.

Tap og mislighold

Netto tap på utlån utgjorde 49 mill. kroner i 2023 mot 74 mill. kroner i 2022.

Gjennom 2023 har det vært markerte endringer i makroøkonomiske forhold som innebærer negative endringer i rammevilkår for både næringslivskunder og personkunder. Dette gjelder økning i strøm- og energipriser, og sterk inflasjonsvekst kombinert med høyere utlånsrenter. 2023 har vist et fall i nyboligsalg, samt en markert reduksjon i byggeaktiviteter. Endringer i makroøkonomiske faktorer, samt rente- og kostnadsøkninger, innebærer større usikkerhet til prisutvikling. Dette gjelder for både bolig- og næringsseiendommer, men her vil det også være store

regionale forskjeller. I 2023 har det imidlertid vært en positiv utvikling i boligmarkedet i bankens hovedmarkedsområde.

Totale nedskrivninger utgjorde ved årsskiftet 470 mill. kroner, tilsvarende 0,37 prosent av brutto utlån. Året før utgjorde nedskrivningene 434 mill. kroner, tilsvarende 0,35 prosent av brutto utlån.

Misligholdte engasjementer var på 1 071 mill. kroner, noe som utgjorde 0,8 prosent av brutto utlån. Dette er høyere enn ved utgangen av 2022, hvor misligholdte engasjementer utgjorde 666 mill. kroner (0,5 prosent av brutto utlån).

Selv om det er negativ påvirkning fra flere makroøkonomiske faktorer har sysselsettingen holdt seg på et høyt nivå, og det er fortsatt et relativt stramt arbeidsmarked. Som følge av både renteøkninger og kostnadsøkninger er det større usikkerhet til boligprisutvikling og utvikling i næringsseiendomspriser

BALANSE

Forvaltningskapital

Forvaltningskapitalen utgjorde 157,4 mrd. kroner ved utgangen av 2023, tilsvarende som ved utgangen av året før.

Utlån

Netto utlån til kunder utgjorde 127,5 mrd. kroner i 2023, mot 123,9 mrd. kroner i 2022. Det ga en vekst på 3,7 mrd. kroner, tilsvarende 3,0 prosent.

Brutto utlån til personkunder utgjorde 82,4 mrd. kroner, mot 80,7 mrd. kroner i 2022. Det ga en vekst på 1,7 mrd. kroner, tilsvarende 2,1 prosent. Veksten i 2023 var noe under konsernets ambisjonen om å øke markedsandeler. Ambisjonen er en utlånsvekst på 1 prosentpoeng utover markedsveksten (K2) innen personmarkedet. På landsbasis har husholdningenes utlånsvekst (K2) vært 3,4 prosent. Det var ved utgangen av 2023 overført lån for 55,8 mrd. kroner til Sparebanken Sør Boligkreditt AS. Selskapet er et viktig instrument for banken for å kunne tilby konkurransedyktige betingelser i personmarkedet. Utlån til personkunder utgjorde 64,4 prosent av totale utlån, ned fra 65,0 prosent pr. 31.12.2022.

Brutto utlån til bedriftskunder utgjorde 45,5 mrd. kroner i 2023, mot 43,2 mrd. kroner året før. Dette ga en vekst på 2,0 mrd. kroner, eller 5,4 prosent. På landsbasis utgjorde utlånsveksten (K2) til næringslivet 2,6 prosent.

Innskudd

Ved årsskiftet utgjorde totale innskudd 69,3 mrd. kroner, mot 65,6 mrd. kroner i 2022. En innskuddsvekst på 3,7 mrd. kroner, tilsvarende 5,6 prosent.

I personmarkedet utgjorde innskuddene 33,0 mrd. kroner, mot 32,2 mrd. kroner i 2022. Det ga en vekst på 0,9 mrd. kroner, eller 2,7 prosent. I bedriftsmarkedet utgjorde innskuddene 36,1 mrd. kroner, mot 33,4 mrd. kroner i 2022. Det ga en vekst på 2,7 mrd. kroner, eller 8,1 prosent.

Innskuddsdekningen var 54,3 prosent ved utgangen av 2023, opp fra 53,0 prosent ved utgangen av 2022.

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer og gjeld til kredittinstitusjoner

Banken finansierer seg i kapitalmarkedet ved utstedelse av rentebærende verdipapirer. Konsernets verdipapirgjeld utgjorde 56,7 mrd. kroner ved utgangen av 2023, mot 62,8 mrd. kroner ved utgangen av 2022. Langsiktig obligasjonsfinansiering er etablert som obligasjoner med fortrinnsrett, seniorgjeld og etterstilt gjeld (senior non-preferred). Ved utgangen av 2023 utgjorde obligasjoner med fortrinnsrett 78 prosent av denne finansieringen. Langsiktig finansiering med løpetid utover 12 måneder, hadde en gjennomsnittlig løpetid på 3,1 år og konsernets indikator for langsiktig finansiering (NSFR) var 123 prosent ved utgangen av 2023.

Konsernet har tilrettelagt for langsiktig finansiering fra det internasjonale markedet gjennom å etablere EMTN-program (European Medium Term Bond Note) program for banken og EMTCN-program (European Medium Term Covered Bond Note) program for boligkredittselskapet. Ved utgangen av 2023 hadde konsernet en diversifisert finansiering fra internasjonale investorer på 2,5 mrd. euro. Finansiering i utenlandsk valuta er rente- og valutasikret.

Sparebanken Sør har ved utgangen av 2023 utstedt 7,2 mrd. kroner som etterstilt gjeld (senior non-preferred), for å tilfredsstille myndighetenes MREL-krav (Minimum Requirement of own Funds and Eligible Liabilities).

Forfallsstrukturen på ekstern finansiering er godt tilpasset bankens virksomhet, og er i henhold til myndighetspålagte retningslinjer og styrevedtatte krav.

Verdipapirer

Konsernets likviditetsbeholdning av rentebærende sertifikater og obligasjoner utgjorde 24,2 mrd. kroner ved utgangen av året.

Verdipapirbeholdningen inngår i bankens likviditetsreserve, og skal sikre bankens likviditetssituasjon under urolige markedsforhold. Verdipapirporteføljen kan inngå som pantesikkerhet ved låneopptak i Norges Bank, og er en del av bankens særskilt likvide verdipapirportefølje som holdes for å oppfylle krav til LCR (Liquidity Coverage Ratio).

Konsernets likviditetsreserve (LCR) utgjorde 156 prosent per 31. desember 2023 (146 prosent i morbank).

Plasseringer i aksjer og egenkapitalbevis utgjorde 235 mill. kroner.

Kapitalstyring, ansvarlig kapital og kapitaldekning

Netto ansvarlig kapital utgjorde 17,2 mrd. kroner, kjernekapital 15,3 mrd. kroner og ren kjernekapital 14,2 mrd. kroner ved utgangen av 2023. Kapitaldekning utgjorde 20,3 prosent, kjernekapitaldekning 18,1 prosent og ren kjernekapitaldekning 16,8 prosent for konsernet Sparebanken Sør. Beregningene er basert på standardmetoden i kapitalkravsregelverket. Brage Finans AS er forholdsmessig konsolidert i konsernets kapitalrapportering. For morbank utgjorde kapitaldekning 24,8 prosent, kjernekapitaldekning 22,0 prosent og ren

kjernekapitaldekning 20,2 prosent ved utgangen av 2023.

Konsernet oppfylte kapitalkravene på henholdsvis 19,2 prosent for totalkapital, 16,8 prosent for kjernekapital og 15,0 prosent for ren kjernekapital med god margin. Konsernets gjeldende mål for 2023 var 16,5 prosent i ren kjernekapitaldekning. Konsernets interne mål for 2024 vil fastsettes når nytt pilar 2-vedtak foreligger tidlig i 2024.

Konsernets uvektede kjernekapitalandel (Leverage Ratio) utgjorde 9,0 prosent ved utgangen av 2023, mot 9,1 prosent ved utgangen av 2022. Bankens soliditet vurderes som meget god.

Bankens kapitalstyring skal sørge for at konsernet har en kapitaldekning som ivaretar regulatoriske krav, og krav fra finansmarkedene. Kapitalstyringen skal også bidra til at markedsmessige muligheter og ambisjoner blir ivarettatt, og at konsernet får en tilfredsstillende avkastning i forhold til bankens risikoprofil.

Det foretas en årlig vurdering av bankens kapitalbehov med utgangspunkt i beregnet totalrisiko. Den interne kapitalvurderingsprosessen (ICAAP) bidrar til at banken har god risikostyring og oversikt over de risikoer som banken er eksponert for, og sikrer samtidig at konsernet er tilstrekkelig kapitalisert.

Finanstilsynets gjeldende vedtak knyttet til kapitalbehov under pilar 2, i forbindelse med gjennomført SREP (Supervisory Review and Evaluation Process and Pillar 2), er 1,7 prosent av beregningsgrunnlaget. I tillegg vurderer Finanstilsynet at banken bør ha en kapitalkravsmargin på 1,0 prosent i form av ren kjernekapital utover det samlede kravet til ren kjernekapitaldekning, kjernekapitaldekning og kapitaldekning. Finansdepartementet fastsatte 20. desember 2023 i forskrift en overgangsregel som gjør at kravene til kapitalsammensetning i pilar 2 som følger av kapitalkravsdirektivet vil gjelde for alle banker fra 31. desember 2023. Dette innebærer at kravet til ren kjernekapitaldekning for å dekke pilar-2 kravet utgjør 1,0 prosent.

Pilar 2-kravet og forventning om kapitalkravsmargin var gjeldende fra 30. april 2022, men banken vil få SREP og nytt pilar 2-vedtak i begynnelsen av 2024. Banken fikk foreløpig pilar 2-vedtak fra Finanstilsynet i desember 2023, hvor pilar 2-tillegget er uforandret på 1,7 prosent av beregningsgrunnlaget. I tillegg forventer Finanstilsynet at banken skal ha en kapitalkravsmargin på 1,25 prosent i form av ren kjernekapital utover det samlede kravet til ren kjernekapitaldekning, kjernekapitaldekning og kapitaldekning. Banken har sendt sine kommentarer til foreløpig pilar 2-vedtak og forventning til kapitalkravsmargin til Finanstilsynet.

Kravet til motsyklisk kapitalbuffer ble besluttet økt til 2,5 prosent med virkning fra 31. mars 2023, og utgjør også 2,5 prosent pr. 31. desember 2023. Norges Bank besluttet i januar 2024 å opprettholde dette kravet. Formålet med motsyklisk kapitalbuffer er å gjøre bankene mer solide og motvirke at bankenes kredittpraksis forsterker et tilbakeslag i økonomien.

Finansdepartementet vedtok forskriftsendringer som satte EUs kapitalkravsregelverk CRR/CRD IV i kraft fra 31. desember 2019. Systemrisikobufferkravet økes fra 3,0 til 4,5 prosent. Finansdepartementet besluttet 16. desember 2022 å opprettholde systembufferkravet på 4,5 prosent, hvor det ble gitt en utsettelse for standardbanker til utgangen av 2023. Dette medfører at Sparebanken Sør sitt krav til systemrisikobuffer har økt fra 3,0 til 4,5 prosent pr 31.12.2023.

En viktig del av konsernets målsetting er at ren kjernekapitaldekning skal være på nivå med sammenlignbare banker. Av de store regionbankene er det bare Sparebanken Sør som benytter standardmetoden i kapitaldekningsberegningen, og banken har i dag en markert høyere uvektet kapitaldekning enn de øvrige regionbankene. Sparebanken Sør har også en ambisjon om å ha en kvalitet på risikostyring som er på nivå med sammenlignbare banker. Bankens risikostyringsrammeverk og modellpark på en slik måte at det skal være mulig å kunne søke Finanstilsynet om godkjenning av interne modeller i kapitalberegningen (IRB).

Innføringen av det reviderte Basel III-rammeverket («Basel IV») skulle i utgangspunktet ha vært implementert i EU fra 2022 med overgangsregler frem til 2027, men dette ble utsatt. I slutten av juni 2023 ble det enighet i EU om ny Basel-reform, og ambisjonen er at det reviderte regelverket (CRR3/CRD6 og BRRD3) skal tre i kraft i EU fra 1. januar 2025. Finansdepartementet kunngjorde i desember at man arbeider med å legge til rette for at tilsvarende EØS-regler kan tre i kraft i Norge samtidig som reglene tas i bruk i EU. Finansdepartementet har gitt oppdrag til Finanstilsynet om å utarbeide et høringsnotat med utkast til regelverksendringer.

Et meget sentralt element i det nye Basel IV-regelverket vil være innføring av en ny og mer risikosensitiv standardmetode for kredittrisiko som vil være gunstig for konsernet. I Basel IV er det også skissert enkelte endringer i IRB-regelverket.

På bakgrunn av sammensetningen av konsernets utlånsportefølje forventes det at nytt standardregelverk for kredittrisiko vil gi en meget positiv effekt for konsernet. Basert på nåværende informasjon om regelverket og kundeporteføljene, er det estimert at dette kan gi en positiv effekt på ren kjernekapitaldekning på ca. 3,5 prosentpoeng. Det er fortsatt mange detaljer i regelverket og implementering av dette som ikke er avklart, og som kan påvirke endelige effekter. Dette vil bl.a. ha sammenheng med eventuelle nasjonale presiseringer, og det forventes at Finanstilsynet vil komme med et høringsnotat knyttet til kapitalkravsforordningen i løpet av våren.

Banken arbeider for å utvikle bankens risikostyringsrammeverk og modellpark på en slik måte at det skal være mulig å kunne søke Finanstilsynet om godkjenning av interne modeller i kapitalberegningen (IRB-F). Når det gjelder kapitaleffekter ved overgang til IRB-F, er det estimert at dette kan gi en positiv effekt på ren kjernekapitaldekning på ca. 3,5 prosentpoeng.

Banken vurderer at en IRB-prosess med påfølgende IRB-godkjenning av risikomodellene inneholder sentrale elementer som er viktige for bankens fremtidige utvikling.

Dette arbeidet er høyt prioritert i banken, og prosessen har kommet langt, og bankens ambisjon er å levere IRB-F-søknaden i løpet av 2. halvår 2024.

Minstekrav til summen av ansvarlig kapital og konvertibel gjeld (MREL)

EUs krisehåndterings- og innskuddsgarantidirektiv (BRRD) ble innført i Norge med virkning fra 1. januar 2019. Dette innebærer krav til konvertibel og etterstilt gjeld for Sparebanken Sør. Kravene fastsettes av Finanstilsynet ut fra kapitalkrav og beregnes av et til enhver tid gjeldende justert beregningsgrunnlag. Basert på kapitalkrav og justert beregningsgrunnlag per 31. desember 2023, er effektivt MREL-krav fastsatt til 35,9 prosent og utgjorde 22,4 mrd. kroner. For etterstilt MREL er kravet fastsatt til 28,9 prosent og utgjorde 18,1 mrd. kroner. Bankens hadde ved utgangen av 4. kvartal 2023 utstedt 7,2 mrd. kroner i senior etterstilt obligasjonslån (Tier 3).

OVERSKUDDSDISPONERING

Etter styrets mening gir det fremlagte resultatregnskapet og balansen et rettviseende bilde av konsernets og morbankens stilling og resultat. Styret kjenner heller ikke til forhold etter årsskiftet som vil endre dette synet.

Morbanks resultat på 1 701 mill. kroner er foreslått disponert som følger:

Utbytte:	417 mill. kroner
Gaver lokalsamfunnet:	208 mill. kroner
Kundeutbytte:	417 mill. kroner
Overført utjevningsfond:	239 mill. kroner
Overført til grunnfondskapital:	358 mill. kroner
Renter hybridkapital:	61 mill. kroner
Sum disponert:	1 701 mill. kroner

EGENKAPITALBEVIS OG UTBYTTE

Banken hadde per 31. desember 2023 utstedt 41 703 057 egenkapitalbevis pålydende 50 kroner. Oversikten over de 20 største egenkapitalbevisene per 31. desember 2023 fremgår av note 35. Resultatet per egenkapitalbevis ble 15,7 kroner for morbank og 16,4 kroner for konsernet.

Sparebanken Sør skal gjennom god, stabil og lønnsom drift sikre at egenkapitalbevisene oppnår konkurransedyktig avkastning i form av utbytte og verdistigning på egenkapitalbevisene.

Det er et viktig element i bankens utbyttepolitikk at det er likedeling av utbytte mellom kapitalklassene. Overskuddet skal fordeles likt mellom eierandelskapitalen (egenkapitalbevisene) og grunnfondskapitalen, i samsvar med deres andel av egenkapitalen. Eierbrøken vil da holdes stabilt. Eierbrøken var 40,0 prosent gjennom 2023. Hybridkapital (fondsobligasjonslån), som er klassifisert som egenkapital, er holdt utenfor ved beregning av eierbrøk.

Det er en målsetting at om lag 50 prosent av konsernets resultat etter skatt, skal utdeles som utbytte. Utbytte deles ut gjennom kontantutbytte til egenkapitalbeviserne, kundeutbytte til bankens kunder og gaver i regionene hvor grunnfondskapitalen er bygd opp. Ved fastsettelse av utbytte blir det tatt hensyn til potensiale for lønnsom vekst, forventet resultatutvikling i en normalisert markedssituasjon, eksterne rammebetingelser, fremtidig behov for ren kjernekapital, samt bankens strategiske planer.

Bankens soliditet vurderes som meget tilfredsstillende, med en uvektet kjernekapitalandel (leverage ratio) på hele 9,0 prosent og en ren kjernekapitaldekning på 16,8 prosent ved utgangen av 2023.

Styret vil foreslå for generalforsamlingen å utdele utbytte for 2023 på kr 10,0 per egenkapitalbevis, som utgjør ca. 61 prosent av konsernets resultat per egenkapitalbevis. Børskurs 31.12.2023 var 144,0 kroner og målt mot denne, tilsvarer foreslått utbytte en direkteavkastning på 6,9 prosent. For 2023 er det foreslått å avsette 208 mill. kroner til gaver og 417 mill. kroner i kundeutbytte.

ØVRIGE DATTERSELSKAPER

Sparebanken Sør Boligkreditt AS

Sparebanken Sør Boligkreditt AS er et heleid datterselskap av Sparebanken Sør, og selskapet har konsesjon som kredittforetak med tillatelse til å utstede obligasjoner med fortrinnsrett. Selskapets hovedformål er å sikre konsernet stabil og langsiktig finansiering til konkurransedyktige vilkår. Selskapet fikk i 2022 godkjenning fra Finanstilsynet om et OMF premium-program, som innehar særlige krav til overpantsettelse, sammensetning og verdsettelse av sikkerhetsmassen.

Det var ved årsskiftet overført lån for netto 55,8 mrd. kroner til boligkredittselskapet. Ved årsskiftet var det utstedt obligasjoner med fortrinnsrett for 49,7 mrd. kroner, hvor av 53 prosent var emittert i Euro. Motverdien av 10 mrd. kroner var emittert som Green Covered Bonds, under konsernets Green & Sustainability Bond Framework. Sikkerhetsmassen inkludert rentebærende verdipapirer, utgjorde 48,4 mrd. kroner. Nominell overpantsettelse beregnet av brutto utestående obligasjonsgjeld, var 16,6 prosent.

Selskapet har god likviditet og er diversifisert og langsiktig finansiert med en LCR på 443 prosent og NSFR på 117,8 prosent ved utgangen av året.

Selskapet hadde et resultat på 374,4 mill. kroner før skatt. Ved utgangen av året var ren kjernekapitaldekning 19,0 prosent, godt over myndighetens minstekrav. Selskapet har inngått avtaler med morbank som inkluderer finansieringsforpliktelser, samt avtaler om leveranse av viktige tjenester til selskapet, herunder låneforvaltning og treasuryfunksjoner.

Selskapet gjennomførte ingen større obligasjonstransaksjoner i 2023.

Ved utgangen av 2023 hadde selskapet fem utestående obligasjonslån i Euro, for totalt 26,4 mrd. kroner. Rente- og valutaeksponeringen var risikoavdekket, slik at finansieringen løp til flytende norske markedsrenter. Derivatkontraktene var inngått med velrennomerte finansielle motparter under ISDA-CSA-avtaleverk.

Sørmegleren

Sørmegleren er bankens eiendomsmeglerforetak. Meglervirksomheten har en dominerende posisjon i store deler av bankens markedsområde. I tillegg til å dominere markedet for omsetning av bruktboliger, har selskapet også en meget sterk posisjon i nybygg-markedet. Spesielt gjelder dette i og rundt de største byene i Agder.

Sørmegleren har også styrket satsingen innenfor tradisjonell næringsmegling, og det er store forventninger til fremtidig utvikling i markedsandeler og effekter av samhandling mellom bank og megling. Selskapet hadde 18 kontorer og 99 ansatte ved utgangen av 2023.

Selskapet leverte et resultat før skatt for 2023 på minus 0,3 mill. kroner, ned fra 9,1 mill. kroner i 2022. Det har vært lavere aktivitet i eiendomsmarkedet i 2023, sammenliknet med 2022. Dette reflekteres også i selskapets resultater gjennom fall i inntektene. I samme periode har kostnadene økt, dette gjelder hovedsakelig personal- og IT-kostnader. Sørmegleren har opprettholdt sine markedsandeler gjennom 2023 og er meget godt posisjonert som regionens ledende eiendomsmegler.

Sørlandets Forsikringscenter AS

Banken eier 100 prosent av aksjene i Sørlandet Forsikringscenter AS, etter kjøp av de siste 22 prosentene i juni 2023. Selskapet utgjør en betydelig del av salgsapparatet innen forsikring og er viktig for konsernets satsing innen området.

Selskapet driver forsikringsformidling og hadde 14 ansatte/ selgere ved utgangen av 2023.

Øvrige datterselskaper og felleskontrollerte selskaper

Bankens øvrige datterselskaper forvalter i hovedsak eiendommer. I 2023 kjøpte datterselskapet Transitt Eiendom AS, 100 prosent av aksjene i Arendal Brygge AS med tilhørende datterselskap. Oppkjøpet har ført til en nedskrivning av goodwill i konsernet på 6,3 mill. kroner.

SAMARBEIDENDE SELSKAPER

Frende Holding AS

Frende Holding AS (eierandel 19,9 prosent) er morselskapet til Frende Skadeforsikring AS og Frende Livsforsikring AS, som tilbyr skade- og livsforsikring til privatpersoner og bedrifter.

Frende Holding AS oppnådde i 2023 et resultat før skatt på 140 mill. kroner, mot 433 mill. kroner i samme periode året før. Samlet sett har 2023 vært utfordrende for skadeforsikringen med resultater preget av store naturskader og relativt mange storskader. Finansresultatet i 2023 var positivt med 197 mill. kroner, opp fra minus 153 mill. kroner i 2022.

Frende Skade hadde et resultat før skatt i 2023 på 168 mill. kroner, mot 511 mill. kroner i 2022. Selskapet hadde bestandspremie på totalt 2 577 mill. kroner i 2023, mot 2 384 mill. kroner i 2022. Dette var fordelt på over 171 440 kunder. Markedsandelen var ved utgangen av året på 3,3 prosent. Skadeprosenten utgjorde 81,4 prosent i 2022, opp fra 55,2 prosent i 2022. Året 2023 var preget av naturskader og relativt mange storskader, som gav en høyere skadeprosent enn fjoråret. Videre var snittskadenivået høyere enn tidligere år og betydelig lavere avviklingsgevinst sammenlignet med fjoråret.

Frende Liv hadde et resultat før skatt i 2023 på 4 mill. kroner, mot minus 56 mill. kroner året før. Risikoresultat var betydelig svakere enn tidligere år, preget av utvikling i uføreproduktene, samt oppreservering i reserver. Bestandspremien var ved utgangen av 2023 på 668 mill. kroner, opp fra 616 mill. kroner på samme tid i 2022.

Brage Finans AS

Brage Finans AS (eierandel 24,9 prosent) er et landsdekkende finansieringskonsern som tilbyr leasing og salgspantlån til bedrifts- og personmarkedet. Selskapet ble etablert i 2010 og driver sin virksomhet med utgangspunkt fra hovedkontoret i Bergen. Distribusjon av selskapets produkter skjer gjennom eierbanker, via forhandlere av kapitalvarer og gjennom eget salgsapparat.

Selskapets resultat før skatt for 2023 utgjorde 463 mill. kroner, mot 365 mill. kroner i 2022. Resultatet tilsvarte en egenkapitalavkastning på solide 11,0 prosent, mot 12,3 prosent i 2022.

Utlånsporteføljen utgjorde 23,7 mrd. kroner ved utgangen av 2023, mot 20,5 mrd. kroner i 2022. Utlånsveksten i 2023 endte dermed på hele 15 prosent. Balanseførte nedskrivninger utgjorde 179 millioner kroner per 31.12.2023, hvilket tilsvarte 0,83 prosent av brutto utlånsportefølje.

Norne Securities AS

Norne Securities AS (eierandel 15,1 prosent) er et verdipapirforetak som tilbyr investeringstjenester til bedrifts- og privatmarkedet. Selskapet ble etablert i 2008 og leverer rådgivning til aktører i kapitalmarkedet, i særdeleshet til sparebanker og kundene deres. Selskapet har tre forretningsområder: handel i aksjer og fond på internett for private investorer, Investment Banking (rådgivning til selskaper) og handel i verdipapirer for profesjonelle investorer. Nornes strategiske ambisjon er å være en ledende tilbyder av alle relevante kapitalmarkedstjenester for sparebanker og kundene deres. Selskapet har hovedkontor i Bergen og kontorer i Oslo, Trondheim og Vilnius. Selskapet har 50 ansatte ved utgangen av 2023.

Omsetningen i 2023 endte på 117 mill. kroner, mot 155 mill. kroner i 2022 og årsresultat ble 2,8 mill. kroner mot 31 mill. kroner i 2022.

I 2023 har kapitalmarkedene vært preget av et situasjonsbilde med stor usikkerhet og uro. Selskapet har hatt en god oppdragsmengde innen Investment Banking, særlig i markedet for kapitalinnhenting og fusjoner, men som en konsekvens av økt risiko, og dermed usikkerhet for prising, tar det lengre tid å gjennomføre prosjekter. Fjerde kvartal er normalt preget av bedre transaksjonsaktivitet og

høyere inntjening fra forretningsområdet. Dette var også tilfellet i 2023, hvor et vesentlig bidrag kom fra rollen som rådgiver for Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør, som gjennomførte et vellykket nedsalg av egenkapitalbevis i Sparebanken Sør. Kundeaktiviteten mot privatkunder innen aksje- og fondshandel er fremdeles på et bra nivå, selv om den har avtatt noe etter «toppårene» i 2020 og 2021. I markedet for privatkunder utvikler selskapet sine tjenester i nært samarbeid med bankene som distribusjonspartnere. Innenfor fondsområdet tilbyr selskapet i dag blant annet en fondsplattform som benyttes av 24 banker. Denne løsningen gir betydelige stordriftsfordeler for bankene.

Balder Betaling AS

Balder Betaling AS (eierandel 23,0 prosent) eies av Sparebanken Sør sammen med 20 andre sparebanker. Selskapet har en eierandel på 10,49 prosent i Vipps AS, og har som mål å videreutvikle Vipps sammen med øvrige eiere. Sparebanken Sør har dermed en indirekte eierandel i Vipps AS på 2,41 prosent.

RISIKOSTYRING

Bankvirksomhet innebærer eksponering mot ulike risikoformer. Risiko skal ikke elimineres, men det er en forutsetning at denne kalkuleres slik at den prises riktig. Risiko er en kostnad, og vil i banksammenheng normalt uttrykkes gjennom tap, økte driftskostnader og kapitalkrav, men det kan også oppfattes som bortfall av inntekter. Kalkulert risiko innebærer at det er en kalkulert sannsynlighet for at risikoen inntreffer. Hvis risikoen inntreffer, må den være priset på en måte som gjør at risikokostnaden elimineres.

Risikokultur er en kritisk faktor for å oppnå ønsket nivå på bankens risikostyring, og er en grunnmur som de andre elementene i helhetlig risikostyring bygger på.

Bankens risikostyring baseres på at god praksis forenes med god teori, og banken skal ha en kultur for å vurdere og behandle risiko i alle sammenhenger. Bankens skal utvikle og vedlikeholde en god risikokultur gjennom kommunikasjon, informasjon og opplæring om bankens strategi, aktiviteter og ønsket risikoprofil.

Aktiv risikostyring innebærer at risiko inngår som en integrert del av vurderinger som gjøres både i førstelinje og i andrelinje. Bankens skal ha god risikostyring og gode systemer som understøtter risikostyringen, og bankens risikostyring må være bygget opp på en slik måte at både risikoeksponering og bankens risikostyring oppfyller fastsatte styringsmålsettinger.

Det er fastsatt styringsmål for konsernets samlede risikonivå, og konkrete styringsmål innenfor de enkelte risikoområdene. Det er etablert systemer og struktur for måling, styring, oppfølging og kontroll av risiko. Konsernets risikoeksponering og kapitaldekning følges opp gjennom periodiske rapporter.

De overordnede retningslinjer for bankens risikostyring og rammer for risikoeksponering, vurderes og fastsettes årlig av styret i forbindelse med vedlikehold av bankens interne strategi- og styringsdokumenter. Styret fastsetter

rammeverk for risikoappetitt, herunder konkrete styringsmål og grenser for risikotoleranse for de ulike risikokategorier, som for eksempel kredittrisiko, markedsrisiko, likviditetsrisiko og operasjonell risiko.

De vesentligste risikofaktorene kan grupperes i finansiell risiko (som omfatter kredittrisiko, markedsrisiko knyttet til bankens eksponering i rente-, valuta- og aksjemarkedet), likviditetsrisiko, operasjonell risiko (herunder compliance-risiko, hvitvaskingsrisiko, IKT-risiko, cyber-risiko og modellrisiko), samt strategisk og forretningsmessig risiko. I tillegg vil det også foreligge ESG-risiko (Environmental, Social og Governance), som er tilknyttet miljø og klima, sosiale forhold og virksomhetsstyring. Dette er ikke en uavhengig risiko, men en risiko som må vurderes i sammenheng med øvrige risikoer, som for eksempel kredittrisiko og operasjonell risiko.

Strategisk risiko knytter seg til de strategier, planer og endringer som banken har eller legger opp til. Forretningsmessig risiko er risiko for uventede inntekts- eller kostnadssvingninger, som følge av endringer i eksterne forhold som konjunktursvingninger, konkurransesituasjon, kundeatferd, manglende forretningsmessig utvikling, samt regulering fra offentlige myndigheter. Renommérisiko er risiko for svikt i inntjening eller tilgang på kapital på grunnlag av sviktende tillit og omdømme i markedet. Renommérisiko inngår som en del av forretningsrisiko.

Banken har en løpende prosess knyttet til overvåking og vurdering av de ulike risikofaktorene. I henhold til relevante forskrifter gjennomføres det for samtlige hovedområder internkontrollprosesser. Bankens konsernledelse har en løpende behandling av saker tilknyttet risikostyring og gir styrets risikoutvalg periodisk rapportering.

Bankens styring og kontroll av risiko skal være på nivå med sammenlignbare banker, og banken har et mål om å ha en lav risikoeksponering. Det er en kontinuerlig prosess for å videreutvikle og forbedre bankens risikostyring. Styrets oppfatning er at bankens risikostyring fungerer på en god måte.

Kredittrisiko

Kredittrisiko er risiko for tap for at en motpart ikke oppfyller sine forpliktelser i henhold til avtale. I et låneforhold består kredittrisikoen i at låntaker ikke oppfyller låneavtalen, og at etablerte sikkerheter ikke dekker engasjementet. Kredittrisiko er konsernets største risiko og den risiko som krever mest kapital.

Konsentrasjonsrisiko er kredittrisiko i form av risiko for tap pga. stor samlet eksponering på en enkelt motpart eller tilknyttede grupper av motparter (store engasjementer), motparter med virksomhet innen samme bransje (næringskonsentrasjon) eller geografiske område (geografisk konsentrasjon). Bankens har i dag en godt diversifisert portefølje både med hensyn til geografi, kundesegmenter og bransjer.

Konsernet benytter standardmetoden for beregning av risiko og kapital. I tillegg vurderer banken regelmessig om det er andre forhold ved bankens kredittrisiko som tilsier at det bør avsettes kapital for risikoer som ikke avdekkes av standardmetoden.

Styret har det overordnede ansvaret for bankens kredittgivning, og skal fastsette bankens kredittstrategi og -policy. Styret har fastsatt målsettinger og retningsangivelse, samt kvantitative rammer som angir begrensninger og rammer for risikotoleranse. Divisjon Risikostyring har en uavhengig risikokontrollfunksjon som identifiserer, måler, vurderer og rapporterer vesentlige risikoer tilknyttet kreditt.

Bankens risikoklassifiseringssystem benyttes både i kredittvurderingsprosessen og til løpende oppfølging av risiko på porteføljnivå. Klassifisering av kunder blir basert på sannsynligheten for mislighold («Probability of Default») i løpet av en 12 måneders periode, hvor sannsynligheten blir beregnet ut fra ulike interne og eksterne finansielle data. Scorekort benyttes for å dele kundene inn i 10 ulike risikoklasser, samt en risikoklasse for misligholdte engasjementer. Risikoutvikling i porteføljen kartlegges og følges opp løpende.

Bankens kredittrisiko skal ha en «Moderat» til «Lav» risikoprofil, og banken skal ha en moderat samlet konsentrasjonsrisiko. Bankens totale kredittrisiko skal være på nivå med sammenlignbare banker.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er risikoen for verdiendringer som følge av endringer i markedspriser. Markedsrisiko kan deles inn i renterisiko, valutarisiko, aksjerisiko, kredittspreadrisiko, basisswaprisiko og eiendomsrisiko. Finansmarkedsrisiko er en del av markedsrisiko, og er risikoen for verdiendringer på usikrede posisjoner som følge av endringer i markedspriser for renter, valuta, aksjer, kredittspreader og basisswapper (kombinerte rente- og valutabytteavtaler).

Det er utarbeidet et eget metodedokument som angir retningslinjer og forutsetninger for utmåling av konsernets markedsrisiko.

Sparebanken Sør skal ha en lav markedsrisiko, og ulike finansielle instrumenter benyttes til risikoavdekking av markedsrisiko som oppstår i forbindelse med bankens ordinære kundeaktiviteter og finansoperasjoner.

Styret har fastsatt retningsgivende risikotoleransenivåer for investering i aksjer, obligasjoner og for posisjoner i rente- og valutamarkedet. Etterlevelse av styringsmålene følges opp løpende og rapporteres til styret.

Renterisikorammen er fastsatt som en øvre ramme for hvor stort tapet på uavdekkede renteposisjoner kan være ved skift og vridninger i rentekurven. Renterisiko oppstår ved konsernets ordinære virksomhet i form av fastrente kundeutlån, rentederivater mot kunder, fastrenteplasseringer, samt finansiering til fast rente og i valuta, og avdekkes løpende. Ved utgangen av 2023 utgjorde utmålt renterisiko etter avdekkingsforretninger 71,5 mill. kroner, og var innenfor styrevedtatt risikotoleransenivå.

Banken er eksponert for resultateffekter av at tidspunktet for rentefastsettelse på bankens markedsfinansiering som er knyttet til 3 måneders Nibor, ikke sammenfaller med tidspunktet for eventuell renteendring på bankens utlån til kunder.

Utover rammen for renterisiko er det fastsatt en øvre risikotoleranse for kredittspreadrisiko. Denne er angitt som resultateffekt beregnet på bakgrunn

av en antatt markedsendring i kredittspread, som vil medføre verdiendringer på konsernets rentebærende verdipapirportefølje. For beregning av risikoeksponeringen benyttes Finanstilsynets stresstestmodell for kredittspreadrisiko. Bankens kredittspreadeksponering er knyttet til likviditetsporteføljen. Ved utgangen av 2023 var utmålt kredittspreadrisiko 69,1 prosent av styrevedtatt ramme.

Konsernet blir påvirket av svingninger i valutamarkedet gjennom sin aktivitet i valuta mot kunder. Ved avdekking av åpen valutaeksponering benyttes derivater (valutaterminer, swapper og opsjoner). Valutaeksponeringen måles ved en 25 prosent kursendring på netto valutaposisjonen. Bankens valutaeksponering knyttet til kundeaktiviteter er svært lav.

Ved finansiering i utenlandsk valuta oppstår rente- og valutarisiko, som følge av at finansieringen gjennomføres til fastrentevilkår og i en annen valuta enn NOK. Tilsvarende gjelder ved kjøp av rentebærende verdipapirer i valuta. Banken avdekker rente- og valutaeksponering ved å inngå derivatkontrakter med velrenommerte finansielle motparter. Sikringsbokføring legges til grunn ved regnskapsføring av verdiendringer.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke er i stand til å innfri sine forpliktelser, ikke evner å finansiere ordinær utlansvekst og sine eiendeler, samt at finansiering ikke kan etableres uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger eller at det oppstår betydelig prisfall på eiendeler som må realiseres. Likviditetsrisiko kan oppstå når hendelser i finansmarkedet gjør at ordinær finansiering ikke kan etableres.

Likviditetsrisiko styres gjennom konsernets likviditetsstrategi, overordnede retningslinjer, samt gjennom styrevedtatte risikotoleransenivåer og rammer. Viktige operative styringsparametere er krav til innskuddsdekning, indikatorverdi for langsiktig finansiering, stressindikator for likviditetsutganger innenfor 30 dager, og i tillegg retningslinjer for overlevelsessevne i situasjoner uten tilgang på markedsfinansiering. Likviditetsrisikoen styres også ved å sikre fordeling av innlån fra kapitalmarkedet på ulike løpetider, innlånskilder og instrumenter. Det gjennomføres periodisk stresstesting av likviditetsrisiko, og det er etablert beredskaps- og gjenopprettingsplaner for konsernet.

Innskudd fra kunder er bankens største og mest stabile finansieringskilde. Styret legger vekt på at forholdet mellom innskudd fra kunder og utlån til kunder, skal være tilpasset konsernets samlede finansieringssituasjon. Konsernets innskuddsdekning utgjorde 54,3 prosent ved årsskiftet. Sparebanken Sør Boligkreditt AS representerer et viktig finansieringsinstrument for konsernet, som sikrer tilgang til langsiktig finansiering gjennom utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett. For å kunne utstede obligasjoner med fortrinnsrett, var det i 2023 overført boliglån fra morbank til boligkreditselskapet for om lag 65,5 prosent av samlede boligutlån til personmarkedet.

Styrevedtatte risikotoleransenivåer for bankens likviditetsrisiko bygger på retningslinjer gitt av Finanstilsynet. Ved årsskiftet var likviditetsrisikonivåene innenfor de styrevedtatte kravene.

Indikatoren for langsiktig finansiering (NSFR) var 123 prosent ved utgangen av 2023. Konsernet har en likviditetsreserve i form av likvide rentebærende verdipapirer som tilfredsstiller myndighetspålagte og styrevedtatte krav til LCR-beholdning og likviditetsstresstesting. I tillegg har banken en buffer av boliglån, som er klargjort for overføring til boligkreditselskapet og som kan sikre finansiering fra Norges Bank gjennom utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett.

Bankens kortsiktige likviditetsrisiko styres blant annet ved tilpasning av Liquidity Coverage Ratio (LCR). Ved utgangen av 2023 var bankens rentebærende likviditetsportefølje som kvalifiserte som LCR-reserver, tilstrekkelig til å innfri antatte likviditetsutganger under stress innenfor de nærmeste 30 dagene med god margin. Konsernets og morbankens LCR utgjorde henholdsvis 156 prosent og 146 prosent per 31. desember 2023. Konsernets likviditetsrisiko rapporteres periodisk til styret.

Motpartsrisiko

Motpartsrisiko er risiko for at bankens samarbeidspartnere på finansområdet ikke kan oppfylle sine forpliktelser i henhold til avtale med banken.

Det inngås derivatkontrakter i forbindelse med avdekking av risiko som oppstår ved styring av bankens finansierings- og likviditetsrisiko, samt ved inngåelse av kundekontrakter som innebærer fastrente- og valutaeksponering. Derivatkontraktene skal etableres mot velrennomerte motparter med god rating og skal være regulert av et underliggende ISDA-avtaleverk. Derivatkontrakter skal fordeles mot ulike motparter for å unngå motpartskonsentrasjon.

Banken forholder seg til regelverket for derivathandel under EMIR (European Market Infrastructure Regulation) vedrørende oppgjør, bekreftelser, dokumentasjon og myndighetsrapportering.

Bankens motpartsrisiko reguleres ved etablering av avtaler om sikkerhetsstillelse (Credit Support Annex) mellom partene. Under CSA-oppgjøret avstemmes derivatverdiene med derivatmotparten og oppgjør av collateral finner sted. Ved inngåelse av avtale om collateral oppgjør for verdiendringer i derivater, opprettholder banken en lavest mulig motpartsrisiko. Banken har etablert clearing mot London Clearinghouse gjennom en clearing-agent.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller misligheter, eller eksterne hendelser. Sparebanken Sør har et bevisst forhold til styring av operasjonell risiko for å sikre oppnåelse av konsernets strategiske mål. Risikoaksept kan være nødvendig for å for å legge til rette for innovasjon og det vil aldri være mulig eller nødvendigvis ønskelig å eliminere alle aktivitetens iboende operasjonelle risiko.

Sparebanken Sør har identifisert syv hovedrisikoer innenfor operasjonell risiko: leverandør- og utkontrakteringsrisiko, finansiell kriminalitet, IT- og informasjonssikkerhetsrisiko, atferdsrisiko, etterlevelsesrisiko, endringsrisiko og risiko knyttet til ressurser, kompetanse og menneskelig feil. De

ulike hovedrisikoene har en egen kvalitativ beskrivelse av risikoappetitt som også suppleres med måling av kvantitative nøkkelrisikoindikatorer.

Konsernets overordnede risikoappetitt for operasjonell risiko er moderat, men for visse undergrupper av operasjonell risiko, som finansiell kriminalitet, atferdsrisiko og etterlevelsesrisiko, har banken lav risikoappetitt. Banken har nulltoleranse for tap som kan true strategiske mål og bankens selvstendighet.

Forretningsrisiko

Forretningsrisiko er risiko for uventede inntekts- og kostnadssvingninger som følge av endringer i eksterne forhold som konjunktursvingninger, konkurransesituasjon, kundedadferd, manglende forretningsmessig utvikling, samt reguleringer fra offentlige myndigheter, dvs. andre forhold enn kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko.

Omdømmerisiko som er risiko for svikt i inntjening eller kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, inngår som en del av forretningsrisiko.

Sparebanken Sør skal ha en lav forretningsrisiko som sikrer en stabil og diversifisert inntjening. Konsernet skal ikke være involvert i enkelthendelser eller aktiviteter som kan true renommé og strategiske mål.

Eierrisiko

Eierrisiko er risiko for at konsernet blir påført negative resultater fra eierposter i eide selskaper og/eller må tilføre ny egenkapital i disse selskapene. Eierskap defineres som selskaper hvor Sparebanken Sør har en vesentlig eierandel eller innflytelse.

Sparebanken Sør skal ha en eierrisiko som er forankret i strategiske mål, og hvor lønnsomhet står i forhold til risiko. Konsernet skal ikke være involvert i selskaper eller aktiviteter som kan true renommé eller strategiske mål.

Ledelse og styrer i datterselskaper blir ivaretatt i henhold til aksjelovens bestemmelser. I flere av selskapene benyttes ledere og/eller ansatte fra konsernet i styret og andre funksjoner.

Bankens eierrisiko vurderes som lav.

Compliance-risiko

Konsernet er opptatt av å ha gode prosesser for å sikre etterlevelse av gjeldende reguleringer og bransjestandarder. Compliance-risiko er risiko for at konsernet pådrar seg juridiske eller regulatoriske sanksjoner, økonomiske tap, eller tap av omdømme som følge av manglende etterlevelse av lover, forskrifter eller styringsdokumenter. Det arbeides fortløpende med å vurdere beste tilpasning til nye reguleringer og nytt regelverk for å ivareta både etterlevelsen og effektiviteten i organisasjonen. Nye reguleringer og nytt regelverk implementeres i konsernets styringsdokumenter og rutiner.

Konsernets compliance-funksjon er organisert uavhengig av forretningsenhetene.

Konsernet skal ha lav compliance-risiko.

RATING

For å kunne benytte seg av mulighetene for finansiering, både internasjonalt og fra ulike investorer, har banken internasjonal rating fra Moody's som er et av verdens mest anerkjente ratingbyråer. I tillegg til at selve ratingresultatet har en verdi for banken, vurderer styret at også ratingprosessen og vedlikeholdet av ratingen har en verdi i form av kvalitetsheving på ulike prosesser og rutiner.

Sparebanken Sør har langsiktig rating på A1 og hadde ved utgangen av 2023 «Positive Outlook». I januar 2024 bekreftet Moody's rating på A1 og endret ratingutsiktene til «Stable Outlook».

Sparebanken Sør Boligkreditt AS fikk i juni 2023 A1 rating og ratingutsikt på linje med morbanken.

Alle obligasjoner med fortrinnsrett som utstedes av Sparebanken Sør Boligkreditt AS blir ratet av Moody's, og har rating på AAA.

EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE

Sparebanken Sørs prinsipper og policy for eierstyring og selskapsledelse bygger på den til enhver tid gjeldende anbefalingen til Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES). Finanstilsynets modul for evaluering av overordnet styring og kontroll, som reflekterer prinsipper fra European Banking Authority (EBA), benyttes så langt disse er relevante for konsernet.

Sparebanken Sørs prinsipper og policy skal sikre at bankens virksomhetsstyring er i tråd med allmenne og anerkjente oppfatninger og standarder, samt lover og forskrifter. Videre skal virksomhetsstyringen sikre et godt samspill mellom bankens ulike interessenter som egenkapitalbeveiere, långivere, kunder, ansatte, styringsorganer, ledelse og samfunnet for øvrig. Det er styrets oppfatning at bankens virksomhetsstyring er tilfredsstillende og i overensstemmelse med prinsipper og policy. Se den fullstendige redegjørelsen om eierstyring og selskapsledelse som er vedlagt årsrapporten.

Det er tegnet ansvarsforsikring for daglig leder og styremedlemmer. Forsikringsdekningen er 100 mill. kroner per skade og samlet per år for alle sikrede. Forsikringen har full retroaktivitet og dekker Sparebanken Sør med datterselskaper.

PERSONALE OG ARBEIDSMILJØ

Ved utgangen av 2023 hadde banken 505 årsverk, og 618 årsverk i konsernet. Sykefraværet i 2023 var på 4,45 prosent, en liten reduksjon fra 2022 hvor fraværsprosenten var 4,59 prosent. Det har vært en liten nedgang i korttids- og en liten økning i langtidssykefraværet. Økningen i langtidssykefraværet har sin bakgrunn i at banken gjennom året hatt noen ansatte med diagnoser som gir langvarig sykefravær.

Banken arbeider systematisk og kontinuerlig med oppfølging av sykefraværet, og har en ambisjon om at sykefraværet skal ligge under 4 prosent.

Banken har lagt til rette for ansatte med nedsatt funksjonsevne. Nybygg og ombygginger har fått universell utforming, som innebærer at bygninger er tilrettelagt, slik at alle skal kunne bruke dem uten spesielle tilpasninger eller hjelpemidler.

Det arbeides kontinuerlig med å sikre at bankens medarbeidere har rett kompetanse. I tillegg til løpende opplæring på produkter, systemer, rutiner, og sentrale fagområder som antihvitvask, informasjonssikkerhet og personvern. Alle ansatte har gjennom tilgang til digitale læringsplattformer, som E-guiden, Nano-Learning og Workplace, muligheter for å hente spesialtilpasset kompetanse. Bankens ulike opplæringstiltak er nærmere beskrevet i Bærekraftsrapporten for 2023, som er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmeside.

Den hybride arbeidshverdagen som ble utviklet under pandemien, er etter hvert blitt normalen i banken og flere ansatte praktiserer bruk av hjemmekontor. Dette er regulert i en egen policy der det gis mulighet for inntil 2 dager på hjemmekontor per uke. Gode erfaringer fra perioden med pandemi har også gjort at mye møtevirksomhet foregår på Teams. Dette begrenser ansattes reisevirksomhet, som er et av målene i bankens bærekraftssatsing. Den sosiale aktiviteten i banken er på et normalnivå og vi vurderer arbeidsmiljøet som godt, noe som også kommer til uttrykk i en lav turnover i banken.

Likestilling

Banken hadde ved årsskiftet i alt 528 ansatte, 253 kvinner og 275 menn. Kvinneandelen blant bankens ledere var 38,6 prosent, opp fra 37,3 prosent året før. Banken har et mål om at andelen kvinnelige ledere skal ligge mellom 40 og 60 prosent, og det jobbes målrettet med ulike tiltak for å oppnå målsettingen. I bankens styrende organer var kvinneandelen i generalforsamlingen 40 prosent og i styret 50 prosent.

Banken har utarbeidet en egen policy for likestilling og mangfold. I Bærekraftsrapporten for 2023 finnes likestillingsregnskap, samt ulike statistikker over status på likestillings- og mangfoldsområdet. Policy for likestilling og mangfold, samt Bærekraftsrapporten er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmeside.

Banken ble i november 2021 resertifisert innen likestilling og mangfold for perioden 2021–2024. I forbindelse med resertifiseringsprosessen er det utarbeidet en egen tiltaksplan, som også ivaretar kravene i den nye aktivitets- og redegjørelsesplikten (ARP). Tiltaksplanen er vedlagt i Bærekraftsrapporten for 2023, som er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmeside.

FORSKNING OG UTVIKLING

Konsernet driver ikke egen forskningsvirksomhet.

SAMFUNNSANSVAR

I Sparebanken Sør er samfunnsansvar en integrert del av forretningsvirksomheten. Bankens samfunnsansvar kommer til uttrykk i bankens idegrunnlag om å bidra til bærekraftig vekst og utvikling i landsdelen. Sparebanken Sør har lang tradisjon som en ansvarlig samfunnsaktør, og har deltatt i utvikling av lokalsamfunn i bankens markedsområder i generasjoner. Arbeidet med bærekraft er en naturlig videreutvikling av den rollen banken har spilt gjennom snart 200 år. For Sparebanken Sør innebærer ansvaret for bærekraftig utvikling at banken skal bidra til positiv utvikling innenfor ESG (klimateknologi og natur, sosiale forhold og virksomhetsstyring) i de områder der banken har sin virksomhet. Arbeidet med bærekraft skal styrke bankens konkurransekraft og redusere bankens ESG-risiko. Bankens skal som arbeidsgiver, investor, långiver og leverandør av finansielle produkter og tjenester, bidra til bærekraftig vekst gjennom å forsterke positive og redusere negative påvirkninger på mennesker, samfunn, klima, natur og miljø.

Sparebanken Sør gir deler av overskuddet tilbake i form av gaver til allmennnyttige formål i landsdelen. Banken har utarbeidet et samfunnsregnskap som finnes under bærekraftsrapporten for 2023, og er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmeside.

Klimautfordringer og ytre miljø

Banken anvender i ubetydelig grad innsatsfaktorer eller produksjonsmetoder som direkte forurensar det ytre miljøet. Banken utarbeider årlig en klimarapport for å kunne identifisere utslipp, tallfeste forurensning og gjøre banken i stand til å iverksette målrettede tiltak. Rapporten, som blir offentliggjort på bankens hjemmesider, er basert på den internasjonale standarden "A Corporate Accounting and Reporting Standard". Rapporteringen dekker forbruk knyttet til transport, energi, avfall og flyreiser. Bankens kjenner ikke til annen miljøpåvirkning ut over forbruket som kan omregnes til CO₂, og har derfor ingen rapportering på utslipp. Bankens klimaregnskap er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmeside.

Det er indirekte gjennom kunde-, leverandør- og samarbeidspartnersiden at den negative effekten på klima og natur av bankens virksomhet er størst. Sparebanken Sør har utarbeidet «Policy for klima og natur», som skal bidra til at banken har tydelige prinsipper og retningslinjer som viser hvilke krav og forventninger banken har til kundene, leverandører og samarbeidspartnere. Policy for klima og natur og andre relevante retningslinjene er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmesider.

Sparebanken Sør har gjennom UN Global Compact og UNEP Principles for Responsible Banking, forpliktet seg til å støtte et «føre-var-prinsipp» knyttet til utfordringer med klima og natur.

Mål, tiltak og retningslinjer for å operasjonalisere klimarelaterte risikoer og muligheter i forretningsområdene, er nærmere beskrevet under temaområdene i bærekraftsrapport 2023 samt i TCFD- og TNFD-rapport for 2023 som er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmeside.

Menneskerettigheter

Sparebanken Sør støtter og respekterer vern om internasjonale menneskerettigheter.

Bankens forhold til menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og sosiale forhold følger det som er standard, og som kreves for norske virksomheter. Banken er medlem av Finansnæringens Arbeidsgiverforening og er bundet av tariffavtaler innenfor dette tariffområdet. Banken har også inngått en egen tariffavtale (bedriftsavtale) med bankens tillitsvalgte. Banken har alle sine kontorer og ansatte innenlands. Banken har utarbeidet egne retningslinjer for arbeidstaker- og menneskerettigheter, som er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmeside.

Åpenhetsloven

Banken har som følge av implementering av den nye åpenhetsloven gjennomført en aktsomhetsvurdering av intern etterlevelse av internasjonale konvensjoner knyttet til arbeids- og menneskerettigheter. Resultatene fra analysen viser at Sparebanken Sør har lav risiko for brudd på arbeids- og menneskerettigheter. Det har ikke vært registrert brudd på arbeids- og menneskerettigheter i Sparebanken Sør i 2023.

Selv om bankens risiko for brudd på arbeids- og menneskerettigheter er lav, har banken likevel arbeidet med utvikling og forbedring på flere områder. I forbindelse med aktivitet- og redegjørelsesplikten (ARP), har banken en løpende tiltaksplan innenfor en rekke områder knyttet til arbeids- og menneskerettigheter. Bankens tiltaksplan for videreutvikling og forbedring innenfor arbeids- og menneskerettigheter finnes under bærekraftsrapporten for 2023, og er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmeside.

Banken har også gjort aktsomhetsvurderinger innen arbeids- og menneskerettigheter, virksomhetsstyring og klima og natur hos bankens leverandører og samarbeidspartnere. Resultatene bekrefter at våre leverandører og samarbeidspartnere i stor grad er store og profesjonelle selskaper med gode systemer og rutiner for oppfølging av arbeids- og menneskerettigheter, virksomhetsstyring og klima og natur. En stor andel av leverandørene er også omfattet av Åpenhetsloven.

Ut fra en totalvurdering har våre leverandører og samarbeidspartnere lav eller middels risiko for brudd på arbeids- og menneskerettigheter, lav risiko knyttet til virksomhetsstyring, og lav til middels risiko knyttet til klima og natur.

Bankens rapportering i henhold til åpenhetsloven er publisert i bærekraftsrapporten for 2023 som er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmeside.

Hvitvasking og terrorfinansiering

Avdekking og forebygging av økonomisk kriminalitet, herunder hvitvasking og terrorfinansiering, er et svært viktig samfunnsansvar som tas på største alvor i Sparebanken Sør. Banken har et omfattende rammeverk av styringsdokumenter, policyer og retningslinjer som skal sikre etterlevelse av de til enhver tid gjeldende lovkrav, og det legges ned betydelige ressurser for å oppfylle bankens rolle i å beskytte bankens kunder, det finansielle system og samfunnet som helhet. Med utgangspunkt i en virksomhetsrettet risikoanalyse, har banken en risikobasert tilnærming hvoretter adekvate tiltak implementeres for å håndtere den risiko banken er eksponert for. Risikoanalysen holdes jevnlig oppdatert for å styrke og utvikle innsatsen gjennom tilpasning av tiltak. Bankens «Policy Anti korrupsjon og bestikkelser», gir føringer for bankens holdninger til og arbeid med korrupsjon, påvirkningshandel, bestikkelser og bruk av tilretteleggelsespenger.

Banken er aktiv i en rekke nasjonale nettverk innen bekjempelse av økonomisk kriminalitet. Banken opplever at det er lav terskel for å dele erfaring og kompetanse på tvers mellom bransjeaktører, tilsynsmyndigheter og offentlige organer. Det foretas inngående kontroller av en betydelig mengde mistenkelige transaksjoner i løpet av året. Dersom mistanke ikke avkreftes ved bankens undersøkelser, blir mistanken rapportert til Økokrim. Aktivitetene i bankens arbeid mot økonomisk kriminalitet er nærmere beskrevet i bærekraftsrapporten som er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmeside.

Etikk, interessekonflikter, varslingsrutiner og tiltak mot korrupsjon

I henhold til bankens etiske retningslinjer og regelverket for håndtering av interessekonflikter skal bankens medarbeidere opptre med aktsomhet og redelighet, og tilstrebe en atferd som er tillitvekkende og i henhold til de normer, lover og regler som gjelder i samfunnet. Dette skal prege alle aktiviteter, slik at banken oppnår tillit i markedet og sikrer sin konkurransekraft og sitt omdømme. Retningslinjene for etikk og interessekonflikter viser hvilke forventninger og krav Sparebanken Sør stiller til sine ansattes handlemåte og opptreden. Enhver som er omfattet av disse normene skal opptre slik at tilliten til Sparebanken Sør ikke blir svekket. Retningslinjene gjelder for alle ledere, medarbeidere, tillitsvalgte, vikarer og innleide konsulenter, og beskriver blant annet hvordan ansatte skal håndtere utfordringer knyttet til inhabilitet og interessekonflikter, deltakelse i annen næringsvirksomhet, samt handel med finansielle instrumenter. De etiske retningslinjene og dokument policy interessekonflikter er publisert under Samfunnsansvar/bærekraftsbibliotek på bankens hjemmeside.

Banken arbeider aktivt for å hindre korrupsjon og bestikkelser knyttet til ansatte, kunder og andre samarbeidspartnere. Banken har vedtatt egne retningslinjer for antikorrupsjon og bestikkelser som er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmeside.

Banken har gode rutiner for varsling av uønskede hendelser, kritikkverdige forhold, trusler m.m. Rutinen gjennomgås og revideres årlig av en bredt sammensatt gruppe av ledere, tillitsvalgte samt medarbeidere fra risiko, HR og internrevisjonen. Varsler sendes til nøytral ekstern instans (BDO). Varslingsrutinen er lett tilgjengelig for bankens ansatte på bankens intranett. Det finnes også en egen varslingsmulighet for kunder og utenforstående på banken hjemmeside. Banken arbeider aktivt for å hindre korrupsjon og bestikkelser knyttet til ansatte, kunder og andre samarbeidspartnere. Banken har vedtatt egne retningslinjer for antikorrupsjon og bestikkelser som er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmeside.

GAVER TIL ALLMENNYTTIGE FORMÅL

Sparebanken Sør har definert gavevirksomheten som et strategisk satsingsområde. Ved tildelingene er banken opptatt av at prosjektene som får allmenntilgitt midler, skal gi samfunnsmessig avkastning. På den måten gir gavevirksomheten mulighet til å fremme bærekraftig vekst og utvikling i landsdelen.

Gjennom 2023 har gavekomiteen behandlet 697 søknader. Av disse ble 314 innvilget til et samlet beløp på 153 mill. kroner. Dette utgjør den største gaveutdelingen i løpet av et år i bankens snart 200 år gamle historie. I henhold til bankens gavestrategi har barn og unge vært en prioritert målgruppe, og tildelingene har i særlig grad vært rettet mot prosjekter innen oppvekst, idrett og kultur. Bredde har vært prioritert fremfor smale målgrupper, og lag fremfor enkeltutøvere. Av bankens resultat for 2023 foreslår styret å avsette 208 mill. kroner til utdeling av gaver i 2024.

KUNDEUTBYTTE

Sparebanken Sør vedtok i mars 2022 å innføre kundeutbytte ved at deler av grunnfondets utbytte gis til bankens kunder. Kundeutbytte vil kunne deles ut til privatkunder og bedriftskunder i banken. Kundene vil kunne få utbytte av inntil 2 mill. kroner i lån og inntil 2 mill. kroner i innskudd. Det utbetales ikke kundeutbytte under 100 kroner.

Av bankens resultat for 2023 foreslår styret å avsette 417 mill. kroner til utdeling av kundeutbytte for 2023, noe som tilsvarer 0,36 prosent (0,20 prosent i 2022) av kundenes gjennomsnittlige innskudd og utlån på inntil 2 mill. kroner.

UTSIKTENE FREMOVER

Renten forventes å ligge på et høyt nivå gjennom hele 2024. Vi ser nå konturene av at den høye renten begynner å virke, og mange bedrifter venter fall i aktiviteten fremover. For bygg og anlegg ser vi allerede et svært kraftig fall i aktivitetsnivået, og det vil ta tid før nye prosjekter av stort omfang settes i gang. Vi ser imidlertid et todelt næringsliv, hvor energibransjen (leverandørindustrien til petroleumsnæringen samt fornybar-næringene) opplever gode priser og høyt aktivitetsnivå, mens øvrig næringsliv sliter med høye priser, renter og lønnskostnader. I vår landsdel har vi et sterkt innslag av energibransjen, som bidrar til at forventningene er noe mer positive i vår landsdel enn for resten av landet.

Det er mer usikkerhet enn normalt knyttet til hva konsekvensene blir for kundene, og hvordan både privatpersoner og bedrifter vil reagere på et vedvarende høyere kostnadsnivå. Lønnsveksten i 2023 ser ut til å ende på rundt 5,6 prosent og kan bidra til at prisveksten vi har sett også vil være høy fremover. På tross av dette vurderer styret at konsernet er godt rustet for videre vekst og lønnsomhet. Konsernet har god inntjening, lave tap, er solid kapitalisert og godt rustet til å tåle en eventuelt mer utfordrende utvikling i norsk økonomi.

Konsernet har styrevedtatte retningslinjer, som sikrer at refinansiering i obligasjonsmarkedet normalt er gjennomført i god tid før endelig gjeldsforfall. Dette har medvirket til en solid finansieringssituasjon. Konsernet har lav risiko i utlånsporteføljen, og høy tapsabsorberende evne gjennom en høy egenkapitalandel. Konsernet drives meget kostnadseffektivt og har god underliggende drift.

Boligprisene i konsernets hovedmarkeder har hatt en positiv, men moderat utvikling over flere år. Statistikken per. 4. kvartal 2023 viste en fortsatt sterk utvikling.

Konsernet har en langsiktig ambisjon om en utlånsvekst i overkant av kredittveksten, og et mål om en egenkapitalavkastning over 12 prosent innen utgangen av 2025.

Konsernet skal i tråd med vedtatt strategi ha stor oppmerksomhet på kostnadsutvikling og langsiktig verdiskaping. Konsernet investeringer i teknologi vil fortsette, og skal bidra til kostnadseffektiv drift, samt muliggjøre effektivisering av kontorstrukturen. Sammen med god kvalitet i kredittarbeidet, vil dette bidra til fortsatt lønnsom vekst og utvikling.

AVSLUTTENDE BEMERKNINGER

Styret vil rette en takk til bankens ansatte for solid innsats og gode resultater i 2023. Samtidig vil styret takke bankens kunder, egenkapitalbevisiere og øvrige samarbeidspartnere for oppslutningen om banken, og for den tillit de har vist banken i året som er gått.

STYRET

Kristiansand, 27. februar 2024

Knut Ruhaven Sæthre

Styrets leder

Mette Ramfjord Harv

Styrets nestleder

Merete Østby

Erik Tønnesen

Trond Randøy

Eli Giske

Jan Erling Tobiassen

Gunnhild Tveiten Golid

Geir Bergskaug

Konsernsjef

Resultatregnskap

MORBANK		MILLIONER KRONER		KONSERN	
2022	2023		Noter	2023	2022
2 591	4 406	Renteinntekter effektiv rentes metode	15,33,34	6 913	3 999
476	1 008	Andre renteinntekter	15,33	1 178	581
1 146	2 843	Rentekostnader	15,33,34	5 048	2 212
1 921	2 572	Netto renteinntekter	5,15	3 043	2 368
448	459	Provisjonsinntekter	16,34	509	501
99	123	Provisjonskostnader	34	109	84
349	336	Netto provisjonsinntekter		400	417
351	252	Utbytte	34	2	13
- 61	- 7	Netto inntekter fra andre finansielle instrumenter	12,13	0	- 95
290	245	Netto inntekter fra finansielle instrumenter	17	3	- 82
125	99	Inntekter fra eierinteresser i tilknyttede selskaper	34	99	125
8	14	Andre driftsinntekter		29	5
133	113	Sum andre inntekter		128	131
771	694	Sum netto andre inntekter		530	466
2 692	3 266	Sum netto inntekter		3 573	2 834
523	613	Personalkostnader	18	757	659
41	38	Av- og nedskr. på varige driftsmidler og immat. eiendeler	28	47	43
419	472	Andre driftskostnader	5,19,34	493	443
983	1 123	Sum driftskostnader før tap	5	1 297	1 145
1 709	2 143	Driftsresultat før tap		2 276	1 690
57	53	Tap på utlån, garantier og ubenyttede kreditter	7,8	49	74
1 652	2 089	Resultat før skattekostnad	5	2 227	1 615
299	388	Skattekostnad	20	454	332
1 353	1 701	Resultat for regnskapsåret		1 773	1 283
		Minoritetsinteresser		1	1
1 353	1 701	Majoritetsinteresser		1 772	1 283
42	61	Hybridkapitaleierernes andel av resultatet		61	42
1 311	1 640	EK-beviserne og grunnfondets andel av resultatet		1 711	1 241
1 353	1 701	Resultat for regnskapsåret		1 772	1 283
12,6	15,7	Resultat / utvannet resultat per. egenkapitalbevis	35	16,4	11,9

Totalresultat

MORBANK		MILLIONER KRONER		KONSERN	
2022	2023		Noter	2023	2022
1 353	1 701	Resultat for regnskapsåret		1 773	1 283
		<i>Poster som vil bli omklassifisert til resultatet</i>			
1	0	Verdiendring utlån med pant i bolig			
		Verdiendring basisswapper		-119	99
0	0	Skatteeffekt		26	-22
1	0	Sum utvidet resultat		-93	77
1 354	1 701	Totalresultat for regnskapsåret		1 680	1 360
		Minoritetsinteresser		1	1
1 354	1 701	Majoritetsinteresser		1 679	1 360
12,6	15,7	Totalresultat/utvannet per egenkapitalbevis (i hele kroner)		15,5	12,6

Note 1 til 37 er en integrert del av regnskapet.

Balanse

MORBANK		MILLIONER KRONER		KONSERN	
31.12.2022	31.12.2023		Noter	31.12.2023	31.12.2022
Eiendeler					
590	604	Kontanter og fordringer på sentralbanker	21,22	604	590
10 211	5 012	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	15,21,22,23	468	6 198
67 332	71 815	Utlån til kunder	5,6,7,9,10,11,21,22,33,34	127 532	123 852
16 393	21 998	Obligasjoner og sertifikater	15,21,22,24	24 156	22 851
230	235	Aksjer	21,22,25	235	230
947	931	Finansielle derivater	21,22,32	2 002	1 440
2 813	2 823	Eierinteresser i konsernselskaper	26	0	- 0
1 437	1 537	Eierinteresser i tilknyttede selskaper	27	1 537	1 437
70	102	Immaterielle eiendeler	28	114	80
433	451	Varige driftsmidler	28	527	458
150	375	Andre eiendeler		233	298
100 607	105 882	SUM EIENDELER	5	157 407	157 435
Gjeld og egenkapital					
3 584	3 643	Gjeld til kredittinstitusjoner	14,15,21,22,23	3 530	3 507
65 587	69 289	Innskudd fra kunder	5,14,15,21,22,29,34	69 272	65 596
9 477	6 991	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	5,14,15,21,22,24,34	56 724	62 758
778	783	Finansielle derivater	21,22,32	922	2 599
315	391	Betalbar skatt	20	496	358
1 103	1 635	Annen gjeld	31	610	490
129	138	Avsetninger for forpliktelser	18	138	129
32	40	Utsatt skatt	20	23	64
4 491	7 177	Etterstilt seniorobligasjonslån	4,14,21,22,30	7 177	4 491
1 662	1 763	Ansvarlig lånekapital	4,14,21,22,30	1 763	1 662
87 159	91 850	Sum gjeld	5,14	140 655	141 655
4 945	5 179	Eierandelskapital	4,35	5 596	5 196
1 085	1 085	Hybridkapital	4	1 085	1 085
7 417	7 768	Annen egenkapital	4	10 071	9 499
13 448	14 032	Sum egenkapital	4	16 752	15 779
100 607	105 882	SUM GJELD OG EGENKAPITAL	5	157 407	157 435

Note 1 til 37 er en integrert del av regnskapet.

Kristiansand, 31. desember 2023 / 27. februar 2024

Knut Ruhaven Sæthre
Styrets leder

Mette Ramfjord Harv
Styrets nestleder

Merete Steinvåg
Østby

Erik Edvard Tønnesen

Trond Randøy

Eli Giske

Jan Erling Tobiassen

Gunnhild Tveiten Golid

Geir Bergskaug
Konsernsjef

Endringer i egenkapital

MILLIONER KRONER	Egenkapital- bevis	Overkurs fond	Uttevnings fond	Hybrid kapital	Grunnfonds kapital	Gave fond	Annen egenkapital	Minoritets interesser	SUM
KONSERN									
Balanse 31.12.2021	782	451	644	1 335	9 925	141	1 656	7	14 941
Utdelt utbytte 2021			- 125						- 125
Resultat HiÅ			524	56	411	375	- 84	1	1 283
Betalte renter hybridkapital				- 56					- 56
Emisjon hybridkapital				200					200
Innløst hybridkapital				- 450					- 450
Beregnet skatt renter hybridkapital *							13		13
Konvertering av grunnfond til egenkapitalbevis	1 302	1 617			-2 919				0
Kjøp og salg av egne egenkapitalbevis	0		0		0				0
Utvidet resultat							77		77
Disponert av gavefond						- 101			- 101
Andre endringer			0				0	- 3	- 3
Balanse 31.12.2022	2 084	2 068	1 043	1 085	7 417	415	1 663	4	15 779
Utdelt utbytte 2022			- 250						- 250
Resultat hittil i år			648	82	346	625	72		1 773
Betalte renter hybridkapital				- 82					- 82
Beregnet skatt renter hybridkapital *			8		12				20
Emisjon hybridkapital				125					125
Innløst hybridkapital				- 125					- 125
Utvidet resultat ***							-93		- 93
Disponert til gaver						- 152			- 152
Utbetalt kundeutbytte						-227			-227
Kjøp av egne egenkapitalbevis	- 5		0		- 8				- 13
Andre endringer							-2	- 1	- 4
Balanse 31.12.2023	2 079	2 068	1 449	1 085	7 768	662	1 639	3	16 752
MORBANK									
Balanse 31.12.2021	781	451	519	1 335	9 926		0		13 013
Resultat HiÅ			525	56	773				1 353
Avsatte utbytter **			- 250		- 226				- 476
Avsatte gaver					- 149				- 149
Betalte renter hybridkapital				- 56					- 56
Emisjon hybridkapital				200					200
Innløst hybridkapital				- 450					- 450
Beregnet skatt renter hybridkapital *					13				13
Konvertering av grunnfond til egenkapitalbevis	1 302	1 617			-2 919				0
Kjøp og salg av egne egenkapitalbevis	0		0		0				0
Utvidet resultat					1				1
Andre endringer					- 1				- 1
Balanse 31.12.2022	2 084	2 068	793	1 085	7 416		0		13 448
Resultat hittil i år			648	82	972				1 701
Betalte renter hybridkapital				- 82					- 82
Beregnet skatt renter hybridkapital *			8		12				20
Avsatte utbytter**			- 417		- 417				- 834
Avsatte gaver					- 208				- 208
Emisjon hybridkapital				125					125
Innløst hybridkapital				- 125					- 125
Utvidet resultat ***			0		0				0
Kjøp av egne egenkapitalbevis	- 5		0		- 8				- 13
Balanse 31.12.2023	2 079	2 068	1 032	1 085	7 768		0		14 032

Note 1 til 37 er en integrert del av regnskapet. Viser til note 35 vedrørende egenkapitalbevis, eierandelskapital og foreslått utbytte.

* Beregnet skatt av renter på hybridkapital er fra 2022 ført mot egenkapitalen, sammenligningstall er ikke omarbeidet.

** Kontantutbytte til egenkapitalbeviserne er avsatt over utjevningsfondet og kundeutbytte er avsatt over grunnfondskapitalen.

*** Basisjusteringer på rente- og valutaswapper inngår som en del av annen egenkapital i konsern, og utgjorde 63,7 mill. kroner pr 01.01.2023 og -29,1 mill. kroner pr 31.12.2023.

Kontantstrømoppstilling

MORBANK		MILLIONER KRONER	KONSERN	
31.12.2022	31.12.2023		31.12.2023	31.12.2022
2 965	5 163	Renteinnbetalinger	7 891	4 450
-1 167	-2 672	Renteutbetalinger	-4 946	-2 082
709	320	Andre innbetalinger	389	409
- 916	-1 031	Driftsutbetalinger	-1 187	-1 058
9	-10	Inngått på konstaterte tap	- 10	9
- 217	- 317	Betalt periodeskatt	- 360	- 324
- 61	- 117	Betalte gaver	- 117	- 61
- 5	-5	Utbetalt svindelsaker	- 5	- 5
- 23	-4	Endring andre eiendeler	- 4	- 68
2 379	3 596	Endring innskudd fra kunder	3 571	2 426
- 476	-4 352	Endring utlån til kunder	-3 507	-7 341
422	808	Endring innskudd fra kredittinstitusjoner	772	378
3 618	1 379	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	2 487	-3 267
23 737	17 737	Innbetaling vedr. verdipapirer	17 737	23 128
-22 401	-23 210	Utbetaling vedr. verdipapirer	-18 917	-23 909
3	15	Innbetaling vedr. salg av driftsmidler	15	12
- 64	- 101	Utbetaling vedr. kjøp av driftsmidler	- 102	- 63
136	70	Innbetaling investering i datterselskaper og tilknyttede selskaper	70	127
- 938	-75	Utbetaling investering i datterselskaper og tilknyttede selskaper	- 71	- 238
- 33	22	Endring andre eiendeler	3	- 33
-4 568	5 200	Endring utlån til kredittinstitusjoner	5 730	-4 409
-4 128	- 342	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	4 467	-5 385
500	- 750	Endring innskudd fra kredittinstitusjoner	- 750	500
4 250	0	Innbetalinger obligasjonsgjeld	0	17 127
-4 351	-2 500	Utbetalinger obligasjonsgjeld	-8 420	-9 046
- 181	- 558	Utbetaling utbytte og renter hybridkapital	- 558	- 181
1 000	2 600	Emisjon seniorobligasjonslån	2 600	1 000
200	700	Emisjon ansvarlig lån	700	200
- 200	- 600	Innfridd ansvarlig lån	- 600	- 200
- 245	75	Endring annen gjeld	53	- 271
200	125	Utvidelse hybridkapital	125	200
- 585	45	Endring derivat eiendeler	1 819	-1 928
532	- 9	Endring derivat gjeld	-1 758	1 861
- 450	- 125	Innfrielse hybridkapital	- 125	- 450
- 7	- 12	Utbetaling leieforpliktelser	- 12	- 7
	- 14	Utbetaling ved kjøp av egne egenkapitalbevis	- 13	
662	-1 023	Netto kontantstrøm fra finansieringsvirksomhet	-6 939	8 805
152	14	Netto endring likvider	14	152
437	590	Likviditetsbeholdning 01.01.	590	437
590	604	Likviditetsbeholdning 31.12	604	590

Kontantstrømanalysen viser innbetalinger og utbetalinger av kontanter og kontantekvivalenter gjennom året. Oppstillingen er utarbeidet i henhold til direkte metoden. Kontantstrømmene er klassifisert som operasjonelle aktiviteter, investeringsaktiviteter eller finansieringsaktiviteter. Kontanter er definert som kontanter og fordringer på sentralbanker.

Note 1 til 37 er en integrert del av regnskapet.

Noter 2023 - Sparebanken Sør

Note 1	Regnskapsprinsipper	s. 28
Note 2	Skjønnsmessige vurderinger , estimater og forutsetninger	s. 36
Note 3	Risikostyring	s. 36
Note 4	Kapitaldekning	s. 41
Note 5	Segmentrapportering	s. 43
Note 6	Kredittområdet og kreditt risiko	s. 44
Note 7	Beskrivelse av tapsmodellen	s. 47
Note 8	Tap og nedskrivninger på utlån, garantier og innvilgene kreditter	s. 52
Note 9	Fordeling av utlån mellom ulike trinn	s. 57
Note 10	Utlån fordelt på type, kategori, geografiske områder, sektorer og næringer	s. 61
Note 11	Misligholdte lån	s. 63
Note 12	Valutarisiko	s. 65
Note 13	Renterisiko	s. 65
Note 14	Likviditetsrisiko	s. 66
Note 15	Renteinntekter og rentekostnader	s. 69
Note 16	Provisjonsinntekter	s. 70
Note 17	Inntekter fra finansielle instrumenter	s. 70
Note 18	Lønnskostnader og pensjon	s. 71
Note 19	Andre driftskostnader	s. 72
Note 20	Skatt	s. 73
Note 21	Finansielle instrumenter etter kategori	s. 74
Note 22	Virkelig verdi av finansielle instrumenter	s. 77
Note 23	Utlån og gjeld til kredittinstitusjoner	s. 81
Note 24	Obligasjoner og sertifikater	s. 82
Note 25	Aksjer	s. 83
Note 26	Eierinteresser i konsernselskaper	s. 84
Note 27	Tilknyttede selskaper	s. 84
Note 28	Varige driftsmidler og bruksrett leide lokaler	s. 85
Note 29	Innskudd fra kunder	s. 86
Note 30	Obligasjonsgjeld og ansvarlig lånekapital	s. 87
Note 31	Annen gjeld	s. 88
Note 32	Finansielle derivater	s. 89
Note 33	IBOR reform	s. 90
Note 34	Opplysninger om nærstående parter	s. 91
Note 35	Egenkapitalbevis, eierandelskapital og foreslått utbytte	s. 92
Note 36	Virksomhetssammenslutninger	s. 93
Note 37	Hendelser etter balansedagen og betingede utfall	s. 94
	Beregninger	s. 95
	Alternative resultatmål	s. 96

NOTE 1 – REGNSKAPSPRINSIPPER

1. GENERELL INFORMASJON
2. GRUNNLAG FOR UTARBEIDELSE AV REGNSKAPET
3. INNTEKTSFØRING
4. FINANSIELLE INSTRUMENTER
5. SIKRINGSBOKFØRING
6. REGNSKAPSFØRING AV VALUTAKURSEFFEKTER
7. VARIGE DRIFTSMIDLER
8. IMMATERIELLE EIENDELER
9. PENSJONSKOSTNADER OG – FORPLIKTELSE
10. INNTEKTSKATT
11. EGENKAPITAL
12. HYBRIDKAPITAL
13. SEGMENTER / SEGMENTREGNSKAP
14. KONTANTSTRØMOPPSTILLING
15. ENDRINGER I REGNSKAPSPRINSIPPER OG NOTEOPPLYSNINGER
16. VEDTATTE, IKKE IKRAFTTRÅDTE STANDARDER OG FORTOLKNINGER

1. GENERELL INFORMASJON

Konsernet Sparebanken Sør består av morbanken Sparebanken Sør og datterselskapene Sparebanken Sør Boligkreditt AS, Sørmegleren Holding AS, Prosjektutvikling AS, Transitt Eiendom AS og Sørlandets Forsikringssenter AS. Konsernet driver bankvirksomhet på 31 steder og eiendomsmeglervirksomhet på 18 steder i Agder, Rogaland og Vestfold og Telemark fylke.

Banken kan innenfor rammene av vedtektene og den lovgivning som til enhver tid gjelder, utføre alle forretninger og tjenester som banker på generell basis har konsesjon til å utføre. Banken har konsesjon som verdipapirforetak. I konsernet Sparebanken Sør inngår Sparebanken Sør Boligkreditt AS som er et heleid datterselskap. Sparebanken Sør Boligkreditt AS ble etablert for å tilby lån med pant i bolig innenfor 80 prosent av boligens verdi.

Sparebanken Sør er en egenkapitalbevisbank. Banken og eiendomsmeglervirksomheten har sitt forretningskontor i Kristiansand.

Konsernregnskapet for 2023 ble avlagt av styret 27. februar 2024, og skal endelig fastsettes av generalforsamlingen 21. mars 2024. Generalforsamlingen er bankens øverste organ.

2. GRUNNLAG FOR UTARBEIDELSE AV REGNSKAPET

Anvendelse av IFRS

Konsernregnskapet er utarbeidet i samsvar med IFRS Accounting Standards som godkjent av EU, samt norske opplysningskrav som følger av regnskapsloven. Regnskapet for morbank avlegges i tråd med forskrift om årsregnskap for banker, kredittforetak og finansieringsforetak § 1-4, 2. ledd b). Dette innebærer at de samme prinsipper legges til grunn som for IFRS, med unntak av foreslått utbytte og gaver til utdeling som regnskapsføres i det året som er grunnlaget for utdelingen.

Sparebanken Sør avlegger regnskapet i norske kroner (NOK) som er funksjonell valuta til alle enheter i konsernet. Om ikke annet er angitt avrundes verdiene i regnskapet til nærmeste million.

Konsernregnskapet legger til grunn prinsippene i et historisk kost regnskap, med unntak av følgende regnskapsposter:

- Bygninger som er målt til regulert beløp
- Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet og finansielle instrumenter over utvidet resultat

Konsernregnskapet er utarbeidet etter ensartede regnskapsprinsipper for like transaksjoner og hendelser under ellers like forhold.

Konsolidering og konsernselskaper

Konsernregnskapet omfatter morbanken og datterselskaper, hvor banken alene eller sammen med datterselskaper har bestemmende innflytelse, normalt som følge av eierandel på mer enn 50 prosent. Interne transaksjoner og mellomværender blir eliminert.

Ved kjøp av datterselskaper elimineres kostprisen på aksjer i morselskapet mot egenkapitalen i datterselskapet på kjøpstidspunktet. Forskjellen mellom kostpris og netto bokført verdi av eiendeler i datterselskapet på kjøpstidspunktet, tillegges de eiendeler merverdien knytter seg til innenfor markedsverdien av disse eiendelene. Den delen av kostprisen som ikke kan tillegges spesifikke eiendeler, representerer goodwill. I den grad verdien av de overtatte eiendelene overstiger kostprisen, inntektsføres differansen.

I morbankens regnskap føres eierandelene i konsernselskapene ved førstegangs innregning til kostpris. Andelene testes årlig for verdifall, og nedskrivning foretas om nødvendig til gjenvinnbart beløp.

Tilknyttet foretak og felleskontrollert virksomhet

Tilknyttet foretak er foretak der banken har betydelig innflytelse, men ikke kontroll eller felles kontroll, over den finansielle og operasjonelle styringen. Betydelig innflytelse foreligger normalt når banken har en eierandel mellom 20 og 50 prosent.

Felleskontrollert virksomhet er en felleskontrollert ordning der de partene som har felles kontroll over ordningen har rett til ordningens netto eiendeler. Felles kontroll er den kontraktsmessige avtalen om deling av kontroll over en ordning som bare foreligger når beslutninger om relevante aktiviteter krever enstemmighet mellom de partene som deler kontroll.

Tilknyttet foretak og felleskontrollerte virksomheter innregnes etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet og i morbanksregnskapet. Det innebærer at eierandelene ved førstegangs innregning føres til kostpris og justeres deretter for bankens andel av resultatet i de tilknyttede og felleskontrollerte selskapene.

Konsernets resultatandel fra investeringer i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet, er presentert på egne linjer i resultatregnskapet. Ved indikasjoner på verdifall av investeringen, gjennomføres det en nedskrivningstest på den balanseførte verdien av investeringen. Et eventuelt verdifall blir innregnet i resultatandelen fra tilknyttet foretak eller felleskontrollert virksomhet i regnskapet. Når konsernets tapsandel overstiger investeringen i et tilknyttet selskap, reduseres konsernets balanseførte verdi til null og ytterligere tap regnskapsføres ikke med mindre konsernet har en forpliktelse til å dekke dette tapet.

Andeler i felleskontrollerte selskaper er av ubetydelig størrelse i konsernet Sparebanken Sør.

Virksomhetssammenslutninger

Virksomhetssammenslutninger regnskapsføres i henhold til overtakelsesmetoden.

Vederlaget ved kjøp av virksomhet måles til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Transaksjonsutgifter resultatføres etter hvert som de påløper. Eventuelt betinget vederlaget måles til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Det klassifiseres som gjeld (forpliktelse) eller egenkapital etter reglene i IAS 32. Betinget vederlag klassifisert som forpliktelse regnskapsføres til virkelig verdi i etterfølgende perioder med verdiendringen over resultatet. Betinget vederlag klassifisert som egenkapital måles ikke på nytt etter førstegangs balanseføring.

Ved kjøp av en virksomhet vurderes alle overtatte eiendeler og forpliktelser for klassifisering og tilordning i samsvar med kontraktsbetingelser, økonomiske omstendigheter og relevante forhold på oppkjøpstidspunktet. Overtatte eiendeler og gjeld balanseføres til virkelig verdi i åpningsbalansen i konsernet.

Goodwill beregnes som summen av vederlaget og regnskapsført verdi av ikke-kontrollerende eierinteresse og virkelig verdi av tidligere eide eierandeler, med fradrag for nettoverdien av identifiserbare eiendeler og forpliktelser beregnet på overtakelsestidspunktet. Goodwill avskrives ikke, men testes minst årlig for verdifall.

Dersom virkelig verdi av netto eiendeler i virksomhetssammenslutningen overstiger vederlaget (negativ goodwill) inntektsføres differansen umiddelbart på oppkjøpstidspunktet.

3. INNTEKTSFØRING

Inntektsføring av renter etter effektiv rentemetode benyttes for balanseposter som vurderes til amortisert kost og for utlån som vurderes til virkelig verdi over utvidet resultat. Renteinntekter på utlån målt til amortisert kost og utlån målt til virkelig verdi over utvidet resultat inngår i resultatregnskapet under renteinntekter etter effektiv rentemetoden. Den effektive renten er den renten som får nåverdien av fremtidige kontantstrømmer innenfor lånets forventede løpetid til å bli lik bokført verdi av lånet ved første gangs balanseføring. Kontantstrømmene inkluderer etableringsgebyrer. Renteinntekter beregnes basert på brutto utlån for utlån til kunder i trinn 1 og 2 og basert på netto utlån for utlån til kunder i trinn 3.

For rentebærende balanseposter som vurderes til virkelig verdi over resultatet inntektsføres den nominelle renten under øvrige renteinntekter, mens verdiendringer inngår i netto inntekter fra andre finansielle instrumenter.

Provisjonsinntekter og -kostnader som er en direkte betaling for utførte tjenester, tas til inntekt når tjenesten er levert. Gebyrer for etablering av låneavtaler amortiseres over lånets forventede løpetid. Gebyrer knyttet til utlån som måles til virkelig verdi resultatføres direkte.

Utbytte inntektsføres når rett til å motta utbytte er vedtatt, hvilket normalt skjer på tidspunkt for foretakets (avgivers) generalforsamling. For morselskapet kan utbytter og gaver inntektsføres i året som er grunnlaget for utdelingen, forutsatt at det er betydelig sannsynlighetsovervekt for slik utdeling.

4. FINANSIELLE INSTRUMENTER

Et finansielt instrument er enhver kontrakt som gir opphav til en finansiell eiendel for et foretak og en finansiell forpliktelse, eller et egenkapitalinstrument for et annet foretak.

Finansielle instrumenter er verdsatt og klassifisert i samsvar med IFRS 9. Noteopplysninger er utarbeidet i samsvar med IFRS 7.

Innregning og fraregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser balanseføres når banken blir part i instrumentets kontraktmessige bestemmelser.

En finansiell eiendel fraregnes når de kontraktmessige rettene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen utløper, eller banken overfører den finansielle eiendelen på en slik måte at risiko- og fortjenestepotensialet ved den finansielle eiendelen i det alt vesentlige blir overført.

En finansiell forpliktelse fraregnes når forpliktelsen er innfridd, kansellert eller utløpt. Når en eksisterende finansiell forpliktelse erstattes med en ny forpliktelse fra samme långiver hvor vilkårene er vesentlig endret, eller vilkårene på en eksisterende forpliktelse er vesentlig modifisert, fraregnes den opprinnelige forpliktelsen og en ny forpliktelse innregnes. Forskjellen i balanseført verdi innregnes i resultat.

Klassifisering og måling

Måling av den finansielle eiendelen bestemmes ved førstegangs innregning av eiendelen.

Konsernet klassifiserer sine finansielle eiendeler i fire kategorier:

- Virkelig verdi med verdiendringer over resultat.
- Virkelig verdi med verdiendringer over utvidet resultat (OCI – Other Comprehensive Income).
- Amortisert kost.
- Derivater øremerket som sikringsinstrumenter vurdert til virkelig verdi.

Klassifiseringen ved førstegangs innregning er basert på om instrumentene holdes i en forretningsmodell både for å motta kontraktsmessige kontantstrømmer og for salg, og hvorvidt kontraktsfestede kontantstrømmer bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer.

Finansielle instrumenter som holdes for å motta kontraktsmessige kontantstrømmer skal i utgangspunktet måles til amortisert kost.

Finansielle eiendeler som holdes både for å motta kontraktsmessige kontantstrømmer og for videresalg skal i utgangspunktet måles til virkelig verdi med verdiendringer over utvidet resultat (OCI).

Instrumenter med kontantstrømmer som ikke bare er betalinger av renter og hovedstol eller der formålet med eie av instrumentet ikke er å motta kontraktsfestede kontantstrømmer, skal måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatet.

Finansielle forpliktelser er, ved førstegangsinnregning, klassifisert som lån og forpliktelser, eller derivater øremerket som sikringsinstrumenter i en effektiv sikring. Derivater er førstegangsinnregnet til virkelig verdi. Lån og forpliktelser innregnes til virkelig verdi justert for direkte henførbare transaksjonskostnader. Verdiendringer fra egen kredittrisiko, hvor forpliktelsen måles ved bruk av virkelig verdi-opsjon, føres over utvidet resultat (OCI).

Derivater som benyttes i forbindelse med sikringsbokføring måles etter prinsippene for sikringsbokføring. Se eget avsnitt.

Boliglånsporteføljen i morbank, som kan overføres til kredittforetaket, vurderes til virkelig verdi over OCI. For konsern måles hele boliglånsporteføljen til amortisert kost.

Virkelig verdi med verdiendring over resultat

Alle derivater skal måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet, dog derivater utpekt som sikringsinstrumenter skal bokføres i samsvar med prinsippene for sikringsbokføring.

Sparebanken Sør har valgt å føre beholdning av rentebærende obligasjoner, sertifikater og aksjer til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. Dette er midler som styres, måles og rapporteres til ledelsen til virkelig verdi.

Fastrenteutlån kan innløses før forfall mot betaling for over- eller underkurser som oppstår som følge av bevegelser i markedsrenten. Sparebanken Sør sikrer renterisikoen for denne balanseposten gjennom derivater. Derivater skal alltid måles til virkelig verdi. Ettersom utviklingen i verdien av derivatene resultatføres, vil innregning av fastrentelån til amortisert kost føre til vesentlige svingninger i resultatet. Innregning til virkelig verdi over resultatet vil derved føre til en mer harmonisert sammenligning av derivatets resultat og verdiendring på fastrenteutlån.

Kategorien omfatter videre rente- og valutaswapper opprettet før 1.1.2018, som er benyttet som sikringsinstrumenter for virkelig verdisikring av obligasjoner utstedt med fast rente. Sikringsbokføring er videre omtalt i eget avsnitt nedenfor.

Virkelig verdi over utvidet resultat (OCI)

Utlån til personkunder med sikkerhet i bolig er i morbanken klassifisert til virkelig verdi over utvidet resultat. Dette kommer som en konsekvens av at utlånene på et senere tidspunkt kan selges til bankens heleide boligkredittforetak. Formålet er da ikke isolert til å motta kontraktsmessige kontantstrømmer, men også videresalg.

Kategorien omfatter videre rente- og valutaswapper benyttet som sikringsinstrumenter. Her føres da verdiendringer som skyldes endringer i valutabasis over utvidet resultat (OCI). Sikringsbokføring er videre omtalt i eget avsnitt nedenfor.

Amortisert kost

Konsernet måler finansielle eiendeler til amortisert kost hvis følgende betingelser er oppfylt:

- Den finansielle eiendelen holdes i en forretningsmodell hvor formålet er å motta kontraktsfestede kontantstrømmer, og
- Kontraktsvilkårene for den finansielle eiendelen gir opphav til kontantstrømmer som utelukkende består av betaling av hovedstol og renter på gitte datoer.

Gjeldsinstrumenter hvor formålet kun er å holde instrumentet for å motta kontraktsmessige kontantstrømmer skal føres til amortisert kost. I konsernet er alle innlån og utlån med flytende rente klassifisert til amortisert kost.

I morbankens regnskap er det et unntak knyttet til utlån til personkunder med sikkerhet i bolig som kan overføres til kredittforetaket. Utlånene er klassifisert til virkelig verdi over utvidet resultat.

Derivater øremerket som sikringsinstrumenter vurdert til virkelig verdi

Rente- og valutaswapper som er benyttet som sikringsinstrumenter for virkelig verdisikring for obligasjoner utstedt med fastrente, måles til virkelig verdi. Sikringsbokføring er videre omtalt i eget avsnitt.

Etterfølgende måling

Måling til virkelig verdi med verdiendring over resultatet

Virkelig verdi er den pris som ville blitt oppnådd ved salg av en eiendel, eller betalt for å overføre en forpliktelse i en velordnet transaksjon mellom markedsdeltakere på måletidspunktet.

Måling av finansielle instrumenter som omsettes i et aktivt marked

Finansielle instrumenter med omsetning i et aktivt marked verdsettes til observerte markedspriser.

Måling av finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked

For finansielle instrumenter, som ikke omsettes i et aktivt marked, fastsettes den virkelige verdien ved hjelp av en egnet verdsettelsesmetode. Verdsettelsesmetodene baserer seg på nylig inngåtte transaksjoner mellom uavhengige parter, referanse til instrumenter med tilnærmet samme innhold eller ved diskontering av kontantstrømmer. Verdsettelsene baserer seg så langt som mulig på eksternt observerte parameterverdier.

Virkelig verdi på rentebærende verdipapirer fastsettes på bakgrunn av etablerte markedsverdier rapportert fra ledende eksterne markedsaktører, eller ved at virkelig verdi kalkuleres på grunnlag av markedets aktuelle rentekurve og kredittspreadkurve til enhver tid.

Ved beregning av virkelig verdi på inngåtte renteswapper legges markedets på enhver tid aktuelle interbank rentekurve til grunn.

For aksjer som ikke er børsnoterte eller handles aktivt, bygger verdifastsettelsen på verdsettelsesmetodene beskrevet over.

Fastrenteutlån omsettes ikke i et aktivt marked. Banken må derfor fastsette en markedsspread for å estimere en virkelig verdi på lånene per 31.12. For fastrenteutlån i privatmarkedet er snittpriser for de 10 beste lån, opplyst på www.finansportalen.no benyttet som markedsrenter.

Måling til virkelig verdi med verdiendring over utvidet resultatet

Utlån til personkunder med sikkerhet i bolig måles løpende til virkelig verdi og verdiendringen føres over utvidet resultat. Dette gjelder kun i morbanken.

Måling til amortisert kost

Etterfølgende måling av finansielle instrumenter målt til amortisert kost gjøres ved bruk av effektiv rentes-metode og er gjenstand for tapsavsetninger. Gevinst og tap føres i resultat når eiendelen er fraregnet, modifisert eller nedskrevet.

Konsernets finansielle eiendeler til amortisert kost inkluderer kundefordringer og utlån til kunder med unntak av fastrentelån.

Amortisert kost er definert som balanseført verdi ved førstegangs balanseføring, med fradrag for mottatte/betalte renter og avdrag, med tillegg av påløpte effektive renter, justert for netto nedskrivning og netto bokført effekt av eventuell verdisikring.

Effektiv rentemetode er en metode som beregner amortisert kost og som periodiserer renteinntekter/kostnader til relevant periode. Renteinntekter inntektsføres etter effektiv rentes metode. Den effektive rentesatsen er den renten som ved neddiskontering av lånets kontantstrømmer over forventet løpetid, gir en verdi lik lånets (brutto) amortiserte kost på etableringstidspunktet.

Derivater øremerket som sikringsinstrumenter vurdert til virkelig verdi

Rente og valutaswapper måles til virkelig verdi i balansen. Verdiendringer som skyldes endringer i spreader, blir regnskapsført over utvidet resultat som en sikringseffekt.

Motregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser motregnes og presenteres med et nettobeløp i balansen, kun i de tilfeller hvor selskapet har en juridisk håndhevbar rett til å motregne, samt har til hensikt å realisere eiendelen og gjøre opp forpliktelsen under ett.

Modifisering

Når de kontraktsregulerte kontantstrømmene fra en finansiell eiendel blir reforhandlet eller på annen måte endret, og reforhandlingen eller endringen ikke fører til fraregning av den finansielle eiendelen, beregnes den finansielle eiendelens brutto balanseførte verdi på nytt og en endringsgevinst eller et endringstap innregnes i resultatet.

Den finansielle eiendelens brutto balanseførte verdi beregnes på nytt som nåverdien av de reforhandlede eller endrede kontraktsregulerte kontantstrømmene, diskontert med den finansielle eiendelens opprinnelige effektive rente. Eventuelle påløpte kostnader eller honorarer justerer den endrede finansielle eiendelens balanseførte verdi og avskrives over den endrede finansielle eiendelens gjenværende levetid.

Nedskrivning av finansielle eiendeler

Konsernet har gjort en avsetning for forventede tap (ECL) på alle gjeldsinstrumenter som ikke er klassifisert som virkelig verdi over resultat. Det avsettes for forventet tap basert på relevant informasjon som er tilgjengelig på rapporteringstidspunktet, herunder historisk, gjeldende og fremtidig informasjon.

Tapsnedskrivninger beregnes utfra sannsynlighet for mislighold (PD), tap gitt mislighold (LGD) og eksponering ved mislighold (EAD). Målingen av avsetningen for forventet tap i modellen, avhenger av om kredittrisikoen har økt vesentlig siden førstegangs balanseføring. Ved førstegangs balanseføring og når kredittrisikoen ikke har økt vesentlig etter førstegangs balanseføring skal det avsettes for

12-måneders forventet tap. 12-måneders forventet tap er det tapet som er forventet å inntreffe over levetiden til instrumentet, men som kan knyttes til begivenheter som inntreffer de første 12 månedene. Forventet kredittap over hele levetiden beregnes for eiendeler der kredittrisikoen har økt vesentlig siden førstegangs innregning, med unntak av eiendeler som likevel vurderes å ha lav absolutt kredittrisiko på rapporteringstidspunktet.

For engasjementer som har vært kvalitativt vurdert så er forventet kredittap beregnet basert på nåverdien av alle kontantstrømmer over gjenværende forventet levetid. Det vil si forskjellen mellom de kontraktsmessige kontantstrømmer i henhold til kontrakten og den kontantstrømmen som konsernet forventer å motta, diskontert med effektiv rente på instrumentet. De forventede kontantstrømmene skal omfatte kontantstrømmer fra salg av sikkerhetsstillelse eller andre kredittforbedringer som er integrert i kontraktsvilkårene.

I balansen reduseres nedskrivninger på utlån engasjementenes balanseførte verdi. I resultatregnskapet består posten tap på utlån av konstaterte tap, endringer i nedskrivninger, tap på svindelsaker, inntekt på lån og avsetninger på garantier og ubenyttede kreditter, samt inngang på tidligere konstaterte tap. Tap på utlån er basert på modellberegninger samt kvalitative vurdering av bankens utlåns- og garantiportefølje i henhold til IFRS 9

For ytterligere beskrivelse vises det til note 7.

Lån med lav kredittrisiko

Banken benytter unntaket for lav kredittrisiko for utlån til kredittinstitusjoner og sentralbanker. Dette innebærer at konsernet evaluerer hvorvidt instrumenter som hadde lav kredittrisiko ved førstegangsinnregning fortsatt har lav kredittrisiko på balansedato. Vurderingen gjøres ved å bruke relevant informasjon som er tilgjengelig uten utilbørlig kostnad og innsats.

Verdireduksjon på utlån som følger av kvalitative vurderinger

Nedskrivning for tap basert på kvalitative vurderinger foretas når det foreligger objektive og observerbare indikasjoner for at et utlån har verdifall som følge av kredittap. En nedskrivning blir reversert når tapet er redusert og objektivt kan knyttes til en hendelse inntruffet etter nedskrivningstidspunktet. Alle utlån som anses som vesentlige blir vurdert for å se om det foreligger objektive indikasjoner på svekket kredittverdighet, og om den objektive indikasjonen med stor sannsynlighet vil medføre redusert fremtidig kontantstrøm til betjening av engasjementet.

En kundes engasjement defineres som misligholdt dersom et krav er forfalt med mer enn 90 dager og beløpet overstiger 1 prosent av balanseført eksponering og 1 000 kr for massemarked og 2 000 kr for foretak (betalingsmislighold).

En kundes engasjement defineres som misligholdt dersom det er sannsynlig at låntaker ikke vil oppfylle sine forpliktelser på grunn av objektive krav:

- Det er registrert tapsnedskrivning på kundens engasjement

- Det er registrert konstaterte beløp på kunden
- Det er fremsatt konkursbegjæring eller registret konkurs på kunden
- Kunden har søkt om eller er i en gjeldsordning
- Et selskap er begjært tvangsoppløst, eller tvangsoppløsning er besluttet
- Salg av kreditter på grunn av forringet kredittkvalitet

En kundes engasjement defineres som misligholdt dersom det gjøres kvalitative vurderinger som tilsier at låntaker ikke oppfylle sine forpliktelser. Kvalitative vurderinger foretas når det foreligger observerbare data knyttet til engasjementet eksempelvis vurderinger av betalingslettelser eller vesentlige finansielle vanskeligheter hos utsteder eller låntaker. Når låntakers långiver, av økonomiske eller kontraktsmessige grunner knyttet til låntakers finansielle vanskeligheter, har gitt låntaker innrømmelser som långiver ellers ikke ville ha vurdert og når det blir sannsynlig at låntaker vil gå konkurs eller utsettes for en annen form for finansiell omorganisering.

Verdireduksjon på utlån, garantier og ubenyttede kreditter som følger av modellberegninger

Utlån som ikke har vært gjenstand for kvalitative vurderinger for nedskrivninger inngår i beregningsgrunnlaget for modellbaserte nedskrivninger. Tilsvarende gjelder også for garantier og ubenyttede kreditter.

Modellen for nedskrivninger av finansielle eiendeler etter IFRS 9 gjelder for finansielle eiendeler som måles til amortisert kost og finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi over utvidet resultat. Standarden innebærer krav om tapsavsetninger også på nye utlån, ved at det skal gjøres en nedskrivning for forventet kredittap som følge av forventet mislighold de nærmeste 12 månedene. Modellen beregner forventet tap for alle kunder på kontonivå. Modellen inkluderer også lånetilsagn, garantier og ubenyttede rammer på kreditter. For utlån hvor kredittrisikoen har økt vesentlig etter førstegangs innregning, skal det foretas nedskrivning for forventet kredittap over utlånenes løpetid.

Konstaterte tap

Når det er overveiende sannsynlig at tap er endelige, bokføres disse som konstaterte tap. Noen konstaterte tap vil være dekket gjennom tidligere foretatte kvalitativt vurderte tapsnedskrivninger, og konstateringen vil da føres mot tidligere avsetning. Konstaterte tap uten dekning i kvalitativt vurderte tapsnedskrivning, samt over- eller underdekning i forhold til tidligere tapsnedskrivninger, resultatføres.

Presentasjon i balanse og resultatregnskap

Utlån

Utlån balanseføres enten som utlån og fordringer på kredittinstitusjoner eller som netto utlån til kunder. Renter inngår i resultatregnskapet under renteinntekter fra eiendeler vurdert til amortisert kost. Verdiendringer, som skyldes nedskrivninger, føres i resultatet under tap på utlån, garantier og ubenyttede kreditter.

Verdiendringer på fastrenteutlån, som er målt til virkelig verdi, inngår i resultatet under netto inntekter fra finansielle instrumenter. Renter inngår i resultatregnskapet under renteinntekter fra eiendeler vurdert til virkelig verdi.

Verdiendringer på utlån til personkunder med sikkerhet i bolig (morbank), fremkommer under utvidet resultat.

Obligasjoner og sertifikater

I balanseposten inngår konsernets sertifikat og obligasjonsbeholdning. Renter inngår i resultatregnskapet under renteinntekter fra eiendeler vurdert til virkelig verdi. Alle verdiendringer føres i resultatregnskapet under netto inntekter fra finansielle instrumenter.

Aksjer

I balanseposten inngår konsernets aksjer som føres til virkelig verdi. Alle verdiendringene føres i resultatregnskapet under netto inntekter fra finansielle instrumenter.

Finansielle derivater (eiendeler og gjeld)

I balanseposten inngår finansielle derivater. Verdiendringer knyttet til derivatene føres i resultatregnskapet under netto inntekter fra finansielle instrumenter.

Gjeld til kredittinstitusjoner og innskudd fra kunder

I balanseposten inngår forpliktelser til kredittinstitusjoner og kunder. Renter inngår i resultatregnskapet under rentekostnader.

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer

I balanseposten inngår utstedt verdipapirgjeld. Renter inngår i resultatregnskapet under rentekostnader. Ved førtidig innfrielse eller tilbakekjøp av utstedte obligasjoner føres evt. gevinst og tap under netto verdiendringer fra finansielle instrumenter.

Avsetninger

En avsetning regnskapsføres når konsernet har en forpliktelse (rettslig eller selvpålagt) som en følge av en tidligere hendelse, det er sannsynlig (mer sannsynlig enn ikke) at det vil skje et økonomisk oppgjør som følge av denne forpliktelsen og beløpets størrelse kan måles pålitelig. Hvis effekten er betydelig, beregnes avsetningen ved å neddiskontere forventede fremtidige kontantstrømmer med en diskonteringsrente før skatt som reflekterer markedets prissetting av tidsverdien av penger og, hvis relevant, risikoer spesifikt knyttet til forpliktelsen.

Ansvarlig lånekapital og etterstilt seniorobligasjonslån

I balansepostene inngår utstedte ansvarlige lån og etterstilt seniorobligasjonslån. Renter inngår i resultatregnskapet under rentekostnader.

5. SIKRINGSBOKFØRING

Sparebanken Sør benytter sikringsbokføring når det gjelder bankens funding til fastrentevilkår, samt funding i utenlandsk valuta. Sikringen dekker renterisikoen og valutarisikoen i obligasjonene.

Bankens kriterier for å klassifisere et derivat som et

sikringsinstrument er:

- Sikringen er forventet å være svært effektiv ved at den motvirker endringer i virkelig verdi til obligasjonen som utstedes.
- Det må være et økonomisk forhold mellom sikringsinstrumentet og det sikrede elementet, og effekten av kredittisiko må ikke dominere verdiendringer i sikringsforholdet.
- Effektiviteten til sikringen kan måles pålitelig.
- Det er etablert tilfredsstillende dokumentasjon ved inngåelse av sikringen som blant annet viser at sikringen er effektiv og forventes å være effektiv hele løpetiden.

Sparebanken Sør benytter virkelig verdi-sikring. Sikringen måles og dokumenteres hvert kvartal for å påse at sikringen er effektiv. Som metode for å måle effektiviteten av sikringen, benyttes dollar-offset metode. Når sikringen er etablert og effektiv, vil rente- og valutaswapper balanseføres til virkelig verdi og resultatføres under netto inntekter fra finansielle instrumenter.

Sikringsobjektet balanseføres til amortisert kost. Endring i virkelig verdi knyttet til den sikrede risikoen regnskapsføres som et tillegg eller fradrag i balanseført verdi av obligasjonsgjelden og resultatføres under netto inntekter fra finansielle instrumenter.

IFRS 9 benytter kvalitative krav for sikringseffektivitet, og en prospektiv (fremtidsrettet) effektivitetstest anses tilstrekkelig.

Sikringsineffektivitet, definert som forskjell mellom verdiregulering av sikringsinstrumenter sammenlignet med verdiregulering av de sikrede risikoer i objektene, resultatføres løpende i resultatregnskapet. Unntaket er den delen av verdiregulering som skyldes endring i basis spread knyttet til sikringsinstrumentene. For slike rente- og valutaswapper opprettet fra og med 1.1.2018, blir verdiendringer som skyldes endringer i basis spreader, regnskapsført over utvidet resultat. Rente- og valutaswapper opprettet frem til 1.1.2018 bokføres til virkelig verdi over resultat, frem til disse forfaller. De siste swappene opprettet før 1.1.2018, forfalt i mai 2022.

Dersom det skulle inntreffe forhold som gjør at sikringen opphører, vil banken/konsernet amortisere verdiendringen knyttet til sikringsobjektet over gjenværende løpetid. Tilhørende sikringsinstrument vil fortsatt være pliktig til virkelig verdi med verdiendringer over resultat.

6. REGNSKAPSFØRING AV VALUTAKURSEFFEKTER

Inntekter og kostnader i valuta er omregnet til norske kroner etter kursene på transaksjonstidspunktet.

Balanseposter i valuta er sikret ved tilsvarende poster på motsatt side i balansen eller ved gjennomføring av sikringshandler. Valutaderivater (valutaterminer) handlet mot kunder avdekkes på tilsvarende måte mot annen ekstern motpart. Eiendeler og gjeld i fremmed valuta er omregnet til norske kroner etter bankenes midtkurser på balansedagen. Alle verdiendringer føres i resultatregnskapet under netto verdiendringer fra andre finansielle instrumenter.

7. VARIGE DRIFTSMIDLER

Varige driftsmidler føres i balansen til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Når eiendeler selges eller avhendes, blir balanseført verdi fraregnet og eventuelt tap eller gevinst resultatføres. Ordinære avskrivninger er beregnet lineært over driftsmidlenes forventede økonomiske levetid. Det foretas årlig en revurdering av resterende levetid og restverdier for hvert driftsmiddel.

Ved hvert rapporteringstidspunkt blir det vurdert om det foreligger indikasjoner på verdifall. Dersom det er indikasjoner på verdifall på en eiendel, innhenter banken takster eller beregner eiendelens bruksverdi. Eiendelen nedskrives til høyeste verdi av virkelig verdi og bruksverdi. Grunnlaget for tidligere nedskrivninger vurderes samtidig.

Det er foretatt dekomponering av fast eiendom ved at det er beregnet verdi av tomt, tekniske installasjoner og bygning. Tomter avskrives ikke. Bygninger og tekniske anlegg avskrives over antatt levetid uten utrangeringsverdi. Påkostninger og periodisk vedlikehold avskrives over antatt levetid.

Leieavtaler

Identifisering av en leieavtale

Ved inngåelse av en kontrakt vurderer konsernet hvorvidt kontrakten er eller inneholder en leieavtale. En kontrakt er eller inneholder en leieavtale dersom kontrakten overfører retten til å ha kontroll med bruken av en identifisert eiendel i en periode i bytte mot et vederlag.

Konsernet som utleier

Konsernet presenterer eiendeler som er utleid som anleggsmidler i balansen. Leieinntekten inntektsføres lineært over leieperioden. Direkte kostnader pådratt for å etablere den operasjonelle leieavtalen er tillagt den utleide eiendelens balanseførte verdi, og blir kostnadsført i leieperioden på samme grunnlag som leieinntekten.

Innregning av leieavtaler og innregningsunntak

På iverksettelsestidspunktet for en leieavtale innregner konsernet en leieforpliktelse og en tilsvarende bruksretteiendel for alle sine leieavtaler, med unntak av følgende anvendte unntak:

- Kortsiktige leieavtaler (leieperiode på 12 måneder eller kortere)
- Eiendeler av lav verdi

For disse leieavtalene innregner konsernet leiebetalingene som andre driftskostnader i resultatregnskapet når de påløper.

Konsernet måler leieforpliktelser på iverksettelsestidspunktet til nåverdien av leiebetalingene som ikke betales på dette tidspunktet. Leieperioden representerer den uoppsigelige perioden av leieavtalen, i tillegg til perioder som omfattes av en opsjon enten om å forlenge eller si opp leieavtalen

dersom konsernet med rimelig sikkerhet vil (ikke vil) utøve denne opsjonen. Leieforpliktelsen måles etterfølgende ved å øke den balanseførte verdien for å gjenspeile renten på leieforpliktelsen, redusere den balanseførte verdien for å gjenspeile utførte leiebetalinger og måle den balanseførte verdien på nytt for å gjenspeile eventuelle revurderinger eller endringer av leieavtalen, eller for å reflektere justeringer i leiebetalinger som følger av justeringer i indekser eller rater. Konsernet presenterer sine leieforpliktelser under annen gjeld i balanseoppstillingen.

Ved etterfølgende målinger av bruksretteiendelen fastslås det om eiendelen er betydelig verdiforringet, eventuelle påviste tap regnskapsføres. Bruksretter og forpliktelser er i morbank og konsernregnskap av ubetydelig størrelser.

Skille mellom tjenesteavtaler og leiekontrakt

IFRS 16 setter et skille mellom det som er tjenesteavtaler og det som er leieavtaler. Med det oppfattes et skille mellom hvilke avtaler som gir kunden en rett til å bruke en eiendel (leiekontrakt) og hvilke som representerer kjøp av tjenester. IFRS 16 definerer en leieavtale på følgende måte: «en leieavtale er en kontrakt, eller del av en kontrakt, som overfører retten til å bruke den underliggende eiendelen for en periode mot vederlag. For å bli klassifisert som leieavtale må kontrakten overføre retten til å kontrollere bruken av en identifisert eiendel». Tjenesteavtaler representerer gjensidige uoppfylte kontrakter hvor leveringen anses å skje etter hvert som tjenesten ytes av leverandøren og forbrukes av kunden. Tjenesteavtaler faller ikke inn under ny IFRS 16 standard.

Utover ordinære husleieavtaler har Sparebanken Sør en betydelig avtale mht levering av IT systemer. I avtalen beskrives «business as a service» og at det er tjenester som mottas. Det er vurdert at avtalen er et tjenestekjøp da det ikke er mottatt en rett til å kontrollere bruken av en identifisert eiendel. Avtalen anses ikke å falle inn under standarden i IFRS 16.

8. IMMATERIELLE EIENDELER

Immaterielle eiendeler ervervet separat balanseføres til kost. Balanseførte immaterielle eiendeler regnskapsføres til kost redusert for eventuell av- og nedskrivning.

Ny programvare og tilpasninger mot andre systemer, som selskapet kontrollerer og som konsernet får fremtidige fordeler av, balanseføres som en immateriell eiendel. Programvare og tilpasninger avskrives normalt lineært over 3 år. Utgifter pådratt som følge av å vedlikeholde eller opprettholde fremtidig nytte av programvare kostnadsføres.

9. PENSJONSKOSTNADER OG – FORPLIKTELSE

Ytelsesbasert ordning

Ytelsesbaserte pensjonsordninger, vurderes til nåverdien av de fremtidige pensjonsytelser som regnskapsmessig anses opptjent på balansedagen. Pensjonsmidler vurderes til virkelig verdi.

I tråd med IAS 19 har både forpliktelser knyttet til kollektive ordninger i livsforsikringsselskap og usikrede forpliktelser vært inntatt i regnskapet i samsvar med beregninger utført av ekstern aktuar. Årets netto pensjonskostnad består av nåverdien av årets pensjonsopptjening og rentekostnad på pensjonsforpliktelsen, fratrasket forventet avkastning på pensjonsmidlene.

Netto pensjonskostnad inngår i posten personalkostnader. Endringer i estimatavvik regnskapsføres over utvidet resultatregnskap (OCI) og planendringer blir resultatført løpende som personalkostnad. De kollektive ytelsesordningene i livsforsikringsselskap er lukket. I 2016 ble ordningen avvirket ved overgang til innskuddspensjon. Gjenværende ytelsesordning er av ubetydelig størrelse og blir ikke løpende aktuarberegnet.

Innskuddsbasert ordning

Ordningen innebærer at banken ikke gir løfte om en fremtidig pensjon. Banken betaler et årlig innskudd til de ansattes pensjonssparing. Innbetalinger til ordningen blir kostnadsført direkte.

10. INNTEKTSSKATT

Inntektsskatt periodiseres som en kostnad uavhengig av betalingstidspunktet. Skattekostnaden reflekterer således årets og fremtidig betalbar skatt som følge av årets aktivitet. Inntektsskatt, som ventes utlignet på årets resultat, inngår i årets skattekostnad og benevnes betalbar skatt.

Utsatt skatt beregnes på bakgrunn av forskjeller mellom rapporterte skattemessige og regnskapsmessige resultater som vil utlignes i fremtiden. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller innenfor samme tidsintervall utlignes mot hverandre.

Eventuell netto utsatt skattefordel føres opp som en eiendel i balansen når det er sannsynlig at de skattereduserende forskjellene vil kunne realiseres. Likeledes vil selskapet redusere eiendel ved utsatt skatt i den grad selskapet ikke lenger anser det som sannsynlig at det kan nyttiggjøre seg av den utsatte skattefordelen.

Formueskatt er beregnet, og inngår i andre driftskostnader i resultatregnskapet og i betalbar skatt i balansen.

11. EGENKAPITAL

Sparebanken Sør har utstedte egenkapitalbevis på Oslo Børs. Egenkapitalen er splittet opp i egenkapitalbevis, overkursfond, utjevningfond, sparebankens fond (grunnfondet), gavefond og annen egenkapital.

For å beregne egenkapitalbrøken skal egenkapitalbevis, overkursfond og utjevningfond divideres på sum egenkapital fratrasket annen egenkapital og hybridkapital.

Gavefondet er en del av egenkapitalen. Når gaver innvilges i bankens gavekomité belastes bankens gavefond og det føres opp som en forpliktelse i balansen.

Foreslått utdeling av utbytte presenteres som annen egenkapital inntil endelig vedtak av utdelingen har funnet

sted. Utdeling presenteres deretter som avsatt utbytte inntil utbetaling har funnet sted.

For morbank blir foreslåtte utbytter og gaver til utdeling, regnskapsført i det året som er grunnlaget for utdelingen.

12. HYBRIDKAPITAL

Hybridkapital (fondsobligasjoner) er en obligasjon med avtalt rente. Hybridkapitalen er evigvarende og banken har en ensidig rett til å unnlate å betale renter til investorene under gitte vilkår. Hybridkapital tilfredsstiller ikke definisjonen av finansiell forpliktelse i henhold til IAS 32 og er klassifisert som egenkapital. Renter blir ikke presentert som en rentekostnad i resultatet, men som en reduksjon i annen egenkapital.

Transaksjonskostnader og påløpte renter presenteres som en reduksjon i «Annen egenkapital», mens fordelene av skattefradrag for rentene gir en økning i «Annen egenkapital»

13. SEGMENTER / SEGMENTREGNSKAP

Segmentrapporteringen er inndelt i forhold til hvordan ulike virksomhetsområder rapporteres internt i bankvirksomheten og følges opp internt av ledelsen og styret.

Sparebanken Sør har to driftssegmenter;

- PM - Personmarked, inkludert lån overført til Sparebanken Sør Boligkreditt AS.
- BM - Bedriftsmarked, inkludert lån overført til Sparebanken Sør Boligkreditt AS.

Bankens stabsavdelinger, herunder kapitalmarked, og eiendomsmegling er ikke et separat rapporterbart segment og kommer inn under posten ufordelt.

14. KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømoppstillingen viser innbetalinger og utbetalinger av kontanter og kontantekvivalenter gjennom året. Kontanter og kontantekvivalenter er definert som kontanter og fordringer på sentralbanker.

15. ENDRINGER I REGNSKAPSPRINSIPPER OG NOTEOPPLYSNINGER

Anvendte regnskapsprinsipper er konsistent med prinsippene anvendt i foregående regnskapsperiode.

Ingen endringer i IFRS med virkning for 2023-regnskapet har vært relevante i år.

16. VEDTATTE, IKKE IKRAFTTRÅDTE STANDARDER OG FORTOLKNINGER

Det er ingen endringer i nye standarder eller fortolkninger til eksisterende standarder, som er relevante og vil påvirke fremtidige regnskapsperioder.

NOTE 2 – SKJØNNSMESSIGE VURDERINGER, ESTIMATER OG FORUTSETNINGER

Utarbeidelse av konsernregnskapet medfører at ledelsen gjør estimater og skjønnsmessige vurderinger. Områder som i stor grad inneholder slike skjønnsmessige estimater, har høy grad av kompleksitet og hvor forutsetninger og estimater er vesentlige for morbank- og konsernregnskapet, er presentert under.

Generelt

Ved anvendelse av konsernets regnskapsprinsipper har bankens ledelse på enkelte områder utøvd skjønn og lagt til grunn antagelser om fremtidige hendelser som grunnlag for regnskapsføringen. Det vil naturlig nok være en iboende usikkerhet knyttet til regnskapsposter som bygger på bruk av skjønn og forutsetninger om fremtidige hendelser. Ved utøvelse av skjønn og fastsettelse av forutsetninger om fremtidige hendelser, vil ledelsen benytte tilgjengelig informasjon på balansedagen, historisk erfaring med lignende vurderinger, samt markedets og tredjeparters vurdering av de aktuelle forholdene. Selv om ledelsen legger til grunn sitt beste skjønn og bygger på de beste estimater som er tilgjengelig, må man påregne at faktiske utfall i enkelte tilfeller kan avvike vesentlig fra det som legges til grunn for regnskapsføringen. Estimater, antakelser og forutsetninger som representerer en betydelig risiko for vesentlige endringer i balanseført verdi på eiendeler og gjeld i løpet av neste regnskapsår, drøftes nedenfor.

Nedskrivninger på utlån

Regnskapsposten fastsettelse av tap er underlagt stor grad av skjønnsmessige vurderinger. I 2022 var det store markedsmessige svingninger og uro som fortsatte inn i 2023. Det var et usikkert makrobilde med økt geopolitisk uro, høy inflasjon, lønnsvekst, økte renter og svak kronekurs som medfører at usikkerheten vedvarte ut året.

Modellen som benyttes i forbindelse med tapsberegninger inneholder data for makroforhold og er fremtidsrettet. Ved endringer i konjunkturer eller makroforhold, må aktuelle parametere endres tilsvarende. Benyttede makroparametere og størrelse benyttet som input i tapsmodellen fremkommer i note 7.

Alle utlån til kunder som er klassifisert til amortisert kost har en tapsavsetning basert på reglene i IFRS 9. Etter IFRS 9 skal tapsavsetninger innregnes på alle engasjementer basert på forventet kreditttap (ECL). Hver måned blir alle engasjementer beregnet for fremtidig forventet tap.

Det blir beregnet fremtidig forventet tap de neste 12 måneder ved førstegangsinnregning og alle engasjementer får en søknadsscore.

For etterfølgende perioder vil engasjementer der det ikke har vært en vesentlig økning i kredittisiko, få beregnet og avsatt forventet tap for de neste 12 måneder. Dersom det har vært en vesentlig økning i kredittisiko vil det bli beregnet og avsatt forventet tap for hele levetiden.

Dersom det foreligger observerbare data knyttet til engasjementer, som for eksempel knytter seg til vesentlige finansielle vanskeligheter hos låntaker, vil lånene blir vurdert kvalitativt. I slike tilfeller vil det gjøres en individuell vurdering av modellberegnet tap, og dersom det er behov for det vil modellberegnet tap overstyres. Ved kvalitative vurderinger, vil nedskrivninger beregnes som forskjellen mellom lånets bokførte verdi og nåverdien av fremtidige kontantstrømmer, basert på effektiv rente på tidspunkt for førstegangsberegning av kvalitativ nedskrivning.

Konsernet foretar en årlig gjennomgang av hele bedriftsmarkedsporføljen. Store engasjementer, engasjement i mislighold og engasjement med høy risiko vurderes kvartalsvis.

Tapsnedskrivningene baserer seg i stor grad på konsernets risikoklassifiseringsmodeller. Konsernet har modeller for søknadsscore og porteføljescore som danner grunnlag for risikoklassifiseringen. Eventuelle svakheter i disse modellene påvirker tapsavsetningene som blir beregnet i modellen.

Vurdering av nedskrivninger der det foreligger objektive bevis på verdifall, vil alltid baseres på en betydelig grad av skjønn. Prediksjoner basert på historisk informasjon kan vise seg å bli feil fordi man aldri kan vite med sikkerhet hvilken relevans historiske data har som beslutningsgrunnlag. Når sikkerhetsverdier er knyttet til spesielle objekter eller bransjer som er i krise, vil sikkerhetene måtte realiseres i lite likvide markeder, og vurdering av sikkerhetsverdier vil i slike situasjoner være beheftet med betydelig usikkerhet.

Modell for å beregne tap inneholder data for makroforhold og ved endringer i konjunkturer eller makroforhold må aktuelle parametere endres tilsvarende. Sparebanken Sør benytter i stor grad input fra Pengepolitisk rapport fra Norges bank og statistikk fra SSB som underlag for makroforhold. Tidspunkt og hvilke parameter som skal oppdateres avhenger til dels av skjønnsmessige vurderinger og kan variere mellom de ulike bankene.

Kvaliteten i bankens score- og risikoklassifiseringsmodeller har også direkte innvirkning på beregnet tap.

Virkelig verdi av finansielle instrumenter

Virkelig verdi av finansielle instrumenter er til dels beregnet basert på forutsetninger som ikke er observerbare i markedet. Dette gjelder særlig ved fastsettelse av relevant påslag for kredittisiko, ved virkelig verdi-fastsettelse for fastrentepapirer i form av innlån, utlån og verdipapirer utstedt av andre. Ledelsen har i slike tilfeller basert sine vurderinger på den informasjon som er tilgjengelig i markedet kombinert med et beste skjønn. Slik informasjon vil blant annet være kredittvurderinger gjennomført av ledende markedsaktører.

NOTE 3 – RISIKOSTYRING

Sparebanken Sør skal maksimere sin langsiktige verdiskaping, og med dette mål er det en forutsetning at risiko er undergitt en aktiv og tilfredsstillende styring. En del av konsernets forretningsstrategi er å holde en lav til moderat risikoprofil for hele virksomheten. Risiko er et grunnleggende trekk ved å drive bankvirksomhet, og i alle deler av bankens virksomhet foreligger det ulike former for risiko med ulikt nivå på faktisk risikoeksponering. Risikostyring er vesentlig for den daglige drift av banken og for styrets oppfølging. Risikostyring handler ikke om å eliminere risiko, men om å ta kalkulert risiko og prise denne riktig. Det vises forøvrig til bankens Pilar 3 dokument som er tilgjengelig på bankens hjemmesider.

ORGANISERING

Styret

Styret har det overordnede ansvar for bankens totale risikostyring, og skal påse at banken har hensiktsmessige systemer for risikostyring og internkontroll. Styret fastsetter risikostrategier, rammeverk for risikoappetitt, risikoprofil og risikotoleranse. Styret fastsetter også strategi og retningslinjer for kapitalplan, sammensetning av kapitalen og godkjenner prosessen for å sikre tilstrekkelig kapitalnivå til enhver tid ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process).

Revisjonsutvalg og risikoutvalg

Styret har oppnevnt et eget revisjonsutvalg og et eget risikoutvalg som underutvalg av styret. Formålet er å foreta mer grundige vurderinger av relevante saksområder, herunder styrke arbeidet med overvåking av risiko samt finansiell rapportering og internkontroll.

Bankens ledelse

Konsernsjef og øvrig ledelse har ansvaret for å implementere risikostyring og internkontroll. Saker som vedrører endringer eller implementering av ny policy og strategier i konsernet, skal alltid fremlegges ledergruppen for diskusjon og beslutning. Ledelsen vurderer risikosituasjonen kontinuerlig, og minst en gang årlig behandles den totale risikosituasjon og det tilhørende kapitalbehovet (ICAAP). Denne vurderingen legges deretter frem for styret.

Konsernsjef har delegert oppgaver i henhold til det formelle ansvar for intern kontroll og risikostyring. Ansvaret for gjennomføring av den årlige vurderingen av risikosituasjonen og kapitalbehovet er delegert til divisjon Risikostyring. Denne analysen skal være samordnet og integrert med øvrig planleggings- og strategiarbeid i banken. Det er videre delegert kontrolloppgaver til de enkelte linjeansvarlige innenfor rammer og vedtatte prinsipper, instruksjer og fullmakter.

Risikostyring dekker hele konsernet og utfører ikke aktiviteter som det er intensjon om at kontrollfunksjonen skal overvåke. Avdelingen skal identifisere, måle, vurdere og rapportere bankens totalrisiko.

Internrevisor

Banken har ansatt internrevisorer. Dette er en overvåkingsfunksjon som uavhengig av administrasjonen for øvrig, foretar risikovurderinger, kontroller og undersøkelser av bankens internkontroll og styringsprosesser for å vurdere om de virker hensiktsmessig og betryggende.

Risikostyringsprosessen

Det foreligger forsvarlige og hensiktsmessige strategier og prosesser for risikostyring og vurdering av kapitalbehov og hvordan dette kan opprettholdes. Samlebetegnelsen for dette er ICAAP.

RISIKOKATEGORIER

Alle risikoer styres gjennom et rammeverk for risikoappetitt. Det finnes mål for de ulike risikoparametre. Sparebanken Sør opererer med følgende risikokategorier:

Kredittrisiko

Kredittrisiko er risiko for tap for at en motpart ikke oppfyller sine forpliktelser i henhold til avtale. I et låneforhold består kredittrisikoen i at låntaker ikke oppfyller låneavtalen, og at etablerte sikkerheter ikke dekker engasjementet. Kredittrisiko er konsernets største risiko og den risiko som krever mest kapital.

Konsernet benytter standardmetoden for beregning av risiko og kapital. I tillegg vurderer banken regelmessig om det er andre forhold ved bankens kredittrisiko som tilsier at det bør avsettes kapital for risikoer som ikke avdekkes av standardmetoden.

Styret har det overordnede ansvaret for bankens kredittgivning, og skal fastsette bankens kredittstrategi og -policy. Styret har fastsatt målsettinger og retningsangivelse, samt kvantitative rammer som angir begrensninger og rammer for risikotoleranse. Divisjon Risikostyring har en uavhengig risikokontrollfunksjon som identifiserer, måler, vurderer og rapporterer vesentlige risikoer tilknyttet kreditt.

Bankens risikoklassifiseringssystem benyttes både i kredittvurderingsprosessen og til løpende oppfølging av risiko på porteføljnivå. Klassifisering av kunder blir basert på sannsynligheten for mislighold («Probability of Default») i løpet av en 12 måneders periode, hvor sannsynligheten blir beregnet ut fra ulike interne og eksterne finansielle data. Scorekort benyttes for å dele kundene inn i 10 ulike risikoklasser, samt en risikoklasse for misligholdte engasjementer. Risikoutvikling i porteføljen kartlegges og følges opp løpende.

Styret, ledelsen og kontrollorganer mottar jevnlig rapportering av kredittrisiko. Sentralt i denne sammenhengen er utviklingen i utlån fordelt på ulike risikoklasser og bevegelse mellom klassene.

Bankens kredittrisiko skal ha en «Moderat» til «Lav» risikoprofil, og banken skal ha en moderat samlet konsentrasjonsrisiko. Bankens totale kredittrisiko skal være på nivå med sammenlignbare banker.

Motpartsrisiko

Motpartsrisiko er risiko for at bankens samarbeidspartnere på finansområdet ikke kan oppfylle sine forpliktelser i henhold til avtale med banken.

Det inngås derivatkontrakter i forbindelse med avdekking av risiko som oppstår ved styring av bankens finansierings- og likviditetsrisiko, samt ved inngåelse av kundekontrakter som innebærer fastrente- og valutaeksponering. Derivatkontraktene skal etableres mot velrennomerte motparter med god rating og skal være regulert av et underliggende ISDA avtaleverk. Derivatkontrakter skal fordeles mot ulike motparter for å unngå motparts-konsentrasjon.

Banken forholder seg til regelverket for derivathandel under EMIR (European Market Infrastructure Regulation) vedrørende oppgjør, bekreftelser, dokumentasjon og myndighetsrapportering.

Bankens motpartsrisiko reguleres ved etablering av avtaler om sikkerhetsstillelse (Credit Support Annex) mellom partene. Under CSA-oppgjøret avstemmes derivatverdiene med derivatmotparten og oppgjør av collateral finner sted. Ved inngåelse av avtale om collateral oppgjør for verdiendringer i derivater, opprettholder banken en lavest mulig motpartsrisiko. Banken har etablert clearing mot London Clearinghouse gjennom clearing agent.

Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsrisiko er kredittrisiko i form av risiko for tap pga. stor samlet eksponering på en enkelt motpart eller tilknyttede grupper av motparter (store engasjementer), motparter med virksomhet innen samme bransje (næringskonsentrasjon) eller geografiske område (geografisk konsentrasjon). Banken har i dag en godt diversifisert portefølje både med hensyn til geografi, kundesegmenter og bransjer.

Banken skal ha en moderat samlet konsentrasjonsrisiko. Merisikoen som følge av debitor-konsentrasjon er etter bankens oppfatning til stede, men representerer ikke en vesentlig risiko for konsernet. Dette er en følge av lav kredittrisikoeksponering når man tar hensyn til kvaliteten på sikkerhetene. Et tilsvarende resonnement kan gjøres i forhold til konsentrasjon på leietakersiden.

Den største konsentrasjonsrisiko for Sparebanken Sør er knyttet til «Eiendomsdrift». Dermed vil denne del av porteføljen være eksponert mot risikofaktorer som påvirker eiendomsselskaper spesifikt. Disse risikofaktorene er først og fremst arealledighet, leiepriser og rentenivå. Sistnevnte er en generell makrovariabel, men eiendomsselskaper er tyngre eksponert mot rentenivået enn mange andre bransjer som følge av høy låneandel, og fordi eiendom er en eiendel med lang levetid.

På enkeltengasjementsnivå vil det være store variasjoner i forhold til følsomhet mot disse faktorene, og hvordan engasjementet dermed bidrar til porteføljens konsentrasjonsrisiko. Dette avhenger bl.a. av leieforhold, eiendommenes beliggenhet og type bygg. I tillegg vil debitors finansielle situasjon ha stor betydning.

Banken har avsatt ekstra kapital under ICAAP for å dekke opp for konsentrasjonsrisiko.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke er i stand til å innfri sine forpliktelser, ikke evner å finansiere ordinær utlånsvekst og sine eiendeler, samt at finansiering ikke kan etableres uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger eller at det oppstår betydelig prisfall på eiendeler som må realiseres. Likviditetsrisiko kan oppstå når hendelser i finansmarkedet gjør at ordinær finansiering ikke kan etableres.

Likviditetsrisiko styres gjennom konsernets likviditetsstrategi, overordnede og styrevedtatte retningslinjer, rutiner, samt gjennom styrevedtatte risikotoleransenivåer og rammer. Viktige operative styringsparametere er krav til innskuddsdekning, indikatorverdi for langsiktig finansiering, stressindikator for likviditetsutgangene innenfor 30 dager (LCR), og i tillegg retningslinjer for overlevelsessevne i situasjoner uten tilgang på markedsfinansiering. Likviditetsrisikoen styres også ved å sikre fordeling av innlån fra kapitalmarkedet på ulike løpetider, innlånskilder og instrumenter. Det gjennomføres periodisk stresstesting av likviditetsrisiko, og det er etablert beredskaps- og gjenopprettingsplaner for konsernet.

Innskudd fra kunder er bankens største og mest stabile finansieringskilde. Styret legger vekt på at forholdet mellom innskudd fra kunder og utlån til kunder skal være tilpasset konsernets samlede finansieringssituasjon. Sparebanken Sør Boligkreditt AS representerer et viktig finansieringsinstrument for konsernet, som sikrer tilgang til langsiktig finansiering gjennom utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett.

Styrevedtatte risikotoleransenivåer for bankens likviditetsrisiko bygger på retningslinjer gitt av Finanstilsynet. Ved årsskiftet var likviditetsrisikonivåene innenfor de styrevedtatte kravene.

Konsernet har en likviditetsreserve i form av likvide rentebærende verdipapirer som tilfredsstiller myndighetspålagte og styrevedtatte krav til LCR-beholdning og likviditetsstresstesting. I tillegg har banken en buffer av boliglån, som er klargjort for overføring til boligkreditselskapet og som kan sikre finansiering fra Norges Bank gjennom utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett.

Bankens rentebærende likviditetsportefølje består av statspapirer, andre rentebærende verdipapirer med 0 i kapitalvekt og obligasjoner med fortrinnsrett.

Bankens kortsiktige likviditetsrisiko styres blant annet ved tilpasning til Liquidity Coverage Requirement (LCR).

I tillegg til LCR, analyserer banken likviditetsrisikoen ved bruk av stresstester. I henhold til disse analysene vil konsernet kunne videreføre normal drift i mer enn 24 måneder i et stressalternativ, hvor ny markedsfinansiering antas ikke å være tilgjengelig og myndighetspålagte likviditetsreserver kan disponeres.

Sparebanken Sør skal ha en moderat til lav likviditetsrisiko. Likviditetsrisikoen skal være på nivå med sammenlignbare banker, men skal avstemmes mot bankens risikoprofil totalt sett og styrevedtatte krav til kapitaldekning. Risikoprofilen skal være tilpasset den aktuelle markedssituasjonen og utsiktene fremover.

Konsernets likviditetsrisiko rapporteres periodisk til styre.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er risikoen for verdiendringer som følge av endringer i markedspriser. Markedsrisiko kan deles inn i renterisiko, valutarisiko, aksjerisiko, kredittspreadsrisiko, basisswaprisiko og eiendomsrisiko. Finansmarkedsrisiko er en del av markedsrisiko, og er risikoen for verdiendringer på usikrede posisjoner som følge av endringer i markedspriser for renter, valuta, aksjer, kredittspreader og basisswapper (kombinerte rente- og valutabytteavtaler).

Det er utarbeidet et eget metodedokument som angir retningslinjer og forutsetninger for utmåling av konsernets markedsrisiko.

Sparebanken Sør skal ha en lav markedsrisiko og ulike finansielle instrumenter benyttes til risikoavdekking av markedsrisiko som oppstår i forbindelse med bankens ordinære kundeaktiviteter og finansoperasjoner.

Styret har fastsatt retningsgivende risikotoleransenivåer for investering i aksjer, obligasjoner og for posisjoner i rente- og valutamarkedet. Etterlevelse av styringsmålene følges opp løpende og rapporteres til styret.

Renterisiko

Renterisiko er risiko for det økonomiske tap som oppstår ved endringer i rentenivået hvis rentebindingstiden for bankens forpliktelser og fordringer på og utenfor balansen, ikke er sammenfallende.

Renterisikorammen er fastsatt som en øvre ramme for hvor stort tapet på uavdekkede renteposisjoner kan være ved skift og vridninger i rentekurven. Renterisiko oppstår ved konsernets ordinære virksomhet i form av fastrente kundeutlån, rentederivater mot kunder, fastrenteplasseringer, samt finansiering til fast rente og i valuta avdekkes løpende. Ved utgangen av 2023 utgjorde utmålt langsiktig renterisiko etter avdekkingsforretninger innenfor styrevedtatt risikotoleransenivå.

Banken er eksponert for resultateffekter av at tidspunktet for rentefastsettelse på bankens markedsfinansiering som er knyttet til 3 måneders Nibor, ikke sammenfaller med tidspunktet for eventuell renteendring på bankens utlån til kunder.

Valutarisiko

Valutarisiko er risiko for det økonomiske tap som oppstår ved ufordelaktig endring i verdien på aktiva- og passivaposter (på og utenfor balansen) målt i basisvaluta (NOK) som følge av endring i valutakurser. Konsernet blir påvirket av svingninger i valutamarkedet gjennom sin aktivitet i valuta mot kunder. Ved avdekking av åpen valutaeksponering benyttes derivater (valutaterminer, swapper og opsjoner).

Valutaeksponeringen måles ved en 25 prosent kursendring på valutaposisjonen. Bankens valutaeksponering knyttet til kundeaktiviteter er svært lav.

Ved finansiering i utenlandsk valuta oppstår rente- og valutarisiko, som følge av at finansieringen gjennomføres til fastrentevilkår og i en annen valuta enn NOK. Tilsvarende gjelder ved kjøp av rentebærende verdipapirer i valuta. Banken avdekker rente- og valutaeksponering ved å inngå derivatkontrakter med velrenommerte finansielle motparter. Kontraktene cleares mot London Clearing House eller motpartsrisikoen ivaretas gjennom bilateral avtale om oppgjør av sikkerheter (Credit Support Annex). Ved finansiering i valuta og avdekking av valutarisikoen, legges sikringsbokføring til grunn ved regnskapsføring av verdiendringer.

Kursrisiko (aksjerisiko)

Kursrisiko (aksjerisiko) består av markedsrisiko knyttet til posisjoner i egenkapitalinstrumenter, inkludert derivater med egenkapitalinstrumenter som underliggende. Eksponering måles som størrelsen på tapspotensialet hvor markedsverdien av aksjene faller med 45 prosent, og kursrisiko reguleres av rammer for maksimal aggregert posisjon i en aksjeportefølje.

Kredittspreadsrisiko

Kredittspreadsrisiko defineres som risiko for endringer i markedsverdien på et rentebærende verdipapir som følge av en generell endring i kredittmargin. En generell økning i kredittmarginer vil medføre en verdireduksjon på en portefølje av rentebærende verdipapirer. Endringer i kredittmargin er en konsekvens av endringer i investors krav til risikopåslag for skift i forventet kredittrisiko og/eller endringer i andre markedsforhold. For beregning av risikoeksponeringen benyttes Finanstilsynets stresstestmodell for kredittspreadsrisiko. Bankens kredittspreads eksponering er knyttet til likviditetsporteføljen. Ved utgangen av 2023 var utmålt kredittspreadsrisiko 69,1 prosent av styrevedtatt ramme.

Forretningsrisiko

Forretningsrisiko er risiko for uventede inntekts- og kostnadssvingninger som følge av endringer i eksterne forhold som konjunktursvingninger, konkurransesituasjon, kundeadferd, manglende forretningsmessig utvikling, samt reguleringer fra offentlige myndigheter, dvs. andre forhold enn kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko.

Omdømmerisiko som er risiko for svikt i inntjening eller kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, inngår som en del av forretningsrisiko.

Sparebanken Sør skal ha en lav forretningsrisiko som sikrer en stabil og diversifisert inntjening. Konsernet skal ikke være involvert i enkelthendelser eller aktiviteter som kan true renommé og strategiske mål.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller misligheter, eller eksterne hendelser. Sparebanken Sør har et bevisst forhold til styring av operasjonell risiko for

å sikre oppnåelse av konsernets strategiske mål. Risikoaksept kan være nødvendig for å for å legge til rette for innovasjon og det vil aldri være mulig eller nødvendigvis ønskelig å eliminere alle aktivitetens iboende operasjonelle risiko.

Sparebanken Sør har identifisert syv hovedrisikoer innenfor operasjonell risiko: leverandør- og utkontrakteringsrisiko, finansiell kriminalitet, IT- og informasjonssikkerhetsrisiko, atferdsrisiko, etterlevelsesrisiko, endringsrisiko og risiko knyttet til ressurser, kompetanse og menneskelig feil. De ulike hovedrisikoene har en egen kvalitativ beskrivelse av risikoappetitt som også suppleres med måling av kvantitative nøkkelrisikoindikatorer.

Konsernets overordnede risikoappetitt for operasjonell risiko er moderat, men for visse undergrupper av operasjonell risiko, som finansiell kriminalitet, atferdsrisiko og etterlevelsesrisiko, har banken lav risikoappetitt. Banken har nulltoleranse for tap som kan true strategiske mål og bankens selvstendighet.

Eierrisiko

Eierrisiko er risiko for at konsernet blir påført negative resultater fra eierposter i eide selskaper og/eller må tilføre ny egenkapital i disse selskapene. Eierskap defineres som selskaper hvor Sparebanken Sør har en vesentlig eierandel eller innflytelse.

Sparebanken Sør skal ha en eierrisiko som er forankret i strategiske mål, og hvor lønnsomhet står i forhold til risiko. Konsernet skal ikke være involvert i selskaper eller aktiviteter som kan true renommé eller strategiske mål.

Ledelse og styrer i datterselskaper blir ivaretatt i henhold til aksjelovens bestemmelser. I flere av selskapene benyttes ledere og/eller ansatte fra konsernet i styret og andre funksjoner.

Bankens eierrisiko vurderes som lav.

Compliancerisiko

Konsernet er opptatt av å ha gode prosesser for å sikre etterlevelse av gjeldende reguleringer og bransjestandarder. Compliance-risiko er risiko for at konsernet pådrar seg juridiske eller regulatoriske sanksjoner, økonomiske tap, eller tap av omdømme som følge av manglende etterlevelse av lover, forskrifter eller styringsdokumenter. Det arbeides fortløpende med å vurdere beste tilpasning til nye reguleringer og nytt regelverk for å ivareta både etterlevelsen og effektiviteten i organisasjonen. Nye reguleringer og nytt regelverk implementeres i konsernets styringsdokumenter og rutiner.

Konsernets compliance-funksjon er organisert uavhengig av forretningsenhetene.

Konsernet skal ha lav compliance-risiko.

SIKRINGSINSTRUMENTER

Konsernet benytter følgende sikringsinstrumenter:

- Rentebytteavtaler (renteswapper) - avtaler om å bytte rentebetingelser for et bestemt nominelt beløp over et bestemt antall perioder.
- Valutaterminer - avtale om kjøp eller salg av fremmed valuta med oppgjør på et bestemt fremtidig tidspunkt.
- Rente- og valutabytteavtaler (cross-currency interest rate swap) - avtaler om å bytte både rente- og valutabetingelser.

Formålet med bruk av rente- og valutainstrumenter er å avdekke bankens rente- og valutaeksponering.

NOTE 4 – KAPITALDEKNING

Sparebanken Sør har en målsetting om å maksimere sin langsiktige verdiskaping. Konsernet har også en målsetting om at risikoprofilen skal være moderat til lav. Dette innebærer at god risiko- og kapitalstyring er et sentralt strategisk element.

Sparebanken Sør har etablert en strategi og prosess for risikomåling, -styring og -kontroll som gir oversikt over de risikoer banken er eksponert for. Dette gir dermed grunnlag for vurdering og beregning av bankens total kapitalbehov, og hvordan dette kan opprettholdes for å dekke de aktuelle risikoer på en tilstrekkelig måte. Prosessen betegnes som ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process). Vurderingen av kapitalbehovet inkluderer størrelse, sammensetning og fordeling av den ansvarlige kapitalen tilpasset nivået på de risikoer som banken er eller kan bli utsatt for, med bakgrunn i gjennomførte stresstester som viser hvilke endringer i makrovariabler som kan påføre banken større tap.

Styret fastsetter kapitalplan som skal sikre at banken til enhver tid har en kapitaldekning som ivaretar myndighetskrav og omgivelsenes forventninger. For å ha stor handlefrihet i forhold til strategiske valg og forretningsmessige muligheter, velger banken å ha en større kapital enn det behovet som beregnes ut fra ICAAP.

Konsernet oppfylte kapitalkravene pr 31.12.2023 på henholdsvis 15,0 prosent for ren kjernekapital, 16,8 prosent for kjernekapital og 19,2 prosent for total kapital.

Kravet til motsyklisk kapitalbuffer ble besluttet økt til 2,5 prosent med virkning fra 31. mars 2023. Norges Bank besluttet i januar 2024 å opprettholde dette kravet. Formålet med motsyklisk kapitalbuffer er å gjøre bankene mer solide og motvirke at bankenes kredittpraksis forsterker et tilbakeslag i økonomien.

Finansdepartementet vedtok forskriftsendringer som satte EUs kapitalkravsregelverk CRR/CRD IV i kraft fra 31. desember 2019. Finansdepartementet besluttet 16. desember 2022 å opprettholde systembufferkravet på 4,5 prosent, hvor det ble gitt en utsettelse for standardbanker til utgangen av 2023. Dette medfører at Sparebanken Sør sitt krav til systemrisikobuffer har økt fra 3,0 til 4,5 prosent pr 31.12.2023.

Finanstilsynets gjeldende vedtak knyttet til kapitalbehov under pilar 2 (SREP - Supervisory Review and Evaluation Process and Pillar 2) er 1,7 prosent av beregningsgrunnlaget. I tillegg vurderer Finanstilsynet at banken bør ha en kapitalkravsmargin på 1,0 prosent i form av ren kjernekapital over det samlede kravet til ren kjernekapital, kjernekapitaldekning og kapitaldekning. Basert på gjeldende pilar 2-vedtak var konsernets interne mål for ren kjernekapital i 2023 på 16,5 prosent.

Finansdepartementet fastsatte 20. desember 2023 i forskrift en overgangsregel som gjør at kravene til capitalsammensetning i pilar 2 som følger av kapitalkravsdirektivet vil gjelde for alle banker fra 31. desember 2023. Dette innebærer at kravet til ren kjernekapitaldekning for å dekke pilar-2 kravet utgjør 1,0 prosent.

Banken fikk foreløpig pilar 2-vedtak fra Finanstilsynet i desember, hvor pilar 2-tillegget er uforandret på 1,7 prosent av beregningsgrunnlaget. I tillegg forventer Finanstilsynet at banken skal ha en kapitalkravsmargin på 1,25 prosent. Konsernets interne mål for 2024 vil fastsettes når nytt pilar 2-vedtak foreligger tidlig i 2024.

Sparebanken Sør benytter standardmetoden for kreditt- og markedsrisiko og basismetoden for operasjonell risiko, for å beregne kapitaldekning i henhold til gjeldende kapitaldekningsregler - Basel II.

GJELDENDE KRAV TIL KAPITAL

MORBANK		MILLIONER KRONER		KONSERN	
31.12.2022	31.12.2023			31.12.2023	31.12.2022
		Gjeldende bufferkrav til kapital			
4,50 %	4,50 %	Minstekrav til kjernekapital		4,50 %	4,50 %
2,50 %	2,50 %	Bevaringsbuffer		2,50 %	2,50 %
3,00 %	4,50 %	Systemrisikobuffer		4,50 %	3,00 %
2,00 %	2,50 %	Motsyklisk buffer		2,50 %	2,00 %
1,70 %	1,70 %	Pilar 2 krav		1,70 %	1,70 %
13,70 %	14,96 %	Krav til ren kjernekapital, inkl. Pilar 2		14,96 %	13,70 %
15,20 %	16,78 %	Krav til kjernekapitaldekning, inkl. Pilar 2		16,78 %	15,20 %
17,20 %	19,20 %	Krav til kapitaldekning, inkl. Pilar 2		19,20 %	17,20 %
8 838	9 291	Kapitalkrav ren kjernekapital, inkl. Pilar 2		12 662	10 941
9 805	10 421	Kapitalkrav kjernekapital, inkl. Pilar 2		14 203	12 139
11 095	11 924	Kapitalkrav ansvarlig kapital, inkl. Pilar 2		16 251	13 736
3 160	3 270	Overskudd ren kjernekapital, inkl. Pilar 2		1 516	2 712
3 277	3 224	Overskudd kjernekapital, inkl. Pilar 2		1 144	2 645
3 637	3 471	Overskudd ansvarlig kapital, inkl. Pilar 2		942	2 781

MORBANK		MILLIONER KRONER	KONSERN	
31.12.2022	31.12.2023		31.12.2023	31.12.2022
13 448	14 032	Sum balanseført egenkapital	16 752	15 779
		Kjernekapital		
-1 085	-1 085	Hybridkapital klassifisert som egenkapital	-1 168	-1 131
0	0	Del av resultat som ikke kan medregnes i ren kjernekapital	-1 079	- 665
- 70	- 102	Fradrag for immaterielle eiendeler	- 113	- 81
- 38	- 47	Fradrag for forsvarlig verdsettelse (AVA)	- 32	- 27
- 256	- 237	Andre fradrag	- 182	- 223
11 998	12 561	Sum ren kjernekapital	14 178	13 653
		Annen kjernekapital		
1 085	1 085	Hybridkapital	1 168	1 131
13 083	13 646	Sum kjernekapital	15 346	14 784
		Tilleggskapital utover kjernekapital		
1 650	1 750	Ansvarlig lånekapital	1 847	1 734
1 650	1 750	Sum tilleggskapital	1 847	1 734
14 733	15 396	Netto ansvarlig kapital	17 193	16 518
		Beregningsgrunnlag etter standardmetoden:		
17	48	Engasjement med lokale og regionale myndigheter	49	18
1 014	1 029	Engasjement med institusjoner	326	337
4 505	3 645	Engasjement med foretak	5 839	6 456
6 110	8 140	Engasjement med massemarked	11 568	9 149
33 544	34 102	Engasjement med pantesikkerhet i eiendom	53 810	53 502
408	847	Engasjement som er forfalt	1 046	610
1 360	1 854	Engasjement som er høyrisiko	1 855	1 360
6 650	1 313	Engasjement i obligasjoner med fortrinnsrett	1 445	1 365
6 022	5 045	Engasjement i egenkapitalposisjoner	1 431	1 582
507	969	Engasjement øvrig	1 054	539
60 138	56 991	Kapitalkrav for kreditt- og motpartsrisiko	78 423	74 919
0	0	Kapitalkrav for posisjons-, valuta- og varerisiko	0	0
4 364	4 974	Kapitalkrav for operasjonell risiko	5 642	4 937
5	141	CVA tillegg	575	5
64 507	62 106	Risikovektet balanse (beregningsgrunnlag)	84 641	79 862
18,6 %	20,2 %	Ren kjernekapitaldekning i %	16,8 %	17,1 %
20,3 %	22,0 %	Kjernekapitaldekning i %	18,1 %	18,5 %
22,8 %	24,8 %	Kapitaldekning i %	20,3 %	20,7 %
8,4 %	12,3 %	Uvektet kjernekapitalandel (Leverage ratio)	9,0 %	9,1 %

NOTE 5 – SEGMENTRAPPORTERING

Sparebanken Sør har 3 driftssegmenter; personmarked (PM), bedriftsmarked (BM) og eiendomsmegling (Sørmegleren). Bankens egne investeringsaktiviteter er ikke et separat rapporterbart segment og kommer inn under posten ufordelt. Det vises til ytterligere omtale i regnskapsprinsipper om segmentene. Personmarked og bedriftsmarked avviker i denne sammenheng fra personkunder og bedriftskunder i rapportering på sektorer og næringer.

Segmentene inntektsfører og kostnadsfører faktiske inntekter og kostnader knyttet til utlån og innskudd i

balansen. Alle ansatte er knyttet til de ulike segmentene. Ved likviditetsmessige underdekning i de ulike segmentene, beregnes det en rentekostnad utfra en mellomregningsrente som fastsettes månedlig.

Konsernets avdelingskontorer er geografisk lokalisert i Agder, Rogaland, Vestfold og Telemark. Konsernet har også kunder i andre geografiske områder, som betjenes via de etablerte kontorene. Utlån er i note 10 fordelt geografisk på områder.

Ingen av konsernets kunder står enkeltvis for mer enn 10 % av omsetningen. Dette gjelder både i 2023 og 2022.

Rapportering pr. segment		31.12.2023				
MILLIONER KRONER	PM	BM	Ufordelt og eliminerings	Sum bank-virksomhet	Sørmegleren	Totalt
Netto renteinntekter	1 325	1 220	498	3 043	0	3 043
Netto andre driftsinntekter	189	94	89	373	158	530
Driftskostnader	471	147	522	1 140	158	1 297
Driftsresultat før tap pr. segment	1 044	1 167	65	2 276	0	2 276
Tap på utlån og garantier	5	44	0	49		49
Resultat før skatt pr. segment	1 039	1 123	65	2 227	0	2 227
Brutto utlån til kunder	85 253	42 931	- 225	127 959		127 959
Nedskrivninger	- 58	- 367	- 2	- 426		- 426
Netto utlån til kunder	85 195	42 565	- 228	127 532		127 532
Andre eiendeler			29 780	29 780	95	29 875
Sum eiendeler pr. segment	85 195	42 565	29 553	157 312	95	157 407
Innskudd fra og gjeld til kunder	34 189	28 601	6 481	69 272		69 272
Mellomregn./annen gjeld	51 005	13 963	6 319	71 288	95	71 383
Sum gjeld pr. segment	85 195	42 565	12 800	140 560	95	140 655
Egenkapital			16 752	16 752		16 752
Sum gjeld og egenkapital pr. segment	85 195	42 565	29 553	157 312	95	157 407

Rapportering pr. segment		31.12.2022				
MILLIONER KRONER	PM	BM	Ufordelt og eliminerings	Sum bank-virksomhet	Sørmegleren	Totalt
Netto renteinntekter	1 088	1 018	262	2 368	0	2 368
Netto andre driftsinntekter	203	84	19	306	160	466
Driftskostnader	432	116	446	994	151	1 145
Driftsresultat før tap pr. segment	859	987	-165	1 681	9	1 690
Tap på utlån og garantier	25	50	0	74		74
Resultat før skatt pr. segment	834	936	-165	1 606	9	1 615
Brutto utlån til kunder	83 344	41 085	-193	124 236		124 236
Nedskrivninger	-74	-310	1	-384		-384
Netto utlån til kunder	83 269	40 775	-193	123 852		123 852
Andre eiendeler			33 495	33 495	88	33 583
Sum eiendeler pr. segment	83 269	40 775	33 302	157 347	88	157 435
Innskudd fra og gjeld til kunder	33 890	27 298	4 407	65 596		65 596
Mellomregn./annen gjeld	49 380	13 477	13 116	75 972	88	76 060
Sum gjeld pr. segment	83 269	40 775	17 523	141 567	88	141 655
Egenkapital			15 779	15 779		15 779
Sum gjeld og egenkapital pr. segment	83 269	40 775	33 302	157 347	88	157 435

Konsernet Sparebanken Sør rapporterer ikke segmenter i morbanken særskilt. Sparebanken Sør Boligkreditt AS er en integrert del av personmarkedet i konsernet, og følgelig blir det misvisende å rapportere segmenter på morbank alene.

NOTE 6 – KREDITTMRÅDET OG KREDITTRISIKO

Kredittrisiko representerer det største risikoområdet for konsernet. Styret fastsetter konsernets kredittstrategi, som sammen med kredittpolitikk og retningslinjer for kredittprosessene, skal sikre at kundeporteføljen har en akseptabel risikoprofil og bidrar til at konsernet kan maksimere sin langsiktige verdiskaping.

Sparebanken Sør har Agder, Rogaland, Vestfold og Telemark som sitt hovedmarked. I tillegg vil banken ha et nasjonalt markedssegment mot organisasjoner som inngår i KNIF (Kristen-Norges Innkjøpsfellesskap) og deres ansatte.

Bankens risikoklasser er følgende:

Misligholdsklasse	Nedre grense for mislighold, %	Øvre grense for mislighold, %
A	0,00	0,10
B	0,11	0,25
C	0,26	0,50
D	0,51	0,75
E	0,76	1,25
F	1,26	2,00
G	2,01	3,00
H	3,01	5,00
I	5,01	8,00
J	8,01	99,99
K	100,00	

Utlån fordelt på risikoklasser

Det benyttes modeller som er basert på interne og eksterne data for beregning av sannsynlighet for mislighold neste 12 måneder (PD) og forventet tap (ECL) på kunde- og porteføljenivå. Både personkunder og næringslivskunder scores månedlig, og deles inn i 11 klasser (A – K) ut fra sannsynlighet for mislighold. Klasse K er misligholdte lån. For definisjon av mislighold se note 1.

Tabellen under viser intervaller på de ulike risikoklasser basert på misligholdssannsynlighet.

Sannsynlighet for mislighold	
Lav risiko (A-D)	0,00 - 0,75%
Middels risiko (E-G)	0,76 - 3,00 %
Høy risiko (H-J)	3,01 - 99,99 %
Mislighold (K)	100 %

BRUTTO UTLÅN FORDELT PÅ RISIKOGRUPPER

MORBANK					KONSERN			
31.12.2022		31.12.2023		MILLIONER KRONER	31.12.2023		31.12.2022	
Personkunder:								
20 972	81,1 %	20 189	72,0 %	Lav risiko	65 305	79,2 %	66 888	82,9 %
4 386	17,0 %	7 082	25,2 %	Middels risiko	15 118	18,3 %	12 295	15,2 %
359	1,4 %	659	2,4 %	Høy risiko	1 743	2,1 %	1 214	1,5 %
25 718		27 931		Sum ikke forfalt eller nedskrevet	82 165		80 397	
134	0,5 %	129	0,5 %	Misligholdte lån	251	0,3 %	311	0,4 %
25 851	100 %	28 060	100 %	Sum personkunder	82 416	100 %	80 709	100 %
Næringslivskunder:								
24 331	58,2 %	22 030	49,9 %	Lav risiko	23 173	50,9 %	25 781	59,2 %
15 102	36,1 %	16 389	37,1 %	Middels risiko	16 578	36,4 %	15 300	35,1 %
2 054	4,9 %	4 951	11,2 %	Høy risiko *	5 005	11,0 %	2 096	4,8 %
41 487		43 371		Sum ikke forfalt eller nedskrevet	44 755		43 177	
350	0,8 %	788	1,8 %	Misligholdte lån	788	1,7 %	350	0,8 %
41 837	100 %	44 159	100 %	Sum næringslivskunder	45 543	100 %	43 527	100 %
67 689		72 218		Sum brutto utlån	127 959		124 236	

* Det ble avdekket feil i risikoklassifiseringen i årsregnskapet for 2022. Riktig tall for høyrisiko næringslivskunder i konsern utgjør 9,5% av totale engasjement per 31.12.22. (Tilsvarende reduksjon i Lav risiko) For brutto utlån er justeringen per 31.12.22 tilsvarende for totale engasjement.

TOTALENGASJEMENT FORDELT PÅ RISIKOGRUPPER

I totalengasjement inngår saldo på innvilgede lån og kreditter til kunder, ubenyttet andel av innvilgede kreditter, samt garantirammer og etablerte garantier.

MORBANK				KONSERN			
31.12.2022		31.12.2023		MILLIONER KRONER		31.12.2023	31.12.2022
Personkunder:							
25 012	83,1 %	23 909	74,0 %	Lav risiko		74 314	80,6 %
4 586	15,2 %	7 604	23,5 %	Middels risiko		15 824	17,2 %
367	1,2 %	684	2,1 %	Høy risiko		1 769	1,9 %
29 965		32 198		Sum ikke forfalt eller nedskrevet		91 907	
139	0,5 %	130	0,4 %	Misligholdte engasjementer		252	0,3 %
30 104	100 %	32 328	100 %	Sum personkunder		92 159	100 %
Næringslivskunder:							
29 505	60,3 %	27 637	51,7 %	Lav risiko		28 946	52,6 %
16 536	33,8 %	19 698	36,8 %	Middels risiko		19 890	36,1 %
2 565	5,2 %	5 354	10,0 %	Høy risiko *		5 408	9,8 %
48 606		52 690		Sum ikke forfalt eller nedskrevet		54 244	
354	0,7 %	818	1,5 %	Misligholdte engasjementer		818	1,5 %
48 960	100 %	53 508	100 %	Sum næringslivskunder		55 062	100 %
79 064		85 836		Sum totalengasjement		147 221	140 672

* Det ble avdekket feil i risikoklassifiseringen i årsregnskapet for 2022. Riktig tall for høyrisiko næringslivskunder i konsern utgjør 9,5% av totale engasjement per 31.12.22. (Tilsvarende reduksjon i Lav risiko) For brutto utlån er justeringen per 31.12.22 tilsvarende for totale engasjement.

MIGRASJON MELLOM RISIKOGRUPPER GJENNOM ÅRET

For konsernet er det i personmarkedet svak negativ migrasjon i porteføljen. Samlet risiko for personkundeporteføljen vurderes likevel som meget tilfredsstillende.

Næringslivsporteføljen viser en migrasjon fra engasjement med lav risiko til middels- og høy risiko. Det er hovedvekt på

engasjement med lav risiko. Klassifiseringen tar ikke hensyn til sikkerhetsverdier, men kun betalingsevne.

Maksimal kredittrisiko

Maksimal eksponering mot kredittrisiko for komponentene i balansen, inkludert derivater. Eksponeringen er vist brutto før eventuelle pantstillelser og tillatte motregninger.

MORBANK			KONSERN		
31.12.2022	31.12.2023	MILLIONER KRONER	31.12.2023	31.12.2022	
Eiendeler					
10 211	5 012	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	468	6 198	
67 332	71 815	Netto utlån til kunder	127 532	123 852	
16 393	21 998	Obligasjoner og sertifikater	24 156	22 851	
947	931	Finansielle derivater	2 002	1 440	
94 883	99 756	Sum kreditteksponering balanseposter	154 158	154 341	
Finansielle garantistillelser og lånetilsagn					
1 442	1 717	Garantier	1 717	1 442	
987	987	Ubenyttede kreditter til kredittinstitusjoner			
8 666	9 942	Ubenyttede kreditter	15 587	13 726	
1 268	1 958	Lånetilsagn	1 958	1 268	
12 362	14 605	Sum finansielle garantistillelser og lånetilsagn	19 262	16 436	
107 245	114 361	Total kredittrisikoeksponering	173 420	170 777	

Sikkerheter

Konsernet benytter ulike sikkerheter for å redusere risiko avhengig av marked og type transaksjon. Hovedprinsipp for vurdering av sikkerheter er at realisasjonsverdi estimeres, slik den antas å være i en situasjon hvor konsernet har behov for sikkerheten. Med unntak av engasjementer hvor det er foretatt nedskrivninger, er sikkerhetens verdi beregnet under forutsetning om fortsatt drift. Ved verddivurdering av sikkerhet tas det hensyn til estimerte salgskostnader. Hovedtyper av sikkerheter som benyttes er pant i fast eiendom (bolig/næringsbygg), kausjoner (forbrukerkausjoner og selvskyldnerkausjoner), registrerbart

løsøre (varelager, driftstilbehør) og fordringer. Estimert verdi av boliger som er sikkerheter for lån oppdateres kvartalsvis (Eiendomsverdi), mens sikkerheter for øvrige lån minimum oppdateres ved behandling av nye kredittsaker eller ved engasjementsoppfølging. Konsernets utlån har gjennomgående meget god sikkerhet.

Sikkerheter personmarked

Den vesentligste delen av personmarkedsporteføljen er sikret med pant i bolig, og konsernets boliglånsportefølje har følgende fordeling av belåningsgrader (Loan to Value – LTV).

BELÅNINGSGRAD (LTV) FOR LÅN MED PANT I FAST BOLIG PR. 31.12.2023

LTV 31.12.2023	MORBANK		KONSERN	
	MILLIONER KRONER	%	MILLIONER KRONER	%
Under 40 %	3 723	13,4 %	16 535	20,2 %
40 - 50 %	3 053	11,0 %	12 717	15,5 %
50 - 60 %	4 337	15,7 %	16 717	20,4 %
60 - 70 %	4 788	17,3 %	15 844	19,3 %
70 - 75 %	2 946	10,6 %	7 830	9,5 %
75 - 80 %	3 840	13,9 %	6 706	8,2 %
80 - 85 %	2 214	8,0 %	2 586	3,2 %
85 - 90 %	1 258	4,5 %	1 416	1,7 %
90 - 95 %	524	1,9 %	574	0,7 %
95 - 100 %	260	0,9 %	300	0,4 %
Over 100 %	768	2,8 %	816	1,0 %
SUM	27 711	100 %	82 041	100 %

BELÅNINGSGRAD (LTV) FOR LÅN MED PANT I FAST BOLIG PR 31.12.2022

LTV 31.12.2022	MORBANK		KONSERN	
	MILLIONER KRONER	%	MILLIONER KRONER	%
Under 40 %	3 350	13,5 %	15 806	20,1 %
40 - 50 %	3 095	12,5 %	12 730	16,2 %
50 - 60 %	4 239	17,1 %	17 863	22,7 %
60 - 70 %	4 368	17,6 %	16 564	21,0 %
70 - 75 %	3 368	13,6 %	7 414	9,4 %
75 - 80 %	2 417	9,8 %	3 878	4,9 %
80 - 85 %	1 644	6,6 %	1 965	2,5 %
85 - 90 %	1 024	4,1 %	1 141	1,4 %
90 - 95 %	383	1,5 %	449	0,6 %
95 - 100 %	242	1,0 %	283	0,4 %
Over 100 %	630	2,5 %	672	0,9 %
SUM	24 761	100 %	78 763	100 %

Det understrekes at LTV-fordelingen er basert på en tradisjonell fordeling, hvor hele lånet plasseres i det intervall hvor "den siste delen" av lånet hører til. Dette innebærer at reell LTV-fordeling vil være lavere enn det som fremgår av tabellen. For et lån som er innplassert med høy belåningsgrad vil reelt sett bare en del av dette lånevolumet ligge i intervallet med høy belåningsgrad, mens størstedelen av lånet vil ligge i de lavere intervaller.

Sikkerheter næringslivsmarkedet

Beregning og vurdering av sikkerhetsverdier for næringslivsengasjementer er mer kompleks enn for personmarkedet, og det vil hefte større usikkerheter ved estimater på porteføljenivå. Banken foretar imidlertid hyppige vurderinger av engasjementenes sikkerheter på individuell basis.

NOTE 7 – BESKRIVELSE AV TAPSMODELLEN UNDER IFRS

MODELL FOR NEDSKRIVNING

Modellen for nedskrivninger av finansielle eiendeler etter IFRS 9 gjelder for finansielle eiendeler som måles til amortisert kost og finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi over utvidet resultat. Modellen ble tatt i bruk ved implementeringer av IFRS 9 i 2018. De generelle prinsippene for nedskrivninger er beskrevet i note 1. Samme modell for beregning er benyttet for konsern, boligkredittforetak og morbank, men med forskjellige datodefinsjon når det gjelder førstegangs innregninger.

Det avsettes for forventet tap basert på relevant informasjon som er tilgjengelig på rapporteringstidspunktet, herunder historisk, gjeldende og fremtidig informasjon. Tapet vises derfor i regnskapet før det har forekommet en tapshendelse, og fremtidige forventninger inkluderes i beregningene.

Tapsnedskrivninger beregnes utfra sannsynlighet for mislighold (PD), tap gitt mislighold (LGD) og eksponering ved mislighold (EAD). Hovedregel er at tapsavsetning beregnes utfra forventet kredittap over de neste 12 måneder eller forventet kredittap over hele levetiden. Forventet kredittap over hele levetiden beregnes for eiendeler der kreditttrisiko har økt vesentlig siden førstegangs innregning, med unntak av eiendeler som likevel vurderes å ha lav absolutt kreditttrisiko på rapporteringstidspunktet. Dersom kreditttrisiko ikke har hatt vesentlig økning siden førstegangs innregning vil tapsavsetning beregnes fra forventet kredittap over de neste 12 måneder. IFRS 9 innebærer krav om tapsavsetninger også på nye utlån, ved at det skal gjøres en nedskrivning for forventet kredittap som følge av forventet mislighold de nærmeste tolv månedene.

Vurdering av vesentlig forverring av kreditttrisiko

For vurdering av vesentlig forverring av kreditttrisiko benytter banken PD-nivå som hovedkriterium. Vurdering av vesentlig forverring av kreditttrisiko tar utgangspunkt i både en relativ økning i PD og den absolutte endringen. Nivået er satt slik at både den relative endringen er vesentlig og at nivået i seg selv ikke er uvesentlig sammenlignet med hva som regnes som lav risiko. I tillegg er det lagt opp til at hvis det er en stor absolutt endring skal det uansett regnes som vesentlig forverret.

Grenser for vesentlig forverring og PD sjekk er oppsummert i tabellen nedenfor:

Parameter	PM	BM
Absolutt grense (a)	0,625 %	0,625 %
Relativ endring (b)	2	2
Absolutt endring (c)	5 %	5 %

Relativ endring (b) tilsvarer en dobling av PD fra innvilgelse til beregningstidspunktet.

Absolutt grense tilsvarer risikoklasse D.

Dersom økonomiske konjunkturer eller spesielle nasjonale/regionale utviklingstrekk tilsier at det er høyere risiko i enkelte bransjer/næringer, hensyntas dette ved å gjøre endringer i PD nivå på kunder i de aktuelle bransjer/næringer.

PD som grunnlag for forventet tap

Bankens PD-modell gir PD på kundenivå 12 måneder frem i tid. Banken har ved utgangen av 2023 ikke en livstids-PD-modell.

Ved beregning av forventet kredittap over engasjementets levetid er det sannsynlighet for mislighold over den samme levetiden som skal legges til grunn. Det er utviklet en metodikk for å estimere PD over levetiden. Denne baseres på å dekomponere levetiden i separate år og estimere PD for hvert år fram i tid.

Bankens PD-modeller valideres hvert år. Validering viser at modellene overestimerer. Siden tapsmodellen skal være forventningsrettet, kalibreres PD til forventningsrettet estimat før de benyttes i tapsmodellen.

Populasjon

Modellen skal beregne forventet tap for alle kunder, på kontonivå og som ikke allerede er tapsført, med utgangspunkt i situasjonsuttrekk ved utgangen av måneden. For utlån hvor kreditttrisiko har økt vesentlig etter førstegangs innregning, skal det foretas nedskrivning for forventet kredittap over utlånenes løpetid. Alle modellberegninger gjøres på kontonivå. Data som kun eksisterer på kundenivå knyttes til den enkelte konto. Eksempelvis tildeles risikoklasse på kundenivå slik at alle kundens conti har samme score. De viktigste variablene i uttrekket er risikoklasse og PD med tilhørende rente, saldo, bevilgning og sikkerhetsdekning på beregningstidspunktet.

Lån som er innvilget, men ikke diskontert på måletidspunktet, skal også med i beregningsgrunnlaget.

Iht. IFRS 9 skal det beregnes forventet tap også på fordringer på sentralbanker og kredittinstitusjoner. Konsernet har for regnskapsåret 2023 ikke avsatt tap knyttet til disse fordringene. Det benyttes her lavrisikountaket i IFRS 9. Årsaken til dette er at hovedvekten på utlån til kredittinstitusjoner knytter seg til norske banker. Disse har en tilordning i risikoklasse B og en PD på 0,175 prosent. LGD anses å være lav da de har god rating fra eksterne ratingbyrå. Konsernet har vurdert at forutsetningen om lav kredittrisiko er oppfylt på balansedagen og at forventet tap vil være helt uvesentlig.

Etter at datagrunnlag er definert merkes de ulike kontoengasjementene og fordeles i de ulike trinnene. Fordeling i en av de tre "trinnene" i modellen er basert på deres risikoendring siden innvilgelse (endring i kredittrisiko). For beskrivelse av de enkelte "trinnene" vises det til påfølgende forklaringer. Alle engasjement plasseres ved innregningstidspunktet i trinn 1, og flyttes på et senere tidspunkt til trinn 2 eller 3, i de tilfellene der det har vært en vesentlig økning i kredittrisiko. For engasjementer der det er foretatt kvalitativt vurderte nedskrivninger, er disse

tatt ut fra beregningsgrunnlaget til de modellbaserte tapsnedskrivningene, og de kvalitativt vurderte nedskrivningene tillegges nedskrivninger i trinn 3.

Kontoengasjement i mislighold er i modellen definert som alle kontoengasjement hvor kunden har risikoklasse K. Mislighold er definert på kundenivå for både massemarkeds- og foretakskunder. For oversikt over Bankens risikoklasser henvises det til note 6 - Kredittområdet og kredittrisiko.

Fra 01.01.2021 er mislighold vurdert etter ny misligholdsdefinisjon. En kundes engasjement defineres som misligholdt dersom et krav er forfalt med mer enn 90 dager og beløpet overstiger 1 prosent av balanseført eksponering og 1 000 kr for massemarked og 2 000 kr for foretak (betalingsmislighold). En kundes engasjement defineres som misligholdt dersom det er sannsynlig at låntaker ikke vil oppfylle sine forpliktelser på grunn av objektive krav. Se note 1 for beskrivelse av når kvalitative vurderinger foretas.

Når en kunde har ett eller flere misligholdte lån, er det kundens totale engasjement som rapporteres som misligholdt og ikke det enkelte lån. Se også note 11.

Trinn 1

Dette er i de fleste tilfeller utgangspunktet for alle finansielle eiendeler som er omfattet av den generelle tapsmodellen. Finansielle instrumenter som har tilsvarende kredittrisiko som ved første gangs innregning og som ikke er klassifisert under trinn 2 og 3, omfattes av dette trinnet. Det beregnede forventede tapet som avsettes i regnskapet tilsvarer forventet tap de neste 12 månedene.

Trinn 2

I trinn 2 plasseres finansielle eiendeler som har en hatt en vesentlig økning i kredittrisiko siden første gangs innregning. Om et kontoengasjement er vesentlig forverret eller ikke, defineres som en funksjon av sannsynlighet for mislighold (PD) på beregningstidspunktet og sannsynlighet for mislighold på innvilgelsestidspunktet. Forventet tap for eiendeler i trinn 2 beregnes over restløpetiden for eiendelen.

Modellen har følgende tilleggsindikatorer og overstyringsregler for kundeengasjement (utlån til kunder):

- For engasjement som kvalifiserer til ett-årig tapsberegning (trinn 1), vil det bli sjekket om det foreligger et 30 dagers mislighold/overtrekk. Dersom dette foreligger, vil kontoengasjementet bli overført til livstidsberegning (trinn 2). Dette gjelder overtrekk fra første krone, men eldre enn 30 dager.

- For engasjement som kvalifiserer til ett-årig tapsberegning (trinn 1), vil det bli sjekket om det foreligger større overtrekk. Dersom dette foreligger, vil kontoengasjementet bli overført til livstidsberegning (trinn 2). Dette gjelder overtrekk fra første dag, som er forholdsmessig større enn bevilgningen.
- Engasjement med endrede betalingsbetingelser (eks. avdragsutsettelse) eller refinansiering som følger av betalingsproblemer (forbearance) blir automatisk flyttet til trinn 2 (dersom de ligger i trinn 1).
- Engasjementene sjekkes også mot en intern «watch list», som skal fange opp engasjementsspesifikk fremadskuende risiko.

Trinn 3

I trinn 3 i tapsmodellen er eiendeler som har hatt en vesentlig endring i kredittrisiko siden første gangs innregning og der det foreligger objektive bevis på tap på rapporteringstidspunktet. Modellen beregner i dette trinnet et forventet tap over restløpetiden for eiendelen. Dersom det er foretatt kvalitativt vurderte nedskrivninger overstyrer dette den modellbaserte beregningen.

Kvalitative vurderinger foretas når det foreligger observerbare data knyttet til engasjementet, eksempelvis vesentlige finansielle vanskeligheter hos utsteder eller låntaker. Når låntakers långiver av økonomiske eller kontraktsmessige grunner knyttet til låntakers finansielle vanskeligheter har gitt låntaker innrømmelser som långiver ellers ikke ville ha vurdert, og når det blir sannsynlig at låntaker vil gå konkurs eller utsettes for en annen form for finansiell omorganisering. Dersom det foreligger observerbare data på verdifall, vurderes det om de aktuelle hendelsene reduserer engasjementets estimerte fremtidige kontantstrømmer.

Samme modell benyttes for konsern, morbank og heleid boligkredittforetak, men med forskjellige datodefinsjon når det gjelder første innregning. På konsernnivå skal kontoens innvilgelsestidspunkt benyttes, mens det for boligkredittforetaket skal benyttes overførelsesdato. For morbank skal man som hovedregel benytte innvilgelsestidspunkt, med mindre kontoen har vært registrert i boligkredittforetaket. I så tilfelle skal dato for overførsel til morbank benyttes.

Estimat på tap vil bli beregnet på grunnlag av 12 måneders sannsynlighet for mislighold (PD), tap gitt mislighold (LGD) og eksponering ved mislighold (EAD). Datagrunnlaget inneholder historiske data om den observerte sannsynligheten for mislighold (PD) og tap gitt mislighold (LGD). Dette vil danne grunnlag for å produsere estimater av fremtidige PD og LGD verdier. Bankens PD-modell gir PD, på kundenivå, ett år frem i tid. Banken har ikke en livstids-PD-modell. Ved beregning av forventet kredittap over engasjementets levetid er det sannsynlighet for mislighold over den samme levetiden som skal legges til grunn.

Migrasjon til lavere trinn

Et engasjement som har migrert til trinn 2 kan migrere tilbake til trinn 1 dersom det ikke lenger oppfyller kriteriene for migrering nevnt ovenfor. Det inngår ikke noen eksplisitt karanteneperiode før et engasjement kan migrere til lavere trinn, med unntak dersom lånet har fått forberancemerke. For migrasjon fra trinn 3 til trinn 1 eller trinn 2, vil karantenereglene etter mislighold gjelde. Alle kundens kontoer ligger i trinn 3 i karanteneperioden. Engasjement som har gått i mislighold vil migrere til trinn 1 eller 2 når de ikke lengre er misligholdt.

Betalingslettelser (forbearance) og prøvetid

Engasjement med betalingslettelser er gjeldskontrakter hvor det er gitt betalingslettelser overfor en skyldner som har, eller er i ferd med å få, problemer med å innfri sine finansielle forpliktelser

Engasjement med betalingslettelser kan være enten friske eller med begynnende betalingsproblemer. Dersom en kunde får betalingslettelser medfører dette at kundens engasjement får et forberancemerke. Faktorer som medfører at kunder blir merket med forbearance vil være endring i betalingsbetingelser, eksempelvis avdragsutsettelse og refinansiering som følge av betalingsproblemer.

Når en kunde/konto blir merket med forbearance blir kunden/konto automatisk flyttet til trinn 2, dersom den ligger i trinn 1. Dersom kunden allerede er plassert i trinn 2 eller 3, vil den bli liggende uendret. Ved forbearance kan PD bli oppregulert.

Ved merking av lån med forbearance foreligger det en prøvetid før lån kan friskmeldes og således migrere tilbake til trinn 1.

Makroforhold og scenarioer

Konsernet har tatt i bruk en makromodell som beregner estimerte endringer i PD. PD verdiene fra makromodellen benyttes videre inn i IFRS9 modellen.

Modellen inneholder data for makroforhold, og ved endring-er i konjunktur eller makroforhold må aktuelle parametere endres tilsvarende før modellen kan kjøres. Parametere er i hovedsak satt på bakgrunn av empiri, og er benyttet med bakgrunn i pengepolitisk rapport/finansiell stabilitet, hentet fra Norges bank, samt sist oppdaterte tall for arbeidsledighet og boligpris.

Banken benytter følgende makrovariabler i modellen:

1. Norges Banks styringsrente
2. Arbeidsledighet
3. Boligprisvekst
4. Konsumprisindeks
5. Importveid valutakurs
6. Oljepris (USD)

Makrovariabler til grunn for scenarier:

	2023	2024	2025	2026	2027
Boligpris %	-0,2	1,0	5,1	6,5	6,5
Boligpris Region %	7,0	3,7	5,1	6,5	6,5
AKU %	3,6	3,9	4,1	4,1	4,1
Oljepris, USD	81,9	75,9	73,6	71,5	71,5
Styringsrente	3,5	4,5	3,9	3,2	3,2
Importvektet valutakurs	119,7	121,5	120,5	120,5	120,5
USD	10,4	10,6	10,5	10,5	10,5
KPI	5,5	4,4	2,8	2,5	2,5

Sparebanken Sør har i stor grad utlån sikret med pant i fast eiendom, og fastsettelse av parameter for boligpris (inkluderer fast eiendom) anses å være et parameter som i stor grad påvirker LGD (Loss Given Default).

I tillegg er det knyttet meget stor usikkerhet til fremtidig arbeidsledighet (AKU) og fastsettelsen av dette parameteret har også vesentlig betydning for konsernets modellberegnete tapsnedskrivninger.

Det er i modellen definert tre scenarier; realistisk (base) scenario, optimistisk scenario og pessimistisk scenario. Alle scenarier er gjeldende fra og med beregningsdato, altså at vi på beregningstidspunkt befinner oss i den første scenarioperioden. Dette er gjort for at scenarioene skal ha effekt på hele beregningen, også trinn 1 og 3. Bakgrunn for vurderingene er en totalvurdering av alle sentrale elementer som påvirker utviklingen av norsk og regional økonomi, og om disse forhold tilsier at det bør foretas endringer i PD og/eller LGD nivå på enkeltbransjer, produkt- og markedssegmenter eller hele porteføljen.

Realistisk (base) scenario er et makroøkonomisk scenario som representerer forventet fremtidig økonomisk vekst de neste 5 år. Realistisk scenario er sammenlignbart med ICAAP scenarioet Base case. Scenarioet bygger på at det forventes en stabil og moderat global økonomisk vekst, samt stabil vekst i norsk økonomi de neste 5 år. Det forventes videre at den regionale økonomiske veksten de neste 5 år ligger på nivå med resten av landet.

Optimistisk scenario er et makroøkonomisk scenario som representerer en høykonjunktur med sterk økonomisk vekst. I dette scenarioet forventes det en positiv utvikling og sterk økonomisk vekst de neste 5 år. Oljepriser vil stige og Norsk økonomi vil oppleve en sterk økonomisk vekst. Den regionale økonomiske veksten, forventes å ligge på nivå med resten av landet.

Pessimistisk scenario representerer en nedgangskonjunktur med svak økonomisk vekst. Pessimistisk scenario vil kunne representere en nedgangskonjunktur basert på en

25-års syklus, men som vil være en god del mildere enn kredittkrisen tidlig på 90-tallet. I dette scenarioet forventes det at veksten i de fremvoksende markedene vil avta. Økt proteksjonisme vil skape handelsbarrierer og den globale økonomiske veksten vil avta. Oljepriser synker og sammen med svak økonomisk utvikling hos våre viktigste handelspartnere, vil dette medføre en svak utvikling og vekst i norsk økonomi. Den regionale økonomiske veksten, forventes å ligge på nivå med resten av landet.

Banken har videre vurdert de ulike scenariene beskrevet ovenfor og vektet dem for å bestemme ECL. Prinsippene for vektingen er at det forventes at realistisk scenario vil inntreffe i 3 av 5 år (60 % sannsynlig), mens de to andre scenarioer vil inntreffe i 1 av 5 år (20 % sannsynlig hver).

Parameter	PM	BM
Vekt optimistisk scenario	20,0%	20,0%
Vekt realistisk scenario	60,0%	60,0%
Vekt Pessimistisk Scenario	20,0%	20,0%

Sensitiviteter

Sparebanken Sør har i stor grad utlån sikret med pant i eiendom. Dette anses å være de parametrene som i størst grad påvirker LGD. Med bakgrunn i at konsernet har mye utlån sikret med pant i eiendom er det utført sensitivitetsanalyse

knyttet til endringer i porteføljens pantsikkerhet. Analysen er utført ved at man antar et fall i pantsikkerhet på hhv 10, 20 og 30 prosent det kommende året. Det er også foretatt analyser ved 1% økning i arbeidsledighet (AKU). Endringene gir følgende utslag i morbank og konsernets tapskostnad

KONSERN 31.12.2023				
Tapsnedskrivning	Ved 10% reduksjon i pantsikkerhet	Ved 20% reduksjon i pantsikkerhet	Ved 30% reduksjon i pantsikkerhet	1 % økning i arbeidsledighet (AKU)
Herav nedskrivninger i BM	73	162	267	-15
Herav nedskrivninger i PM	22	49	83	3
Totalt	94	211	350	-12

MORBANK 31.12.2023				
Tapsnedskrivning	Ved 10% reduksjon i pantsikkerhet	Ved 20% reduksjon i pantsikkerhet	Ved 30% reduksjon i pantsikkerhet	1 % økning i arbeidsledighet (AKU)
Herav nedskrivninger i BM	72	160	264	-15
Herav nedskrivninger i PM	9	20	34	2
Totalt	81	180	298	-13

KONSERN 31.12.2022				
Tapsnedskrivning	Ved 10% reduksjon i pantsikkerhet	Ved 20% reduksjon i pantsikkerhet	Ved 30% reduksjon i pantsikkerhet	Ved dobling av PD
Herav nedskrivninger i BM	58	127	207	79
Herav nedskrivninger i PM	21	47	78	14
Totalt	80	174	285	93

MORBANK 31.12.2022				
Tapsnedskrivning	Ved 10% reduksjon i pantsikkerhet	Ved 20% reduksjon i pantsikkerhet	Ved 30% reduksjon i pantsikkerhet	Ved dobling av PD
Herav nedskrivninger i BM	58	125	204	79
Herav nedskrivninger i PM	9	19	32	7
Totalt	66	145	236	86

Validering

Formålet med validering av IFRS 9-systemet er å bekrefte at både modellen og prosessen fungerer etter hensikten og gir beste estimat knyttet til regnskapsposten. Systemet skal gi mest mulig forventningsrett estimat for kreditttap (ECL) ut fra tilgang til informasjon og kunnskap på rapporteringstidspunktet. Beregning og forutsetninger er gjenstand for årlig validering. Valideringen resulterer i en valideringsrapport som behandles i Valideringskomiteén. Basert på valideringsresultatene må det vurderes om modellen og prosessen er tilfredsstillende, og om det er behov for justering av elementer eller parameterverdier i modellen.

Endringer i tapsmodellen 2023

Det er kun endret PD-scenarier i henhold til prognoser for makro størrelser. Ingen øvrige endringer av betydning per 2023.

NOTE 8 – TAP OG NEDSKRIVNINGER PÅ UTLÅN, GARANTIER OG INNVILGEDE KREDITTER

Tap på utlån

Avsetning for tap og periodens tapskostnad er beregnet iht. IFRS 9 og er basert på forventet kreditttap (ECL) ved bruk av 3-trinns metode som er beskrevet i note 7.

De forskjellige elementene som inngår i tap og nedskrivninger på utlån, garantier og ubenyttede kreditter, er omtalt under note 1 Regnskapsprinsipper. Det vises også til notene 3 Risikostyring og 6 Kredittområdet og kreditttrisiko.

Det siste året har det vært markerte endringer i makroøkonomiske forhold som innebærer negative endringer i rammevilkår for både næringslivskunder og personkunder. Dette gjelder økning i strøm- og energipriser og sterk inflasjonsvekst, kombinert med høyere utlånsrenter. 2023 har vist et fall i nyboligsalg, samt en markert reduksjon i byggeaktiviteter. Endringer i makroøkonomiske faktorer, samt rente- og kostnadsøkninger, innebærer større usikkerhet til prisutvikling. Dette gjelder for både bolig- og næringseiendommer, men her vil det også være store regionale forskjeller. I 2023 har det imidlertid vært en positiv utvikling i boligmarkedet i bankens hovedmarkedsområde. Konsernets tapsavsetning for 2023 er basert på nye forutsetninger per 31.12.2023.

For oversikt over benyttede makroer og sensitivitesanalyser se note 7.

MORBANK			KONSERN	
31.12.2022	31.12.2023	MILLIONER KRONER	31.12.2023	31.12.2022
15	19	Periodens endring i nedskrivninger trinn 1	16	22
57	22	+ Periodens endring i nedskrivninger trinn 2	21	64
- 19	- 3	+ Periodens endring i nedskrivninger trinn 3	- 4	- 15
5	6	+ Periodens konst. tap	6	6
0	14	+ Periodens amortiseringskost	14	0
9	10	- Periodens inngang på tidligere konstatert tap	10	9
1	0	+ Endring i nedskrivninger på garantier	0	1
7	5	+ Tap fra svindelsaker	5	7
57	53	= Periodens tapskostnad	49	74

Saldo på konstaterte tap pr 31.12.2023 utgjorde 99 mill. kroner. Tilsvarende beløp pr 31.12.2022 utgjorde 104 mill. kroner. Dette gjelder lån som er fraregnet og som konsernet fremdeles jobber med å inndrive.

TAP PÅ UTLÅN FORDELT PÅ TRINN

MORBANK			31.12.2023			KONSERN		
Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt	MILLIONER KRONER	Totalt	Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1
Forventet tap over 12 måneder	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over levetiden til instrumentet				Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over 12 måneder
98	186	122	406	Tapsavsetning pr 1.1	434	126	199	110
				Overføringer				
58	- 53	- 5	0	Overført til trinn 1	0	- 6	- 56	61
- 9	19	- 10	0	Overført til trinn 2	0	- 10	20	- 10
- 1	- 5	6	0	Overført til trinn 3	0	6	- 5	- 1
53	61	7	122	Tap på nye utlån	128	7	64	57
- 20	- 33	- 23	- 76	Tap på fraregnet utlån*	- 84	- 24	- 37	- 24
- 63	33	24	- 6	Tap på gamle lån og andre endringer	- 8	25	36	- 68
116	209	121	446	Tapsavsetning pr 31.12	470	124	221	124
99	187	117	403	Avsetning tap på utlån	427	121	199	107
16	23	4	43	Avsetning tap på garantier og ubenyttede kreditter	43	4	23	17
116	209	121	446	Sum tapsavsetning	470	124	221	124

MORBANK			31.12.2022			KONSERN		
Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt	MILLIONER KRONER	Totalt	Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1
Forventet tap over 12 måneder	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over levetiden til instrumentet				Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over 12 måneder
83	129	199	411	Tapsavsetning pr 1.1	424	202	135	88
				Overføringer				
62	- 34	- 27	0	Overført til trinn 1	0	- 27	- 36	64
- 7	12	- 5	0	Overført til trinn 2	0	- 5	13	- 8
0	- 1	1	0	Overført til trinn 3	0	1	- 1	0
43	88	16	147	Tap på nye utlån	158	17	92	49
- 22	- 41	- 63	- 126	Tap på fraregnet utlån*	- 130	- 64	- 43	- 23
- 61	34	0	- 27	Tap på gamle lån og andre endringer	- 18	3	39	- 60
98	186	122	406	Tapsavsetning pr 31.12	434	126	199	110
83	163	112	357	Avsetning tap på utlån	385	116	175	94
15	24	10	49	Avsetning tap på garantier og ubenyttede kreditter	49	10	24	15
98	186	122	406	Sum tapsavsetning	434	126	199	110

* Tap på fraregnet utlån knytter seg til tap på lån som er innfridd.

I tabellene inngår også nedskrivninger på utenom balanseposter (ubenyttet kreditter og garantier). Disse er presentert som annen gjeld i balansen.

Forventet årlig gjennomsnittlig netto tap

Det er 470 mill. kroner i nedskrivninger knyttet til tap på utlån, garantier og ubenyttede kreditter pr. 31.12.2023 (434 mill. kroner pr. 31.12.2022). Disse er relatert til ulike risikoklasser.

Alle engasjementer til bedriftsmarkedet prises individuelt basert på blant annet risiko, krav til lønnsomhet og konkurransesituasjonen. Prisingen gjenspeiler derfor blant annet risikoen i engasjementet og oppnådde marginer er gjennomgående større ved høyere risiko.

Boliglån prises basert på en prismatrise, hvor både låne-utmåling og risikoklassifisering gjenspeiles.

Konsernet har avsatt for forventet tap utfra både kvalitative vurderinger, samt modellberegninger. Dette har ført til noe større svingninger i tapskostanden de siste årene.

Renten forventes å ligge på et høyt nivå gjennom hele 2024. Vi ser nå konturene av at den høye renten begynner å virke, og mange bedrifter venter fall i aktiviteten fremover. Det er mer usikkerhet enn normalt knyttet til hva konsekvensene blir for kundene, og hvordan både privatpersoner og bedrifter vil reagere på et vedvarende høyere kostnadsnivå.

KONSERN/ MORBANK 2022				Bedriftskunder eksl. personlig næringsdrivende		KONSERN/ MORBANK 2023			
Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3				Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1	
Forventet tap over 12 måneder	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Totalt	MILLIONER KRONER		Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over 12 måneder	
77	118	160	355	Tapsavsetning pr 1.1	340	82	170	89	
				Overføringer					
60	- 33	- 27	0	Overført til trinn 1	0	- 4	- 50	53	
- 7	12	- 5	0	Overført til trinn 2	0	- 9	18	- 8	
0	- 1	1	0	Overført til trinn 3	0	5	- 4	- 1	
40	83	15	138	Tap på nye utlån	111	6	56	50	
- 20	- 38	- 61	- 120	Tap på fraregnet utlån*	- 58	- 12	- 28	- 18	
- 61	29	- 1	- 33	Tap på gamle lån og andre endringer	2	27	31	- 56	
88	170	82	340	Tapsavsetning pr 31.12	395	95	192	107	
75	147	72	294	Avsetning tap på utlån	355	92	171	92	
13	23	10	46	Avsetning tap på garantier og ubenyttede kreditter	40	3	22	15	
89	170	82	340	Sum tapsavsetning	395	95	192	107	

* Tap på fraregnet utlån knytter seg til tap på lån som er innfridd.

I tabellen inngår også nedskrivninger på utenom balanseposter (ubenyttet kreditter og garantier). Disse er presentert som annen gjeld i balansen.

Personkunder inkl. personlig næringsdrivende								
MORBANK				KONSERN				
Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	31.12.2023		Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1	
Forventet tap over 12 måneder	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Totalt	MILLIONER KRONER	Totalt	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over 12 måneder
9	16	40	66	Tapsavsetning pr 1.1	94	44	29	21
				Overføringer				
4	- 3	- 2	0	Overført til trinn 1	0	- 2	- 6	8
- 1	1	0	0	Overført til trinn 2	0	- 1	2	- 1
0	- 1	1	0	Overført til trinn 3	0	1	- 1	0
4	5	1	10	Tap på nye utlån	16	2	8	7
- 2	- 5	- 11	- 18	Tap på fraregnet utlån*	- 26	- 12	- 9	- 5
- 7	3	- 3	- 7	Tap på gamle lån og andre endringer	- 9	- 3	5	- 12
9	17	26	51	Tapsavsetning pr 31.12	75	29	29	17
7	16	25	48	Avsetning tap på utlån	72	29	28	15
2	1	0	3	Avsetning tap på garantier og ubenyttede kreditter	3	0	1	2
9	17	26	51	Sum tapsavsetning	75	29	29	17

Personkunder inkl. personlig næringsdrivende								
MORBANK				KONSERN				
Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	31.12.2022		Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1	
Forventet tap over 12 måneder	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Totalt	MILLIONER KRONER	Totalt	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over 12 måneder
6	11	39	56	Tapsavsetning pr 1.1	69	42	16	11
				Overføringer				
2	- 2	0	0	Overført til trinn 1	0	- 1	- 3	4
0	0	0	0	Overført til trinn 2	0	0	1	- 1
0	0	1	0	Overført til trinn 3	0	0	0	0
3	5	1	9	Tap på nye utlån	20	2	10	9
- 1	- 3	- 2	- 7	Tap på fraregnet utlån*	- 10	- 2	- 5	- 3
0	5	2	7	Tap på gamle lån og andre endringer	15	4	10	1
9	16	40	66	Tapsavsetning pr 31.12	94	44	29	21
8	15	40	63	Avsetning tap på utlån	91	44	28	19
2	1	0	3	Avsetning tap på garantier og ubenyttede kreditter	3	0	1	2
9	16	40	66	Sum tapsavsetning	94	44	29	21

NEDSKRIVNINGER FORDELT PÅ SEKTORER, NÆRINGER OG TRINN

MORBANK				KONSERN				
Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Sum tap pr 31.12.2023	MILLIONER KRONER	Sum tap pr 31.12.2023	Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1
6	13	20	39	Personkunder	61	23	24	14
2	0	0	2	Offentlig	2	0	0	2
2	4	0	6	Primærnæring	6	0	4	2
2	3	0	5	Industri	5	0	3	2
29	37	21	87	Utvikling av eiendom	87	21	37	29
4	24	15	43	Oppføring av bygninger	44	15	25	4
48	95	35	178	Eiendomsdrift	178	35	95	48
1	1	1	3	Transport	3	1	1	1
7	10	9	26	Varehandel	26	9	10	7
1	3	2	6	Hotell og restaurant	6	2	3	1
3	3	0	6	Borettslag	6	0	3	3
3	4	6	13	Forretningsmessig tjenesteyting	13	6	4	3
7	13	11	31	Sosial tjenesteyting	32	11	13	7
116	209	121	446	Sum tapsavsetninger på utlån, garantier og ubenyttede kreditter	470	124	221	124
99	187	117	403	Tapsavsetninger på utlån	427	121	199	107
16	23	4	43	Tapsavsetninger på ubenyttede kreditter og garantier	43	4	23	17
116	209	121	446	Sum tapsavsetninger	470	124	221	124

MORBANK				KONSERN				
Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Sum tap pr 31.12.2022	MILLIONER KRONER	Sum tap pr 31.12.2022	Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1
8	14	27	50	Personkunder	81	31	32	17
0	0	0	0	Offentlig	0	0	0	0
3	3	3	8	Primærnæring	8	3	3	3
2	3	5	9	Industri	10	5	3	2
23	48	16	88	Utvikling av eiendom	87	16	47	24
4	7	18	29	Oppføring av bygninger	29	18	7	4
45	80	26	151	Eiendomsdrift	149	26	77	46
0	1	1	2	Transport	2	1	1	0
3	10	8	22	Varehandel	22	8	10	3
1	1	2	3	Hotell og restaurant	3	2	1	1
2	2	0	4	Borettslag	4	0	2	2
2	6	8	15	Forretningsmessig tjenesteyting	15	8	6	2
5	11	8	25	Sosial tjenesteyting	25	9	11	6
98	186	122	406	Sum tapsavsetninger på utlån, garantier og ubenyttede kreditter	434	126	199	110
83	163	112	357	Tapsavsetninger på utlån	385	116	175	94
15	24	10	49	Tapsavsetninger på ubenyttede kreditter og garantier	49	10	24	15
98	186	122	406	Sum tapsavsetninger	434	126	199	110

Presentasjonen av næringer baserer seg på offentlige næringskoder og er gruppert slik konsernet rapporterer disse internt.

NOTE 9 – FORDELING AV UTLÅN MELLOM ULIKE TRINN

BRUTTO UTLÅN FORDELT PÅ TRINN

MORBANK				31.12.2023				KONSERN			
MILLIONER KRONER											
Trinn 1 *	Trinn 2	Trinn 3	Totalt	BRUTTO UTLÅN TOTALT		Totalt	Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1 *		
57 445	9 802	442	67 689	Brutto utlån per 1.1		124 237	637	12 726	110 874		
2 476	- 2 439	- 37	0	Overført til trinn 1		0	- 77	- 3 284	3 361		
- 3 501	- 3 556	- 55	0	Overført til trinn 2		0	- 82	5 667	- 5 585		
- 397	- 170	567	0	Overført til trinn 3		0	667	- 215	- 452		
- 767	- 791	0	- 1 557	Netto endring på eksisterende lån		- 4 054	- 3	- 896	- 3 156		
20 742	3 805	67	24 613	Nye lån		39 698	32	4 351	35 315		
- 15 869	- 2 617	- 71	- 18 558	Fraregnet lån		- 31 952	- 118	- 3 527	- 28 308		
31			31	Verdiendringer ført i perioden		31			31		
60 160	11 144	914	72 218	Brutto utlån per 31.12		127 959	1 057	14 822	112 080		
			49 431	Herav utlån amortisert kost		123 742					
			18 570	Herav utlån virkelig verdi over OCI		0					
			4 217	Herav utlån til virkelig verdi		4 217					
99	187	117	403	Tapsavsetning		427	121	199	107		
0,16 %	1,68 %	12,80 %	0,56 %	Tap i % av brutto utlån		0,33 %	11,45 %	1,34 %	0,10 %		
71 982	12 906	949	85 836	Engasjement		147 221	1 071	16 648	129 502		
116	209	121	446	Tapsavsetning engasjement		470	124	221	124		
0,16 %	1,63 %	12,75 %	0,52 %	Tap i % av engasjement		0,32 %	11,58 %	1,33 %	0,10 %		

MORBANK				31.12.2022				KONSERN			
MILLIONER KRONER											
Trinn 1 *	Trinn 2	Trinn 3	Totalt	BRUTTO UTLÅN TOTALT		Totalt	Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1		
57 884	8 860	668	67 412	Brutto utlån 1.1		117 049	762	11 047	105 240		
2 467	- 2 292	-175	0	Overført til trinn 1		0	- 195	- 2 961	3 156		
- 2 867	2 888	- 21	0	Overført til trinn 2		0	- 38	4 386	- 4 348		
- 80	- 58	138	0	Overført til trinn 3		0	267	- 110	- 158		
548	- 156	- 22	370	Netto endring på eksisterende lån		- 1 646	- 30	- 260	- 1 356		
19 098	4 265	129	23 492	Nye lån		45 011	168	4 965	39 878		
-19 383	- 3 705	- 276	-23 363	Fraregnet lån		-35 955	-298	- 4 341	- 31 316		
- 223			- 223	Verdiendringer ført i perioden		- 223			-223		
57 445	9 802	442	67 689	Brutto utlån pr 31.12		124 237	637	12 726	110 874		
			47 602	Herav utlån amortisert kost		119 701					
			15 551	Herav utlån virkelig verdi over OCI		0					
			4 535	Herav utlån til virkelig verdi		4 535					
83	163	112	357	Tapsavsetning		385	116	175	94		
0,14 %	1,66 %	25,33 %	0,53 %	Tap i % av brutto utlån		0,31 %	18,24 %	1,37 %	0,08 %		
67 873	10697	493	79 064	Engasjement		140 672	666	13 672	126 334		
15	24	10	418	Tapsavsetning engasjement		434	126	199	110		
0,02 %	0,22 %	2,02%	0,53 %	Tap i % av engasjement		0,31 %	18,93 %	1,45 %	0,09 %		

* Lån til virkelig verdi ble tidligere rapportert på egen linje i note 8. Disse lånene er i årsrapporten lagt inn som en del av trinn 1. Dette da disse lånene verdsettes løpende til virkelig verdi og ikke inngår i modellberegningene etter IFRS 9.

MORBANK									
31.12.2022				MILLIONER KRONER			31.12.2023		
Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt	BRUTTO UTLÅN AMORTISERT KOST	Totalt	Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1	
36 064	6 438	627	43 129	Brutto utlån per 01.01 til amortisert kost	47 602	376	7 588	39 637	
2 183	- 2 012	- 171	0	Overført til trinn 1	0	- 29	- 2 059	2 088	
- 2 408	2 426	- 18	0	Overført til trinn 2	0	- 53	3 002	- 2 949	
- 72	- 44	116	0	Overført til trinn 3	0	552	- 165	- 387	
998	- 125	- 23	850	Netto endring på eksisterende lån	- 964	- 11	- 771	- 182	
10 526	2 939	112	13 577	Nye lån	12 415	41	2 238	10 135	
- 7 653	- 2 034	- 267	- 9 954	Fraregnet lån	- 9 622	- 49	- 1 372	- 8 201	
39 638	7 588	376	47 602	Brutto utlån per 31.12 til amortisert kost	49 431	828	8 461	40 142	

MORBANK									
31.12.2022				MILLIONER KRONER			31.12.2023		
Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt	BRUTTO UTLÅN VIRKELIG VERDI OVER UTVIDET RESULTAT	Totalt	Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1	
16 817	2 422	41	19 280	Brutto utlån per 01.01 over utvidet resultat	15 551	65	2 213	13 273	
284	- 280	- 4	0	Overført til trinn 1	0	- 8	- 380	389	
- 459	462	- 3	0	Overført til trinn 2	0	- 2	555	- 552	
- 8	- 14	22	0	Overført til trinn 3	0	15	- 5	- 10	
- 216	- 31	0	- 247	Netto endring på eksisterende lån	- 197	12	- 20	- 188	
7 867	1 326	16	9 209	Nye lån	11 646	24	1 567	10 056	
- 11 011	- 1 671	- 9	- 12 691	Fraregnet lån	- 8 430	- 22	- 1 246	- 7 163	
13 273	2 213	65	15 551	Brutto utlån per 31.12 over utvidet resultat	18 570	83	2 683	15 804	

UBENYTTTEDE KREDITTER OG GARANTIER FORDELT PÅ TRINN

MORBANK				31.12.2023		KONSERN			
MILLIONER KRONER									
Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt	UBENYTTTEDE KREDITTER OG GARANTIER (off balance)	Totalt	Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1	
10 413	906	57	11 376	Ubenyttede kreditter og garantier per 01.01	16 436	58	957	15 422	
145	- 139	- 6	0	Overført til trinn 1	0	- 6	- 152	159	
- 654	655	- 1	0	Overført til trinn 2	0	- 1	703	- 702	
- 10	- 66	76	0	Overført til trinn 3	0	76	- 66	- 10	
914	- 297	- 48	568	Netto endring på eksisterende lån	693	- 48	- 318	1 059	
2 574	886	4	3 464	Nye lån	4 014	4	889	3 362	
- 1 577	- 171	- 43	- 1 791	Fraregnede lån	- 1 880	-43	-175	- 1 663	
11 806	1 772	40	13 618	Ubenyttede kreditter og garantier per 31.12	19 262	40	1 837	17 628	

MORBANK				31.12.2022		KONSERN			
MILLIONER KRONER									
Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt	UBENYTTETE KREDITTER OG GARANTIER (off balance)	Totalt	Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1	
10 056	956	60	11 072	Ubenyttede kreditter og garantier per 01.01	15 712	60	1 018	14 634	
344	- 320	- 24	0	Overført til trinn 1	0	- 24	- 346	369	
- 392	400	- 9	0	Overført til trinn 2	0	- 9	432	- 424	
- 26	- 4	31	0	Overført til trinn 3	0	35	- 4	- 31	
- 838	- 236	2	- 1 072	Netto endring på eksisterende lån	- 958	- 1	- 249	- 707	
3 137	483	14	3 635	Nye lån	4 027	14	489	3 524	
- 1 868	- 372	- 18	- 2 259	Fraregnede lån	- 2 345	- 18	- 383	- 1 944	
10 413	906	57	11 376	Ubenyttede kreditter og garantier per 31.12	16 436	58	957	15 422	

ENDRINGER I BRUTTO UTLÅN PERSONKUNDER INKL PERSONLIG NÆRINGSDRIVENDE OG BEDRIFTSKUNDER EKSKL PERSONLIG NÆRINGSDRIVENDE

31.12.2023				PERSONKUNDER INKL PERSONLIG NÆRINGSDRIVENDE					
MORBANK				MILLIONER KRONER				KONSERN	
Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt	BRUTTO UTLÅN TOTALT	Totalt	Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1	
24 246	3 699	167	28 112	Brutto utlån per 1.1	84 702	346	6 623	77 733	
838	- 822	- 16	0	Overført til trinn 1	0	- 56	- 1 667	1 723	
- 1 134	1 147	- 13	0	Overført til trinn 2	0	- 40	3 257	- 3 218	
- 44	- 22	66	0	Overført til trinn 3	0	166	- 67	- 99	
- 330	- 43	- 6	- 379	Netto endring på eksisterende lån	- 2 876	- 10	- 147	- 2 719	
11 990	1 847	25	13 862	Nye lån	28 995	37	2 393	26 565	
- 9 284	- 1 547	- 46	- 10 877	Fraregnede lån	- 24 271	- 93	- 2 456	- 21 723	
26 282	4 259	178	30 718	Brutto utlån per 31.12	86 550	351	7 936	78 262	

31.12.2022

PERSONKUNDER INKL PERSONLIG NÆRINGSDRIVENDE

MORBANK				MILLIONER KRONER		KONSERN			
Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt	BRUTTO UTLÅN TOTALT	Totalt	Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1	
27 502	3 761	141	31 404	Brutto utlån per 1.1	81 040	235	5 948	74 857	
695	-684	-11	0	Overført til trinn 1	0	- 31	- 1 353	1 384	
- 966	970	- 4	0	Overført til trinn 2	0	- 20	2 468	- 2 447	
- 24	- 28	52	0	Overført til trinn 3	0	181	- 79	- 102	
- 452	- 28	- 9	- 489	Netto endring på eksisterende lån	- 2 738	- 16	- 133	- 2 589	
10 518	1 693	17	12 228	Nye lån	33 752	37	2 393	31 322	
- 13 028	- 1 984	- 19	- 15 031	Fraregnede lån	- 27 352	- 41	- 2 620	- 24 692	
24 246	3 699	167	28 112	Brutto utlån per 31.12	84 702	346	6 623	77 733	

MORBANK/
KONSERN

BEDRIFTSKUNDER EKSKL PERSONLIG NÆRINGSDRIVENDE

31.12.2022				MILLIONER KRONER		31.12.2023			
Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt	BRUTTO UTLÅN TOTALT	Totalt	Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1	
29 759	5 723	528	36 009	Brutto utlån per 1.1	39 535	292	6 102	33 140	
1 772	- 1 608	- 164	0	Overført til trinn 1	0	- 21	- 1 617	1 638	
- 1 901	1 918	- 17	0	Overført til trinn 2	0	- 42	2 410	- 2 367	
- 56	- 30	86	0	Overført til trinn 3	0	- 501	- 148	- 353	
1 233	- 128	- 14	1 092	Netto endring på eksisterende lån	- 1 178	7	- 749	- 437	
8 957	1 948	131	11 036	Nye lån	10 733	- 5	1 958	8 781	
- 6 624	- 1 721	- 258	- 8 603	Fraregnede lån	- 7 681	- 25	- 1 071	- 6 585	
33 140	6 102	292	39 535	Brutto utlån per 31.12	41 409	707	6 885	33 817	

Fordelingen mellom personkunder og bedriftskunder er delt opp etter offisielle sektorkoder. Personlig næringsdrivende er i disse tabellene tilordnet personkundene. Tabellene er ikke sammenlignbare med andre fordelinger i øvrige noter.

Sparebanken Sør Boligkreditt AS har kun kunder som faller inn under personkunder definert i denne noten. For bedriftskundene vil derfor tabellene for morbank og konsern være like.

NOTE 10 – UTLÅN FORDELT PÅ TYPE, KATEGORI, GEOGRAFISKE OMRÅDER, SEKTORER OG NÆRINGER

BRUTTO UTLÅN FORDELT PÅ TYPE

MORBANK			KONSERN	
31.12.2022	31.12.2023	MILLIONER KRONER	31.12.2023	31.12.2022
		Utlån vurdert til amortisert kost		
8 224	9 588	Kasse-, drifts- og brukskreditter	27 323	23 724
4 786	4 075	Byggelån	4 075	4 786
34 347	35 379	Nedbetalingslån	91 830	90 860
47 357	49 043	Sum utlån vurdert til amortisert kost	123 229	119 370
		Utlån utpekt til virkelig verdi		
15 551	18 570	Boliglån (til virkelig verdi over OCI)		
4 535	4 217	Fastrenteutlån (til virkelig verdi over resultatregnskapet)	4 217	4 535
20 086	22 787	Sum utlån utpekt til virkelig verdi	4 217	4 535
245	388	Opptjente renter	513	332
67 689	72 218	SUM BRUTTO UTLÅN	127 959	124 236
-357	-403	Nedskrivninger på utlån	-426	-385
67 332	71 815	SUM NETTO UTLÅN	127 532	123 852

For nedskrivninger se note 8 - Tap og nedskrivninger på utlån, garantier og innvilgede kreditter.

BRUTTO UTLÅN FORDELT PÅ GEOGRAFISKE OMRÅDER

MORBANK					KONSERN			
31.12.2022		31.12.2023		MILLIONER KRONER	31.12.2023		31.12.2022	
42 317	62,5 %	43 611	60,4 %	Agder	79 712	62,3 %	78 915	63,5 %
10 193	15,1 %	12 607	17,5 %	Vestfold og Telemark	19 562	15,3 %	17 265	13,9 %
6 174	9,1 %	5 586	7,7 %	Oslo	10 917	8,5 %	11 483	9,2 %
1 931	2,9 %	2 296	3,2 %	Viken	6 147	4,8 %	5 733	4,6 %
2 204	3,3 %	2 835	3,9 %	Rogaland	4 960	3,9 %	4 354	3,5 %
4 625	6,8 %	5 282	7,3 %	Øvrig	6 661	5,2 %	6 154	5,0 %
245	0,4 %	0	0,0 %	Opptjente renter	0	0,0 %	331	0,3 %
67 689	100,0 %	72 218	100,0 %	SUM BRUTTO UTLÅN	127 959	100,0 %	124 236	100,0 %

Geografisk fordeling er basert på kundens bosteds-/forretningsadresse.

BRUTTO UTLÅN FORDELT PÅ SEKTORER OG NÆRINGER

MORBANK			KONSERN	
31.12.2022	31.12.2023	MILLIONER KRONER	31.12.2023	31.12.2022
25 851	28 060	Personkunder	82 416	80 709
256	360	Offentlig	360	257
1 509	1 560	Primærnæring	1 683	1 640
867	915	Industri	979	940
4 655	4 855	Utvikling av eiendom	4 856	4 624
1 716	1 890	Oppføring av bygninger	2 196	2 043
21 823	22 715	Eiendomsdrift	22 644	21 890
404	563	Transport	647	494
1 673	1 354	Varehandel	1 501	1 817
379	396	Hotell og restaurant	422	411
1 628	2 382	Borettslag	2 382	1 632
949	1 309	Forretningsmessig tjenesteyting	1 594	1 285
5 733	5 859	Sosial tjenesteyting	6 280	6 163
245	0	Opptjente renter	0	332
67 689	72 218	SUM BRUTTO UTLÅN	127 959	124 236
357	403	Nedskrivninger på utlån	426	385
67 332	71 815	SUM NETTO UTLÅN	127 532	123 852

GARANTIER FORDELT PÅ SEKTORER OG NÆRINGER

MORBANK			KONSERN	
31.12.2022	31.12.2023		31.12.2023	31.12.2022
8	8	Personkunder	8	8
3	328	Offentlig	328	3
3	2	Primærnæringer	2	3
378	414	Industri	414	378
323	347	Utvikling av eiendom	347	323
244	175	Oppføring av bygninger	175	244
138	138	Eiendomsdrift	138	138
51	52	Transport	52	51
191	165	Varehandel	165	191
9	11	Hotell og restaurant	11	9
0	0	Borettslag	0	0
44	32	Forretningsmessig tjenesteyting	32	44
49	45	Sosial tjenesteyting	45	49
1 442	1 717	SUM GARANTIER	1 717	1 442

UBENYTTET KREDITTER FORDELT PÅ SEKTORER OG NÆRINGER

MORBANK			KONSERN	
31.12.2022	31.12.2023		31.12.2023	31.12.2022
4 245	4 261	Personkunder	9 735	9 168
322	577	Offentlig	577	322
356	448	Primærnæringer	463	367
293	359	Industri	364	300
1 141	1 619	Utvikling av eiendom	1 620	1 141
572	1 017	Oppføring av bygninger	1 049	602
1 326	1 663	Eiendomsdrift	1 665	1 329
49	76	Transport	82	56
766	689	Varehandel	703	773
66	55	Hotell og restaurant	56	67
43	288	Borettslag	288	43
207	316	Forretningsmessig tjenesteyting	365	250
545	532	Sosial tjenesteyting	579	577
9 933	11 901	SUM BEVILGNING	17 545	14 994

ENGASJEMENT FORDELT PÅ SEKTORER OG NÆRINGER

MORBANK			KONSERN	
31.12.2022	31.12.2023		31.12.2023	31.12.2022
30 104	32 328	Personkunder	92 159	89 885
581	1 264	Offentlig	1 264	582
1 869	2 010	Primærnæringer	2 148	2 009
1 538	1 688	Industri	1 758	1 618
6 119	6 821	Utvikling av eiendom	6 823	6 089
2 533	3 082	Oppføring av bygninger	3 420	2 889
23 287	24 516	Eiendomsdrift	24 447	23 358
505	691	Transport	780	601
2 629	2 208	Varehandel	2 368	2 780
454	463	Hotell og restaurant	489	486
1 671	2 670	Borettslag	2 670	1 675
1 201	1 658	Forretningsmessig tjenesteyting	1 991	1 579
6 327	6 437	Sosial tjenesteyting	6 904	6 789
245	0	Opptjente renter	0	332
79 064	85 836	SUM ENGASJEMENT	147 221	140 672

NOTE 11 – MISLIGHOLDTE ENGASJEMENT

Mislighold er unnlatelse fra en låntaker fra å oppfylle sine forpliktelser overfor banken. Låntakers forpliktelser inkluderer økonomiske krav (betalingsmislighold) og andre forpliktelser som det er sannsynlig at låntaker ikke vil oppfylle.

En kundes engasjement defineres som misligholdt dersom et krav er forfalt med mer en 90 dager og beløpet overstiger 1 % av balanseført eksponering og 1 000 kr for massemarked og 2 000 kr for foretak (betalingsmislighold). Alle engasjement i trinn 3 er definert som misligholdt.

En kundes engasjement defineres også som misligholdt dersom det er sannsynlig at låntaker ikke vil oppfylle sine forpliktelser på grunn av objektive krav:

- Det er registrert tapsnedskrivning på kundens engasjement
- Det er registrert konstaterte beløp på kunden
- Det er fremsatt konkursbegjæring eller registrert konkurs på kunden
- Kunden har søkt om eller er i en gjeldsordning
- Et selskap er begjært tvangsoppløst, eller tvangsoppløsning er besluttet

- Salg av kreditter på grunn av forringet kredittkvalitet

I tillegg til direkte betalingsmislighold, vil det også foreligge mislighold dersom andre objektive årsaker eller kvalitative vurderinger og tapsmerkinger foreligger. Det vil også foreligge mislighold i følgende situasjoner:

«Forebearance»: Dette kan defineres som en kombinasjon av finansielle problemer og innrømmelser fra bankens side, hvor banken har gitt avtalevilkår som ikke ville blitt gitt til en frisk kunde. «Unlikeliness to pay»: Dette kan være covenantsbrudd, eller annen informasjon om kunde hvor det må vurderes om dette har betydning for mislighold.

Det er også innført nye smitteregler og karantenerregler, som innebærer smitte av medlåntaker dersom felles lån er misligholdt og at det vil være en karanteneperiode på 3 til 12 måneder fra misligholdet er borte og til kunden er friskmeldt.

MISLIGHOLDTE ENGASJEMENT

MORBANK			KONSERN	
31.12.2022	31.12.2023	MILLIONER KRONER	31.12.2023	31.12.2022
493	949	Sum misligholdte engasjementer (trinn 3)	1 071	666
122	121	Trinn 3 nedskrivninger	124	126
371	828	Netto misligholdte engasjementer	946	541
24,7 %	12,7 %	Avsetningsgrad misligholdte engasjementer	11,6 %	18,9 %
0,73 %	1,31 %	Sum misligholdte engasjementer (trinn 3) i % av brutto utlån	0,84 %	0,54 %

BRUTTO MISLIGHOLDTE ENGASJEMENT FORDELT PÅ SEKTORER OG NÆRINGER

MORBANK			KONSERN	
31.12.2022	31.12.2023	MILLIONER KRONER	31.12.2023	31.12.2022
139	130	Personkunder	252	312
354	818	Næringslivskunder	818	354
493	949	Sum misligholdte engasjement	1 071	666
0	0	Offentlig	0	0
7	8	Primærnæring	8	7
26	5	Industri	5	26
62	177	Utvikling av eiendom	177	62
44	85	Oppføring av bygninger	85	44
129	418	Eiendomsdrift	418	129
2	6	Transport	6	2
22	37	Varehandel	37	22
6	12	Hotell og restaurant	12	6
0	0	Borettslag	0	0
16	29	Forretningsmessig tjenesteyting	29	16
41	41	Sosial tjenesteyting	41	41
354	818	Sum næringslivskunder	818	354

Vektet gjennomsnittlig sikkerhetsdekning utgjorde 86 prosent for misligholdte engasjement pr. 31.12.2023 og 80 prosent for misligholdte engasjement pr. 31.12.2022. Sikkerhetsdekningen er graden av pantsatt sikkerhet knyttet til hvert lån, og kan ikke overstige 100 prosent.

BETALINGSLETTELSER (FORBEARANCE)

MORBANK			KONSERN	
31.12.2022	31.12.2023	MILLIONER KRONER	31.12.2023	31.12.2022
483	1 863	Trinn 2	2 301	662
130	491	Trinn 3	532	172
613	2 354	Sum engasjement med betalingslettelse	2 833	833

Engasjement med betalingslettelser er gjeldskontrakter hvor det er gitt betalingslettelser overfor en skyldner som har, eller er i ferd med å få, problemer med å innfri sine finansielle forpliktelser. Engasjement med betalingslettelser kan være enten friske eller med begynnende betalingsproblemer. Dersom en kunde får betalingslettelser medfører dette at kundens engasjement får et forberancemerke. Faktorer som medfører at kunder blir merket med forbearance vil være endring i betalingsbetingelser eksempelvis avdragsutsettelse og refinansiering som følge av betalingsproblemer. Når en kunde/konto blir merket med forbearance blir kunden/konto automatisk flyttet til trinn 2, dersom den ligger i trinn 1. Dersom kunden allerede er plassert i trinn 3, vil den bli liggende. Ved merking av lån med forbearance foreligger det en karantenetid før lån kan friskmeldes og således migrere tilbake til trinn 1.

NOTE 12 – VALUTARISIKO

Tabellen angir netto valutaposisjon for Sparebanken Sør medregnet finansielle derivater. I henhold til bankens interne regelverk skal resultateffekt ved 25 prosent kursbevegelse maksimalt utgjøre 10 mill. kroner.

MORBANK			KONSERN	
31.12.2022	31.12.2023	MILLIONER KRONER	31.12.2023	31.12.2022
2	4	Netto samlet valutaposisjon	4	2
0	1	Resultateffekt ved 25 % endring	1	0

NOTE 13 – RENTERISIKO

Renterisiko er risiko for tap som oppstår ved endringer i rentenivået hvis rentebindingstiden for bankens forpliktelser og fordringer ikke er sammenfallende. Renterisiko som oppstår ved konsernets ordinære virksomhet i form av fastrente kundeutlån, rentederivater mot kunder, fastrente plasseringer og finansiering til fast rente og i valuta, avdekkes løpende. Bankens renterisiko-eksponering måles ved å hensynta uavdekkede balanse- og derivatposisjoner.

Konsernet er eksponert for fiksingrisiko innenfor en løpetid på 3 måneder. Dersom store deler av passivasiden får ny rente på ett tidspunkt, og store deler av aktividasiden får ny rente på et annet tidspunkt innenfor denne tremånedersperioden, oppstår fiksingrisiko, som i gitte scenarier kan føre til et mindre fordelaktig resultat for konsernet enn hva som ellers kunne ha vært tilfelle.

Renterisiko vurderes ved EVE-metoden på bakgrunn av et stresstestscenario hvor hele rentekurven får et parallelt skift på 2 prosentpoeng, samt en vurdering av hvordan 6 stresstestscenarioer med ulike vridninger i rentekurven påvirker konsernets posisjoner. Det tilfellet som gir størst tapspotensial legges til grunn ved utmåling av renterisikoen.

På konsernnivå har styret vedtatt et risikotoleransenivå for renterisiko ved EVE-metoden. Rammen inkluderer også renterisiko i valuta. Ved utgangen av 2023 var Sparebanken Sørs renterisiko utmålt til 47 mill. kroner målt ved EVE-metoden.

Rentefølsomhet

Tabellene under angir de økonomiske konsekvensene ved gitte renteendringer på konsernets og morbankens totalbalanse. Banken måler og styrer renterisikoen ut fra seks ulike sjokkscenarioer fordelt på 19 tidsintervaller, jf. EBA Guideline 2018/02 og Finanstilsynets retningslinjer. De seks sjokkscenarioene er som følger;

- 1) Parallellforskyvning av hele rentekurven opp
- 2) Parallellforskyvning av hele rentekurven ned
- 3) Brattere rentekurve - korte renter ned, lange renter opp
- 4) Flatere rentekurve - korte renter opp, lange renter ned
- 5) Korte renter opp
- 6) Korte renter ned

MORBANK			KONSERN	
31.12.2022	31.12.2023	MILLIONER KRONER	31.12.2023	31.12.2022
-24	-1	Parallellskift opp 2 %	-47	-49
24	1	Parallellskift ned 2 %	47	49
-32	30	Brattere rentekurve (vridning)	72	-4
32	-30	Flatere rentekurve (vridning)	-72	4
24	29	Korte renter opp 3 %	-71	-4
-24	-29	Korte renter ned 3 %	71	4

Det utarbeides også beregning av renterisiko etter Net Interest Income (NII- metoden). Denne metoden vurderes som effekt på netto renteinntekter for alle eiendeler og gjeld ved et rentesjokk på 2 prosentpoeng innenfor en tidshorisont på 1 år. Ved utgangen av 2023 var Sparebanken Sørs renterisiko ved NII-metoden utmålt til 224 mill. kroner.

NOTE 14 – LIKVIDITETSRISIKO

Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke er i stand til å innfri sine forpliktelser, eller ikke har evne til å finansiere ordinær utlånsvekst.

Likviditetsrisiko styres gjennom konsernets likviditetsstrategi, overordnede og styrevedtatte retningslinjer, rutiner, samt gjennom styrevedtatte risikotoleransenivåer og rammer. Viktige operative styringsparametere er krav til innskuddsdekning, indikatorverdi for langsiktig finansiering, stressindikator for likviditetsutganger innenfor 30 dager (LCR), og i tillegg retningslinjer for overlevelsessevne i situasjoner uten tilgang på markedsfinansiering. Likviditetsrisikoen styres også ved å sikre fordeling av innlån fra kapitalmarkedet på ulike løpetider, innlånskilder og instrumenter. Det gjennomføres periodisk stresstesting av likviditetsrisiko, og det er etablert beredskaps- og gjenopprettingsplaner for konsernet.

Innskudd fra kunder er bankens mest stabile finansieringskilde. Styret legger vekt på at forholdet mellom innskudd fra kunder og utlån skal være tilpasset konsernets samlede finansieringssituasjon. Konsernets innskuddsdekning utgjorde 54,3 prosent pr. 31. desember 2023, en oppgang fra 53,0 prosent pr. 31. desember 2022.

I tillegg representerer Sparebanken Sør Boligkreditt AS et viktig finansieringsinstrument, som sikrer tilgang til langsiktig finansiering gjennom utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett. For å kunne utstede obligasjoner med fortrinnsrett, var det pr. 31. desember 2023 overført boliglån

fra bank til boligkredittselskapet tilsvarende 66 prosent av samlede utlån til personmarkedet (68 prosent pr 31. desember 2022).

Styrevedtatte målkrav for bankens likviditetsrisiko følger retningslinjer gitt av Finanstilsynet. Ved årsskiftet var Sparebanken Sør innenfor styrevedtatte krav.

Konsernetharen omfattende likviditetsreserve i form av likvide rentebærende verdipapirer. I tillegg har banken boliglån som er klargjort for overføring til boligkredittselskapet. Bankens rentebærende likviditetsportefølje, som består av statspapirer, andre null-vektede papirer, obligasjoner med fortrinnsrett og kommunepapirer, utgjorde 24,2 mrd. kroner ved årsskiftet.

Bankens kortsiktige likviditetsrisiko styres blant annet gjennom oppfølging av myndighetspålagt likviditetskrav, Liquidity Coverage Requirement (LCR). Ved utgangen av 2023 var LCR-indikatoren for konsernet på 156 prosent (177 prosent pr. 31. desember 2022), og tilstrekkelig til å innfri alle prognostiserte likviditetsforfall innenfor de nærmeste 30 dagene under et stressscenario. Kravet var på 100 prosent pr. 31. desember 2023. Kravet er gjeldende til enhver tid.

Konsernets likviditetsrisiko følges opp gjennom periodisk rapportering til konsernledelse og styre.

LIKVIDITETSRISIKO

Tabellene angir kontantstrømmer inkludert kontraktsmessige renteforfall. Tallstørrelsene kan således ikke avstemmes mot balansen.

KONSERN 31.12.2023						
MILLIONER KRONER	SUM	Inntil 1 mnd.	Fra 1 mnd. til 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 1 år	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Gjeld / ikke derivative forpliktelser						
Gjeld til kredittinstitusjoner	3 800	1 526	0	0	1 254	1 020
Innskudd fra kunder	69 558	57 672	4 426	7 460		
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	62 118	21	390	7 509	54 198	0
Øvrig gjeld	1 102	185	259	590	31	39
Etterstilt seniorgjeld	8 276	62	6 983	299	0	933
Ansvarlig lånekapital	2 030	5	20	583	1 422	0
Lånetilsagn og ubenyttede kreditter	19 503	19 503				
Sum gjeld	166 388	78 974	12 077	16 440	56 905	1 991
Derivative forpliktelser						
Finansielle derivater brutto oppgjør						
Utbetalinger	-50 452	-16 187	-7 027	-666	-26 572	0
Innbetalinger	53 750	16 059	7 709	556	29 426	0
Sum derivative forpliktelser	3 297	-128	681	-110	2 854	0

MORBANK 31.12.2023						
MILLIONER KRONER	SUM	Inntil 1 mnd.	Fra 1 mnd. til 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 1 år	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Gjeld / ikke derivative forpliktelser						
Gjeld til kredittinstitusjoner	3 913	1 638	0	0	1 254	1 020
Innskudd fra kunder	69 575	57 689	4 426	7 460		
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	7 774	0	61	2 209	5 503	0
Øvrig gjeld	2 022	714	767	471	31	39
Etterstilt seniorgjeld	8 276	62	6 983	299	0	933
Ansvarlig lånekapital	2 030	5	20	583	1 422	0
Lånetilsagn og ubenyttede kreditter	11 900	11 900				
Sum gjeld	105 490	72 009	12 257	11 023	8 210	1 991
Derivative forpliktelser						
Finansielle derivater brutto oppgjør						
Utbetalinger	-24 606	-16 187	-7 027	-666	-725	0
Innbetalinger	25 030	16 059	7 709	556	706	0
Sum derivative forpliktelser	424	-128	681	-110	-20	0

KONSERN 31.12.2022						
MILLIONER KRONER	SUM	Inntil 1 mnd.	Fra 1 mnd. til 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 1 år	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Gjeld / ikke derivative forpliktelser						
Gjeld til kredittinstitusjoner	3 845	754	778	63	1 230	1 020
Innskudd fra kunder	65 712	55 761	5 037	4 914		
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	71 048	21	5 968	3 606	49 705	11 748
Øvrig gjeld	852	162	192	440	23	34
Etterstilt seniorgjeld	5 034	0	4 892	142	0	0
Ansvarlig lånekapital	1 805	0	0	655	1 150	0
Lånetilsagn og ubenyttede kreditter	14 994	14 994				
Sum gjeld	163 289	71 691	16 867	9 821	52 108	12 803
Derivative forpliktelser						
Finansielle derivater brutto oppgjør						
Utbetalinger	-37 506	-2 144	-7 615	-1 347	-15 644	-10 755
Innbetalinger	38 845	2 259	8 169	1 015	16 357	11 046
Sum derivative forpliktelser	1 340	115	553	-332	713	291

MORBANK 31.12.2022						
MILLIONER KRONER	SUM	Inntil 1 mnd.	Fra 1 mnd. til 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 1 år	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Gjeld / ikke derivative forpliktelser						
Gjeld til kredittinstitusjoner	3 858	767	778	63	1 230	1 020
Innskudd fra kunder	65 704	55 753	5 037	4 914		
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	10 552	0	62	2 752	7 217	521
Øvrig gjeld	1 462	481	499	425	23	34
Etterstilt seniorgjeld	5 034	0	4 892	142	0	0
Ansvarlig lånekapital	1 805	0	0	655	1 150	0
Lånetilsagn og ubenyttede kreditter	9 933	9 933				
Sum gjeld	98 349	66 934	11 267	8 951	9 620	1 576
Derivative forpliktelser						
Finansielle derivater brutto oppgjør						
Utbetalinger	-6 439	-2 144	-2 395	-1 347	-552	0
Innbetalinger	6 358	2 259	2 546	1 015	538	0
Sum derivative forpliktelser	-81	115	150	-332	-14	0

FORFALLSSTRUKTUR PÅ UTSTEDTE OBLIGASJONER PR. 31.12.2023

MILLIONER KRONER										
ISIN Nummer	Ticker	Valuta	Pålydende	Herav eget eie	Innregnet verdi	Virkelig verdi	Referanse-rente	Avdragsstruktur	Siste forfall	
NO0010735418	SOR34 PRO	NOK	500		494	496	Fastrente	Avdragsfritt	12.05.2025	
NO0010754849	SOR41 PRO	NOK	300		288	294	Fastrente	Avdragsfritt	23.12.2025	
NO0010830631	SOR52 PRO	NOK	1 000		990	993	Fastrente	Avdragsfritt	28.08.2024	
NO0010872351	SOR60 PRO	NOK	1 000		976	979	Fastrente	Avdragsfritt	23.12.2024	
NO0012703455	SOR72 PRO	NOK	850		847	857	Fastrente	Avdragsfritt	21.12.2026	
NO0012703448	SOR73 PRO	NOK	400		400	405	NIBOR 3 mnd	Avdragsfritt	21.12.2026	
NO0012446493	SOR68 PRO ESG	NOK	899		887	887	Fastrente	Avdragsfritt	22.02.2027	
NO0012446485	SOR67 PRO ESG	NOK	1 099		1 106	1 105	NIBOR 3 mnd	Avdragsfritt	22.02.2027	
NO0012780909	SOR76 PRO	NOK	500		501	507	NIBOR 3 mnd	Avdragsfritt	13.12.2027	
NO0012780917	SOR75 PRO	NOK	500		501	507	NIBOR 3 mnd	Avdragsfritt	13.12.2028	
Utstedt av Morbank					6 991	7 031				
NO0010882632	SORB30	NOK	4 300		4 327	4 337	NIBOR 3 mnd	Avdragsfritt	24.01.2028	
NO0010832637	SORB28	NOK	5 750		5 759	5 775	Fastrente	Avdragsfritt	24.09.2025	
XS2555209381		EURO	500		5 689	5 696	Fastrente	Avdragsfritt	06.02.2026	
XS1947550403		EURO	500		5 391	5 411	Fastrente	Avdragsfritt	26.10.2026	
XS2069304033		EURO	500		5 238	5 241	Fastrente	Avdragsfritt	19.11.2024	
NO0012535824	SORB32	NOK	5 500		5 520	5 550	NIBOR 3 mnd	Avdragsfritt	28.01.2028	
NO0011002529	SORB31	NOK	7 000		7 134	7 094	NIBOR 3 mnd	Avdragsfritt	20.09.2027	
NO0010670409	SORB08	NOK	500		518	518	NIBOR 3 mnd	Avdragsfritt	25.09.2028	
XS2291901994		EURO	500		5 121	5 075	Fastrente	Avdragsfritt	31.05.2027	
XS2389362687		EURO	500		5 035	4 982	Fastrente	Avdragsfritt	14.11.2025	
Utstedt av Datterselskap					49 732	49 680				
Egenbeholdning/elimineringer					1	1				
Sum Obligasjoner konsern					56 724	56 712				

Sparebanken Sør Boligkreditt AS har anledning til å forlenge løpetiden med 1 år på alle utstedte obligasjoner.

Virkelig verdi er inkludert påløpte renter for å være sammenliknbart med innregnet verdi.

Gjennomsnittlig restløpetid på porteføljen av senior obligasjonsinnlån og obligasjoner med fortrinnsrett var 2,8 år ved utgangen 2023, mot 3,4 år ved utgangen av 2022.

FORFALLSSTRUKTUR PÅ UTSTEDT ANSVARLIG LÅNEKAPITAL PR. 31.12.2023

MILLIONER KRONER								
ISIN Nummer	Ticker	Pålydende	Innregnet verdi	Virkelig verdi	Referanserente	Avdragsstruktur	Siste forfall	
NO0010871247	SOR56 PRO	500	502	501	NIBOR 3 mnd	Ansvarlig lån	12.12.2029	
NO0010887177	SOR62 PRO	350	355	354	NIBOR 3 mnd	Ansvarlig lån	09.07.2030	
NO0012721804	SOR74 PRO	200	203	208	Fastrente	Ansvarlig lån	13.10.2032	
NO0012948928	SOR81 PRO	300	300	311	NIBOR 3 mnd	Ansvarlig lån	27.09.2033	
NO0012843020	SOR78 PRO	400	403	403	NIBOR 3 mnd	Ansvarlig lån	23.05.2033	
Ansvarlig lånekapital		1 750	1 763	1 776				

FORFALLSSTRUKTUR PÅ UTSTEDTE ETTERSTILTE SENIOROBLIGASJONER PR. 31.12.2023

MILLIONER KRONER							
ISIN Nummer	Ticker	Pålydende	Innregnet verdi	Virkelig verdi	Referanserente	Avdragsstruktur	Siste forfall
NO0010886781	SOR61 PRO	2 000	2 002	1 996	NIBOR 3 mnd	Avdragsfritt	30.06.2026
NO0011099764	SOR65 PRO	500	481	479	Fastrente	Avdragsfritt	17.09.2025
NO0010920788	SOR63 PRO	1 000	1 007	999	NIBOR 3 mnd	Avdragsfritt	10.02.2027
NO0012548926	SOR70 PRO	500	501	504	Fastrente	Avdragsfritt	14.06.2027
NO0012548918	SOR69 PRO	500	501	505	NIBOR 3 mnd	Avdragsfritt	14.06.2027
NO0013008052		1 000	1 053	1 064	Fastrente	Avdragsfritt	04.09.2028
NO0012916891	SOR80 PRO	750	756	767	NIBOR 3 mnd	Avdragsfritt	15.05.2028
NO0012916909	SOR79 PRO	850	875	890	Fastrente	Avdragsfritt	15.05.2030
Etterstilt seniorobligasjoner		7 100	7 177	7 204			

LIKVIDITETSINDIKATOR

Foretaket skal også, til enhver tid, ha en likviditetsreserve (Liquidity Coverage Ratio). Kravet har fra og med 31.12.2017 utgjort 100 prosent.

Det vil si at beholdning av likvide eiendeler minst skal tilsvare netto likviditetsutgang i en gitt stressperiode på 30 kalenderdager. Likviditetsreserven skal beregnes etter følgende formel og skal uttrykkes i prosent:

$$\text{Likviditetsreserve (LCR)} = \frac{\text{Likvide eiendeler}}{\text{Netto likviditetsutgang 30 dager frem i tid gitt en stressituasjon}}$$

LCR var for konsernet 156 prosent ved utgangen av 2023 og 146 prosent for morbanken. Tilsvarende tall for 2022 var 177 prosent for konsernet og 169 prosent for morbanken.

NOTE 15 – RENTEINNTEKTER OG RENTEKOSTNADER

RENTEINNTEKTER

MORBANK			KONSERN	
31.12.2022	31.12.2023	MILLIONER KRONER	31.12.2023	31.12.2022
		<i>Renter fra finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost:</i>		
139	268	Renter av fordringer på kredittinstitusjoner	137	53
1 951	3 206	Renter av utlån til kunder	6 776	3 945
2 090	3 474	Sum renter fra finansielle instrumenter vurder til amortisert kost	6 913	3 999
		<i>Renter fra finansielle instrumenter til virkelig verdi over utvidet resultat:</i>		
501	933	Renter av utlån til kunder (lån med pant i bolig)	0	0
501	933	Sum renter fra fin. instr. til virkelig verdi over utvidet resultat	0	0
2 591	4 406	Renteinntekter effektiv rentes metode	6 913	3 999
		<i>Renter fra finansielle instrumenter utpekt til virkelig verdi over resultat:</i>		
132	130	Renter av utlån til kunder (fastrenteutlån)	130	132
343	878	Renter av sertifikater og obligasjoner	1 048	449
476	1 008	Sum renter fra fin. instr. vurder til virkelig verdi over resultat	1 178	581
476	1 008	Sum andre inntekter	1 178	581
3 067	5 414	Sum renteinntekter	8 091	4 580

RENTEKOSTNADER

MORBANK			KONSERN	
31.12.2022	31.12.2023	MILLIONER KRONER	31.12.2023	31.12.2022
		<i>Rentekostnader fra finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost:</i>		
70	157	Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	154	68
643	1 795	Renter på innskudd til kunder	1 795	642
229	428	Renter på utstedte verdipapirer	2 626	1 288
53	104	Renter på ansvarlig lånekapital	104	53
104	304	Renter på etterstilt obligasjonslån	304	104
48	55	Avgift Bankens Sikringsfond og andre rentekostnader	65	57
1 146	2 843	Sum rentekostnader fra fin.instr. vurder til amortisert kost	5 048	2 212
1 146	2 843	Sum rentekostnader	5 048	2 212

GJENNOMSNITTLIGE RENTESATSER

MORBANK				KONSERN				
Gjennomsnittlig volum		Gjennomsnittlig rentesats			Gjennomsnittlig rentesats		Gjennomsnittlig volum	
31.12.2022	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2023		31.12.2023	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2022
				Eiendeler				
7 183	6 282	1,94 %	4,27 %	Utlån til- og fordringer på kredittinstitusjoner	4,29 %	1,42 %	3 222	3 765
68 712	72 184	3,65 %	5,69 %	Utlån til kunder	5,36 %	3,30 %	123 390	119 906
17 408	20 164	1,97 %	4,36 %	Obligasjoner og sertifikater	4,38 %	2,06 %	23 932	21 845
				Gjeld				
3 268	4 057	2,14 %	3,86 %	Gjeld til kredittinstitusjoner	3,91 %	2,20 %	3 932	3 107
4 072	5 976	2,55 %	5,09 %	Etterstilt senior obligasjonslån	5,09 %	2,55 %	5 976	4 072
62 103	64 644	0,97 %	2,59 %	Innskudd fra kunder	2,59 %	0,96 %	63 888	62 049
9 441	8 807	2,40 %	4,83 %	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	4,44 %	2,25 %	59 156	57 336

Gjennomsnittlig rente er beregnet som rentebeløp i prosent av gjennomsnittlig volum

NOTE 16 – PROVISJONSINNTEKTER

MORBANK			KONSERN	
2022	2023	MILLIONER KRONER	2023	2022
26	23	Garantiprovisjon	21	21
33	37	Verdipapiromsetning og forvaltning	37	33
209	215	Betalingsformidling	215	209
64	53	Forsikringstjenester	53	64
116	132	Annen virksomhet	184	174
448	459	Sum provisjonsinntekter	509	501

NOTE 17 – INNTEKTER FRA FINANSIELLE INSTRUMENTER

MORBANK			KONSERN	
2022	2023	MILLIONER KRONER	2023	2022
-223	31	Verdiendringer fastrenteutlån - utpekt til virkelig verdi over resultat	31	-223
174	-43	Verdiendringer derivater fastrenteutlån - pliktig til virkelig verdi over resultat	-43	174
-48	-12	Netto fastrenteutlån	-12	-48
-71	-14	Gevinst (tap) og verdiendring sertifikater og obligasjoner	-19	-93
351	252	Utbytte aksjer	2	13
11	-15	Gevinst (tap) og verdiendring aksjer	-15	8
291	223	Sertifikater, obligasjoner og aksjer - utpekt til virkelig verdi over resultat	-31	-72
161	-53	Verdiendring obligasjoner med fast rente - sikringsbokføring	-2 470	1 704
-161	50	Verdiendring derivater fastrenteobligasjoner - pliktig til virkelig verdi over resultat	2 482	-1 712
1	-3	Netto utstedte verdipapirer med fast rente - sikringsbokføring	11	-8
		<i>Herav resultateffekt knyttet til basisswap</i>	1A	5
-4	0	Gevinst (tap) ved tilbakekjøp egne obligasjoner - amortisert kost	-2	-4
32	31	Valutagevinster (tap)	31	32
0	0	Verdiendring andre finansielle instrumenter til virkelig verdi	0	0
19	5	Andre finansielle derivater - pliktig til virkelig verdi over resultat	5	19
47	36	Netto andre finansielle instrumenter og derivater	34	47
290	245	Netto inntekter fra finansielle instrumenter	3	-82

Verdiendringer på fastrenteutlån inkluderer verdiendringer knyttet til endringer i rentenivå og endring i marginer. Viser til note 21 for ytterligere informasjon.

NOTE 18 – LØNSKOSTNADER OG PENSJON

MORBANK			KONSERN	
2022	2023	MILLIONER KRONER	2023	2022
378	435	Lønn ansatte og honorarer til tillitsvalgte (1)	550	487
60	72	Arbeidsgiveravgift	89	76
21	24	Finansskatt	25	22
39	44	Pensjonskostnader	49	44
24	37	Andre personalkostnader	43	30
523	613	Sum personalkostnader	757	659
485	505	Antall årsverk	618	608
475	495	Gjennomsnittlig antall årsverk	613	586

1) Bankens avlønning er i hovedsak fastlønn, i tillegg en bonusordning. Bonusordningen omfatter alle ansatte. Avhengig av måloppnåelse, kan bonusordningen gi en utbetaling på maksimalt 1,5 månedslønn pr. ansatt. Styrets medlemmer inngår ikke i bonusordningen.

Alle ansatte kan låne inntil 5 x brutto årslønn (samlet årslønn for ansatt og ansattes samboer/ektefelle) med 1,5 prosent lavere rente enn bankens til enhver tid gjeldende boliglånsrente. Dette forutsetter at lånet er innenfor 85 prosent av markedsverdi.

Fra 2024 endres betingelsene for lån til ansatte. Rammen for maksimalt lånebeløp til ansattbetingelser endres fra 4 mill. kroner til 5 mill. kroner. Renten for subsidiert lånekvote skal løpende ligge 1,0 prosentpoeng under gjeldende normrente.

PENSJON

Konsernet Sparebanken har en innskuddsbasert pensjonsordning for alle ansatte, med unntak av 16 pensjonister og uføre som fortsatt har en ytelsesbasert pensjonsordning.

Morbanken har en innskuddsbasert pensjonsordning med følgende betingelser:

- Lønn tilsvarende 0 til 7,1 ganger folketrygdens grunnbeløp (G): 7 prosent
- Lønn tilsvarende 7,1 til 12 ganger G: 15 prosent

I forbindelse med omdanning av tidligere ytelsesbaserte pensjonsordninger ble det etablert en kompensasjonsordning. Ved utgangen av 2023 omfattet ordningen 238 ansatte. Ordningen er innskuddsbasert og sum tilskudd og verdiutvikling til verdipapirfondene kostnadsføres løpende og det beregnes og avsettes for arbeidsgiveravgift og finansskatt. Midlene utbetales medlemmene ved pensjonering, fratredelse, arbeidsuførhet eller død.

For konsernsjef gjelder førtidspensjonen fra 62 til 67 år. Førtidspensjonen er lik 67 prosent av fastlønn. For konserndirektør risikostyring gjelder førtidspensjonen fra 65 til 67 år. Førtidspensjonen er lik 66 prosent av fastlønn. Det er gjort individuelle innskuddsbaserte avtaler for opptjening av førtidspensjon og alderspensjon for lønn over 12 G for denne gruppen.

For øvrige konserndirektører, er alderspensjon for lønn over 12 G innskuddsbasert – med samme satser som for lønn mellom 7 G og 12 G.

I tillegg til ovenstående ordninger, betaler selskapet premie til fellesordningen for AFP. Dette er en ytelsesbasert flerforetaks pensjonsordning, og finansieres gjennom premier som fastsettes som en prosent av lønn. Regnskapsmessig blir ordningen behandlet som en innskuddsbasert pensjonsordning, hvor premiebetalinger kostnadsføres løpende.

Forpliktelsen knyttet til gjenværende ytelsesbasert pensjonsordning er å anse som uvesentlig og det er derfor gjort forenklinger i notene.

For ansatte i datterselskaper er det etablert innskuddsbaserte pensjonsordninger som alle dekker kravet etter lov om offentlig tjenestepensjon.

PENSJONSKOSTNAD OG PENSJONSFORPLIKTELSE

MORBANK			KONSERN	
2022	2023	MILLONER KRONER	2023	2022
28	27	Ordinær pensjon ytelsesordningen	32	32
5	10	Kompensasjonspensjon	10	5
6	7	AFP	7	6
1	0	Anndre kostnader pensjon	0	1
39	44	Sum pensjonskostnader	49	44
119	130	Kompensasjonspensjon	130	119
11	8	Netto pensjonsforpliktelse ytelsesbasert pensjon	8	11
129	138	Sum pensjonsforpliktelse	138	129

AKTIVE PERSONER I DE ULIKE ORDNINGENE

MORBANK			KONSERN	
2022	2023	AKTIVER MEDLEMMER I ULIKE ORDNINGER	2023	2022
603	544	Personer med innskuddsordning	657	726
265	238	Personer med kompensasjonspensjonsordning	238	265
18	16	Personer med ytelsesordning	16	18

SENSITIVITETSANALYSE PENSJONSBEREGNING

Banken gikk over til innskuddspensjon 1. november 2016 for de kollektive ytelsesordningene. Pensjonsforpliktelsene ble dermed vesentlig redusert. Sensitivitetsanalyse ansees derfor ikke for vesentlig og er derfor ikke gjennomført siden 2019.

NOTE 19 – ANDRE DRIFTSKOSTNADER

MORBANK			KONSERN	
2022	2023	MILLONER KRONER	2023	2022
38	39	Markedsføring	44	38
202	257	IT kostnader	268	212
31	25	Driftskostnader fast eiendom	29	38
50	28	Eksterne honorarer	30	51
13	34	Formueskatt	34	13
85	88	Andre driftskostnader	87	91
419	472	Sum andre driftskostnader	493	443

Godtgjørelse til revisor inngår i andre driftskostnader og spesifiserer seg slik:

MORBANK			KONSERN	
2022	2023	TUSEN KRONER	2023	2022
1 847	1 047	Ordinært revisjonshonorar lovpålagt revisjon	1 579	2 626
50	317	Skatterådgivning	317	50
1 278	1 218	Andre attestasjonstjenester	1 412	1 549
443	2 876	Honorar for annen bistand	2 887	443
3 618	5 459	Sum godtgjørelse til valgt revisor (inkl mva)	6 196	4 668

MORBANK		KONSERN	
2023	TUSEN KRONER	2023	
	Spesifikasjon av annen bistand		
2 533	Bistand knyttet til prosjektleidelse og gapanalyser	2 533	
135	Bistand knyttet til beredskapsøvelse	135	
137	Vurdering av kontroller SWIFT CSP rammeverk	137	
72	Øvrig	83	
2 876	Sum annen bistand	2 887	

NOTE 20 – SKATT

MORBANK			KONSERN	
31.12.2022	31.12.2023	MILLIONER KRONER	31.12.2023	31.12.2022
Årets skattekostnad				
308	382	Betalbar skatt på årets resultat	478	351
-9	8	Resultatført utsatt skatt	-15	15
1	-1	For mye/lite avsatt forrige år	-9	-34
300	388	Årets skattekostnad	454	332
Forklaring på hvorfor effektiv skattesats ikke utgjør 25% av resultat før skatt *				
413	522	25 % av resultat før skattekostnad	557	404
3	9	Kostnadsført formueskatt	9	3
-31	-25	Resultatandeler tilknyttede selskaper	-25	-31
-87	-63	Motatt utbytte innenfor fritaksmetoden	-	-2
-0	-1	Ikke fradragsberettigede inntekter	-1	-0
1	4	Ikke fradragsberettigede kostnader	4	1
	-57	Vedtatt kundeutbytte	-57	-
1	-1	Korreksjoner på tidligere års skatt	-9	-34
		Effekt avgitt konsernbidrag og andre konsernjusteringer ved omarbeidelse ihht IFRS	-12	
		Avvikende skattesats i datterselskaper (22%/25%)	-12	-8
300	388	Årets skattekostnad	454	332
18,2 %	18,6 %	Effektiv skattesats i %	20,4 %	20,6 %
Endring utsatt skatt				
0	0	Utsatt skatt ført over totalresultatet	-26	22
9	8	Utsatt skatt ført over årsresultatet/ direkte mot egenkapitalen	-15	15
9	8	Sum endring utsatt skatt	-42	36
Utsatt skatt				
51	50	Driftsmidler	53	51
-38	-14	Verdipapirer	-14	-38
-48	-41	Utlån	-41	-48
1	-2	Pensjonsforpliktelse	-2	1
32	27	Obligasjonslån	-239	-41
30	19	Derivater	268	135
1	0	Ansvarlig lån	0	1
4	1	Andre regnskapsmessige avsetn.	-3	4
32	40	Sum utsatt skatt	23	64

* Beregnet skatt utgjør 25% av totalverdier.

Skattesats på 25 prosent er lagt til grunn ved utarbeidelse av kvartalsregnskapet for morbank. For øvrige datterselskaper er 22 prosent skattesats lagt til grunn. I 2023 ble det inntektsført 7,3 mill. kroner som følge av endret skattesats i Sparebanken Sør Boligkreditt AS, for perioden 2017-2018. I 2022 ble det inntektsført 33,8 mill. kroner som følge av endret skattesats i Sparebanken Sør Boligkreditt AS, for perioden 2019-2021.

NOTE 21 – FINANSIELLE INSTRUMENTER ETTER KATEGORI

Amortisert kost

Finansielle instrumenter hvor formålet kun er å holde instrumentet for å motta kontraktsmessige kontantstrømmer, føres til amortisert kost.

Virkelig verdi over resultat

Alle derivater skal måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet.

Sparebanken Sør har også valgt å føre beholdning av rentebærende obligasjoner, sertifikater og aksjer til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. Dette er midler som styres, måles og rapporteres til ledelsen til virkelig verdi.

Fastrenteutlån kan innløses før forfall mot betaling for over- eller underkurser som oppstår som følge av bevegelser i markedsrenten. Sparebanken Sør avdekker renterisikoen for denne balanseposten gjennom inngåelse av derivater som bokføres til virkelig verdi. Ettersom utviklingen i verdien av derivatene resultatføres, vil innregning av fastrentelån til amortisert kost føre til vesentlige svingninger i resultatet. Innregning til virkelig verdi over resultatet vil derved føre til en mer harmonisert sammenligning av derivatets resultat og verdiendring på fastrenteutlån.

Virkelig verdi over utvidet resultat (OCI – Other Comprehensive Income)

Utlån til personkunder med sikkerhet i bolig vil i morbanken bli klassifisert til virkelig verdi over utvidet resultat under IFRS 9. Dette kommer som en konsekvens av at utlånene på et senere tidspunkt kan selges til bankens heleide boligkredittforetak. Formålet er da ikke isolert til å motta kontraktsmessige kontantstrømmer, men også videresalg.

Sikringsbokføring

Sparebanken Sør benytter sikringsbokføring når det gjelder bankens obligasjoner, etterstilte seniorobligasjonslån og ansvarlig lånekapital med fastrentevilkår i norske kroner og i utenlandsk valuta. Sikringen dekker renterisikoen og valutarisikoen i obligasjonene. Regnskapsmessig behandling av sikringsbokføring fremkommer av note 1.

KLASSIFISERING 31.12.2023

KONSERN 31.12.2023					
MILLIONER KRONER	Virkelig verdi	Virkelig verdi utvidet resultat	Sikrings-bokføring	Amortisert kost	Totalt
Kontanter og fordringer på sentralbanker				604	604
Utlån og fordringer på kredittinstitusjoner				468	468
Netto utlån til kunder	4 217			123 315	127 532
Obligasjoner og sertifikater	24 156				24 156
Aksjer	235				235
Finansielle derivater	837		1 165		2 002
Eierandeler i konsernselskaper					0
Eierinteresser i tilknyttede selskaper				1 537	1 537
Sum finansielle eiendeler	29 445	0	1 165	125 923	156 534
Gjeld til kredittinstitusjoner				3 530	3 530
Innskudd fra kunder				69 272	69 272
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer			31 475	25 249	56 724
Finansielle derivater	691		231		922
Etterstilt seniorobligasjonslån			2 911	4 266	7 177
Ansvarlig lånekapital			203	1 560	1 763
Sum finansiell gjeld	691	0	34 820	103 877	139 388

MORBANK 31.12.2023					
MILLIONER KRONER	Virkelig verdi	Virkelig verdi utvidet resultat	Sikrings-bokføring	Amortisert kost	Totalt
Kontanter og fordringer på sentralbanker				604	604
Utlån og fordringer på kredittinstitusjoner				5 012	5 012
Netto utlån til kunder	4 217	18 570		49 028	71 815
Obligasjoner og sertifikater	21 998				21 998
Aksjer	235				235
Finansielle derivater	900		31		931
Eierandeler i konsernselskaper				2 823	2 823
Eierinteresser i tilknyttede selskaper				1 537	1 537
Sum finansielle eiendeler	27 349	18 570	31	59 003	104 954
Gjeld til kredittinstitusjoner				3 643	3 643
Innskudd fra kunder				69 289	69 289
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer			4 483	2 508	6 991
Finansielle derivater	641		143		783
Etterstilt seniorobligasjonslån			2 911	4 266	7 177
Ansvarlig lånekapital			203	1 560	1 763
Sum finansiell gjeld	641	0	7 739	81 266	89 646

KLASSIFISERING 31.12.2022

KONSERN 31.12.2022					
MILLIONER KRONER	Virkelig verdi	Virkelig verdi utvidet resultat	Sikrings-bokføring	Amortisert kost	Totalt
Kontanter og fordringer på sentralbanker				590	590
Utlån og fordringer på kredittinstitusjoner				6 198	6 198
Netto utlån til kunder	4 535			119 316	123 852
Obligasjoner og sertifikater	22 851				22 851
Aksjer	230				230
Finansielle derivater	962		478		1 440
Eierandeler i konsernselskaper					0
Eierinteresser i tilknyttede selskaper				1 437	1 437
Sum finansielle eiendeler	28 579	0	478	127 541	156 599
Gjeld til kredittinstitusjoner				3 507	3 507
Innskudd fra kunder				65 596	65 596
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer			35 792	26 966	62 758
Finansielle derivater	692		1 907		2 599
Etterstilt seniorobligasjonslån			983	3 508	4 491
Ansvarlig lånekapital			206	1 457	1 662
Sum finansiell gjeld	692	0	38 887	101 034	140 613

MORBANK 31.12.2022					
MILLIONER KRONER	Virkelig verdi	Virkelig verdi utvidet resultat	Sikrings-bokføring	Amortisert kost	Totalt
Kontanter og fordringer på sentralbanker				590	590
Utlån og fordringer på kredittinstitusjoner				10 211	10 211
Netto utlån til kunder	4 535	15 545		47 251	67 332
Obligasjoner og sertifikater	16 393				16 393
Aksjer	230				230
Finansielle derivater	945		2		947
Eierandeler i konsernselskaper				2 813	2 813
Eierinteresser i tilknyttede selskaper				1 437	1 437
Sum finansielle eiendeler	22 103	15 545	2	62 303	99 954
Gjeld til kredittinstitusjoner				3 584	3 584
Innskudd fra kunder				65 587	65 587
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer			5 971	3 506	9 477
Finansielle derivater	615		163		778
Etterstilt seniorobligasjonslån			983	3 508	4 491
Ansvarlig lånekapital			206	1 457	1 662
Sum finansiell gjeld	615	0	7 323	77 641	85 579

NOTE 22 – VIRKELIG VERDI AV FINANSIELLE INSTRUMENTER

METODER FOR Å FASTSETTE VIRKELIG VERDI

GENERELT

For finansielle instrumenter, hvor den balanseførte verdien er en rimelig tilnærming til virkelig verdi, er det ikke benyttet verdsettelsesmetoder for å beregne virkelig verdi. Dette gjelder i hovedsak fordringer og gjeld som innen kort tid (3 mnd) forfaller til betaling, eller hvor det er kort tid (3 mnd) til neste renteforfall/-regulering.

UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KREDITTINSTITUSJONER

Består i hovedsak av fordringer med kort løpetid. Dette medfører at virkelig verdi er tilnærmet lik amortisert kost på balansedagen.

RENTEBYTTEAVTALER OG VALUTABYTTAVTALER

Verdsettelse av rentebytteavtaler til virkelig verdi skjer gjennom bruk av verdsettelsesteknikker der forventede fremtidige kontantstrømmer neddiskonteres til nåverdier. Beregning av forventede kontantstrømmer og neddiskontering av disse, skjer ved bruk av observerte markedsrenter for de ulike valutaer og observerte valutakurser. Beregnede nåverdier kontrolleres mot tilsvarende beregninger fra motparter i kontraktene.

SERTIFIKATER OG OBLIGASJONER

Verdsettelse av sertifikater og obligasjoner skjer gjennom bruk av verdsettelsesteknikker basert på fremtidig kontantstrøm og kredittrisiko vurdert på balansedagen. Verdsettelsen er basert på observerbare markedsrenter. For vurdering av kredittrisiko bygger banken på informasjon fra en anerkjent tilbyder.

UTLÅN

For utlån vurdert til virkelig verdi, skjer verdsettelse gjennom bruk av verdsettelsesteknikker der forventede fremtidige kontantstrømmer neddiskonteres til nåverdier. Risikofri rente anslås som renten på lån mellom særlig kreditverdige banker. Påslag for kredittrisiko og marginer skjer med utgangspunkt i opprinnelig påslag for kredittrisiko og margin, og justeres i takt med endringer i markedets prising av risiko, låntagernes kreditverdighet og marginendringer i markedet.

For lån med flytende rente er virkelig verdi vurdert å være lik innregnet verdi.

INNBLÅN

For innlån vurdert til virkelig verdi, vil innlån vurderes til noterte priser der slike er tilgjengelig og papirene omsettes i et likvid marked. For andre papirer er verdsettelse foretatt gjennom bruk av verdsettelsesteknikker og neddiskontering av forventede fremtidige kontantstrømmer. Risikofri rente anslås som renten på lån mellom særlig kreditverdige banker. Påslag for kredittrisiko er gjort på basis av de løpende vurderinger som andre markedsaktører gjør av bankens kreditverdighet.

INNSKUDD

For innskudd vurdert til virkelig verdi, skjer verdsettelse gjennom bruk av verdsettelsesteknikker der forventede fremtidige kontantstrømmer neddiskonteres til nåverdier. Risikofri rente anslås som renten på lån mellom særlig kreditverdige banker. Påslag for kredittrisiko er gjort på basis av de løpende vurderinger som andre markedsaktører gjør av bankens kreditverdighet. Påslag for marginer skjer med utgangspunkt i opprinnelig margin, men med senere justering av margin i takt med marginendringer i markedet.

For innskudd til flytende rente er virkelig verdi vurdert å være lik pålydende verdi.

AKSJER

Aksjer er vurdert til noterte priser der dette er tilgjengelig. For andre aksjer er verdsettelsen foretatt ved bruk av verdsettelsesteknikker.

I noen tilfeller vil aksjer i lokale selskaper mest fremstå som en støtte til et positivt tiltak i lokalmiljøet. For slike aksjer er virkelig verdi satt til aksjens kostpris eller pålydende, evt. nedskrevet til kr. 1 der det er opplagt at aksjene ikke har noen kommersiell verdi.

GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER

Gjeld til kredittinstitusjoner vurderes på samme måte som utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner. For disse kortsiktige instrumentene er virkelig verdi tilnærmet lik amortisert kost på balansedagen.

Klassifisering av finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter er klassifisert i ulike nivåer.

Nivå 1:

Omfatter finansielle eiendeler og forpliktelser verdsatt ved bruk av ukorrigerede observerbare markedsverdier. Dette omfatter noterte aksjer, derivater som handles på aktive markedsplasser, øvrige verdipapirer med noterte markedsverdier.

Nivå 2:

Instrumenter verdsatt basert på verdsettelsesteknikker hvor alle forutsetninger (all input) er basert direkte eller indirekte på observerbare markedsdata. Verdier her kan hentes fra eksterne markedsaktører eller avstemmes mot eksterne markedsaktører som tilbyr slike tjenester.

Nivå 3:

Instrumenter er basert på verdsettelsesteknikker hvor minst en vesentlig forutsetning ikke kan støttes basert på observerbare markedsverdier. I denne kategorien inngår investeringer i unoterte selskaper og fastrenteutlån hvor det ikke foreligger nødvendig markedsinformasjon.

MORBANK				31.12.2023	KONSERN			
Innregnet verdi	Virkelig verdi			MILLIONER KRONER	Innregnet verdi	Virkelig verdi		
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3			Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
				Eiendeler innregnet til amortisert kost				
604		604		Kontanter og fordringer på sentralbanker	604		604	
5 012		5 012		Utlån og fordringer til kredittinstitusjoner	468		468	
49 028			49 028	Netto utlån til kunder (flytende rente)	123 315			123 315
				Eiendeler innregnet til virkelig verdi				
4 217			4 217	Netto utlån til kunder (fast rente)	4 217			4 217
18 570			18 570	Netto utlån til kunder (boliglån)				
21 998		21 998		Obligasjoner og sertifikater	24 156		24 156	
235	33		201	Aksjer	235	33		201
931		931		Finansielle derivater	2 002		2 002	
100 594	33	28 544	72 016	Sum finansielle eiendeler	154 996	33	27 230	127 733
				Gjeld innregnet til amortisert kost				
3 643		3 643		Gjeld til kredittinstitusjoner	3 530		3 530	
69 289			69 289	Innskudd fra kunder	69 272			69 272
6 991		7 031		Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	56 724		56 712	
7 177		7 204		Etterstilt seniorobligasjonslån	7 177		7 204	
1 763		1 776		Ansvarlig lånekapital	1 763		1 776	
				Gjeld innregnet til virkelig verdi				
783		783		Finansielle derivater	922		922	
89 646	0	20 437	69 289	Sum finansiell gjeld	139 387	0	70 143	69 272

MORBANK				31.12.2022	KONSERN			
Innregnet verdi	Virkelig verdi			MILLIONER KRONER	Innregnet verdi	Virkelig verdi		
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3			Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
				Eiendeler innregnet til amortisert kost				
590		590		Kontanter og fordringer på sentralbanker	590		590	
10 211		10 211		Utlån og fordringer til kredittinstitusjoner	6 198		6 198	
47 251			47 251	Netto utlån til kunder (flytende rente)	119 316			119 316
				Eiendeler innregnet til virkelig verdi				
4 535			4 535	Netto utlån til kunder (fast rente)	4 535			4 535
15 545			15 545	Netto utlån til kunder (boliglån)				
16 393		16 393		Obligasjoner og sertifikater	22 851		22 851	
230	33		197	Aksjer	230	33		197
947		947		Finansielle derivater	1 440		1 440	
95 703	33	28 141	67 529	Sum finansielle eiendeler	155 161	33	31 079	124 049
				Gjeld innregnet til amortisert kost				
3 584		3 584		Gjeld til kredittinstitusjoner	3 507		3 507	
65 587			65 587	Innskudd fra kunder	65 596			65 596
9 477		9 473		Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	62 758		62 719	
4 491		4 423		Etterstilt seniorobligasjonslån	4 491		4 423	
1 662		1 648		Ansvarlig lånekapital	1 662		1 648	
				Gjeld innregnet til virkelig verdi				
778		778		Finansielle derivater	2 599		2 599	
85 579	0	19 906	65 587	Sum finansiell gjeld	140 613	0	74 897	65 596

Det har ikke vært bevegelser mellom nivå 1 og 2 i 2022 eller 2023.

BEVEGELSER I VERDIER INNREGNET TIL VIRKELIG VERDI SOM ER KATEGORISERT I NIVÅ 3

KONSERN			
MILLIONER KRONER	Utlån og fordringer på kunder	Herav kredittrisiko	Aksjer
Innregnet verdi 31.12.2021	5 003	50	184
Tilgang 2022	744		13
Herav overført fra nivå 1 eller 2			
Verdiendringer ført i perioden	-223	- 47	- 1
Avgang 2022	-989		- 0
Reklassifisert som tilknyttet selskap (TS)			
Innregnet verdi 31.12.2022	4 535	3	197
Tilgang 2023	564		12
Herav overført fra nivå 1 eller 2			
Verdiendringer ført i perioden	31	- 5	- 8
Avgang 2023	-913		- 0
Reklassifisert som tilknyttet selskap (TS)			
Innregnet verdi 31.12.2023	4 217	- 2	201

MORBANK			
MILLIONER KRONER	Utlån og fordringer på kunder	Herav kredittrisiko	Aksjer
Innregnet verdi 31.12.2021	24 278	50	184
Tilgang 2022	744		13
Herav overført fra nivå 1 eller 2			
Verdiendringer ført i perioden	- 223	- 47	- 1
Avgang 2022	-4 719		- 0
Reklassifisert som tilknyttet selskap (TS)			
Innregnet verdi 31.12.2022	20 081	3	197
Tilgang 2023	3 589		12
Herav overført fra nivå 1 eller 2			
Verdiendringer ført i perioden	31	- 5	- 8
Avgang 2023	- 914		- 0
Reklassifisert som tilknyttet selskap (TS)			
Innregnet verdi 31.12.2023	22 787	- 2	201

I avgang inngår netto overføring av lån til datterselskapet Sparebanken Sør Boligkreditt AS. Verdiendringer bokført i året gjelder i all hovedsak finansielle instrumenter som er innregnet i balansen pr. 31.12.

UTLÅN OG FORDRINGER PÅ KUNDER

Utlån og fordringer på kunder til virkelig verdi, kategorisert i nivå 3, består av fastrenteutlån og boliglån i morbanken. I konsern er det utelukkende fastrenteutlån.

Ved verdsettelse av fastrenteutlån har banken delt dette opp 3 kategorier; personmarked (PM), store næringsengasjementer og øvrige næringsengasjementer. For privatmarkedet er kredittspredene vurdert etter gjeldende markedspriser for fastrenteutlån. For store næringsengasjementer (50 største) er kundene og spread individuelt vurdert utfra hva den enkelte kunde ville kunne fått som spread/margin pr. 31.12. For øvrige næringslån er det beregnet verdi med en spread som representerer et snitt av hva mindre fastrentelån til næringskunder ville vært pr. 31.12. Boliglån med flytende rente er virkelig verdi vurdert å være lik innregnet verdi.

AKSJER

Gjelder aksjer og plasseringer i selskap hvor det er ingen eller lav omsetning og skjønn må utøves ved verdsettelsen. Det benyttes i stor grad multipler og mindre grad av inntjeningsbaserte metoder ved verdsettelsen. Verdsettelsen påvirkes av den skjønnsmessige vurderingen.

SENSITIVITETSANALYSE NIVÅ 3

Sensitiviteten for fastrenteutlån er estimert ved at marginkravet er endret med 10 basispunkter. I verdsettelsen for fastrenteutlån til privatkunder legges markedsrenter som er tilgjengelig til grunn. For bedriftsmarkedet er det større grad av skjønn ved fastsettelsen av hva markedsspread/-margin er pr. 31.12.

KONSERN / MORBANK		
MILLIONER KRONER	31.12.2023	31.12.2022
Utlån til kunder	16	19
- herav lån til bedriftsmarked (BM)	1	1
- herav lån til personmarked (PM)	15	18

SIKRINGSBOKFØRING

Banken benytter seg av sikringsbokføring for gjeld i fastrente og valuta. Finansielle derivater som benyttes som sikringsinstrumenter blir bokført til virkelig verdi. Obligasjonslån som inngår som sikringsobjekt blir innregnet til kostpris og blir løpende justert for endringer i virkelig verdi for de risikoer som sikres. Sikringen avdekker renterisikoen i utstedte fastrenteobligasjoner, samt valutarisikoen for utstedte obligasjoner i utenlandsk valuta. Sikringsbokføringen stiller krav til banken om å holde system på måling og dokumentasjon av sikringseffektivitet.

Samtlige obligasjonslån emittert med fastrente eller valuta inngår i sikringsbokføringen. Sparebanken Sør benytter virkelig verdi sikring. Som metode for å måle effektiviteten av sikringen benyttes dollar-offset metode.

Sikringsbokføring er i tråd med reglene i IFRS 9. Det må være et økonomisk forhold mellom sikringsinstrumentet og det sikrede elementet, og effekten av kredittrisiko må ikke dominere verdiendringer i sikringsforholdet. I henhold til IFRS 9 er en prospektiv (fremtidsrettet) effektivitetstest tilstrekkelig. Ineffektivitet i sikringen, definert som forskjellen mellom verdireguleringen av sikringsinstrumenter og verdijustering av sikringsobjektet, innregnes i resultatregnskapet etter hvert som det oppstår. Unntaket er den delen av verdireguleringen som skyldes en endring i basisspread knyttet til sikringsinstrumentene.

For rente- og valutaswapper som er inngått etter 1. januar 2018 har verdiendringer som skyldes endringer i valutabasis blitt ført over utvidet resultat. Rente- og valutaswapper opprettet frem til 1.1.2018 bokføres til virkelig verdi, med verdiendringer over resultat til disse forfaller.

SIKRINGSBOKFØRING I BALANSEN

MORBANK			KONSERN	
31.12.2022	31.12.2023	MILLIONER KRONER	31.12.2023	31.12.2022
		Sikringsinstrumenter / finansielle derivater		
2	31	Renteswapp NOK	31	6
		Renteswapp EUR	1 134	472
2	31	Sum finansielle eiendeler	1 165	478
		Sikringsobjekter		
7 250	7 600	Pålydende gjeld NOK	8 100	8 100
		Pålydende gjeld EUR *	25 347	30 217
- 156	- 103	Justering sikringsobjekt NOK - renterisiko	- 104	- 151
		Justering sikringsobjekt EUR - rente og valutarisiko	1 075	- 1 347
		Sikringsinstrumenter / finansielle derivater		
163	143	Renteswapp NOK	144	163
		Renteswapp EUR	87	1 744
7 257	7 640	Sum finansiell gjeld	34 649	38 726

* Omregnet til NOK med kurs fra tidspunkt for utstedelse.

Sikringsinstrumentet er innregnet under finansielle derivater. Pålydende og justering av sikringsobjekt er innregnet under gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer.

RESULTAT AV SIKRINGSBOKFØRINGEN

MORBANK			KONSERN	
2022	2023	MILLIONER KRONER	2023	2022
		Resultat / inneffektivitet i sikringsbokføringen		
-4	-3	Resultateffekt sikrings renterisiko (NOK)	-2	-4
0	0	- herav resultateffekt som følge av tilbakekjøp	0	0
		Resultateffekt sikring rente og valutarisiko (EUR)	15	-7
1A	1A	- herav resultateffekt knyttet til valutabasis	0	-5
-4	-3	Sum resultateffekt	13	-11
		Totalresultat (OCI)		
1A	1A	Verdiendring valutabasis ført mot totalresultat	-119	99

NOTE 23 – UTLÅN OG GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER

MORBANK			KONSERN	
31.12.2022	31.12.2023	MILLIONER KRONER	31.12.2023	31.12.2022
Utlån til kredittinstitusjoner				
4 141	4 865	Uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	321	128
6 070	147	Med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	147	6 070
10 211	5 012	Sum utlån til kredittinstitusjoner	468	6 198
Gjeld til kredittinstitusjoner				
458	1 320	Uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	665	742
3 122	2 317	Med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	2 859	2 761
4	5	Påløpte renter	5	4
3 584	3 643	Sum gjeld til kredittinstitusjoner	3 530	3 507

KONSERN						
MILLIONER KRONER	31.12.2022	Netto opptak av ny gjeld	Endring Collateral	Endring Repo-avtaler	Nettoendring kreditter	31.12.2023
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	6 198	0	52	- 5 972	190	468
Gjeld til kredittinstitusjoner	3 507	- 750	771	0	1	3 530
Sum netto eiendeler/gjeld til kredittinstitusjoner	2 691	750	- 720	- 5 972	189	- 3 062

KONSERN						
MILLIONER KRONER	31.12.2021	Netto opptak av ny gjeld	Endring Collateral	Endring Repo-avtaler	Nettoendring kreditter	31.12.2022
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 789	0	- 122	4 640	- 110	6 198
Gjeld til kredittinstitusjoner	2 627	500	367	0	13	3 507
Sum netto eiendeler/gjeld til kredittinstitusjoner	- 837	- 500	- 489	4 640	- 123	2 691

MORBANK						
MILLIONER KRONER	31.12.2022	Netto opptak av ny gjeld	Endring Collateral	Endring Repo- avtaler	Nettoendring kreditter	31.12.2023
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	10 211	0	31	- 5 972	742	5 012
Gjeld til kredittinstitusjoner	3 584	- 750	771	0	38	3 643
Sum netto eiendeler/gjeld til kredittinstitusjoner	6 628	750	- 740	- 5 972	704	1 369

MORBANK						
MILLIONER KRONER	31.12.2021	Netto opptak av ny gjeld	Endring Collateral	Endring Repo- avtaler	Nettoendring kreditter	31.12.2022
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	5 644	0	- 122	4 640	50	10 211
Gjeld til kredittinstitusjoner	2 660	500	367	0	57	3 584
Sum netto eiendeler/gjeld til kredittinstitusjoner	2 984	- 500	- 489	4 640	- 7	6 628

NOTE 24 – OBLIGASJONER OG SERTIFIKATER

MORBANK			KONSERN	
31.12.2022	31.12.2023	MILLIONER KRONER	31.12.2023	31.12.2022
		Kortstiktige plasseringer utpekt til virkelig verdi over resultat		
6 489	8 296	Sertifikater og obligasjoner utstedt av det offentlige	9 124	8 532
9 903	13 702	Sertifikater og obligasjoner utstedt av andre	15 032	14 320
0	0	Sertifikater og obligasjoner utstedt av datterselskap	0	0
16 393	21 998	Sum kortsiktige plasseringer utpekt til virkelig verdi over resultat	24 156	22 851
16 393	21 998	Plasseringer i verdipapirer	24 156	22 851
15 566	20 370	Verdipapirer som er sikkerhetstilt for trekkadgang i Norges Bank	20 370	15 566

KLASSIFISERING AV FINANSIELLE INVESTERINGER

Obligasjoner og sertifikater blir ratet av eksterne. Der hvor verdipapirer har en offisiell rating er denne benyttet, men i tilfeller hvor offisiell rating ikke eksisterer benyttes eksterne meglers kredittvurdering som grunnlag for risikoklassifiseringen.

Bankens risikokategori	Rating
Laveste risiko	AAA, AA+, AA og AA-
Lav risiko	A+, A og A-
Middels risiko	BBB+, BBB og BBB-
Høy risiko	BB+, BB og BB-
Høyeste risiko	B+ og lavere

OBLIGASJONER OG SERTIFIKATER

MORBANK			KONSERN	
31.12.2022	31.12.2023	MILLIONER KRONER	31.12.2023	31.12.2022
		Sertifikater og obligasjoner		
16 322	21 848	Lavest risiko	23 990	22 752
0	0	Lav risiko	0	0
0	0	Middels risiko	0	0
0	0	Høy risiko	0	0
0	0	Høyest risiko	0	0
70	150	Periodiserte renter	167	99
16 393	21 998	Sum sertifikater og obligasjoner	24 156	22 851

NOTE 25 – AKSJER

Alle aksjer og andeler er klassifisert til virkelig verdi over resultat.

KONSERN 31.12.2023					
TUSEN KRONER	Org.nr.	Type virksomhet	Eierandel	Balanseført verdi	Anskaff. kost
Aksjer klassifisert til virkelig verdi					
Eksportfinans ASA	816 521 432	Finansieringsvirksomhet	1,5 %	83 300	66 454
Norgesinvestor Proto AS	812 746 162	Investeringsvirksomhet	17,6 %	32 557	15 600
Bien Sparebank ASA	991 853 995	Bankvirksomhet	4,8 %	23 610	25 000
NORNE SECURITIES AS	992 881 828	Verdipapirmegling	15,1 %	22 836	11 116
VN Norge AS	821 083 052	Investeringsvirksomhet	2,3 %	18 050	0
Skagerak Capital III AS	918 019 669	Investeringsvirksomhet	7,1 %	12 750	12 454
Sparebanken Vest Grunnfondsbevis	832 554 332	Bankvirksomhet	0,5 %	9 779	2 735
Skagerak Capital IV AS	924 820 454	Investeringsvirksomhet	4,3 %	9 450	9 450
Skagerak Venture Capital I AS	926 178 172	Investeringsvirksomhet	13,7 %	5 750	3 402
Agder Seed AS	928 329 178	Investeringsvirksomhet	18,2 %	5 500	5 500
Øvrige selskaper (33 stk)				11 075	36 567
Sum aksjer vurdert til virkelig verdi				234 657	188 278

KONSERN 31.12.2022					
TUSEN KRONER	Org.nr.	Type virksomhet	Eierandel	Balanseført verdi	Anskaff. kost
Aksjer klassifisert til virkelig verdi					
Eksportfinans ASA	816 521 432	Finansieringsvirksomhet	1,5 %	83 300	66 454
Norgesinvestor Proto AS	812 746 162	Investeringsvirksomhet	17,6 %	29 526	15 600
Bien Sparebank ASA	991 853 995	Bankvirksomhet	4,8 %	25 085	25 000
VN Norge AS	821 083 052	Investeringsvirksomhet	2,3 %	15 094	0
Norne Securities AS	992 881 828	Verdipapirmegling	14,8 %	13 500	10 608
Skagerak Capital III AS	918 019 669	Investeringsvirksomhet	6,8 %	12 150	11 854
Eedenbull AS	921 158 866	Tjenester tilknyttet finansieringsvirksomhet	0,8 %	9 999	19 999
Norgesinvestor IV AS	990 644 454	Investeringsvirksomhet	1,9 %	10 152	8 058
Sparebanken Vest Grunnfondsbevis	832 554 332	Bankvirksomhet	0,5 %	8 251	2 735
Øvrige selskaper (36 stk)				22 970	25 478
Sum aksjer vurdert til virkelig verdi				230 027	185 786

Sparebanken Sørs datterselskaper som konsolideres i konsernregnskapet har ingen vesentlige plasseringer i aksjer pr 31.12. Oversikten over er derfor lik for morbank og konsern.

Konsernet har kommitert seg til ytterligere innbetalinger knyttet til investeringen i såkorn- og ventureselskaper. Pr. 31.12.2023 er uinnkalt kapital på 50,3 mill. kroner (Pr. 31.12.2022 var det 36,1 mill. kroner).

NOTE 26 – EIERINTERESER I KONSRNSELSELSKAPER

MORBANK 31.12.2023					
TUSEN KRONER	Type virksomhet	Forretningskontor	Eierandel	Aksjekapital	Bokført verdi
Sparebanken Sør Boligkreditt AS	Kredittforetak	Kristiansand	100,0 %	2 075 000	2 795 695
Sørmegleren Holding AS	Eiendomsmegling	Kristiansand	90,1 %	10 739	11 499
Sørlandets Forsikringssenter AS	Formidling av forsikring	Kristiansand	100,0 %	45	6 981
Prosjektutvikling AS	Eiendomsforvaltning	Arendal	100,0 %	100	2 400
Transitt Eiendom AS	Eiendomsforvaltning	Kristiansand	100,0 %	100	6 474
Sum					2 823 049

MORBANK 31.12.2022					
TUSEN KRONER	Type virksomhet	Forretningskontor	Eierandel	Aksjekapital	Bokført verdi
Sparebanken Sør Boligkreditt AS	Kredittforetak	Kristiansand	100,0 %	2 075 000	2 795 695
Sørmegleren Holding AS	Eiendomsmegling	Kristiansand	90,1 %	10 739	11 499
Sørlandets Forsikringssenter AS	Formidling av forsikring	Kristiansand	78,0 %	45	5 300
Arendal Brygge AS	Eiendomsforvaltning	Arendal	50,0 %	601	0
Prosjektutvikling AS	Eiendomsforvaltning	Arendal	100,0 %	100	0
Transitt Eiendom AS	Eiendomsforvaltning	Kristiansand	100,0 %	100	780
Sum					2 813 274

Arendal Brygge AS var ved utgangen av 2023 et heleid datterselskap til Transitt Eiendom AS og ble konsolidert i bankens konsernregnskap.

Eierandelene tilsvarer andelen av stemmeberettiget kapital.

Det viser til note 34; "Opplysninger om nærstående parter" for tilleggsopplysninger knyttet til transaksjoner med datterselskap.

NOTE 27 – TILKNYTTETE SELSKAPER

MORBANK/KONSRN 31.12.2023				
TUSEN KRONER	Type virksomhet	Forretningskontor	Eierandel	Bokført verdi
Frende Holding AS	Forsikring	Bergen	19,9 %	466 681
Brage Finans AS	Finansiering	Bergen	24,9 %	836 508
Balder Betaling AS	Finansiering	Bergen	23,0 %	232 297
Åseral Næringshus AS	Eiendomsforvaltning	Åseral	30,0 %	450
Søndeled Bygg AS	Eiendomsforvaltning	Arendal	29,0 %	1 125
Sum				1 537 061

MORBANK/KONSRN 31.12.2022				
TUSEN KRONER	Type virksomhet	Forretningskontor	Eierandel	Bokført verdi
Frende Holding AS	Forsikring	Bergen	19,9 %	531 842
Brage Finans AS	Finansiering	Bergen	24,9 %	703 831
Balder Betaling AS	Finansiering	Bergen	23,0 %	200 143
Åseral Næringshus AS	Eiendomsforvaltning	Åseral	30,0 %	450
Søndeled Bygg AS	Eiendomsforvaltning	Arendal	29,0 %	1 125
Sum				1 437 391

Det viser til note 34; "Opplysninger om nærstående parter" for tilleggsopplysninger knyttet til transaksjoner med tilknyttede selskaper.

NOTE 28 – VARIGE DRIFTSMIDLER OG BRUKSRETT LEIDE LOKALER

KONSERN	Maskiner, inventar og transportmidler		Bygninger		Bruksrett leide lokaler i hht IFRS 16		Sum bygninger, inventar og bruksretter	
MILLIONER KRONER	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Anskaffelseskost 01.01.	138	130	523	541	68	58	729	730
Årets tilgang *	9	22	106	2	32	11	147	35
Årets avgang	-7	-18	-19	-14	-3	-1	-29	-33
Andre endringer	0	4	2	-6	0	0	2	-2
Anskaffelseskost 31.12.	140	138	612	523	97	68	849	729
Akkumulert av- og nedskrivninger 31.12. *	83	80	169	166	37	25	289	271
Akkumulerte av og nedskrivninger andre endringer	3	0	30	0	0	0	33	0
Bokført verdi 31.12	53	58	413	357	60	43	527	458
Ordinære avskrivninger	14	13	10	9	12	8	35	29
Nedskrivninger	0	0	0	0	0	0	0	0
Gevinst/tap ved salg	0	0	5	0	0	0	6	0

KONSERN	Immatrielle eiendeler	
MILLIONER KRONER	2023	2022
Anskaffelseskost 01.01.	273	259
Årets tilgang	46	35
Årets avgang	-28	-21
Anskaffelseskost 31.12.	291	273
Akkumulert av- og nedskrivninger 31.12.	177	193
Bokført verdi 31.12	114	80
Ordinære avskrivninger	6	13
Nedskrivninger	6	0

* inkl. Arendal Brygge AS og St. Ybes AS, som innregnes i konsern-regnskapet fom. 31.12.2023.

Antatt økonomisk levetid harmonerer med avskrivningstiden for de enkelte grupper av driftsmidler. Driftsmidlene avskrives lineært. Konsernets bygninger ligger i bankens eget distrikt og disponeres i det alt vesentlige til bankens eget bruk.

Avskrivningssatsen for bygninger er i intervallet 2-5 %, avskrivningssatsen for maskiner, inventar, transportmidler og immaterielle eiendeler er i intervallet 10-33 %.

MORBANK	Maskiner, inventar og transportmidler		Bygninger		Bruksrett leide lokaler i hht IFRS 16		Sum bygninger, inventar og bruksretter	
MILLIONER KRONER	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Anskaffelseskost 01.01.	126	118	501	513	68	58	695	683
Årets tilgang	7	21	23	2	32	11	62	34
Årets avgang	-7	-17	-19	-8	-3	-1	-29	-26
Andre endringer	0	4	2	-6	0	0	2	-2
Anskaffelseskost 31.12.	126	126	507	501	97	68	730	689
Akkumulert av- og nedskrivninger 31.12.	75	69	167	168	37	25	279	262
Akkumulerte av og nedskrivninger andre endringer	0	0	0				0	0
Bokført verdi 31.12	51	57	340	333	60	43	451	427
Ordinære avskrivninger	13	12	8	8	12	8	32	28
Nedskrivninger	0	0	0	0	0	0	0	0
Gevinst/tap ved salg	0	0	5	0	0	0	6	0

MORBANK	Immatrielle eiendeler	
MILLIONER KRONER	2023	2022
Anskaffelseskost 01.01.	160	150
Årets tilgang	38	30
Årets avgang	-28	-21
Anskaffelseskost 31.12.	169	160
Akkumulert av- og nedskrivninger 31.12.	67	89
Bokført verdi 31.12	102	70
Ordinære avskrivninger	6	13
Nedskrivninger	0	0

Antatt økonomisk levetid harmonerer med avskrivningstiden for de enkelte grupper av driftsmidler. Driftsmidlene avskrives lineært. Konsernets bygninger ligger i bankens eget distrikt og disponeres i det alt vesentlige til bankens eget bruk.

Avskrivningssatsen for bygninger er i intervallet 2-5 %, avskrivningssatsen for maskiner, inventar, transportmidler og immaterielle eiendeler er i intervallet 10-33 %.

NOTE 29 – INNSKUDD FRA KUNDER

INNSKUDD FRA KUNDER FORDELT PÅ SEKTORER OG NÆRINGER

MORBANK			KONSERN	
31.12.2022	31.12.2023	MILLIONER KRONER	31.12.2023	31.12.2022
32 149	33 024	Personkunder	33 027	32 156
10 732	13 058	Offentlig	13 060	10 734
933	1 118	Primærnæring	1 118	933
1 870	1 972	Industri	1 972	1 870
761	709	Utvikling av eiendom	709	756
1 723	1 877	Oppføring av bygninger	1 877	1 724
3 488	3 173	Eiendomsdrift	3 149	3 489
746	665	Transport	665	746
1 567	1 590	Varehandel	1 591	1 567
286	249	Hotell og restaurant	249	286
171	176	Borettslag	176	171
4 358	4 796	Forretningsmessig tjenesteyting	4 797	4 359
6 773	6 745	Sosial tjenesteyting	6 746	6 774
31	136	Påløpte renter	136	31
65 587	69 289	Sum innskudd fra kunder	69 272	65 596

MORBANK			KONSERN	
31.12.2022	31.12.2023	MILLIONER KRONER	31.12.2023	31.12.2022
55 643	56 798	Innskudd fra kunder uten avtalt løpetid	56 781	55 651
9 913	12 354	Innskudd fra kunder med avtalt løpetid	12 354	9 913
65 556	69 152	Sum innskudd fra kunder	69 136	65 564
31	136	Påløpte renter	136	31
65 587	69 289	Sum innskudd fra kunder inkl. påløpte renter	69 272	65 596

NOTE 30 – OBLIGASJONSGJELD OG ANSVARLIG LÅNEKAPITAL

VERDIPAPIRGJELD - KONSERN

MILLIONER KRONER	31.12.2023	31.12.2022
Obligasjoner, nominell verdi	58 320	65 287
Verdireguleringer	-1 784	-2 736
Påløpte renter	188	207
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	56 724	62 758

ENDRING I VERDIPAPIRGJELD - KONSERN

MILLIONER KRONER	31.12.2022	Emittert	Forfalt / innløst	Andre endringer i perioden	31.12.2023
Obligasjoner, nominell verdi	65 287	0	-8 420	1 453	58 320
Verdireguleringer	-2 736			952	-1 784
Påløpte renter	207			- 19	188
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	62 758	0	-8 420	2 386	56 724

MILLIONER KRONER	31.12.2021	Emittert	Forfalt / innløst	Andre endringer i perioden	31.12.2022
Obligasjoner, nominell verdi	56 227	17 127	-9 046	980	65 287
Verdireguleringer	242			-2 978	-2 736
Påløpte renter	136			70	207
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	56 605	17 127	-9 046	-1 928	62 758

ENDRING I ANSVARLIG LÅNEKAPITAL - MORBANK OG KONSERN

MILLIONER KRONER	31.12.2022	Emittert	Forfalt / innløst	Andre endringer i perioden	31.12.2023
Ansvarlig lån	1 650	700	- 600		1 750
Verdireguleringer	3			- 3	0
Påløpt rente	9			3	12
Sum ansvarlig lånekapital	1 662	700	- 600	1	1 763

MILLIONER KRONER	31.12.2021	Emittert	Forfalt / innløst	Andre endringer i perioden	31.12.2022
Ansvarlig lån	1 650	-200	200		1 650
Påløpt rente	0			3	3
Verdireguleringer	4			6	9
Sum ansvarlig lånekapital	1 654	-200	200	9	1 662

VERDIPAPIRGJELD - MORBANK

MILLIONER KRONER	31.12.2023	31.12.2022
Obligasjoner, nominell verdi	7 050	9 550
Verdireguleringer	- 111	- 132
Påløpte renter	52	59
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	6 991	9 477

ENDRING I VERDIPAPIRGJELD - MORBANK

MILLIONER KRONER	31.12.2022	Emittert	Forfalt / innløst	Andre endringer i perioden	31.12.2023
Obligasjoner, nominell verdi	9 550	0	-2 500	0	7 050
Verdireguleringer	- 132			22	- 111
Påløpte renter	59			- 8	52
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	9 477	0	-2 500	14	6 991

MILLIONER KRONER	31.12.2021	Emittert	Forfalt / innløst	Andre endringer i perioden	31.12.2022
Obligasjoner, nominell verdi	9 950	4 250	-4 351	-299	9 550
Verdireguleringer	11			-143	-132
Påløpte renter	52			8	59
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	10 013	4 250	-4 351	-434	9 477

ENDRING I ETTERSTILT SENIOROBLIGASJONSLÅN – MORBANK OG KONSERN

MILLIONER KRONER	31.12.2022	Emittert	Forfalt / innløst	Andre endringer i perioden	31.12.2023
Obligasjoner, nominell verdi	4 500	2 600	0	0	7 100
Verdireguleringer	- 31			33	2
Påløpte renter	22			53	75
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	4 491	2 600	0	86	7 177

MILLIONER KRONER	31.12.2021	Emittert	Forfalt / innløst	Andre endringer i perioden	31.12.2022
Obligasjoner, nominell verdi	3 500	1 000	0	0	4 500
Verdireguleringer	-7			-24	-31
Påløpte renter	5			16	22
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	3 499	1 000	0	-8	4 491

NOTE 31 – ANNEN GJELD

MORBANK			KONSERN	
31.12.2022	31.12.2023	MILLIONER KRONER	31.12.2023	31.12.2022
31	58	Leverandørgjeld	76	46
17	22	Skattetrekk	30	25
39	34	Avregningskonti	34	39
46	50	Påløpne feriepenger	63	59
625	1 192	Avsatt utbytte, gaver og andre utdelinger	-	-
280	185	Annen gjeld	309	248
66	94	Øvrige påløpte kostnader	98	74
1 103	1 635	Sum annen gjeld	610	490

Avsatte utbytter og gaver er klassifisert som gjeld i morbankens regnskap og som egenkapital i konsernregnskapet pr 31.12.

NOTE 32 – FINANSIELLE DERIVATER

Sparebanken Sør og Sparebanken Sør Boligkreditt AS har avtaler som regulerer motpartsrisiko og netting av derivater.

Det er inngått ISDA avtaler med finansielle motparter hvor det er inngått tilleggsavtale knyttet til sikkerhetsstillelse (CSA). Konsernet har gjennom avtalene adgang til å motregne mellomværende dersom visse hendelser inntreffer. Beløpene er ikke motregnet i balansen med bakgrunn i at transaksjonene normalt gjøres opp brutto. Sparebanken Sør (morbank) har også inngått avtale om avregning (clearing) av derivater hvor motpartsrisikoen flyttes til sentral motpart (clearing house) som beregner behovet for sikkerhetsstillelse. Eiendelene og forpliktelsene i tabellen under kan motregnes.

31.12.2023				KONSERN		
MILLIONER KRONER	Brutto balanseført verdi	Beløp som motregnes i balansen *	Netto balanseført verdi	Relaterte beløp som ikke presenteres netto		
				Finansielle derivater - nettopresentert	Øvrig avgitt/ mottatt collateral	Netto beløp (etter mulige nettooppgjør)
Derivater - eiendeler	2 002	0	2 002	303	1 375	323
Derivater - gjeld	- 922	0	- 922	- 303	8	- 626
Netto	1 080	0	1 080	0	1 383	- 303

31.12.2022				KONSERN		
MILLIONER KRONER	Brutto balanseført verdi	Beløp som motregnes i balansen *	Netto balanseført verdi	Relaterte beløp som ikke presenteres netto		
				Finansielle derivater - nettopresentert	Øvrig avgitt/ mottatt collateral	Netto beløp (etter mulige nettooppgjør)
Derivater - eiendeler	1 440	0	1 440	718	624	98
Derivater - gjeld	- 2 599	0	- 2 599	- 718	0	- 1 882
Netto	- 1 159	0	- 1 159	0	624	- 1 783

31.12.2023				MORBANK		
MILLIONER KRONER	Brutto balanseført verdi	Beløp som motregnes i balansen *	Netto balanseført verdi	Relaterte beløp som ikke presenteres netto		
				Finansielle derivater - nettopresentert	Øvrig avgitt/ mottatt collateral	Netto beløp (etter mulige nettooppgjør)
Derivater - eiendeler	931	0	931	234	515	181
Derivater - gjeld	- 783	0	- 783	- 234	8	- 557
Netto	147	0	147	0	523	- 375

31.12.2022				MORBANK		
MILLIONER KRONER	Brutto balanseført verdi	Beløp som motregnes i balansen *	Netto balanseført verdi	Relaterte beløp som ikke presenteres netto		
				Finansielle derivater - nettopresentert	Øvrig avgitt/ mottatt collatera	Netto beløp (etter mulige nettooppgjør)
Derivater - eiendeler	947	0	947	225	624	98
Derivater - gjeld	- 778	0	- 778	- 225	0	- 553
Netto	169	0	169	0	624	- 455

Mottatt collateral presenteres som gjeld til kredittinstitusjoner og betalt collatereal presenteres som innskudd i kredittinstitusjoner.

* Nettingavtaler er ikke motregnet i balansen fordi transaksjonene vanligvis ikke gjøres opp på nettogrunnlag.

NOTE 33 – IBOR REFORM

IBOR-reform og etableringen av alternative referanserenter har de siste årene vært et prioritert område fra myndighetene verden over. Noen IBOR-renter har blitt erstattet med andre referanserenter, mens andre har fått bedre regulatorisk overvåkning og nye krav til beregningsmetodikk og gjennomsiktighet i beregningene. Sparebanken Sør er eksponert mot NIBOR og EURIBOR, som begge er godkjente finansielle referanserenter og det foreligger p.t. ikke planer om å erstatte disse rentene. Når det gjelder sikringsbokføring forventer banken at etablerte sikringsforhold kan videreføres uten at det må foretas en fraregning og innregning, og dermed kan videreføres uten større regnskapsmessige effekter.

Tabellen nedenfor viser nominelt beløp for derivater i sikringsforhold, herunder splittet på aktuell IBOR-rente. Alle sikringsinstrumenter i NOK er eksponert mot NIBOR og alle sikringsinstrumenter i EUR er eksponert mot EURIBOR og NIBOR.

MORBANK			KONSERN	
31.12.2022	31.12.2023	MILLIONER KRONER	31.12.2023	31.12.2022
		Pålydende verdier		
7 250	7 600	Renteswapp NOK	8 100	8 100
		Renteswapp EUR	2 500	3 000

Konsernet er eksponert mot ulike NIBOR og EURIBOR og anser kompleksiteten ved å endre nødvendige systemer som begrenset. Konsernet benytter standard obligasjonsavtaler fra Nordic Trustee. Alle obligasjonslånene er notert i VPS og oppgjørsrutiner koordineres i VPS. Derivatavtaler er basert på ISDA-dokumentasjon og standarder for alternative referanserenter er innarbeidet der, inkludert fallback-klausuler. Konsernets EMTN programmer oppdateres årlig og inneholder også fallback-klausuler.

NOTE 34 – OPPLYSNINGER OM NÆRSTÅENDE PARTER

Sparebanken Sør har inngått transaksjoner med nærstående parter som beskrevet i herværende note. Transaksjoner med datterselskap er eliminert i konsernregnskapet.

Foruten lån gitt til særskilte betingelser til ansatte, er alle transaksjoner med nærstående inngått på markedsmessige

vilkår. Utover de transaksjoner som identifiseres i denne note og rapport om godtgjørelse til ledende personer, samt eliminerte transaksjoner innenfor konsernet Sparebanken Sør, er det ikke transaksjoner eller utestående av betydning med nærstående parter.

TUSEN KRONER	Konsernledelse	Styret	Leder av generalforsamlingen
Lån utestående pr. 31.12.	40 944	9 166	0
Renter lån	1 379	468	0
Innskudd 31.12.	10 583	2 859	1 155
Renter innskudd	413	107	23

Datterselskaper	Utlån og andre fordringer	Obligasjoner	Renteinnt.	Innskudd og annen gjeld	Rentekostn.	Forv. Honorar	Motatt utbytte	Andre kostn.(+)/ andre innt.(-)
Sørlandets Forsikringssenter AS			35	3 904	58			16 652
Prosjektutvikling AS	17 019		1 339	252				2 394
Transitt Eiendom AS	52 068		3 332	22 002	180			
Sørmegleren Holding AS	21 450		1 362	4 800	1 850			- 5 106
Sparebanken Sør Boligkreditt AS	4 544 202		132 837	973 173	2 836	100 197	250 000	
Sum	4 634 739	0	138 907	1 004 130	4 924	100 197	250 000	13 941

Tilknyttede selskaper	Utlån og andre fordringer	Renteinnt.	Innskudd og annen gjeld	Rentekostn.	Provisjons- inntekter	Provisjons- kostnader	Personal- forsikring
Balder Betaling AS						1 827	
Brage Finans AS					14 089		
Frende Holding AS					52 920		7 502
Åseral Næringshus AS	3 401	256	257	5			
Sum	3 401	256	257	5	67 009	1 827	7 502

Sparebanken Sør har fraregnet lån som er overført til Sparebanken Sør Boligkreditt AS. Avtalene er utformet slik at utlånene kvalifiserer til å fraregnes. Omfanget av slike fraregnede utlån er gjengitt nedenfor.

MILLIONER KRONER	31.12.2023	31.12.2022
Sparebanken Sør Boligkreditt AS	55 808	56 562

Sparebanken Sør Boligkreditt AS kjøper de fleste tjenester fra banken. Alle avtaler mellom selskapene er inngått på markedsmessige vilkår. Sparebanken Sør Boligkreditt AS har pr. 31.12.2023 en innvilget kredittramme på 5 000 mill. kroner i Sparebanken Sør.

Opplysninger i henhold til CRD IV og finansforetaksforskriften §11-10 for foretak som har eierinteresser i selskap som utsteder obligasjoner med fortrinnrett.

MILLIONER KRONER	Nominelle verdier	
	31.12.2023	31.12.2022
Lån med pant i bolig	55 707	56 503
ikke kvalifiserte lån	-248	-238
Tellende lånemasse	55 459	56 265
Obligasjoner og sertifikater	990	5 950
Sum sikkerhetsmasse	56 449	62 215
Utstedte obligasjoner med fortrinnrett	48 397	54 317
Overpantsettelsesgrad (OC)	16,6 %	14,5 %
Gjennomsnittlig LTV Sparebanken Sør Boligkreditt AS	53,9 %	53,0 %
Gjennomsnittlig LTV - Konsern	55,0 %	54,0 %
Boliglån - Konsern	79 723	78 684
Andel overført til Sparebanken Sør Boligkreditt AS	70 %	72 %

NOTE 35 – EGENKAPITALBEVIS, EIERANDELSKAPITAL OG FORESLÅTT UTBYTTE

DE 20 STØRSTE EGENKAPITALBEVISERNE PER 31.12.2023

NAVN	ANTALL EKB	ANDEL AV EKB-KAP. %	NAVN	ANTALL EKB	ANDEL AV EKB-KAP. %
1. Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør	10 925 765	26,20	11. Verdipapirfondet Holberg Norge	510 000	1,22
2. J.P. Morgan Securities LLC	2 400 000	5,75	12. J.P. Morgan SE	350 848	0,84
3. Sparebanken Vest	2 400 000	5,75	13. U.S. Bank National Association	348 000	0,83
4. Gevean Trading Company LTd	1 800 000	4,32	14. Verdipapirfondet Fondsfinans Norge	344 585	0,83
5. EIKA utbytte VPF c/o Eika kapitalforv.	1 277 637	3,06	15. Vpf Fondsfinans Utbytte	304 521	0,73
6. Spesialfondet Borea Utbytte	1 033 537	2,48	16. Drangslund Kapital AS	302 107	0,72
7. Pershing LLC	1 020 000	2,45	17. State Street Bank and Trust Comp	286 121	0,69
8. Goldman Sachs & Co. LLC	1 015 323	2,43	18. Verdipapirfondet Nordea Norge Verd	280 902	0,67
9. Apollo Asset Limited	720 000	1,73	19. Vpf Dnb Norge Selektiv	270 101	0,65
10. KLP Gjensidige Forsikring	669 013	1,60	20. Hjellegjerde Invest AS	243 507	0,58
Totalt - 10 største eierne	23 261 275	55,78	Totalt - 20 største eierne	26 501 967	63,55

Pr 31.12.2023 hadde Sparebanken Sør 132 548 egne egenkapitalbevis (27 548 egenkapitalbevis pr. 31.12.2022).

Banken hadde pr 31.12.2023 totalt 41 703 057 utestående egenkapitalbevis, pålydende 50 kroner. (41 703 057 egenkapitalbevis pr. 31.12.2022, pålydende 50 kroner).

FORESLÅTT, IKKE VEDTATT UTBYTTE

	MORBANK	
	2023	2022
Totalt foreslått utbytte	417 mill. kroner	250,1 mill. kroner
Foreslått utbytte pr egenkapitalbevis	kr 10 per, bevis	kr 6 per, bevis
Antall egenkapitalbevis	41 703 057	41 703 057

Utbytte for regnskapsåret 2023 er klassifisert som egenkapital pr. 31.12 i konsernregnskapet og som gjeld i morbankens regnskap

EIERANDELSKAPITAL (MORBANK) OG RESULTAT PER EGENKAPITALBEVIS

MILLIONER KRONER	31.12.2023	31.12.2022
Antall egenkapital bevis	41 703 057	41 703 057
Egne egenkapitalbevis	132 548	27 548
Pålydende pr.bevis i hele kroner	50	50
Eierandels kapital	2 079	2 084
Overkurs fond	2 068	2 068
Uttevningsfond	1032	793
Sum eierandelskapital (A)	5 179	4 945
Sum egenkapital (morbank)	14 032	13 448
- hybridkapital	(1 085)	(1 085)
Egenkapital eks. hybridkapital og annen egenkapital (B)	12 947	12 363
Eierbrøk etter disponering (A/B)	40,0 %	40,0 %
Eierbrøk, vektet gjennomsnitt (1)	40,0 %	40,0 %

MILLIONER KRONER	2023	2022
Resultat for året morbank	1701	1 353
- renter hybridkapital	(82)	(56)
+ skatt renter hybridkapital	20	14
Utbyttegrunnlag morbank	1 640	1 311
Resultat morbank pr. egenkapitalbevis i hele kroner	15,7	12,6
Resultat for året konsern	1773	1 283
- renter hybridkapital	(82)	(56)
+ skatt renter hybridkapital	20	14
Resultat for året konsern eks. renter hybridkapital	1 711	1 241
Resultat konsern pr. egenkapitalbevis i hele kroner	16,4	11,9

Resultat pr. egenkapitalbevis er beregnet som forholdet mellom årets resultat som tilfaller eierne av egenkapitalbevis iht. egenkapitalbevisbrøken i morselskapet og antall utstedte egenkapitalbevis.

Egenkapitalbevis eiet av konsernsjef, ledende ansatte, medlemmer av styret og medlemmer av generalforsamlingen og deres personlige nærstående definert etter regnskapsloven § 7-26 og tilleggsforskrift § 8-20 er opplyst i rapport om godtgjørelse til ledende personer vedlagt årsrapporten.

NOTE 36 – VIRKSOMHETSSAMMENSLUTNING

Sørlandets Forsikringssenter AS

Banken eier nå 100 prosent av aksjene i Sørlandet Forsikringssenter AS, etter kjøp av de siste 22 prosentene i juni 2023. Aksjekjøpet i 2023 medførte en merverdi på 6,5 mill. kroner, som knytter seg til goodwill. Sparebanken Sør mener kjøpet positivt vil påvirke fremtidig inntjening utover verdiene av de enkelte eiendeler i selskapet.

Arendal Brygge AS

I desember 2023 økte banken sin eierandel i Arendal Brygge AS, fra 50 prosent til 100 prosent. Den 31. desember 2023 ble samtlige aksjer videresolgt for kr. 2,- til bankens heleide datterselskap, Transitt Eiendom AS. Oppkjøpet medførte en merverdi på 6,3 mill. kroner, som ble nedskrevet i 2023.

Arendal Brygge AS eier, sammen med det heleide datterselskapet St. Ybes AS, flere eiendommer i Kittelsbuktveien i Arendal.

Fra 31.12.2023 er Arendal Brygge AS og St. Ybes AS konsolidert i konsernregnskapet.

Det vises for øvrig til note 34; "Opplysninger om nærstående parter" for tilleggsopplysninger knyttet til transaksjoner med datterselskap.

NOTE 37 – HENDELSER ETTER BALANSEDAGEN OG BETINGEDE UTFALL

Det er ikke oppstått noen hendelser av vesentlig betydning for regnskapet etter balansedagen.

Beregninger

MILLIONER KRONER	31.12.2023	31.12.2022
Egenkapitalavkastning justert for hybridkapital		
Resultat etter skatt	1 773	1 283
Betalte renter hybridkapital	- 82	-56
Skatt renter hybridkapital	20	14
Resultat etter skatt, inkludert renter hybridkapital	1 711	1 227
IB Egenkapital	15 779	14 941
IB Hybridkapital	-1 085	-1 335
IB Egenkapital ekskl. hybridkapital	14 694	13 606
UB Egenkapital	16 752	15 779
UB Hybridkapital	-1 085	-1 085
UB Egenkapital ekskl. hybridkapital	15 668	14 694
Snitt egenkapital	16 266	15 360
Snitt egenkapital ekskl. hybridkapital	15 181	14 150
Egenkapitalavkastning	10,9 %	8,3 %
Egenkapitalavkastning ekskl. hybridkapital	11,3 %	8,7 %
Netto renteinntekter, inkl. renter hybridkapital		
Netto renteinntekter	3 043	2 368
Renter hybridkapital	- 61	-42
Netto renteinntekter, inkl. renter hybridkapital	2 982	2 326
Gjennomsnittlig forv.kap	159 000	149 042
I % av gjennomsnittlig forv.kapital	1,88 %	1,56 %
Ordinær drift (justert resultat)		
Netto renteinntekter, inkl. renter hybridkapital	2 982	2 326
Netto provisjonsinntekter	400	417
Resultatandel tilknyttede selskaper (ekskl. verdijustering Balder Betaling/Vipps)	99	125
Sum andre driftsinntekter	9	5
Driftskostnader	1 276	1 145
Ordinær drift (justert resultat), før skatt	2 214	1 729
Resultat ekskl. Finans og justert for engangshendelser		
Netto renteinntekter, inkl. renter hybridkapital	2 982	2 326
Netto provisjonsinntekter	400	417
Resultatandel tilknyttede selskaper (ekskl. verdijustering Balder Betaling/Vipps)	99	125
Andre driftsinntekter	9	5
Driftskostnader	1 276	1 145
Tap på utlån, garantier og ubenyttede kreditter	49	74
Resultat ekskl. Finans og justert for engangshendelser	2 164	1 655
Skatt (25 %) justert for skatt resultatandel tilknyttede selskaper og kundeutbytte	440	375
Ordinær drift / justert resultat etter tap, etter skatt	1 725	1 280
Snitt egenkapital ekskl. hybridkapital	15 181	14 150
Egenkapitalavkastning resultat ekskl. Finans og justert for engangshendelser	11,4 %	9,0 %

I styrets beretning og i regnskapspresentasjoner er det referert til enkelte justerte resultater som ikke er definert i IFRS (alternative resultatmål eller alternative performance measures (APM)).

Alternative resultatmål

Sparebanken Sør presenterer alternative resultatmål (APM'er) som gir nyttig informasjon for å supplere regnskapet. Målene er ikke definert i IFRS (International Financial Reporting Standards) og er nødvendigvis ikke direkte sammenlignbare med andre selskapers resultatmål. Alternative resultatmål er ikke ment å erstatte eller overskygge regnskapstallene etter IFRS, men er inkludert i våre rapporter for å få frem den underliggende driften på en bedre måte.

Nøkkeltall som er regulert i IFRS eller annen lovgivning er ikke regnet som alternative resultatmål. Det samme gjelder for ikke-finansiell informasjon. Sparebanken Sør sine alternative resultatmål er presentert i oversiktene nøkkeltall, beregninger og styrets beretning. Alle APM'er presentert med sammenligningstall. APM'ene som nevnt under har vært brukt konsistent over tid.

Sparebanken Sør's alternative resultatmål og definisjoner:

APM	Definisjon
Egenkapitalavkastning	EK avkastning gir relevant informasjon om konsernets lønnsomhet ved å måle evne til å generere lønnsomhet fra aksjonærens investering. Egenkapitalavkastning er ett av konsernets viktigste finansielle måltall, og beregnes som: Resultat etter skatt i perioden (justert for rente på hybridkapital), dividert på gjennomsnittlig egenkapital (justert for hybridkapital).
Forvaltningskapital	Forvaltningskapital er et innarbeidet bransjespesifikt navn på sum eiendeler
Gjennomsnittlig forvaltningskapital	Gjennomsnittlig sum eiendeler for året, beregnet som månedlig gjennomsnitt. Nøkkeltallet benyttes i beregning av prosentvis forholdstall for resultatpostene.
Bokført egenkapital pr. egenkapitalbevis (inkludert utbytte)	Nøkkeltallet gir informasjon om verdien av bokført egenkapital pr. egenkapitalbevis. Dette for å gi leseren en mulighet til å vurdere rimeligheten av egenkapitalbevisets børskurs. Bokført egenkapital pr. egenkapitalbevis blir kalkulert som egenkapitalbeviserens andel av egenkapitalen (eksklusive hybridkapital) ved utløp av perioden, dividert på antall utstedte egenkapitalbevis.
Resultat / utvannet resultat pr. egenkapitalbevis	Nøkkeltallet gir informasjon om resultat/utvannet pr. egenkapitalbevis i perioden. Resultat pr. egenkapitalbevis er beregnet ved resultat etter skatt multiplisert med eierbrøken, dividert på antall utstedte egenkapitalbevis. Utvannet resultat pr. egenkapitalbevis er beregnet ved majoritetsinntekster multiplisert med eierbrøken, dividert på antall utstedte egenkapitalbevis.
Resultat etter skatt inklusive renter hybridkapital	Nøkkeltallet viser hva resultat etter skatt ville vært dersom renteutgiftene knyttet til hybridkapitalen hadde vært resultatført. Hybridkapital er iht. IFRS klassifisert som egenkapital og renteutgifter på hybridkapitalen føres derfor som en egenkapitaltransaksjon.
Innskuddsdekning	Innskuddsdekningen gir viktig informasjon om hvordan Sparebanken Sør finansierer sin virksomhet. Innskudd fra kunder representerer en viktig del av finansieringen av bankens utlånsvirksomhet og nøkkeltallet gir viktig informasjon om bankens avhengighet av markedsfinansiering. Innskuddsdekning beregnes som innskudd fra kunder i prosent av brutto utlån til og fordringer på kunder.
Utlånsvekst i % siste 12 mnd.	Utlånsvekst siste 12 mnd. gir informasjon om aktivitet og vekst i konsernets utlånsvirksomhet. Banken benytter Sparebanken Sør Boligkreditt (SSBK) som et finansieringsinstrument og tallene inkluderer lån som er overført til selskapet da det er den samlede veksten som er relevant å sammenlikne. Utlånsveksten er beregnet som brutto utlån inkludert lån overført til SSBK ved periodeslutt minus brutto utlån inkludert lån overført til SSBK på samme tid året før, dividert på brutto utlån inkludert lån overført til SSBK på samme tid året før.
Innskuddvekst i % siste 12 mnd.	Innskuddvekst siste 12 måneder gir informasjon om aktivitet og vekst innenfor likviditetsstyringen i banken. Innskuddvekst er beregnet som innskudd ved periodeslutt minus innskudd på samme tid året før, dividert på innskudd på samme tid året før.
Innskudd i % av netto utlån	Dette måltallet gir relevant informasjon om Sparebanken Sørs likviditetsposisjon. APM beregnes som: Kundeinnskudd dividert på netto utlån til kunder ved slutten av perioden.
Kostnadsprosent (Kostnader i % av inntekter)	Gir informasjon om forholdet mellom inntekter og kostnader og regnes som et av Sparebanken Sørs viktigste måltall. Beregnes som sum driftskostnader dividert på sum inntekter.
Kurs/ bokført egenkapital pr. egenkapitalbevis	Måltallet benyttes til å sammenlikne børskursen mot bokført verdi. Denne benyttes ofte for å sammenlikne banker og blir beregnet som følger: Kurs på egenkapitalbeviset til Sparebanken Sør ved periodeslutt, dividert på bokført verdi pr. egenkapitalbevis. Nøkkeltallet gir informasjon om den bokførte verdien per egenkapitalbevis sett opp mot børskursen på et gitt tidspunkt. Dette gir regnskapsbrukeren mulighet til å vurdere børskursen på egenkapitalbeviset.
Tap på utlån i prosent av netto utlån (annualisert)	Måltall som viser tap på utlån i prosent av netto utlån. Beregnes som tap på utlån (inkludert tap på utlån på lån som er overført til SSBK) dividert på netto utlån, (inkludert utlån overført til SSBK) ved periodeslutt. Når informasjonen blir gitt for perioder som er kortere enn et år blir tap annualisert.
Misligholdte engasjement (trinn 3) i % av brutto utlån	Nøkkeltallet blir presentert for å gi relevant informasjon knyttet til konsernets kreditteksponering. Nøkkeltallet beregnes ved at misligholdte engasjement divideres med brutto utlån, inkludert lån overført til SSBK ved periodeslutt.

Utlånsmargin (PM og BM)	Måler konsernets gjennomsnittlige margin på utlån, berenget ved gjennomsnittlig rente på utlån i perioden, minus gjennomsnittlig 3 mnd. NIBOR i perioden. Gjennomsnittlig utlånsrente er beregnet som renteinntekt fra utlån til kunder dividert på gjennomsnittlig utlån til kunder i perioden.
Innskuddsmargin (PM og BM)	Måler konsernets gjennomsnittlige margin på innskudd, berenget ved gjennomsnittlig 3 mnd. NIBOR i perioden, minus gjennomsnittlig rente på innskudd i perioden. Gjennomsnittlig innskuddsrente er beregnet som rentekostnader fra innskudd fra kunder dividert på gjennomsnittlig innskudd fra kunder i perioden.
Gjennomsnittlig utlånsrente	Se utlånsmargin (PM og BM) over.
Gjennomsnittlig innskuddsrente	Se innskuddsmargin (PM og BM) over.
Avsetningsgrad misligholdte engasjement	Nøkkeltallet gir informasjon om bankens kredittrisiko og gir nyttig tileggsinformasjon utover det som ligger i øvrige regnskapsnoter. Beregnes som nedskrivninger i trinn 3 dividert på sum misligholdte engasjementer (trinn 3).
Misligholdte engasjementer (trinn 3) i % av brutto utlån	Nøkkeltallet gir informasjon om bankens kredittrisiko og gir nyttig tileggsinformasjon utover det som ligger i øvrige regnskapsnoter. Beregnes som nedskrivninger i trinn 3 dividert på sum misligholdte engasjementer (trinn 3).
Tap i % av brutto utlån	Nøkkeltallet gir informasjon om bankens kredittrisiko og gir nyttig tileggsinformasjon mht tapsgrad. Beregnes som sum avsetning for tap dividert på totale bruttoutlån. Beregnes både samlet og fordelt på de ulike trinnene i hht IFRS 9.
Tap i % av engasjement	Nøkkeltallet gir informasjon om bankens kredittrisiko og gir nyttig tileggsinformasjon mht tapsgrad. Beregnes som sum avsetning tap på engasjement (on og off balaceposter) dividert på totale engasjement. Beregnes både samlet og fordelt på de ulike trinnene i hht IFRS 9.
LTV (Loan to Value)	Nøkkeltallet gir informasjon om belåningsgrad i utlånsporteføljen og er relevant for vurdering av tapsrisiko. Beregnes som lånebeløp på utlån til kunder dividert på markedsverdi på sikkerhetsstilte eiendeler.

Policy for eierstyring og selskapsledelse

1 INNLEDNING

1.1 BAKGRUNN

Sparebanken Sør skal gjennom sin eierstyring og selskapsledelse sikre en forsvarlig forvaltning og gi økt trygghet for at uttalte mål og strategier blir realisert. God virksomhetsstyring i Sparebanken Sør omfatter de verdier, mål og overordnede prinsipper som selskapet styres og kontrolleres etter for å ivareta interessene til virksomhetens ulike interessenter. Styringsstrukturen er en forutsetning for å kunne skape langsiktige verdier for eiere, kunder og ansatte. Den skal i tillegg sikre at Sparebanken Sør er bærekraftig over tid.

1.2 FORMÅL

Selskapets intensjon med policy eierstyring og selskapsledelse er å:

- klargjøre rollefordelingen mellom bankens styrende organer og daglig ledelse
- sikre lik og sikker tilgang til pålitelig og tidsriktig informasjon om selskapets virksomhet
- sikre lik behandling av egenkapitalbeviserne
- optimalisere selskapets verdier i et langsiktig perspektiv.

1.3 MÅLGRUPPE

Policyen er utarbeidet for morselskapet Sparebanken Sør. Føringer og prinsipper i dokumentet gjelder også for datterskaper så langt det passer og skal implementeres i relevante styrings-dokumenter.

1.4 DOKUMENTFORVALTNING

Styret har det overordnede ansvaret for eierstyring og selskapsledelse i Sparebanken Sør. Policydokumentet forvaltes av divisjon konsernstab, innstilles av konsernledelsen og besluttet av styret. Det foretas en årlig revisjon av dokumentet.

2 RAMMEBETINGELSER

2.1 EKSTERNE RAMMEBETINGELSER

De formelle kravene for denne redegjørelsen følger av regnskapsloven 3 - 3b og Oslo Børs sine krav om å følge eller forklare avvik fra Norsk Anbefaling for eierstyring og selskapsledelse.

2.2 INTERNE RAMMEBETINGELSER

Bankens strategidokument angir de overordnede planene for konsernet, og for å utfylle helheten i konsernets styringsdokumenter skal det være tett sammenheng mellom et overordnet strategidokument og de utfyllende og mer detaljerte styringsdokumentene.

Prinsippene for eierstyring og selskapsledelse er konkretisert i bankens vedtekter, strategier, instruks for styret og konsernsjef, rammeverk for styring og kontroll, styringsdokument for bærekraft, og rutiner for egenhandel.

For enkelte styringsdokumenter foreligger det i tillegg utfyllende dokumenter som vedtas av administrasjonen. For å sikre at de ulike styringsdokumentene samsvarer med konsernets målsettinger, skal styringsdokumentene revideres og vedlikeholdes jevnlig, og normalt foretas en revisjon i løpet av en 12 måneders periode med beslutning av relevant instans.

For operasjonalisering av bankens strategiske målsettinger, utarbeides det detaljerte handlingsplaner.

Dokumenteier er ansvarlig for løpende vedlikehold, herunder fremme forslag til endringer og sørge for at disse blir behandlet i henhold til bankens rutiner. Dokumenteier er ansvarlig for å implementere styringsdokumentene i organisasjonen.

For en samlet oversikt over de ulike styringsdokumentene vises det til dokumentet «Organisering av risikostyring i Sparebanken Sør».

3 VIRKSOMHETEN

3.1 OM SPAREBANKEN SØR

Sparebanken Sør er et uavhengig og selvstendig finanskonsern med hovedvirksomhet

innenfor bank, verdipapirer og eiendomsmegling i Agder, Vestfold og Telemark, samt Rogaland.

MORBANK 31.12.2023					
TUSEN KRONER	Type virksomhet	Forretningskontor	Eierandel	Aksjekapital	Bokført verdi
Sparebanken Sør Boligkreditt AS	Kredittforetak	Kristiansand	100,0 %	2 075 000	2 795 695
Sørmeqleren Holding AS	Eiendomsmegling	Kristiansand	90,1 %	10 739	11 499
Sørlandets Forsikringscenter AS	Formidling av forsikring	Kristiansand	100,0 %	45	6 981
Prosjektutvikling AS	Eiendomsforvaltning	Arendal	100,0 %	100	2 400
Transitt Eiendom AS	Eiendomsforvaltning	Kristiansand	100,0 %	100	6 474
Sum					2 823 049

TILKNYTTETE SELSKAPER

MORBANK 31.12.2023				
TUSEN KRONER	Type virksomhet	Forretningskontor	Eierandel	Bokført verdi
Frende Holding AS	Forsikring	Bergen	19,9 %	466 681
Brage Finans AS	Finansiering	Bergen	24,9 %	836 508
Balder Betaling AS	Finansiering	Bergen	23,0 %	232 297
Åseral Næringshus AS	Eiendomsforvaltning	Åseral	30,0 %	450
Søndeled Bygg AS	Eiendomsforvaltning	Arendal	29,0 %	1 125
Sum				1 537 061

Hovedkontoret og forretningsadressen er i Kristiansand. Hovedkontor for personmarkeds-avdelingen og deler av fellesfunksjoner er lokalisert i Arendal. Bankens organisasjonsnummer er 937 894 538.

3.2 MÅL

Bankens overordnede målsetting er å skape bærekraftig vekst og utvikling i landsdelen på en langsiktig og ansvarlig måte.

3.3 HOVEDSTRATEGIER

For å skape bærekraftig vekst og utvikling i landsdelen har Sparebanken Sør en strategi for høy verdiskaping. Bankens strategiske målsetting skal nås gjennom nærhet til markedet, kundeorientering, relasjonsbygging, kompetanse, lokal beslutningskraft, konkurransedyktige produkter, motiverte medarbeidere, og kostnadseffektive prosesser. På den måten bygges bankens omdømme, opparbeides kundeloyalitet og bankens lønnsomhet sikres.

Sparebanken Sør har Agder, Vestfold og Telemark og Rogaland som sitt hovedmarkedsområde. I tillegg skal banken styrke sin posisjon i KNIF-segmentet, både innen PM og BM. Ekspansjonen innen KNIF gir vekstmuligheter og risikospredning. Veksten skal være kontrollert og basert på lønnsomhet og lav risiko.

Styret leder bankens virksomhet, og styrearbeidet følger en fastsatt årsplan og styreinstruks. Styret vedtar bankens strategi i et tre- til femårs perspektiv. Strategiplanen evalueres rullerende gjennom strategiperioden. Styret fastsetter årlig virksomhetens mål og risikoprofil.

Som tradisjonell sparebank med røtter tilbake til 1824 drives Sparebanken Sør i samsvar med de lovregler som til enhver

tid gjelder for sparebanker. Banken utfører alle vanlige bankforretninger og banktjenester, og tilbyr investeringstjenester i samsvar med de til enhver tid gjeldende regler.

Se vedtektene på bankens hjemmeside www.sor.no.

3.4 SAMFUNNSANSVAR

I Sparebanken Sør er samfunnsansvar en integrert del av forretningsvirksomheten. Bankens samfunnsansvar kommer til uttrykk i bankens idegrunnlag om å bidra til vekst og utvikling i landsdelen, og målet for arbeidet med samfunnsansvar er å bidra til denne utviklingen på en ansvarlig og bærekraftig måte. Arbeidet med samfunnsansvaret bidrar til å styrke bankens konkurransekraft, redusere risikoen, og tiltrekke banken gode kunder, investorer og dyktige ansatte.

Sparebanken Sør forplikter seg til å ta hensyn til klima og miljø, sosiale forhold og god virksomhetsstyring i alle sine aktiviteter, inkludert utvikling av produkter og tjenester, rådgivning og salg, investerings- og kredittbeslutninger, produksjon og drift. Sparebanken Sør skal ikke medvirke til krenkelse av menneske- og arbeidstakerrettigheter, korrupsjon, alvorlig miljøskade eller andre handlinger som kan oppfattes som uetiske.

Ved å være en samfunnsbyggende aktør, bidrar Sparebanken Sør til en bærekraftig nærings- og samfunnsutvikling gjennom å skape verdier for landsdelen. Banken støtter også prosjekter innenfor kultur, idrett og andre områder som bidrar positivt i regionen. I tillegg til tradisjonell sponsing av lag og foreninger, viderefører banken den sterke tradisjonen med å gi pengegaver til allmennyttige formål i egenskap av å være en selvstendig sparebank.

3.5 TILTAK MOT HVITVASKING OG TERRORFINANSIERING

Sparebanken Sør er underlagt myndighetenes antihvitvaskingsregelverk som skal bidra til å bekjempe hvitvasking og terrorfinansiering. I dette inngår både et automatisk varslingssystem av mistenkelige transaksjoner, og et ansvar for hver enkelt ansatt til å innrapportere enkeltsaker eller eventuelt gjennomføre forsterket kundekontroll. Banken har rutiner for dette og gjennomfører kontinuerlig opplæring av ansatte, spesielt i kundeoposisjon.

3.6 MILJØMESSIGE FORHOLD

Sparebanken Sør tar hensyn til klimautfordringene. Vern om miljøet blir stadig viktigere, og banken ønsker å gjøre sitt for å bidra. Sparebanken Sør har definert arbeid med intern miljøeffektivitet som et prioritert område innen bankens klimaarbeid.

Avvik fra anbefalingen kapittel 3: Ingen

4 SELSKAPSKAPITAL OG UTBYTTE

4.1 SELSKAPSKAPITAL

Sparebanken Sørs kapital er sammensatt ut fra flere hensyn. De viktigste er konsernets størrelse, et stabilt marked for langsiktig finansiering og bankens målsettinger i et langsiktig strategisk perspektiv. Gjennom årlig evaluering av styring og kontroll, herunder kapitalbehovsvurderinger (ICAAP), har konsernet sterk fokus på at kapitalen er tilpasset mål, strategier og risikoprofil. Kapitalsituasjonen følges kontinuerlig gjennom året med interne beregninger og rapporteringer.

4.2 UTBYTTE

Sparebanken Sør skal gjennom god, stabil og lønnsom drift sikre at egenkapitalbeviserne oppnår konkurransedyktig avkastning i form av utbytte og verdistigning på egenkapitalbevisene.

Overskuddet skal fordeles likt mellom eierandelskapitalen (egenkapitalbeviserne) og grunnfondskapitalen i samsvar med deres andel av egenkapitalen.

De er en målsetting at om lag 50 prosent av konsernets resultat etter skatt, skal utdeles som utbytte. Utbytte deles ut gjennom kontantutbytte til egenkapitalbeviserne, kundeutbytte til bankens kunder og gaver i regionene hvor grunnfondskapitalen er bygd opp. Ved fastsettelse av utbytte blir det tatt hensyn til potensiale for lønnsom vekst, forventet resultatutvikling i en normalisert markeds-situasjon, eksterne rammebetingelser, fremtidig behov for kjernekapital, samt bankens strategiske planer.

4.3 STYREFULLMAKTER

Bankens vedtekter har ikke bestemmelser om erverv av egne egenkapitalbevis. Vedtak om dette må behandles og vedtas i generalforsamlingen, som kan gi fullmakt til styret. Fullmakten skal godkjennes av Finanstilsynet og registreres i Foretaksregisteret. Slike vedtak/fullmakter samt beslutninger om forhøyelse av eierkapitalen, bygger ellers på Finansforetaksloven og prinsippene i Allmennaksjeloven.

Avvik fra anbefalingen kapittel 4: Ingen

5 LIKEBEHANDLING AV AKSJEEIERE

Banken legger stor vekt på åpenhet i forhold til både de som skaffer banken egenkapital og finansiering, og de som har relasjoner til banken på annen måte.

Sparebanken Sør har en egenkapitalbevisklasse og alle egenkapitalbevisere likebehandles. Banken forholder seg til Finansforetakslovens regler for eier- og stemmerettsbegrensninger så langt bestemmelsene gjelder for en sparebank med noterte egenkapitalbevis. Eksisterende egenkapitalbevis har fortrinnsrett ved egenkapitalforhøyelser, med mindre særskilte forhold tilsier at dette fravikes. Fravikelse vil i så fall bli begrunnet, og begrunnelsen vil bli offentliggjort i børs melding.

I de tilfeller der banken har transaksjoner i egne egenkapitalbevis, foretas disse på børs.

Banken er bundet av Børsens regler for rapportering av finansiell og annen informasjon til markedet.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

6 EGENKAPITALBEVIS OG OMSETTELIGHET

Sparebanken Sørs egenkapitalbevis er notert på Oslo Børs, og er fritt omsettelige.

Eneste begrensninger lovmessige krav som for tiden fastsetter at erverv av kvalifisert andel av eierandelskapitalen, på 10 prosent eller mer, krever samtykke fra Finansdepartementet.

Børsnoteringen sikrer at banken forholder seg til de markedsvilkår som til enhver tid gjelder i egenkapitalmarkedet.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

7 GENERALFORSAMLINGEN

En sparebank er i utgangspunktet en selveid institusjon og styringsstrukturen og sammensetningen av styringsorganene skiller seg fra aksjeselskaper i forhold til hvilke organer en sparebank skal ha. Bankens styringsstruktur og sammensetningen av styrende organer vurderes å ligge innenfor anbefalingens formulering «så langt den passer, for sparebanker med noterte egenkapitalbevis».

Bankens øverste organ er generalforsamlingen, som skal se til at banken virker etter sitt formål i samsvar med lover, vedtekter og egne vedtak.

Generalforsamlingen består av 28 medlemmer, hvorav 12 representanter fra kundene, 3 representanter fra det offentlige, 6 representanter fra egenkapitalbevisiere og 7 representanter fra de ansatte. Det er vedtatt ordninger som sikrer en geografisk spredning i representasjonen fra bankens markedsområder.

Innkalling til generalforsamlingens møter sendes ut med minst 21 dagers varsel. Generalforsamlingen treffer ikke beslutninger i andre saker enn dem som er angitt i innkallingen.

Styret bestemmer møteformen og skal sørge for en forsvarlig gjennomføring av generalforsamlingens møter. Fysisk og elektronisk generalforsamling er likestilt.

Styret og revisor møter i generalforsamlingen.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

8 VALGKOMITEER

Iht. bankens vedtekter velges 3 valgkomiteer:

- Generalforsamlingens valgkomite skal forberede valgene i generalforsamlingen. Valgkomiteen på 8 medlemmer velges blant generalforsamlingens medlemmer og skal ha representanter fra alle grupperinger som er representert i generalforsamlingen.
- Kundevalgkomiteen skal forberede valg av kundevalgte representanter til generalforsamlingen. Valgkomiteen på 4 medlemmer velges av de kundevalgte medlemmer av generalforsamlingen.
- Valgkomiteen for egenkapitalbevisierne skal forberede valg av representanter fra egenkapitalbevisierne til generalforsamlingen. Valgkomiteen på 4 medlemmer velges av de egenkapitalbevisiervalgte medlemmer av generalforsamlingen.

De ansatte i sparebanken er stemmeberettiget ved valg av de ansattes medlemmer og varamedlemmer til generalforsamlingen. Ansattes valg til generalforsamlingen og styret gjennomføres i samsvar med de til enhver tid gjeldende regler og instruks for ansattes valg i Sparebanken Sør.

8.1 VALGKOMITEENS ARBEID

Generalforsamlingens valgkomite forbereder valg av leder og nestleder i generalforsamlingen, styrets leder og nestleder, øvrige styremedlemmer, og øvrige varamedlemmer til styret eksklusive de ansattes representanter. Likeså valg av leder, medlemmer og varamedlemmer av valgkomiteen.

Generalforsamlingens, kundevalgte, egenkapitalbevisiervalgte og ansattes valgkomiteers innstillinger skal begrunnes.

Avvik fra anbefalingen: Ingen.

9 STYRET, SAMMENSETNING OG UAVHENGIGHET

Styrets sammensetning fremgår av vedtektene § 4-1.

Styret skal bestå av 7-8 medlemmer og 3 varamedlemmer, hvorav minst fire fra Agder og minst ett medlem fra Vestfold og Telemark. Av disse velges 2 medlemmer og 2 personlige varamedlemmer blant de ansatte. For de øvrige styremedlemmene velges ett fast møtende varamedlem med uttalerett. Styremedlemmene velges for 2 år.

Sammensetningen av styret er basert på kompetanse, kapasitet, mangfold, og i henhold til bankens vedtekter med hensyn til geografisk fordeling.

9.1 STYRETS UAVHENGIGHET

Ingen i bankens daglige ledelse er medlem av styret.

9.2 STYREMEDLEMMERS UAVHENGIGHET

Alle styremedlemmer er uavhengig av ledende ansatte. Styremedlemmene er også uavhengige av vesentlige forretningsforbindelser.

Avvik fra anbefalingen kapittel 9: Ingen.

10 STYRETS ARBEID

Styret er ansvarlig for at de midler banken rår over forvaltes på en trygg og hensiktsmessig måte. Styret skal sørge for en tilfredsstillende organisering av bankens virksomhet, holde seg orientert om bankens økonomiske stilling og påse at dens virksomhet, regnskapsføring og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll.

Styret skal føre tilsyn med den daglige ledelsen og bankens virksomhet for øvrig. Styret skal påse at banken har gode styrings- og kontrollsystemer for oppfyllelse av de bestemmelser som gjelder for virksomheten.

Styrets arbeid er regulert i fastsatt syreinstruks, og styret gjennomfører årlig en egenvurdering.

10.1 REVISJONSUTVALG

Revisjonsutvalget har egen instruks vedtatt av styret. Utvalget er et forberedende og rådgivende utvalg for styret for å styrke arbeidet med finansiell rapportering og internkontroll. Minst ett av medlemmene skal være uavhengig av virksomheten og ha kvalifikasjoner (formal- eller realkompetanse) innen regnskap og revisjon.

Revisjonsutvalget forbereder styrets oppfølging av regnskapsrapporteringsprosessen, overvåker systemene for intern kontroll og risikostyring, har løpende kontakt med bankens valgte revisor, samt vurderer og overvåker revisors uavhengighet.

Styret velger 3 medlemmer til utvalget blant styrets medlemmer.

Flertallet i utvalget er i henhold til NUES anbefaling uavhengige av virksomheten.

10.2 RISIKOUTVALG

Risikoutvalget har egen instruks vedtatt av styret. Risikoutvalget er et forberedende og rådgivende utvalg for styret og skal bidra til at risiko- og kapitalstyringen i konsernet støtter opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse, og samtidig sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Risikoutvalget skal overvåke den samlede risiko og vurdere om konsernets styrings- og kontrollordninger er tilpasset risikonivået og omfanget av virksomheten.

Styret velger 3 til 4 medlemmer til utvalget blant styrets medlemmer.

Flertallet i utvalget er i henhold til NUES anbefaling uavhengige av virksomheten.

10.3 GODTGJØRELSESUTVALG

Godtgjørelsesutvalget har egen instruks vedtatt av styret. Utvalget skal bidra til å sikre at det er samsvar mellom bankens godtgjørelsesordninger, overordnede mål, risikotoleranse og langsiktige interesser.

Utvalget forbereder alle saker om godtgjørelsesordninger for styret. Utvalget skal støtte styrets arbeid med å fastsette og sørge for at banken til enhver tid har og praktiserer retningslinjer og rammer for godtgjørelsesordninger.

Banken har opprettet godtgjørelsesutvalg bestående av 3 styremedlemmer, hvorav 1 medlem er ansattrepresentant.

Flertallet i utvalget er i henhold til NUES anbefaling uavhengige av virksomheten.

10.4 TEKNOLOGIUTVALG

Teknologutvalget har egen instruks vedtatt av styret. Utvalget skal ha et særlig ansvar for å være orientert om finansteknologi og forbereder alle saker om strategiske valg innen teknologiområdet for styret.

Banken har opprettet teknologiutvalg bestående av 3 styremedlemmer.

Avvik fra anbefalingen kapittel 10: Ingen

11 RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL

I henhold til lov og forskrift, samt internt vedtatte styrings-, kontroll- og rapporteringsrutiner er det klar ansvarsdeling mellom ulike organer i banken. Sentrale organer er generalforsamlingen, styret, ekstern revisjon, internrevisjon og konsernledelse.

11.1 INTERNREVISJON

Bankens internrevisor er underlagt styret og avgir årlig en rapport til styret om gjennomførte revisjonsprosjekter. Internrevisor skal på vegne av styret påse at det er etablert og gjennomført en tilstrekkelig og effektiv intern kontroll og risikostyring. Det er utarbeidet egen instruks for intern revisjonssjef. Styret godkjenner hvert år internrevisjonens årsplan og ressursbehov. Intern revisor kan delta som observatør i styrets møter.

11.2 INTERNKONTROLL

Banken har fastsatt retningslinjer og rutiner for gjennomføring av internkontroll basert på COSO-modellen. Modellen er en internasjonal standard for helhetlig risikostyring og er i stor grad benyttet innen finans. Ansvar for rammeverk og fasilitering av konsernets internkontrollprosess er tillagt divisjon Risikostyring, organisert uavhengig av forretningsenhetene.

11.3 COMPLIANCE

Banken er opptatt av å ha gode prosesser for å sikre etterlevelse av gjeldende lover og forskrifter, og har etablert egen compliance avdeling som rapporterer direkte til konsernsjef. Avdelingen er organisert uavhengig av forretningsenhetene og rapporterer personalmessig til konserndirektør strategi.

11.4 RISIKO OG KAPITALSTYRING

God risiko- og kapitalstyring står sentralt i Sparebanken Sørs langsiktige verdiskaping. Bankens overordnede mål følger av det strategiske forretningsgrunnlaget. Avkastningsmålet er styrende for bankens aktiviteter og konkretisering av delmål. Fokus settes på å sikre bankens kortsiktige og langsiktige konkurranseevne. Sparebanken Sørs markeds- og forretningsmessige mål balanseres mot bankens risikoevne og -vilje. Risiko- og kapitalvurderinger er en integrert del av bankens strategiske og forretningsmessige prosesser.

Styret har vedtatt retningslinjer for bankens kapitalvurdering. Det gjennomføres årlig en prosess knyttet til bankens risiko og kapitalbehov (ICAAP). Styret påser dermed at banken har kapital som er tilstrekkelig ut fra ønsket risiko og bankens virksomhet, og sørger for at banken er tilstrekkelig kapitalisert

ut fra regulatoriske krav. ICAAP-prosessen bygger på krav fastsatt av myndighetene, samt bankens egne vurderinger.

11.5 HENSYN TIL OMVERDEN I VERDISKAPINGEN

Som basis for sin virksomhet, skal banken legge til grunn strenge krav til redelighet og god forretningsetikk. Banken forventer derfor at ansatte og tillitsmenn skal ha høy grad av integritet, og holdninger i samsvar med bankens etiske retningslinjer. Disse gir føringer knyttet til kundepleie, gaver, taushetsplikt, deltakelse i annen næringsvirksomhet og transaksjoner med nærstående. Retningslinjene omfatter også informasjonsplikt for ansatte ved brudd på interne retningslinjer, lover og forskrifter. Fremgangsmåte for hvordan slik informasjon/varsling skal gis, er nærmere beskrevet i bankens varslingsrutiner.

Avvik fra anbefalingen kapittel 11: Ingen.

12 GODTGJØRELSE TIL STYRET

Styrehonorarene fastsettes av generalforsamlingen etter innstilling fra valgkomiteen. Honorarenes størrelse reflekterer styrets ansvar, kompetanse, tidsbruk og virksomhetens kompleksitet. Det utstedes ikke opsjoner til styremedlemmer. Medlemmer av styrets underutvalg, med unntak av de ansattvalgte, mottar særskilt godtgjøring.

Avvik fra anbefalingen: Ingen.

13 LØNN OG GODTGJØRELSE TIL LEDENDE PERSONER

Generalforsamlingen vedtar egne retningslinjer for godtgjørelse til ledende personer. Disse retningslinjer er publisert på bankens hjemmesider. Godtgjørelse til konsernsjef og intern revisjonssjef fastsettes av styret, etter forslag fra Godtgjørelsesutvalget.

Godtgjørelse til direktører i konsernledelsen fastsettes av konsernsjef i samråd med Godtgjørelsesutvalget. Ingen av direktørene har resultatbasert avlønning utover å delta i bankens ordinære bonusprogram som omfatter alle ansatte i banken.

Styret fremlegger årlig en rapport om lønn og annen godtgjørelse til ledende personer for generalforsamlingen.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

14 INFORMASJON OG KOMMUNIKASJON

Banken skal ha en åpen og aktiv dialog med alle interessenter. Det er bankens intensjon at kunder, egenkapitalbevisiere, långivere (finansmarkedsaktører) og offentlige myndigheter skal ha samtidig tilgang til korrekt, tydelig, relevant og utfyllende informasjon om bankens strategier og finansielle mål, økonomiske utvikling og finansielle stilling.

Informasjon til markedet formidles gjennom kvartalsvise børs- og pressemeldinger, eget Investor Relations-område på bankens hjemmeside samt regnskapsrapporter.

Avvik fra anbefalingen: Ingen.

15 SELSKAPSOVERTAKELSE

Sparebanken Sør er en selveiende institusjon som ikke kan bli overtatt av andre gjennom oppkjøp. Eierstrukturen er lovregulert, og ingen kan eie 10 prosent eller mer av bankens eierandelskapital. Ved erverv utover dette må det søkes tillatelse fra Finanstilsynet.

Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør har en stor eierandel av egenkapitalbevisene i banken. Lovpålagte eierbegrensninger antas å ligge innenfor anbefalingens formulering «så langt den passer, for sparebanker med noterte egenkapitalbevis».

Avvik fra anbefalingen: Ingen.

16 EKSTERN REVISOR

Ekstern revisor velges av generalforsamlingen og avgir årlig revisjonsberetning i forbindelse med behandlingen av årsregnskapet. Ekstern revisor deltar i styremøtet som behandler endelig årsregnskap. Ellers deltar ekstern revisor i Revisjonsutvalgets møter og har ett årlig møte med styret uten at administrasjonen er til stede. Ekstern revisors godtgjørelse behandles i generalforsamlingen når årsregnskapet behandles. Forholdet til ekstern revisor er dessuten regulert i et eget engasjementsbrev, som blant annet omhandler partenes ansvar.

Revisjonsutvalget skal overvåke revisors uavhengighet, herunder hvilke eventuelle andre tjenester som er levert av revisor.

Avvik fra anbefalingen: Ingen.

Rapport om godtgjørelse til ledende personer

Det er styrets ansvar å fastsette retningslinjer og rammer for godtgjørelsesordningen i Sparebanken Sør samt sørge for etterlevelse av denne. Retningslinjene som er nedfelt i et eget styringsdokument «Policy Godtgjørelsesordninger» (publisert på bankens hjemmeside, sor.no) skal bidra til å fremme god styring og kontroll med risikoene. Styringsdokumentet skal motvirke for høy risikotaking og bidra til å unngå interessekonflikter. Godtgjørelsesordningen skal gi incentiver og bidra til å fremme god styring og kontroll med bankens risiko på kort og lang sikt.

Det er fastsatt særskilte regler for ledende personer som ble fremlagt av styret for beslutning i bankens Generalforsamling i mars 2022.

Ledende personer er i denne sammenheng konsernsjef og medlemmene av konsernledelsen, samt de tillitsvalgte representanter i bankens styre.

Hendelser gjennom 2023 med innvirkning på fastsettelse av godtgjørelse

Det er ikke registret hendelser i bankens resultater eller risiko bilde som har medført behov for endringer praktiseringen av etablerte godtgjørelsesordninger. Det er heller ikke vedtatt nye godtgjørelsesordninger i løpet av året.

Lønnsoppgjøret

Banken har en lang tradisjon med å i størst mulig grad tilpasse lønnsoppgjøret til frontfagsmodellen. Dette ble også praktisert i 2023 ved årets lokale lønnsoppgjør som gav en beregnet årslønnsvekst på 5,3% noe over frontfaget på 5,2%.

Retningslinjer for godtgjørelsesordninger for ledende personer

Retningslinjene for godtgjørelsesordninger for ledende personer som ble vedtatt av Generalforsamlingen i mars 2022 oppsummerte eksisterende avtalte ordninger og representerte ingen reelle endringer av ordningene slik de har vært praktisert. Det har ikke blitt foretatt endringer i godtgjørelsesordningen i 2023 og det er heller ikke gjort unntak fra fastsatte retningslinjer for ledende personer i 2023.

Endringer i sammensetningen av ledende personer

Viseadm. direktør Lasse Kvinlaug ble pensjonist 1. april 2023. Fra samme dato ble Gunnar P. Thomassen utnevnt som konserndirektør bedriftsmarked. Bente Svensen var konstituert som konserndirektør personmarked i perioden fra 1. april til 30. august. Hun ble utnevnt som konserndirektør prosessforbedring og medlem av konsernledelsen i perioden 1. september 2023 - 31. desember 2023. Pål Ekberg ble ansatt som konserndirektør personmarked 1. september 2023. Marianne Lofthus gikk ut av konsernledelsen 31. desember 2023. Ellers ingen endringer innen gruppen ledende personer.

Godtgjørelse til ledende personer

Fast lønnen er hovedelementet i godtgjørelsen til ledende personer og skal gjenspeile stillingskravene med hensyn til kvalifikasjoner, ansvar, kompleksitet og i hvilken grad vedkommende bidrar til å nå bankens overordnede forretningsmål, langsiktige interesser og bærekrafts mål.

Ledende personer er omfattet av bankens generelle bonusordning for alle ansatte som kan utløse en bonusutbetaling på inntil 1,5 månedslønn. Bonusen fordeles på alle ansatte etter lik prosentsats av årslønn og utbetales som en kontantytelse. Bonusordningen gir ikke incentiver til å ta risiko på vegne av banken.

Banken har ingen form for variabel godtgjørelse som utbetales over flere år.

Banken har ingen fast eller variabel godtgjørelse som utbetales i form av egenkapitalbevis

Tabell 1: Godtgjørelse til ledende personer

Tabell 2: Godtgjørelser og lignende til styret

Tabell 3: Godtgjørelser og lignende til generalforsamlingen

Praktisering av godtgjørelsesordningene og anvendelse av resultatkrITERIER

Den samlede godtgjørelsen til ledende personer er utbetalt i henhold til vedtatte godtgjørelses-ordninger. Styrets oppfatning er at retningslinjenes overordnede mål om å opprettholde konsernets forretningsstrategi, risikotoleranse, langsiktige interesser og bærekraftsmål er ivarettatt.

Fastlønn

Den faste lønnen som er hovedelementet i godtgjørelsen til ledende personer, ble vurdert og fastsatt i forbindelse med den årlige lønnsfastsettelsen for ansatte i Sparebanken Sør.

Fastlønnen skal være markedsmessig tilpasset, basert på den enkeltes resultater (kvantitative og kvalitative), innsats, kompetanse og ansvar. Dette betyr at:

- Lønn er en motytelse for resultater, arbeidsinnsats, omstillingsvilje, ansvar og verdiskaping som den enkelte bidrar med i fellesskapet.
- Lønnsdannelsen vil være differensiert i forhold til i hvilken grad ovennevnte kriterier er til stede og blir oppfylt.

Det er ikke fastsatt konkrete individuelle økonomisk og ikke-finansielle resultatkriterier for ledende personer som benyttes ved lønnsjennomgangen.

- Styret fastsetter i henhold til regelverket lønnsendringen til konsernsjef.
- Konsernsjef fastsetter tilsvarende lønnsendringen til øvrige medlemmer i konsernledelsen etter forankring i Godtgjørelsesutvalget.
- Generalforsamlingen fastsetter styrehonoraret for de ansattes styremedlemmer.

Honorarer

De ansattes styremedlemmer har mottatt honorar for sitt styreverv fastsatt av generalforsamlingen

Bankens direktører med styreverv i Sørmeqleren AS (pt konserndirektør bedriftsmarked og konserndirektør marked og kommunikasjon) mottar styre- honorar for disse styrevervene. Utover dette har ingen ledende personer mottatt honorarer fra banken eller datterselskaper.

Naturalytelser

Naturalytelser et utbetalt i henhold til regelverket. Det har ikke vært endringer i omfang eller innhold.

Variabel godtgjørelse

Styret besluttet i styremøte 8. februar 2024 å utbetale alle ansatte inkludert ledende personer en variabel godtgjørelse for 2023 på 150 % av en månedslønn. Den variable godtgjørelsen utbetales som et kontantbeløp i forbindelse med ordinær lønnskjøring i februar 2024. Banken har ingen variabel godtgjørelse som utbetales over flere år.

Ekstraordinær godtgjørelse

Det er ikke utbetalt ekstraordinær godtgjørelse til ledende personer i 2023.

Pensjon

Pensjonsinnbetalinger i 2023 til kollektive og individuelle pensjonsavtaler er foretatt i henhold til inngåtte avtaler.

Sammenlignende informasjon om endringer i godtgjørelse og selskapets resultater

Se tabell 4: Sammenlignende informasjon om endringer i godtgjørelse og selskapets resultater

Tabell 1: Godtgjørelser til ledende ansatte

			Fast godtgjørelse			Variabel godtgjørelse					
Ledende ansatte	Rolle	Årstall	Fast lønn	Naturallytelser	Ett års variabel	Fler års variabel	Pensjon	Samlet godtgjørelse	Antall Egenkapitalbevis	Lån	Andel fast godtgjørelse*
Geir Bergskaug 1)	Konsernsjef	2023	4 056	275	289		742	5 362	88 803	3 000	94,6 %
		2022	3 076	185	70		2 084	5 415	76 203	2 995	98,7 %
Lasse Kvinlaug 2)	Viseadm. direktør/ direktør BM	2023	794	50	185		429	1 458	4 052	0	87,3 %
		2022	1 976	203	46		368	2 592	4 052	0	98,2 %
Gunnar Thomassen 3) 8)	Konserndirektør bedriftsmarked	2023	1 954	328	174		364	2 820	5 318	6 352	93,8 %
		2022	1 853	275	42		312	2 483	3 718	5 911	98,3 %
Pål Ekberg 5)	Konserndirektør personmarked	2023	2 000	417	0		78	2 495	2 880	2 073	100,0 %
Rolf Søraker	Konserndirektør stab	2023	1 594	246	143		317	2 300	4 528	1 472	93,8 %
		2022	1 525	195	35		276	2 031	2 608	1 631	98,3 %
Marianne Lofthus 4)	Konserndirektør kapitalmarked	2023	1 566	256	142		358	2 322	1 948	6 930	93,9 %
		2022	1 501	252	34		307	2 094	1 228	6 304	98,4 %
Bjørn A. Friestad	Konserndirektør risikostyring	2023	1 650	246	148		351	2 395	6 683	659	93,8 %
		2022	1 579	183	36		306	2 103	5 083	744	98,3 %
Gry Moen	Konserndirektør forretningsutvikling	2023	1 574	203	142		347	2 266	732	5 504	93,7 %
		2022	1 503	194	34		293	2 023	732	5 319	98,3 %
Steinar Breen	Konserndirektør strategi	2023	1 583	272	142		167	2 164	3 178	2 319	93,4 %
		2022	1 514	211	36		162	1 923	1 578	1 413	98,1 %
Eva Kvelland 8)	Konserndirektør marked og kommunikasjon	2023	1 449	249	131		154	1 983	1 772	4 983	93,4 %
		2022	1 263	148	13		140	1 564	772	1 788	99,1 %
Steinar Vigsnes 9)	Konserndirektør økonomi og finans	2023	1 469	261	131		152	2 013	9 598	4 874	93,5 %
		2022	1 339	124	133		139	1 735	6 718	4 992	92,3 %
Bente Svensen 6)	Konserndirektør prosessforbedring	2023	1 346	36	89		195	1 666	912	2 721	94,7 %
Gunhild Tveiten Golid 7)	Ansattvalgt styremedlem	2023	175	0	0			175	3 864	0	100,0 %
		2022	175	0	0			175	1 464	0	100,0 %
Jan Erling Tobiassen 7)	Ansattvalgt styremedlem	2023	175	0	0			175	3 340	57	100,0 %
		2022	175	0	0			175	1 740	0	100,0 %

1) Pensjonsavtalen til konsernsjef ble reforhandlet i 2023. Samlet godtgjørelse viser en reduksjon fra 2022 til 2023

2) Viseadm. direktør/direktør BM t.o.m 31.03.2023

3) Konserndirektør personmarked t.o.m 31.03.2023. Konserndirektør bedriftsmarked f.o.m 01.04.2023

4) Konserndirektør kapitalmarked t.o.m 31.12.2023

5) Tiltrådte som konserndirektør personmarked 01.09.2023

6) Konstituert konserndirektør personmarked 01.04.2023 - 31.08.2023. Konserndirektør prosessforbedring f.o.m 01.09.2023

7) Opplysninger i tabellen utgjør styrehonorar

8) Styrehonorar for styreverv i Sørmeqleren er ikke inkludert i tabellen. Dette gjelder Eva Kvelland og Gunnar Thomassen som hver har mottatt kr 60 tusen kroner i 2023

9) Tiltrådte som konserndirektør Økonomi 01.06.2022. Konserndirektør Økonomi og Finans f.o.m 01.01.2024

Tabell 2: Godtgjørelser og lignende til styret

						2023
Styret		Antall			Samlet	
TUSEN KRONER	Rolle	egenkapitalbevis	1) Honorar	Naturallytelser	godtgjørelse	Lån
Knut R Sæthre	Leder	1 600	464	0	464	0
Mette Harv	Nestleder	400	274	0	274	0
Merete Østby	Medlem	0	228	0	228	0
Erik Tønnesen 2)	Medlem	800	250	0	250	5 695
Trond Randøy	Medlem	640	243	0	243	0
Eli Giske	Medlem	640	256	0	256	0
Tor Kim Steinsland	Fast møtende /vara	400	150	0	150	3 414
Jan Erling Tobiassen	Ansattvalgt	3 340	175	0	175	57
Gunnhild Tveiten Golid	Ansattvalgt	3 864	175	0	175	0
Sum		11 684	2 215	0	2 215	9 166

1) Honorar styre, risikoutvalg, revisjonsutvalg, teknologiutvalg, godtgjørelsesutvalg

2) Lord 1 AS - nærstående til Erik Tønnesen - har 3201 egenkapitalbevis

						2022
Styret		Antall			Samlet	
TUSEN KRONER	Rolle	egenkapitalbevis	1) Honorar	Naturallytelser	godtgjørelse	Lån
Stein A. Hannevik 2)	Leder	38 467	138	3	140	0
Inger Johansen 3)	Nestleder	0	72	0	72	0
Knut R Sæthre 4)	Leder	0	413	0	413	0
Mette Harv 5)	Nestleder	0	294	0	294	0
Merete Østby	Medlem	0	208	0	208	0
Erik Tønnesen	Medlem	0	250	0	250	8 336
Trond Randøy 6)	Medlem	0	197	0	197	0
Eli Giske 7)	Medlem	0	181	0	181	0
Tor Kim Steinsland 7)	Fast møtende/vara	0	113	0	113	3 279
Jan Erling Tobiassen	Ansattvalgt	0	175	0	175	0
Gunnhild Tveiten Golid	Ansattvalgt	0	175	0	175	0
Sum		38 467	2 216	3	2 218	11 615

1) Honorar fra styret og underkomiteer

2) Leder til og med 31.03.2022

3) Nestleder til og med 31.03.2022

4) Leder fra 01.04.2022

5) Nestleder fra 01.04.2022

6) Fast medlem fra 01.04.2022

7) Fast møtende varamedlem fra 01.04.2022

Tabell 3: Godtgjørelser og lignende til generalforsamling

				2023
Generalforsamlingen		Antall		
TUSEN KRONER	Rolle	egenkapitalbevis	1) Honorar	Lån
Anne Omholt Hovstad	Leder generalforsamlingen	0	90	0
Eldbjørg Dahl 2)	Nestleder generalforsamlingen	0	12	0
Terje Spilling 5)	Kundevalgt	0	4	1 075
Anders Gaudestad	Kundevalgt	0	12	1 1816
Hege Nodeland	Kundevalgt	0	8	6 703
Astri Lunde Wilmann 5)	Kundevalgt	84	4	0
Berit Therese Knudsen	Kundevalgt	0	8	0
Birgitte Midgaard	Kundevalgt	0	86	390
Terje Røsnes	Kundevalgt	600	8	0
Gjermund Nesland	Kundevalgt	0	36	0
Tore Askildsen 8)	Offentlig valgt	84	8	760
Dag Eide 8)	Offentlig valgt	84	36	0
Bjørn Rudborg 9)	Offentlig valgt	0	4	0
Nina Berit Gumpen Hansen 3)	Egenkapitalbeviser	0	55	0
Ole Moe Dy 7)	Egenkapitalbeviser	99	16	0
Rune Røisland	Egenkapitalbeviser	370	47	0
Kari Anne Nordbø 5) 2)	Egenkapitalbeviser	175	4	0
Harald Rune Øyhovden 4)	Egenkapitalbeviser	0	8	0
Tomas Holmen Nyberg 6)	Egenkapitalbeviser	0	4	3 973
Vibekke Hellesund 2)	Egenkapitalbeviser	0	4	0
Hildegunn Smidsrød	Valgt av de ansatte	1 586	8	584
Tommy Holter Moi	Valgt av de ansatte	5 000	8	8 104
Britt Ytterbø	Valgt av de ansatte	1 214	8	1 538
Hans Arthur Frigstad	Valgt av de ansatte	280	36	3 009
Vidar Ås	Valgt av de ansatte	2 660	8	0
Veronica Hamstad	Valgt av de ansatte	3 326	24	6 151
Jan-Inge Wågestad	Valgt av de ansatte	3 340	8	2 846
Sum		18 902	554	46 949

1) Honorar generalforsamling og valgkomite

2) Representerer Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør som eier 10.925.765 egenkapitalbevis

3) Representerer Gumpen Bileiendom AS som eier 178.209 egenkapitalbevis

4) Representerer Hamjern Invest AS som eier 99 egenkapitalbevis

5) Gikk ut av generalforsamlingen 31.03.2023

6) Representerer Acan AS/Acto AS som eier 20 000/60 000 egenkapitalbevis

7) Representerer Ole Moe Holding som eier 19.627 egenkapitalbevis

8) Representerer Agder fylkeskommune

9) Representerer Vestfold og Telemark fylkeskommune

10) Forstanderskapet endret i 2023 navn til Generalforsamlingen

				2022
Generalforamlingen		Antall		
TUSEN KRONER	Rolle	egenkapitalbevis	1) Honorar	Lån
Anne Omholt Hovstad	Leder generalforsamlingen fo.m 01.04.2022	0	58	0
Eldbjørg Dahl	Nestleder genralforsamlingen f.o.m 01.04.2022	0	16	0
Jorunn Aarrestad 5)	Leder generalforsamlingen t.o.m 31.03.2022	0	32	3 183
Nina Berit Gumpen Hansen 3)	Nestleder generalforsamlingen t.o.m 31.03.2022	174 209	47	0
Terje Spilling	Innskytervalgt	0	8	1 447
Anders Gaudestad	Innskytervalgt	0	8	11 515
Hege Nodeland	Innskytervalgt	0	4	6 763
Astri Lunde Wilmann	Innskytervalgt	0	4	0
Berit Therese Knudsen	Innskytervalgt	0	16	0
Birgitte Midgaard	Innskytervalgt	0	81	291
Kristi Marie Tveit	Innskytervalgt	0	8	465
Oddmund Ljosland	Innskytervalgt	0	8	5 750
Mette Vestberg Sørensen 5)	Innskytervalgt	0	27	0
Terje Røsnes	Innskytervalgt	600	4	0
Merete Fogh Lund	Innskytervalgt	0	8	2 166
Gjermund Nesland	Innskytervalgt	0	12	0
Tore Askildsen	Offentlig valgt	0	8	1 641
Dag Eide	Offentlig valgt	0	19	0
Bjørn Rudborg	Offentlig valgt	0	8	0
Alf Albert 5)	Egenkapitalbeviser	73 044	31	1 800
Ole Moe Dy	Egenkapitalbeviser	24 577	20	0
Rune Røisland	Fast møtende vara egenkapitalbeviser	370	16	0
Kari Anne Nordbø 2)	Egenkapitalbeviser	175	8	0
Harald Rune Øyhovden 4)	Egenkapitalbeviser	189 099	16	0
Karen Andersen 5)	Valgt av de ansatte	894	19	1 597
Hildegunn Smidsrød	Valgt av de ansatte	1 346	4	693
Tommy Holter Moi	Valgt av de ansatte	1 666	8	5 978
Nina Merete Olsen 5)	Valgt av de ansatte	1 648	19	4 375
Britt Ytterbø	Valgt av de ansatte	894	8	1 573
Hege Kirkhus 5)	Valgt av de ansatte	1 346	4	6 637
Hans Arthur Frigstad	Valgt av de ansatte	280	12	2 714
Vidar Ås	Valgt av de ansatte	1 700	4	2 280
Veronica Hamstad	Valgt av de ansatte	1 648	8	5 561
Jan-Inge Wågestad	Valgt av de ansatte	1 740	4	2 906
Sum		466 236	556	69 338

1) Honorar generalforsamlingen og valgkomite

2) Representerer Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør som eier 34 027 762 egenkapitalbevis

3) Representerer Gumpen Bileiendom AS som eier 174 209 egenkapitalbevis

4) Representerer Hamjern Invest AS som eier 180 099 egenkapitalbevis

5) Gikk ut av generalforsamlingen 31.03.2022

Tabell 4: Sammenlignende informasjon om endringer i godtgjørelse og selskapets resultater

Geir Bergskaug 2)	Konsernsjef	Endring	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 -2022	2022-2023	2023
Samlet godtgjørelse		i prosent	4,1	-2,3	13,2	-8,1	-1,0	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	210	-125	685	-478	-53	5 362
Fastlønn		i prosent	2,9	1,6	1,6	3,1	31,9	
Fastlønn		i tusen kr	82	47	46	92	980	4 056
Lasse Kvinlaug 1)	Viseadm. direktør	Endring	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 -2022	2022-2023	2023
Samlet godtgjørelse		i prosent	-8,6	7,3	2,2	-1,1	-43,8	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	-225	175	57	-30	-1134	1 458
Fastlønn		i prosent	2,9	1,3	1,9	2,9	-59,8	
Fastlønn		i tusen kr	52	24	36	55	-1182	794
Gunnar P. Thomassen	Konserndirektør bedriftsmarked	Endring	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 -2022	2022-2023	2023
Samlet godtgjørelse		i prosent	6,5	2,7	8,3	-6,9	13,6	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	146	64	205	-185	337	2 820
Fastlønn		i prosent	3,1	1,3	1,9	2,8	5,5	
Fastlønn		i tusen kr	53	22	34	53	101	1 954
Pål Ekberg	Konserndirektør personmarked	Endring	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 -2022	2022-2023	2023
Samlet godtgjørelse		i prosent	NA	NA	NA	NA	NA	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	NA	NA	NA	NA	2 495	2 495
Fastlønn		i prosent	NA	NA	NA	NA	NA	
Fastlønn		i tusen kr	NA	NA	NA	NA	2 000	2 000
Rolf H Søraker	Konserndirektør stab	Endring	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 -2022	2022-2023	2023
Samlet godtgjørelse		i prosent	6,3	2,6	5,0	-3,5	13,2	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	116	50	100	-74	269	2 300
Fastlønn		i prosent	2,9	1,8	1,4	3,0	4,5	
Fastlønn		i tusen kr	40	26	21	44	69	1 594
Marianne Lofthus	Konserndirektør kapitalmarked	Endring	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 -2022	2022-2023	2023
Samlet godtgjørelse		i prosent	4,4	5,4	7,3	-4,0	10,9	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	82	104	148	-88	228	2322
Fastlønn		i prosent	3,8	1,5	3,7	5,2	4,3	
Fastlønn		i tusen kr	50	21	51	74	65	1566
Bjørn A. Friestad	Konserndirektør risikostyring	Endring	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 -2022	2022-2023	2023
Samlet godtgjørelse		i prosent	1,6	5,6	0,5	-2,3	13,9	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	32	113	11	-49	292	2 395
Fastlønn		i prosent	2,9	1,5	1,8	3,0	4,5	
Fastlønn		i tusen kr	42	22	27	46	71	1 650
Gry Moen	Konserndirektør forretningsutvikling	Endring	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 -2022	2022-2023	2023
Samlet godtgjørelse		i prosent	5,3	3,6	6,1	-3,8	12,0	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	96	69	121	-79	243	2 266
Fastlønn		i prosent	3,1	1,9	3,7	5,3	4,7	
Fastlønn		i tusen kr	41	26	51	76	71	1 574
Steinar Breen	Konserndirektør strategi	Endring	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 -2022	2022-2023	2023
Samlet godtgjørelse		i prosent	NA	NA	-2,2	6,8	12,5	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	NA	1840	-40	123	241	2 164
Fastlønn		i prosent	NA	NA	-4,4	6,2	4,6	
Fastlønn		i tusen kr	NA	1490	-65	89	69	1 583
Eva Kvelland	Konserndirektør marked og kommunikasjon	Endring	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 -2022	2022-2023	2023
Samlet godtgjørelse		i prosent	NA	NA	NA	1,8	26,8	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	NA	NA	1536	28	419	1 983
Fastlønn		i prosent	NA	NA	NA	0,2	14,7	
Fastlønn		i tusen kr	NA	NA	1261	2	186	1 449
Steinar Vigsnes	Konserndirektør økonomi og finans	Endring	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 -2022	2022-2023	2023
Samlet godtgjørelse		i prosent	NA	NA	NA	NA	16,0	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	NA	NA	NA	1735	278	2 013
Fastlønn		i prosent	NA	NA	NA	NA	9,7	
Fastlønn		i tusen kr	NA	NA	NA	1339	130	1 469

Tabell 4, forts.

Bente Svensen	Konserndirektør prosessforbedring	Endring	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 -2022	2022-2023	2023
Samlet godtgjørelse		i prosent	NA	NA	NA	NA	NA	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	NA	NA	NA	NA	1 666	1 666
Fastlønn		i prosent	NA	NA	NA	NA	NA	
Fastlønn		i tusen kr	NA	NA	NA	NA	1346	1 346
Jan Erling Tobias- sen 3)	Ansatt valgt styremedlem	Endring	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 -2022	2022-2023	2023
Samlet godtgjørelse		i prosent	3,1	32,8	7,3	-8,4	0,0	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	4	44	13	-16	0	175
Fastlønn		i prosent	4,3	15,0	1,4	25,0	0,0	
Fastlønn		i tusen kr	5	18	2	35	0	175
Gunhild Tveiten Golid 3)	Ansatt valgt styremedlem	Endring	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 -2022	2022-2023	2023
Samlet godtgjørelse		i prosent	7,6	14,9	51,2	-28,6	0,0	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	10	21	83	-70	0	175
Fastlønn		i prosent	4,3	16,7	0,0	25,0	0,0	
Fastlønn		i tusen kr	5	20	0	35	0	175
Endring i bankens driftsres., EK avkastn. og lønn		Endring	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 - 2022	2022-2023	2023
Endring i bankens driftsresultat		i mill kr	186	-31	129	60	490	1 773
Endring i bankens driftsresultat		i prosent	19,8	-2,8	11,8	4,9	38,2	
Endring i bankens EK avkastning		i prosent	11,8	-11,6	7,1	-3,3	29,9	11,3
Endring i snitt fastlønn ansatte eksl. ledende pers		i tusen kr	25	13	31	22	25	719 947
Endring i snitt fastlønn ansatt eksl. ledende pers		i prosent	4,1	2,0	4,9	3,3	3,6	

1) Viseadm. Direktør t.o.m 31.03.2023

2) Pensjonsavtalen til konsernsjef ble reforhandlet i 2023. Samlet godtgjørelse viser en reduksjon fra 2022 til 2023.

3) For de ansattvalgte styremedlemmene er kun styrehonorar oppgitt.

Erklæring fra styret og daglig leder

Erklæring i henhold til Verdipapirhandelloven § 5-5

Styret og konsernsjef i Sparebanken Sør bekrefter at bankens og konsernets årsregnskap for 2023 er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder, og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av selskapets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet.

Videre bekreftes det at årsberetningen gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til banken og konsernet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer banken og konsernet står overfor.

Kristiansand, 31. desember 2023 / 27. februar 2024

Knut Ruhaven Sæthre
Styrets leder

Mette Ramfjord Harv
Styrets nestleder

Merete Steinvåg
Østby

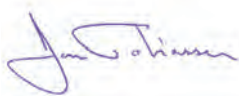
Erik Edvard Tønnesen

Trond Randøy

Eli Giske

Jan Erling Tobiassen

Gunnhild Tveiten Golid

Geir Bergskaug
Konsernsjef

Revisjonsberetning for 2023

Til generalforsamlingen i Sparebanken Sør

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Sparebanken Sør, som består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2023, resultatregnskap, totalresultat, endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder vesentlige opplysninger om regnskapsprinsipper, og
- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2023, resultatregnskap, totalresultat, endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder vesentlige opplysninger om regnskapsprinsipper.

Etter vår mening

- oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav,
- gir selskapsregnskapet et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2023 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og
- gir konsernregnskapet et rettviseende bilde av konsernets finansielle stilling per 31. desember 2023 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med IFRS Accounting Standards som godkjent av EU.

Vår konklusjon er konsistent med vår tilleggsrapport til revisjonsutvalget.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Vi er ikke kjent med at vi har levert tjenester som er i strid med forbudet i revisjonsforordningen (EU) No 537/2014 artikkel 5 nr. 1.

Vi har vært revisor for Sparebanken Sør sammenhengende i 10 år fra valget på generalforsamlingen den 27. mars 2014 for regnskapsåret 2014 med gjenvalg av forstanderskapet den 31. mars 2022.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2023. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet, og vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene.

Konsernets og morbankens virksomhet har i hovedsak vært uendret sammenlignet med fjoråret. Vi har ikke identifisert regulatoriske endringer, transaksjoner eller hendelser av vesentlig betydning som har gitt nye fokusområder. *Verdsettelse av utlån* til kunder har samme karakteristika og risikoer i år som i fjor, og har følgelig vært et viktig fokusområde i vår revisjon også i 2023.

Revisionsberetning for 2023

Sentrale forhold ved revisjonen

Verdsettelse av utlån til kunder

Vi fokuserte på verdsettelse av utlån til kunder fordi utlån utgjør en betydelig andel av verdien av eiendelene i balansen, og fordi verdsettelsen av utlån innebærer utstrakt bruk av skjønn og store mengder data som gjør beregningene av tap på utlån komplekse.

Nedskrivning av verdien av utlån gjøres i henhold til IFRS 9. For utlån hvor det foreligger objektive indikatorer på verdifall beregnes nedskrivning individuelt. For øvrige utlån beregnes nedskrivningsbeløpet basert på et modellrammeverk. Begge metoder innebærer bruk av skjønn som kan påvirke årets regnskapsmessige resultat og ha betydning for overholdelse av kapitaldekningsregelverket som følge av risikoklassifisering av utlån.

For utlån med objektive indikasjoner på verdifall fokuserte vi særlig på ledelsens prosess for identifisering av utlån med objektive indikasjoner på verdifall, ledelsens oppfølging av slike utlån og forutsetningene ledelsen legger til grunn ved beregning av nedskrivningsbeløpet.

For øvrige utlån hvor nedskrivning er beregnet basert på modellrammeverk fokuserte vi særlig på:

- Risikoklassifisering av utlån.
- Beregning av sannsynlighet for mislighold.
- Identifisering av vesentlig endring i kredittrisiko.
- Hvordan utlån blir allokert til ulike trinn.
- Fastsetting av vesentlige parametere i modellen.
- Beregning av forventet kreditttap.

Vi viser til note 6 til 9 og note 11 til årsregnskapet for en beskrivelse av konsernets tapsmodell, kredittrisiko og nedskrivning av utlån til kunder.

Hvordan vi i vår revisjon håndterte sentrale forhold ved revisjonen

Ved vår revisjon av tapsavsetninger vurderte og testet vi utformingen og effektiviteten av utvalgte kontroller implementert av ledelsen for identifisering og oppfølging av utlån med indikasjoner på verdifall. Vi fant at vi kunne basere oss på disse kontrollene i vår revisjon. Videre testet vi detaljer både der nedskrivninger var foretatt basert på modellrammeverk og der nedskrivninger var foretatt individuelt basert på objektive indikatorer på verdifall.

For utlån hvor det forelå objektive indikasjoner på verdifall og hvor nedskrivningsbeløpet var individuelt beregnet testet vi et utvalg. Vi vurderte realisasjonsverdien og kontantstrømmer som ledelsen hadde lagt til grunn for å underbygge verdsettelsen. Vi utfordret de vurderinger ledelsen hadde gjort ved å intervju kredittemedarbeidere og ledelsen. Vi sammenlignet realisasjonsverdien med ekstern dokumentasjon der dette var tilgjengelig. Våre tester av individuelle nedskrivninger viste at ledelsen hadde benyttet rimelige forutsetninger i beregningen av nedskrivningsbeløpene.

Virkningen av klimaendringer, herunder påvirkningen på modellavsetninger, ble diskutert med ledelsen. Videre diskuterte vi virkningen av økt rentenivå og inflasjon på bankens tapsavsetninger.

For utlån hvor nedskrivning er beregnet basert på modellrammeverk opparbeidet vi oss en detaljert forståelse av prosessen og testet en rekke detaljer for å vurdere følgende:

- Kalkulasjoner og metode som ble benyttet.
- Om modellen som ble benyttet var i henhold til rammeverket og om modellen virket som den skulle.
- Påliteligheten og nøyaktigheten av sentrale parametere og data som benyttes i modellen.
- Nøyaktig og fullstendig overføring av data fra modell til regnskapssystem.

Vår testing ga ingen indikasjoner på vesentlige feil i regnskapet.

Vårt arbeid omfattet også tester rettet mot selskapets rapporteringssystemer relevant for finansiell rapportering. Banken benytter eksterne

Revisjonsberetning for 2023

serviceorganisasjoner for å drifte enkelte sentrale IT-systemer. Revisor hos de relevante serviceorganisasjonene er benyttet til å evaluere design og effektivitet av, og til å teste, kontroller som skal sikre integriteten av IT-systemene som er relevante for finansiell rapportering. Revisor har i den forbindelse avgitt rapport om revisjon av rapporter og applikasjonskontroller. Revisors testing omfattet blant annet om sentrale beregninger foretatt av kjernesystemene ble utført i tråd med forventningene, herunder renteberegninger og amortiseringer. Testingen omfattet dessuten integriteten av data, endringer av og tilgang til systemene. For å ta stilling til om vi kunne legge informasjonen i revisors rapporter til grunn for våre vurderinger, forsikret vi oss om revisors kompetanse, kapasitet og objektivitet og gjennomgikk tilsendte rapporter og vurderte mulige avvik og iverksatte tiltak. Vi testet også selv tilgangskontroller til bankens IT-systemer og arbeidsdeling der det var nødvendig av hensyn til vår revisjon.

Våre vurderinger og tester underbygget at vi kunne legge til grunn at dataene som håndteres i, og beregningene som foretas av, bankens IT-systemer som støtter finansiell rapportering, var pålitelige.

Vi leste de relevante notene og fant at informasjonen der var tilstrekkelig og dekkende.

Øvrig informasjon

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlige for informasjonen i årsberetningen og annen øvrig informasjon som er publisert sammen med årsregnskapet. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker verken informasjonen i årsberetningen eller annen øvrig informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen og annen øvrig informasjon. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen, annen øvrig informasjon og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen og annen øvrig informasjon ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen eller annen øvrig informasjon fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- er konsistent med årsregnskapet og
- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav.

Vår uttalelse om årsberetningen gjelder tilsvarende for redegjørelser om foretaksstyring og samfunnsansvar.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde, i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge for selskapsregnskapet, og i samsvar med IFRS Accounting Standards som godkjent av EU for konsernregnskapet. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern

Revisjonsberetning for 2023

kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for selskapsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for konsernregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike konsernet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil dekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og vurderer vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av intern kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets og konsernets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets og konsernets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet og konsernet ikke kan fortsette driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om konsernregnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi har eneansvar for vår konklusjon om konsernregnskapet.

Revisjonsberetning for 2023

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte innholdet i og tidspunkt for revisjonsarbeidet og eventuelle vesentlige funn i revisjonen, herunder vesentlige svakheter i intern kontroll som vi avdekker gjennom revisjonen.

Vi avgir en uttalelse til revisjonsutvalget om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og kommuniserer med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og, der det er relevant, om iverksatte tiltak for å eliminere trusler eller iverksatte forholdsregler.

Av de forholdene vi har kommunisert med styret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av årsregnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse forholdene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av forholdet, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at forholdet ikke skal omtales i revisjonsberetningen siden de negative konsekvensene ved å gjøre dette med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at forholdet blir omtalt.

Uttalelse om andre lovmessige krav

Uttalelse om etterlevelse av krav om felles elektronisk rapporteringsformat (ESEF)

Konklusjon

Som en del av revisjonen av årsregnskapet for Sparebanken Sør har vi utført et attestasjonsoppdrag for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som inngår i årsrapporten med filnavn Sparebanken Sør Årsrapport 2023 i det alt vesentlige er utarbeidet i overensstemmelse med kravene i delegert kommisjonsforordning (EU) 2019/815 om et felles elektronisk rapporteringsformat (ESEF-regelverket) etter forskrift gitt med hjemmel i verdipapirhandelloven § 5-5, som inneholder krav til utarbeidelse av årsrapporten i XHTML-format og iXBRL-markering av konsernregnskapet.

Etter vår mening er årsregnskapet som inngår i årsrapporten i det alt vesentlige utarbeidet i overensstemmelse med kravene i ESEF-regelverket.

Ledelsens ansvar

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsrapporten i overensstemmelse med ESEF-regelverket. Ansvaret omfatter en hensiktsmessig prosess, og slik intern kontroll ledelsen finner nødvendig.

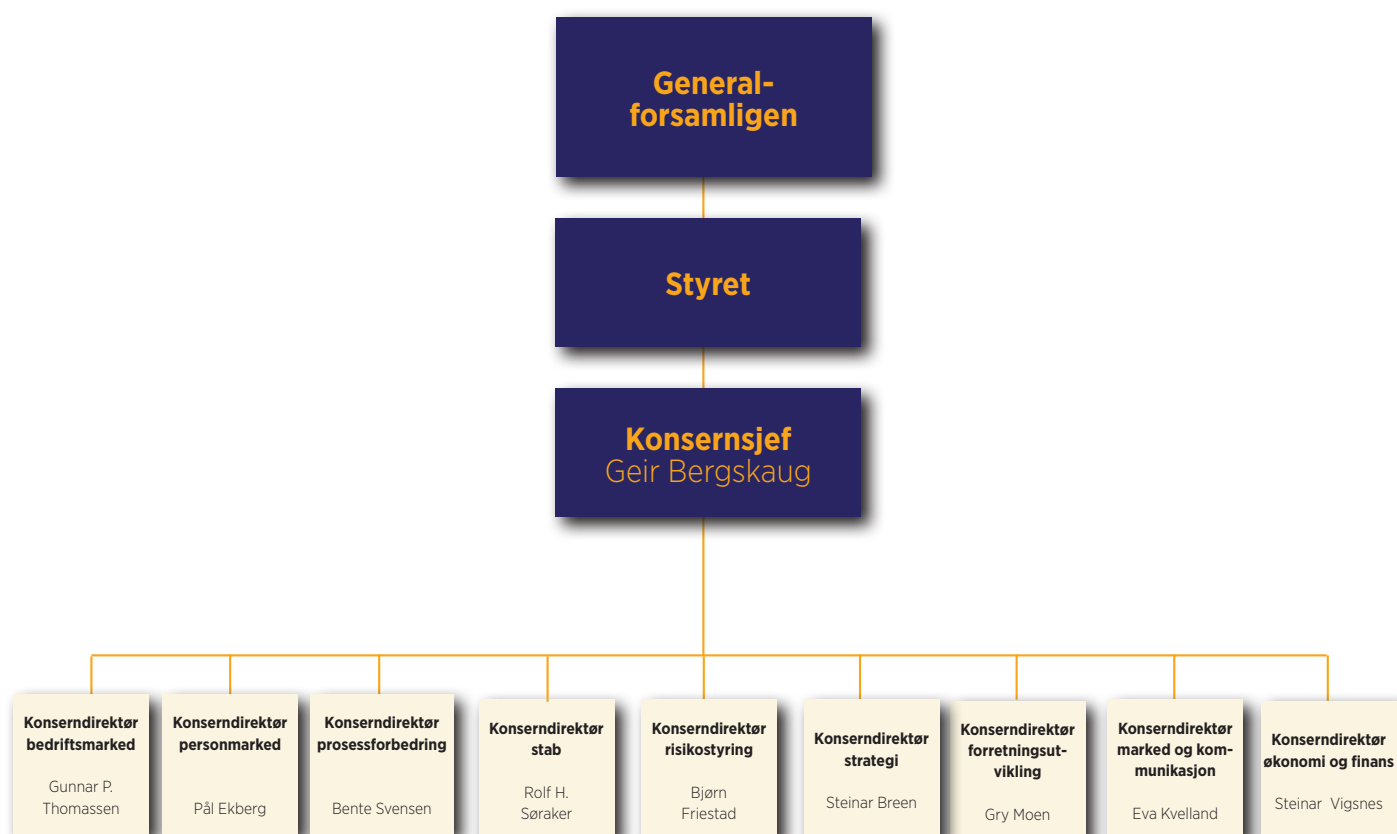
Revisors oppgaver og plikter

For beskrivelse av revisors oppgaver og plikter ved attestasjonen av ESEF-rapporteringen, vises det til: <https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

Kristiansand, 27. februar 2024
PricewaterhouseCoopers AS

Fredrik Botha
Statsautorisert revisor

Organisering

BANKENS AVDELINGER

Konsernledelsen

Konsernsjef

Geir Bergskaug (1960)

Konsernsjef fra 1. november 2010. Arbeidet i Gjensidige som direktør og konserndirektør (1999-2010), styreleder i Gjensidige Bank (2008-2010), banksjef/direktør i DnB NOR (1988-1999). Utdannet siviløkonom fra Norges Handelshøyskole. Tilleggsutdannelse fra Harvard Business School i Boston - GMP, INSEAD Fontainebleau Frankrike - MBA.

Konserndirektør Bedriftsmarked

Gunnar P. Thomassen (1965)

Konserndirektør bedriftsmarked fra 1. april 2023. Tidligere arbeidet i Sparebanken Sør som konserndirektør for personmarked, regiondirektør og banksjef. Erfaring også fra Ernst & Young Management Consulting og Industrifondet/SND. Utdannet sivilingeniør fra NTNU, linje for industriell økonomi. Styreleder i Sørlandets Forsikringscenter, styremedlem i Sørmeqleren og i Norne Securities.

Konserndirektør Personmarked

Pål Ekberg (1975)

Konserndirektør personmarked fra 1. september 2023. Kommer fra ulike lederroller i Nordea siste 12 år, sist som direktør for personmarkedet. Erfaring fra styret i Nordea Eiendomskreditt, samt tidligere roller i Orkla (2006-2010) og Nordea fra 2000-2006. Utdannet siviløkonom fra Universitetet i Agder. Strategic leadership fra London Business School (2016).

Konserndirektør Forretningsutvikling

Gry Moen (1963)

Konserndirektør forretningsutvikling fra 2011. Var daglig leder i ABCenter Holding (2009-2010) og markedsdirektør i Sparebanken Sør (2006-2009). Har tidligere erfaring fra bl.a. Statoil, Telenor og LOS / Agder Energi. Utdannet fra Trondheim Økonomiske Høyskole / École Supérieure de Commerce Grenoble / Nantes / BI, Master of Management. Styremedlem i Bits og varamedlem til styret i Balder Betaling.

Konsernledelsen

Konserndirektør Økonomi og Finans

Steinar Vigsnes (1980)

Konserndirektør økonomi og finans (CFO) fra juni 2022. Har arbeidet i banken siden 2009 som controller (2009-2013) og økonomisjef (2014-2022). Har tidligere erfaring som revisor. Utdannet siviløkonom fra Universitetet i Agder.

Konserndirektør Risikostyring

Bjørn A. Friestad (1959)

Konserndirektør risikostyring fra 1. januar 2014. Har bred erfaring fra ulike virksomhetsområder i Sparebanken Agder / Sparebanken Pluss siden 1986, med ansvar for kreditt og forretningsutvikling (2001-2013). Utdannet siviløkonom og aut. finansanalytiker (AFA) fra Norges Handelshøyskole. Medlem av Finans Norges «Fagutvalg Soliditet».

Konserndirektør Marked og Kommunikasjon

Eva Kvelland (1980)

Konserndirektør marked og kommunikasjon fra 16. august 2021. 20 års erfaring fra politikk og samfunnsliv, og var bl.a. leder for marked og kommunikasjon i Stine Sofies Stiftelse, kommunikasjonrådgiver i Ordkraft og politisk rådgiver for statsråd Lars Sponheim. Styremedlem i Sørmeqleren. Utdanning: master i offentlig politikk og ledelse, UiA samt bachelor i statsvitenskap, UiA.

Konserndirektør Strategi

Steinar Breen (1976)

Konserndirektør strategi fra 1. april 2020. Var tidligere associate partner i EY sin konsulentvirksomhet for bank og finans. Har også erfaring fra Accenture. Er utdannet siviløkonom, cand. oecon. og autorisert finansanalytiker fra Norges Handelshøyskole. Varamedlem til styret i Sparebanken Sør Boligkreditt.

Konsernledelsen

Konserndirektør Stab

Rolf H. Søraker (1960)

Konserndirektør stab fra 1. januar 2014. Tidligere arbeidet i Sparebanken Sør i ulike roller siden 1986, og som direktør konsernstab (2006–2013). Har tidligere erfaring fra skoleverket og forsvaret. Utdannelse fra Forsvaret, Høyskolen i Telemark og BI, Master of Management.

Konserndirektør Prosessforbedring

Bente Svensen (1979)

Konserndirektør prosessforbedring fra 1. september 2023. Ansatt i banken siden 2006. Har hatt ulike roller, blant annet finansiell rådgiver personmarked, systemansvarlig fagsystem, prosjektleder, avdelingsleder personmarked og leder for Salgscenter Personmarked. Utdannet sykepleier fra UIA, bachelor i ledelse fra BI, Master of Management fra BI (2023).

SPAREBANKEN SØR

BÆREKRAFTSRAPPORT 2023

1 Innhold

2 INNLEDNING 4

2.1	Strategi bærekraft	4
2.2	Rammeverk	5
2.2.1	Organisering	5
2.2.2	Styringsdokumenter, styrings- og målesystemer	5
2.2.3	GRI Standard (Global Reporting Initiative)	5
2.2.4	Scorekort og KPI	6
2.3	Initiativer	6
2.3.1	FN Global Compact	6
2.3.2	UNEP FI PRB (FNs Miljøprogram - Principles for Responsible Banking)	6
2.3.3	UNEP FI PRI (FNs Miljøprogram - Principles for Responsible Investment)	7
2.3.4	Finans Norge «Veikart for grønn konkurransekraft i finansnæringen»	7
2.3.5	FNs Bærekraftsmål	7
2.3.6	TCFD (Task force on Climate-related Financial Disclosures)	7
2.3.7	TNFD (Task force on Climate-related Financial Disclosures)	7
2.3.8	PCAF (Partnership for Carbon Accounting Financials)	8
2.3.9	ESG Rating	8

3 INTERESSENTDIALOG OG VESENTLIGHETSANALYSE 8

3.1	Interessentdialog og vesentlighetsanalyse	8
3.2	Interessentkartlegging	8
3.3	Interessentdialog	9
3.4	Vesentlighetsanalyse	10

4 ARBEIDS- OG MENNESKERETTIGHETER 11

4.1	Faktainformasjon	11
4.2	Åpenhetsloven	12
4.3	Likestilling og mangfold	13
4.4	Arbeidsmiljø og utvikling av ansatte	15
4.4.1	Arbeidsmiljø og HMS	15
4.4.2	Personaltilfredshet	15
4.4.3	Kompetanse- og organisasjonsutvikling	16

5 PERSONVERN OG INFORMASJONSSIKKERHET 17

5.1	Faktainformasjon	17
5.2	Personvern	19
5.3	Informasjonssikkerhet	19

6 ØKONOMISK KRIMINALITET 19

6.1	Faktainformasjon	19
6.2	Generelt om arbeidet med økonomisk kriminalitet	21

7 ANSVARLIGE PRODUKTER OG TJENESTER 21

7.1	Faktainformasjon	21
7.2	Produktinformasjon og markedsføring	22
7.3	Rammeverk for grønne, sosiale og bærekraftige produkter	23
7.4	Green & Sustainability Bond Framework	23
7.5	Digitalisering	23

8 ANSVARLIG FORRETNINGSVIRKSOMHET 24

8.1	Faktainformasjon	24
8.2	Etikk	25
8.3	Kundeklager	26
8.4	Varsling	26
8.5	Kundetilfredshet	26

8.6	ESG reguleringer (Taksonomi og utfyllende informasjon om reguleringer).....	26
8.7	EU taksonomi.....	27
9	ANSVARLIG KREDITTGIVNING 28	
9.1	Faktainformasjon	28
9.2	Strategiske føringer	30
9.3	Klimautslipp i utlånsporteføljen.....	30
9.4	Ansvarlig kredittgivning i personmarked	31
9.5	Ansvarlig kredittgivning i bedriftsmarked	32
10	ANSVARLIG INVESTERING 33	
10.1	Faktainformasjon	33
10.2	Investeringer i likviditetsporteføljen	34
10.3	Investeringer i datterselskaper og selskaper hvor banken har eierposisjoner i	35
10.4	Finansiering under Green & Sustainability Bond Framework.....	36
10.5	Investeringer gjort av fondsforvaltere i fondsprodukter banken formidler.....	36
11	ANSVARLIGE INNKJØP 37	
11.1	Faktainformasjon	37
11.2	Leverandører og samarbeidspartner.....	39
11.2.1	Innledning	39
11.3	Arbeids- og menneskerettigheter (Åpenhetsloven).....	39
11.3.1	Innledning	39
11.3.2	Risikoanalyse og aktsomhetsvurderinger.....	40
11.3.3	Oppfølging og tiltak	41
11.4	Virksomhetsstyring	41
11.5	Klima og natur	41
12	KLIMA OG NATUR 42	
12.1	Faktainformasjon	42
12.2	Klima.....	43
12.2.1	Klima – påvirkning fra egen virksomhet	43
12.2.2	Klima – påvirkning fra forretningsområdene.....	45
12.2.3	TCFD – Task Force on Climate-related Financial Disclosures	46
12.3	Natur.....	48
12.3.1	Generelt.....	48
12.3.2	TNFD, Task Force on Nature-related Financial Disclosures.....	48
13	VEDLEGG 1: GRI Indeks 50	
14	VEDLEGG 2: Scorekort 58	
15	VEDLEGG 3: Tiltaksplan ARP (2021 – 2024) 64	
16	VEDLEGG 4: EU Taxonomy Green Asset Ratio Template 66	

2 INNLEDNING

2.1 Strategi bærekraft

Sparebanken Sør sin misjon er å «Skape bærekraftig vekst og utvikling for vår landsdel». Vi er en regional sparebank, og vår forretningsmodell er en integrert verdikjede som omfatter utvikling, produksjon og formidling av finansielle produkter og tjenester. Distribusjon av produkter gjennom eierselskaper og samarbeidspartnere utgjør også en viktig del av forretningsmodellen, og vi betjener kundene gjennom en kombinasjon av fysiske salgskontorer og digitale løsninger. De største forretningsområdene er innskudd og utlån til privat- og bedriftsmarkedet, samt finansiering og investering. Disse forretningsområdene – i tillegg til innkjøp – er de områdene der vi har størst påvirkning på områder som berører bærekraft. Det er også disse områdene som representerer den størst risiko og de største muligheter relatert til bankens finansielle posisjon og resultater. For mer informasjon om størrelsen på disse forretningsområdene, henvises til Årsrapporten.

Vår forretningsvirksomhet utøves innenfor rammen av selskapets strategi, eierstyring- og selskapsledelse, våre etiske retningslinjer, øvrige styringsdokumenter, retningslinjer og rutiner i henhold til regulatoriske rammebetingelser. Det er etablert en rekke indikatorer (KPIer), med kort- og langsiktige mål innenfor vesentlige tema. Løpende oppfølging av disse indikatorene - sammen med andre analyser og vurderinger - danner grunnlag for å følge utvikling og måloppnåelse og benyttes for å påse at strategier, retningslinjer, aktsomhetsvurderinger og målsetninger etterleves.

Som sparebank har vi en lang tradisjon som en ansvarlig samfunnsaktør. Arbeidet med bærekraft (ESG – Environmental, Social and Governance) som omfatter klima og natur, sosiale forhold og virksomhetsstyring, er en naturlig videreutvikling av den rollen vi som bank har spilt gjennom snart 200 år. For oss innebærer ansvaret for bærekraftig utvikling at vi skal bidra til positiv utvikling innenfor ESG, samt ivareta vårt samfunnsansvar i områder der vi har vår virksomhet. Arbeidet med bærekraft skal styrke konkurransekraften og redusere bankens ESG risiko. Vi skal som arbeidsgiver, investor, långiver og leverandør av finansielle produkter og tjenester bidra til bærekraftig vekst gjennom å forsterke positive og redusere negative påvirkninger på mennesker, samfunn, klima og natur.

Bærekraft er forankret og integrert i vår overordnede strategiplan. Vi skal operasjonalisere bærekraft i alle forretningsområdene, og skal bidra til løsninger på de utfordringer innenfor bærekraft som samfunnet står ovenfor. Vi støtter opp om Parisavtalen og andre relevante globale og nasjonale initiativer knyttet til bærekraft

Vårt formål er å levere konkurransedyktig avkastning til egenkapitalbeviserne, og samtidig skape bærekraftig utvikling og vekst i vår landsdel.

Gaver og sponsorater 2023, MNOK

Skattebidrag 2023, MNOK

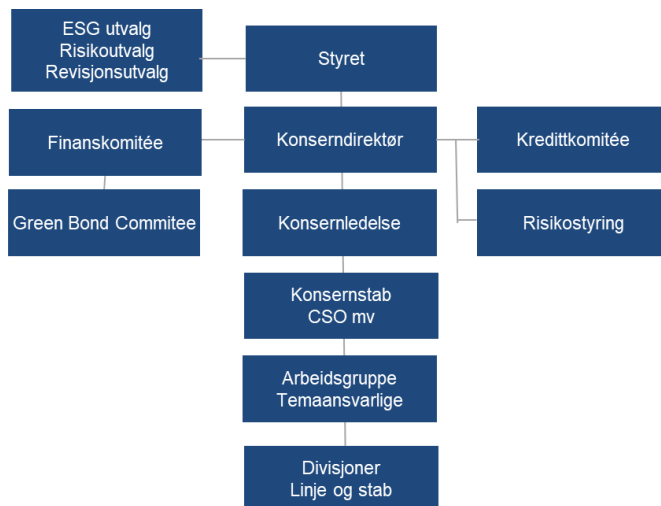

Gjennom et aktivt samarbeid med kunder, det offentlige, næringsliv og forskning- og utdanningsmiljøer bidrar vi både til nærings- og samfunnsutvikling. Vi bidrar også med betydelige midler til en rekke idretts- og kulturaktiviteter, samfunnsoppgaver, og bærekraftige aktiviteter for å stimulere til bærekraftig utvikling og vekst i landsdelen.

2.2 Rammeverk

2.2.1 Organisering

Organisasjonsstrukturen for arbeidet med bærekraft:

Arbeidet med ESG er godt forankret i bankens styre og ledelse. Detaljer om organisering og ansvar kommer frem i «Strategi bærekraft», <https://www.sor.no/globalassets/organisasjon/barekraft/styringsdokument-strategi-barekraft-sparebanken-sor.pdf>, kap. 3 side 6.

2.2.2 Styringsdokumenter, styrings- og målesystemer

Gode styringsdokumenter og styrings- og målesystemer er sentrale forutsetninger for arbeidet med bærekraft. Det er utarbeidet styringsdokumenter både på overordnet og på operativt nivå innenfor de ulike temaområdene. I tillegg har vi en rekke interne styringsdokumenter, rutiner og retningslinjer som av konfidensielle hensyn ikke er offentlig tilgjengelig.

Styringsdokumentene beskriver styringssystemene for de aktuelle temaene, hvordan disse styres og hvordan de følges opp.

Vi har etablert KPIer for de ulike temaene som kommer frem av Scorekort (vedlegg 2). Tiltak for forbedringer iverksettes ved behov, og prioriterte KPIer integreres i bankens overordnede risikostyringsrammeverk og kvartalsvise rapporter til styret.

Styringsdokumenter, styringssystemer, mål og metoder, evalueres og revideres gjennom årlige revisjonsprosesser. En oversikt over våre styringsdokumenter knyttet til ESG, finnes under de vesentlige tema, eller på bankens hjemmeside, <https://www.sor.no/felles/om-sparebanken-sor/samfunnsansvar/barekraftsrapporter/>

2.2.3 GRI Standard (Global Reporting Initiative)

Denne rapporten er utarbeidet i henhold til nye GRI standarder 2021, som er et anerkjent globalt system og rammeverk for bærekraftsrapportering (ESG).

2.2.4 Scorekort og KPI

ESG område	Indikator	ENH.	2021	2022	2023	Målsetning	
						Mål	Tid
SOSIAL	Andel kvinnelige ledere totalt	%	38,9	37,3	38,6	40 - 60	2025
	Kvinnerns snitt lønn i forhold til menn	%	85,9	86,9	87,5	90 - 110	2025
	Personaltilfredshet	%	NA	85	NA	> 80	
	Oppetid kundeløsninger, SLA	%	99,77	99,64	99,9	99,70	
VIRKSOMHETS STYRING	Gaver og sponsorater	MNOK	51,7	111,7	163,9		
	Kundetilfredshetsindikator Personmarkedet	Plass nr	11	6	10	Topp 3	
	Kundetilfredshetsindikator Bedriftsmarkedet	Plass nr	7	7	7	Topp 3	
	Grønn andel boliglån	%	NA*	NA*	18,1	50	2030
	Grønn andel næringseiendom	%	NA	NA	21,3	50	2030
	Bærekraftige obligasjoner Likviditetsportefølje	MNOK	1.495	3.178	5.619	2.000	2022
	Obl.finansiering under Green&Sustainability Bond Framework	MNOK	5.103	12.231	12.231		
	Andel leverandører som risikovurderes mht ESG	% volum		78,3	80,7		
	ESG Rating, (Neglisjerbar risiko er ≤ 10 poeng)	Poeng	11,7	9,7	10,8	≤ 20	
KLIMA OG NATUR	Klimautslipp fra egen virksomhet	tonn CO2	254,4	232,2	253,5		
	Reduksjon klimautslipp fra egen virksomhet, Base line 2017	%	50,4	54,7	50,6	55	2030
	Energiintensitet egen virksomhet	kWh/m2	233	203	213	0 (NZE)	2050
	Reduksjon i klimautslipp fra utlån i 2030; Base line 2023	%	NA	NA	0	40	2030
	Klimautslipp fra utlån	tonn CO2	NA	NA	NA	0 (NZE)	2050
	Reduksjon i klimautslipp fra investeringer i 2030, BL 2023	%	NA	NA	NA	40	2030
	Klimautslipp fra investeringer i 2050, BL 2023	%	NA	NA	NA	0 (NZE)	2050
	Andel energi fra fornybare energikilder	%	94,1	96,1	96,4		
	Firmabiler som er el-biler	%	81	83	84	100	2023

* Kriteriene og grunnlaget er endret for grønn andel boliglån. Det er derfor ikke mulig å sammenligne mot tidligere år.

** For definisjoner av KPI kfr. Vedlegg 2 Scorekort Definisjoner

En oversikt over bankens samlede KPIer (indikatorer), presenteres i vedlegg 2 i denne rapporten.

2.3 Initiativer

2.3.1 FN Global Compact

Sparebanken Sør er tilsluttet FNs Global Compact. Global Compact er verdens største initiativ for arbeid med bærekraft og samfunnsansvar, og vi rapporterer årlig (Communication on Progress, CoP) status og utvikling i arbeidet med bærekraft og bærekraftsmål.

2.3.2 UNEP FI PRB (FNs Miljøprogram - Principles for Responsible Banking)

FNs prinsipper for ansvarlig bankvirksomhet er en guide som beskriver forpliktelser til ansvarlighet og ambisjoner for handlinger for å oppfylle bærekraftsmål og Parisavtalen. Sparebanken Sør er signatory i UNEP PRB. For mer informasjon om integrering UNEP PRBs prinsipper:

<https://www.sor.no/globalassets/organisasjon/barekraft/2022-reporting-self-assessment-template-sparebanken-sor.pdf>

2.3.3 UNEP FI PRI (FNs Miljøprogram - Principles for Responsible Investment)

Sparebanken Sør driver ikke egen kapitalforvaltning og er derfor ikke signatory i UNEP PRI. Vi formidler verdipapirfond fra andre fondsforvaltere og stiller krav til at disse er medlem og etterlever UNEP PRI sine prinsipper.

2.3.4 Finans Norge «Veikart for grønn konkurransekraft i finansnæringen»

Finans Norge har utarbeidet et veikart for grønn konkurransekraft i finansnæringen med visjon om at finansnæringen i 2030 er lønnsom og bærekraftig. Vi er i kontinuerlig prosess med å integrere disse prinsippene i våre strategiske og operative prosesser.

2.3.5 FNs Bærekraftsmål

FNs bærekraftsmål ble vedtatt i 2015 og er en global plan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene. Vi støtter alle de 17 bærekraftsmålene, og har identifisert noen av målene banken skal ha særlig fokus på. Prioriterte bærekraftsmål, viktige tiltak og aktiviteter, illustreres i figuren under.

5 LIGESTILLING MELLOM KJØNNENE 	Åpenhetsloven Varsling og klaging Lik tilgang til finansielle løsninger og produkter
8 ANSTENDIG ARBEID OG ØKONOMISK VÆRST 	ESG krav til kunder og leverandører ESG krav til utlån, investeringer og finansiering Trøtt arbeidsmiljø, nulltoleranse økonomisk krim.
12 ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON 	Bærekraftige produkter og tjenester Sirkulærøkonomi, gjenbruk og avfallshåndtering ESG krav til kreditt, investering, finansiering og
13 STOPPE KLIMAENDRINGENE 	TCFD rapport og mål til klimareduksjon TNFD rapport Grønt produktrammeverk
17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE 	Medlem UN Global Compact Medlem UNEP PRB/PRI Finans Norge

Mer detaljer om tiltak og aktiviteter for å støtte opp om prioriterte bærekraftsmål, fremgår under de relevante tema i punkt 2.4.

2.3.6 TCFD (Task force on Climate-related Financial Disclosures)

TCFD utgjør et supplement til Bærekraftsrapporten vår og til vår samlede rapportering av bærekraft. TCFD rapporten er vårt rammeverk for rapportering av klima:

<https://www.sor.no/globalassets/organisasjon/barekraft/2022-tcf-d-rapport-sparebanken-sor.pdf>

2.3.7 TNFD (Task force on Climate-related Financial Disclosures)

TNFD utgjør et supplement til Bærekraftsrapporten vår og til vår samlede rapportering av bærekraft. TCFD rapporten er vårt rammeverk for rapportering av natur:

<https://www.sor.no/globalassets/organisasjon/barekraft/2023-07-05-tnfd-rapport-sparebanken-sor.pdf>

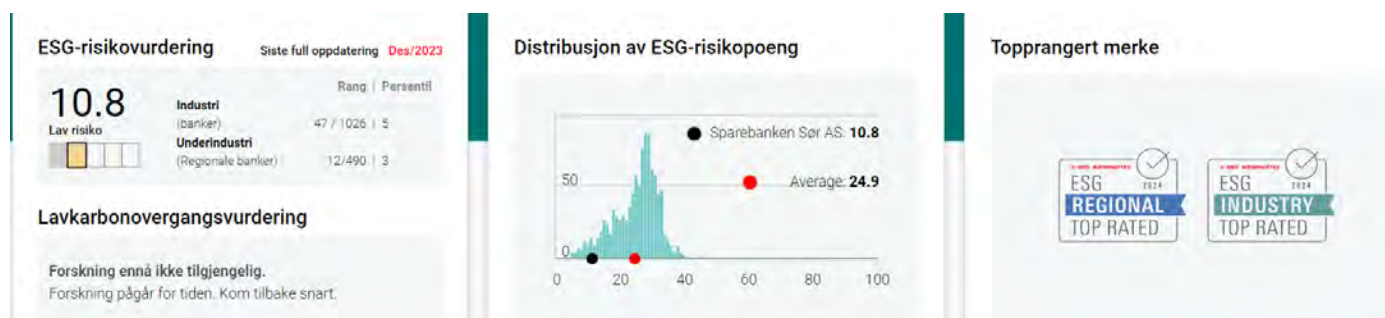
2.3.8 PCAF (Partnership for Carbon Accounting Financials)

I 2021 ble Sparebanken Sør partner i PCAF som er et globalt samarbeid mellom finansinstitusjoner som arbeider for å harmonisere vurderinger og opplysninger om klimagassutslipp finansiert av lån og investeringer. Gruppen er raskt voksende og består av et stort antall banker og investorer fra hele verden.

2.3.9 ESG Rating

Oppdatere med ny info

I 2023 fikk vi en ESG rating fra Sustainalytics på 10.8 (tilsvarende lav risiko). Se detaljer under.

3 INTERESSENTDIALOG OG VESENTLIGHETSANALYSE

3.1 Interessentdialog og vesentlighetsanalyse

Bærekraft handler om langsiktig verdiskaping både for samfunnet og for selskapet det gjelder. Hvilken betydning de ulike bærekrafttema har for selskapet og bransjen generelt, vil variere. Hvert enkelt selskap må prioritere hvilke bærekrafttemaer som er viktigst for sin virksomhet. Disse analysene kalleres «dobbel vesentlighetsanalyser».

En vesentlighetsanalyse er et etablert verktøy for å identifisere bærekrafttemaer av betydning for et selskaps langsiktige verdiskaping og påvirkning på samfunn og miljø. Prinsippet om dobbelt vesentlighet er/blir sentralt i de viktigste internasjonale rapporteringsstandardene herunder CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive), og utgjør en etablert del av beste praksis innenfor bærekraft.

Høsten 2022 ble det gjennomført en oppdatering av interessent- og vesentlighetsanalyse. Hensikten med dette var:

- Kvalitetssikre vesentlige tema
- Ivareta prinsippet om dobbelt vesentlighet

Prosessen er beskrevet i de følgende delkapitler.

3.2 Interessentkartlegging

Interessenter velges ut på bakgrunn av forretningsmessige relasjoner, kompetanse om bærekraft, samt betydningen de har på samfunnet og bankens forretningsområder. Ved utvelgelsen av interessenter har vi også hatt fokus på å velge ut et tilstrekkelig antall interessenter med god kunnskap om bransje og bærekraft, og som kan defineres som eksperter.

Interessentkartleggingen ble gjennomført som en spørreundersøkelse med oppfølgingssamtaler med utvalgte interessenter. Figuren under viser hvilke interessentgrupper som var prioritert ved utvelgelsen.

Vi vurderer løpende både relevante og også potensielle nye interessenter. Interessentgruppene er viktige fordi de kan påvirke og gi innspill til hvordan banken kan prioritere arbeidet med ESG, valg av tema, tiltak og prioriteringer.

3.3 Interessentdialog

Målsetningen med interessentdialog er å få innspill på hva interessentene mener er vesentlige bærekrafttema som banken bør prioritere ut fra et samfunns- og forretningsmessig perspektiv.

Informasjon om de mest sentrale interessentene:

Interessenter	Arena for dialog	Jevnlig	Årlig	Ved behov	Aktuelle tema	Tiltak
Kunder (personkunder og bedriftskunder).	Kundemøter, arrangementer, kundeundersøkelser			X	Produkter, tjenester og pris. Digitale løsninger. Ansvarlig forretningsvirksomhet.	Bærekraftige produkter. ESG i kundesamtaler og kredittprosesser.
Leverandører og samarbeidspartnere	Anskaffelse og oppfølging. Møter og samlinger		X	X	Oppfølging åpenhetsloven av leveranseavtaler, kvalitet og løsninger, SLA.	Krav til ESG i anbudprosesser, oppfølging og leverandørsamtaler.
Myndigheter, Norges Bank, Finanstilsynet mm.	Halvårlige møter, ad-hoc møter.	X	X		ESG risiko, status og oppfølging av regulatoriske krav.	Ivareta regulatoriske krav og rapportering.
Ratingbyråer analytikere.	Møter, arrangementer, ratingprosesser.	X	X		Oppfølging av ESG status, utvikling i markedet. Ratingprosesser	Krav og gap ift ESG, rapportere. Rammeverk bærekraftige obligasjoner/produkter.
Ledelsen	Faste møter og møteplasser	X			Alle relevante bærekraftstema	Relevante tiltak operativt, regulatorisk og utvikling blir diskutert og besluttet
Ansatte	Medarbeidersamtaler, arrangementer, allmøter.		X		Arbeidsmiljø, likestilling, faglige tema som bærekraft, HMS mv.	Kompetansebygging, medarbeider-undersøkelser og godt arbeidsmiljø.
Eiere og styre	Styremøter, faste møter generalforsamling.	X	X		Regulatoriske krav, forventninger i marked, operasjonalisere ESG.	Løpende informasjon, oppfølging, rapportering av tiltak og utvikling.
Interesseorganisasjoner, UN GC, PRB, FinansNorge.	Faste og tilfeldige møter, arrangementer, prosjekter og kurs	X			Utvikling av ESG, implementere prinsipper, prosjekter, KPI mv.	Prosjekter, kurs, ivareta prinsipper, utvikling og rapportering.
Investorer og meglere	Møter, arrangementer	X	X		Oppfølging av ESG status, utvikling i markedet, finansiering mv.	Krav og gap ift ESG, rapportere og utsteder grønne obligasjoner.
Samfunnet for øvrig.	Diverse.			X	Bankens samfunnsrolle, bidrag til utvikling av samfunn og lokalmiljø	Gaver, sponsorater og bankens engasjement i lokalsamfunnet.

Prosess for å identifisere og engasjere interessenter og integrere deres innspill i beslutningsprosesser som angår dem, pågår løpende.

3.4 Vesentlighetsanalyse

For å sikre at banken både prioriterer de temaene som er mest vesentlige og tar hensyn til dobbelt vesentlighet, ble vesentlighetsanalysen oppdatert høsten 2022.

Analysen er basert på prinsippet om dobbelt vesentlighet. Dobbelt vesentlighet betyr analyser av hvordan risiko og muligheter i forhold til ESG påvirker vår finansielle posisjon og våre resultater (finansiell vesentlighet), og hvilken positiv og negativ påvirkning banken har på ESG i forhold til samfunn og miljø (miljø- og samfunnsmessig vesentlighet).

Oppdateringen av vesentlighetsanalysen involverte et bredt spekter av våre viktigste interessenter, herunder eiere, kunder, ansatte, myndigheter og samfunnet ellers. Vi gjennomførte en spørreundersøkelse som ble fulgt opp av dybdesamtaler med representanter fra interessentgruppene.

Det ble gjennomført workshop med konsernledelsen for å vurdere og prioritere hvilke bærekrafttema som har størst betydning for oss.

Utvelgelse av bærekrafttemaer ble basert på dialog med konsulenter, samt ulike interne og eksterne kilder som SASB Materiality Map.

Vesentlighetsanalysen resulterte i en oversikt over hvilke temaer som er vesentlige for oss, og disse reflekterer både hva interessentene våre er opptatt av samt hva som har størst finansiell betydning for Sparebanken Sør og størst samfunnsmessig påvirkning.

De vesentlige temaene viser hvor vi har påvirkningskraft, enten direkte i egen virksomhet eller indirekte gjennom forretningsområdene representert ved kunder, leverandører og samarbeidspartnere. Noen av temaene, eksempelvis klima og natur, er viktige for vår finansielle risiko og muligheter, som eksempelvis bærekraftige produkter, obligasjoner og investeringer. Dette er de viktigste virkemidler vi har for å ivareta målsetninger i Parisavtalen og kommende Naturavtale. De temaene som gir oss forretningsmessige muligheter, har til felles at de berører våre kunder, primært innenfor forretningsområdene utlån, investeringer og finansiering.

Andre tema, som hvitvasking, økonomisk kriminalitet, personvern og informasjonssikkerhet, er sentrale for å ivareta regulatoriske og samfunnsmessige forhold. Tema knyttet til sosiale forhold, som arbeids- og menneskerettigheter og utvikling av ansatte, er sentrale for å ivareta og utvikle enkeltindivider både i samfunnet og banken vår, ved å sørge for en rettferdig og bærekraftig verdiskaping og økonomisk utvikling.

Nedenfor presenteres listen over våre vesentligste tema og vesentligste forretningsområder når det gjelder bærekraft.

Vesentlige tema
Klima og natur
Ansvarlige produkter og tjenester
Økonomisk kriminalitet
Arbeids- og menneskerettigheter
Personvern og informasjonssikkerhet
Ansvarlig forretningsvirksomhet
Ansvarlig kredittgivning
Ansvarlig investering og finansiering
Ansvarlige innkjøp

4 ARBEIDS- OG MENNESKERETTIGHETER

4.1 Faktainformasjon

Arbeids- og menneskerettigheter er et vesentlig tema fordi, å gi like rettigheter og muligheter for alle, både internt i banken og i samfunnet for øvrig, er med å sikre en god og rettferdig økonomisk utvikling og vekst nasjonalt og globalt.

Banken har positiv faktisk og potensiell påvirkning på bla likestilling mellom kjønn, rettferdig lønn, mangfold, videreutvikling av medarbeidere, helse, miljø og sikkerhet og krever at alle banken samhandler med, ivaretar sentrale FN konvensjoner til arbeids- og menneskerettigheter. Tilsvarende kan vi ha en negativ påvirkning ved å ikke ivareta disse områdene på en forsvarlig måte. Banken har ikke direkte vært knyttet til negative hendelser relatert til arbeids- og menneskerettigheter. Den største potensielle samfunnsmessige påvirkningen ligger i forretningsområdene.

Vi følger opp disse temaer med relevante tiltak, for å forsterke den positive påvirkningen og redusere den negative påvirkningen. Det er etablert kort- og langsiktige KPIer for å kunne følge opp og måle resultater og utvikling av tiltak for sentrale indikatorer.

Vi har styringsdokumenter, policyer og retningslinjer, som viser hvilke krav banken stiller, og hvordan banken jobber med dette tema i relevante forretningsområder.

Faktatabell

Tema	Kommentarer
   	Viktige fokusområder: - Arbeids- og menneskerettigheter - Likestilling og mangfold - Arbeidsmiljø - HMS - Kompetanse- og organisasjonsutvikling
Styringsdokumenter	Strategi Bærekraft, Policy arbeids- og menneskerettigheter, Retningslinjer arbeids- og menneskerettigheter, Etikk dokument, HMS håndbok, Personalhåndbok, Styrets policy mangfold
FN Global Compact Prinsipp	2: Vi skal påse at vi ikke medvirker til brudd på menneskerettighetene 3: Vi skal holde organisasjonsfriheten i hevd og rett til forhandlinger 6: Vi skal sikre at diskriminering i arbeidslivet avskaffes
UNEP PRB Prinsipp	1: Banker må tilpasse forretningsstrategien slik at den er i samsvar med og bidrar til enkeltmenneskers behov og samfunnets overordnede mål, slik det kommer til uttrykk i FNs mål for bærekraftig utvikling, Parisavtalen og i relevante nasjonale og regionale rammeverk.

Finans Norge Prinsipp	4: Styrke klimakompetanse og kapasitet i finansnæringen
GRI indikator	401-1, 401-2, 401-3, 405-1, 404-1, 404-2, 404-3, 405-2, 406-1,
Sør indikator	KPI A1, KPI A2, KPI A3, KPI A4, KPI A5, KPI A6
Gjennomførte tiltak	Videreført arbeid med Åpenhetsloven herunder tiltaksplaner, kfr. vedlegg 3. Banken har økt mangfoldet av ansatte gjennom 2023. Det er gjennomført betydelig opplæring innenfor ulike emner, med en snitt opplæring pr. ansatt 222 timer i 2023. Lederutviklingsprogram for alle ledere herunder også nye ledere. Det er gjennomført årlig oppdatering på autorisasjonsordninger. Forbedret onboardingprosess.
Resultater av tiltak	Økt mangfold. Positiv utvikling i kvinners lønn i forhold til menn. Ingen diskrimineringssaker.
Planlagte tiltak	Banken skal resertifiseres i likestilt arbeidsliv i løpet av 2024. Følge opp og videreutvikle arbeidet med Åpenhetsloven. Videreføre arbeidet med likelønn, herunder metodikk for lettere å gjøre likelønnsbetraktninger. Banken har fokus på mangfold. Videreføre arbeidet med tiltaksplan ARP (Aktivitet- og redegjørelsesplikten). Videreføre opplæringsaktiviteter. Videreføre ordningene «Trainee Sør» og «Sør Talenter». Det blir gjennomført ny medarbeiderundersøkelse i 2024. Oppfølgingsmodul i SDWorx for gjennomføring av medarbeidersamtale
Ansvarlig	Divisjon Konsernstab

KPI og måloppnåelse

KPI	Beskrivelse	Enhet	Mål	Tid	2021	2022	2023	Måloppnåelse
KPI A1	Diskriminering	Saker	0		0	0	0	V
KPI A2	Andel kvinnelige ledere	%	40-60	2025	38,9	37,3	38,6	X
KPI A3	Kvinneres snitt lønn i forhold til menn	%	90-110	2025	85,9	86,9	87,5	X
KPI A4	Sykefravær sum, %	%	≤ 4,0		3,7	4,59	4,45	X
KPI A5	Personaltilfredshet	%	≥ 80		NA	85	NA	
KPI A6	Andel som har hatt medarbeidersamtale	%	100		100 *	100*	100*	V

4.2 Åpenhetsloven

Dette punkt omhandler hvordan vi håndterer Åpenhetsloven i egen organisasjon.

Vi har i dette kapittel tatt med et kort konsentrat av arbeidet med Åpenhetsloven. En fullstendig rapport presenteres på våre hjemmesider. På våre hjemmesider finnes også mer utfyllende informasjon om styringsdokumenter og bankens arbeid med Åpenhetsloven, <https://www.sor.no/felles/om-sparebanken-sor/samfunnsansvar/apenhetsloven/>

Åpenhetsloven omfatter arbeids- og menneskerettigheter.

Sentrale punkter i Åpenhetsloven er:

- §4 Aktsomhetsvurderinger
- § 5 Redegjørelse for aktsomhetsvurderinger
- § 6 Informasjonsplikt

Banken gjennomfører årlig risikoanalyse (aktsomhetsvurderinger) av utvalgte konvensjoner knyttet til arbeids- og menneskerettigheter.

Risikoanalyse arbeids- og menneskerettigheter					
		RISIKO			
Risiko- og fokusområder	Vurderingstema	Konsekvens	Sannsynlighet	Risikofaktor	Risiko
Risiko for brudd på likestilling mellom kjønn, herunder lik lønn for arbeid av lik verdi.	Kfr bla FN konvensjon nr. 100 om lik lønn for mannlige og kvinnelige arbeidere av lik verdi og FN konvensjon nr. 156 om like muligheter og lik behandling for kvinner og menn 1. Tall for kvinners lønn i forhold til menn i kr og % 2. Tall for andel kvinner/kvinner i ledelse/kvinner i styre	2	2	2,0	Lav risiko
Risiko for diskriminering uansett grunnlag.	Kfr bla FN konvensjon nr. 111 om diskriminering i sysselsetting og yrke. 1. Antall hendelser/varslinger om diskriminering 2. Har selskapet policy knyttet til diskriminering	2	2	2,0	Lav risiko
Risiko for brudd på rett til sosial sikkerhet	Kfr bla FN konvensjon nr. 102 om minstestandard for sosial sikkerhet	1	1	1,0	Lav risiko
Risiko for ikke tilfredstillende antall kvinnelige ledere	1. Andel kvinnelige ledere på ulike nivåer	2	3	2,4	Middels risiko
Risiko ift brudd på rett til foreningsfrihet og organisere seg.	Kfr ba FN konvensjon nr. 87 om foreningsfrihet og vern av organisasjonsretten 1. Er ansatte fagorganiserte, hvilken organisasjon 2. Rett og frihet til organisering	1	1	1,0	Lav risiko
Gode muligheter for faglig og personlig utvikling	Kfr bla Arbeidsmiljøloven kapittel 4 om arbeidsgivers plikt til å legge til rette for faglig og personlig utvikling gjennom arbeidet, jf. § 4-2 (2) a), og FN konvensjon 195 om utvikling av menneskelige ressurser, utdanning, opplæring og livslang læring 1. Kompetanseutviklingsprogrammer 2. Antall timer opplæring i snitt pr år	2	2	2,0	Lav risiko
Risiko for brudd på gode og trygge arbeidsforhold, helse, miljø og sikkerhet på arbeidsplassen	Kfr bla FN konvensjon nr. 155 om sikkerhet og helse i arbeidsmiljøet 1. Har virksomheten HMS håndbøker eller rutiner 2. Antall hendelser for manglende sikkerhet mm	2	2	2,0	Lav risiko
Risiko for brudd på rimelige begrensninger i arbeidstid	Kfr bla FN konvensjon nr. 47 om 40 timers uke. 1. Arbeidstid og overtid	1	1	1,0	Lav risiko
Risiko for ikke tilfredstillende mangfold i banken	1. Program for mangfold 3. Rekrutteringsstrategi. 4. Trainee/praksisordning	2	3	2,4	Middels risiko
Risiko brudd på rettferdig lønn	Kfr bla FN konvensjon nr. 26 om ordning til å sette minstelønn, FN konvensjon nr. 95 om sikring av arbeidstakeres lønn. 1. Lønnstatistikk	1	1	1,0	Lav risiko
Akkumulert risiko				1,7	

Resultatene fra analysen viser at Sparebanken Sør har lav risiko for brudd på arbeids- og menneskerettigheter. På et par områder, andel kvinnelige ledere, og mangfold, har banken middels risiko. På begge disse områdene er det iverksatt tiltak, og det er positiv utvikling. Akkumulert risiko er lav risiko.

Det har ikke vært brudd på arbeids- og menneskerettigheter.

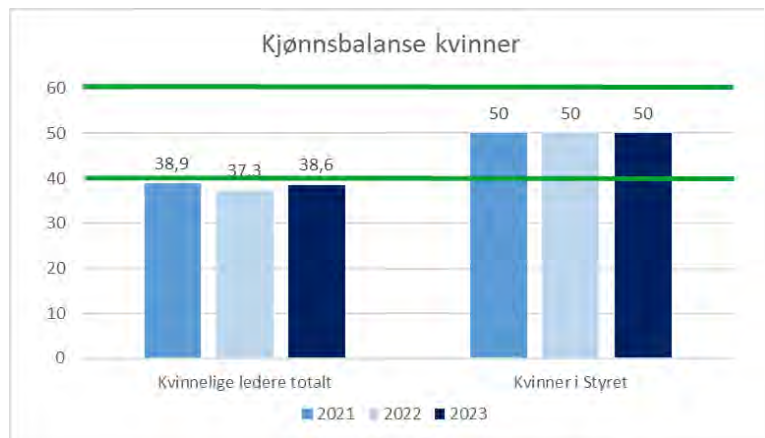
Selv om bankens risiko for brudd på arbeids- og menneskerettigheter er lav, har banken allikevel fokus på utvikling og forbedring på flere områder. Vi har etablert felles handlingsplan for tiltak knyttet til arbeids- og menneskerettigheter, og til tiltak knyttet til Aktivitet- og redegjørelsesplikten, ARP, kfr. vedlegg 3.

4.3 Likestilling og mangfold

For oss betyr likestilling og mangfold like rettigheter og like muligheter for alle. Det innebærer at banken skaper trygghet og et inkluderende arbeidsmiljø, der alle verdsettes for sine egenskaper og talenter og der alle kan være seg selv. Vi har tilsvarende fokus på likestilling og mangfold i arbeid med kunder og ulike arrangementer som banken gjennomfører.

Aktivitet- og redegjørelsesplikten (ARP) innebærer at arbeidsgiver skal rapportere på den faktiske tilstanden, men også iverksette tiltak for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Det er opprettet et eget likestillings- og mangfoldsutvalg i banken og vi arbeider målrettet for å fremme mangfold, hindre forskjellsbehandling og diskriminering.

Det er et langsiktig mål å få relativ lik fordeling av kjønn innenfor alle stillingsnivåer og forretningsområder.

Mål til kvinnelige ledere skal ligge i intervallet 40-60 %

Antall kvinnelige ledere har hatt en liten oppgang fra 2022 til 2023 til 38,6 %, men ligger fortsatt litt under målet som er minimum 40 %.

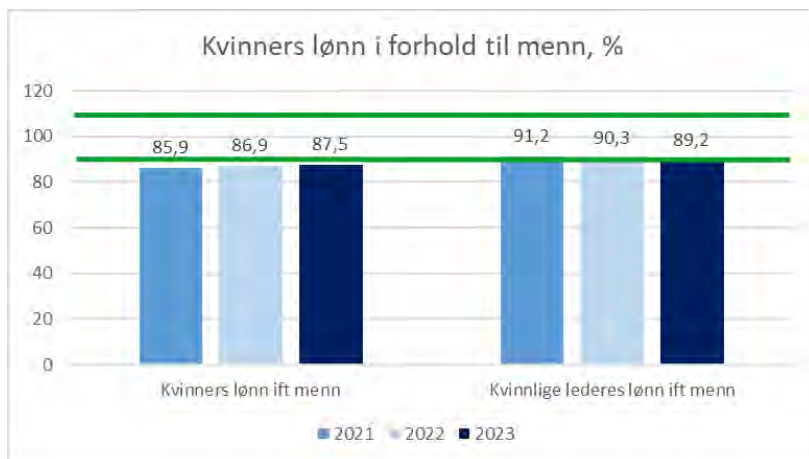
Det jobbes aktivt med likestilling og mangfold i alle deler av virksomheten, og bankens regelverk ivaretar blant annet dette i rekrutterings- og utvelgelsesprosesser. I tillegg til målsettinger om likestilling har også banken målsetting å øke andel ansatte med annen etnisk bakgrunn.

Sparebanken Sør er sertifisert innen likestilling og mangfold gjennom Likestilt Arbeidsliv. Likestilt Arbeidsliv er en regional sertifiseringsordning, for virksomheter som skal bidra til likestilling og mangfold i arbeidslivet. Banken skal resertifiseres i løpet av 2024.

Sertifiseringsordningen omfatter følgende innsatsområder:

Forankring	Inkluderende arbeidsliv	Rekruttering	Til rette- legging	Heltidskultur	Livsfasen	Likelønn
------------	-------------------------	--------------	-----------------------	---------------	-----------	----------

Vi har som mål å betale lik lønn for arbeid av lik verdi uavhengig av kjønn, og tallene viser en positiv utvikling. Banken har gjennom flere år hatt en likelønnsrett ved lokale lønnsvurderinger. Denne potten brukes til å rette opp eventuelle lønnskjevheter knyttet til likelønn.

Mål til at kvinners lønn i forhold til menn skal ligge i intervallet 90 - 110 %

Det har vært en positiv utvikling i kvinners lønn i forhold til menn, mens det har vært en liten negativ utvikling i snittlønn for kvinnelige ledere i forhold til menn. Dette er noe banken vil rette fokus på i 2024.

4.4 Arbeidsmiljø og utvikling av ansatte

4.4.1 Arbeidsmiljø og HMS

Vi skal være en attraktiv og inkluderende arbeidsplass for alle medarbeidere, og vi legger til rette for at balansen mellom jobb, hjem og fritid skal oppleves som god. Det er etablert fleksitidsordninger samt policy for bruk av hjemmekontor som en del av bankens livsfasepolitikk.

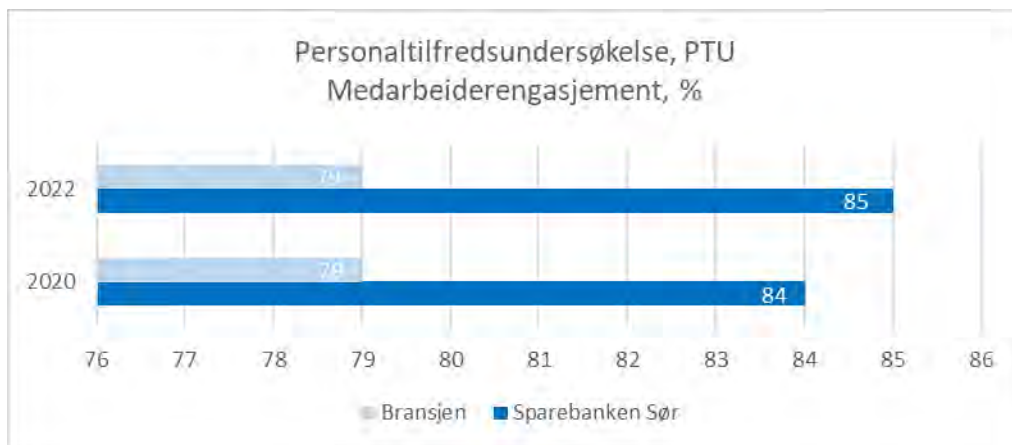
Vi har ulike goder for ansatte som innskuddspensjon, bonusordninger, subsidierte låneordninger, personalforsikring, reiseforsikring, konto med gebyrfrihet, bedriftshytter og tilbud om kjøp av Egenkapitalbevis til rabattert pris. I 2023 ble reglene for bonusordningen endret slik at også ansatte som er sykmeldt og ansatte som er i lovbestemt permisjon får bonus.

Systematisk Helse-, Miljø- og Sikkerhetsarbeid (HMS) har høy prioritet for oss. Banken har etablert et godt rammeverk, som blant annet inkluderer personalhåndbok, HMS-håndbok, og flere interne avtalefestede utvalg. Vi er tilsluttet bedriftshelsetjeneste, har helseforsikring for alle ansatte, og har samarbeid med bedriftspsykologtjeneste. Det arbeides kontinuerlig med å legge til rette for et godt arbeidsmiljø, og det benyttes betydelige ressurser for å stimulere ansatte til å opprettholde god helse, gjennom gode arbeidsplasser, fysisk aktivitet og trening bl.a. gjennom økonomisk støtte til bankens bedriftsidrettslag. Vernerunder gjennomføres årlig.

Arbeidet med HMS følges opp gjennom revisjoner av medarbeidere med særskilt ansvar for HMS. Vi har gode rutiner for en tett oppfølging av sykmeldte arbeidstakere.

4.4.2 Personaltilfredshet

Vi måler personaltilfredshet hvert andre år ved hjelp av Kantars personaltilfredshetsundersøkelse. I 2022 gjennomførte vi en ny undersøkelse og resultatet viser en liten fremgang fra 84 til 85. Resultatet betegnes av Kantar som meget godt og vi scorer fortsatt over bransjesnittet. Det vil bli gjennomført ny personaltilfredshetsundersøkelse første kvartal i 2024.

Det gjennomføres årlige medarbeidersamtaler med alle ansatte, med tiltak og videre oppfølging av forbedrings- og utviklingsområder.

4.4.3 Kompetanse- og organisasjonsutvikling

For banken er det viktig å kunne tiltrekke seg, beholde og utvikle medarbeidere som innehar den kompetansen som banken trenger i framtiden. Kompetanse handler om omstilling og å bygge opp en mangfoldig og kompetent arbeidsstyrke. Kundeadferd, regulatoriske krav og ny teknologi, er drivere for endringene vi ser rundt oss, og som gjør at banken må tilpasse seg. Det betyr at vi trenger en annen kompetansesammensetning enn før. Vi ser stor verdi i å utvikle egne ansatte til å møte morgendagens krav og muligheter. Alle trenger kompetanseløft, og banken investerer derfor mye i læring og utviklingstilbud for våre medarbeidere.

Den teknologiske utviklingen og fokuset på å være en datadrevet bank, skyter stadig større fart.

Vi er opptatt av å tilrettelegge for at alle medarbeidere får mulighet til faglig utvikling, og at de gis muligheter til å tilegne seg riktig kompetanse i forhold til det arbeidet de skal utføre. Opplæring og utdanning skjer i samarbeid med både interne og eksterne samarbeidspartnere. Nye og digitale løsninger er tatt i bruk.

Alle ansatte i banken har gjennom tilgang til bankens digitale læringsplattformer E-guiden, NanoLearning og Workplace muligheter for å hente spesialtilpasset kompetanse fra mer enn 100 kurs.

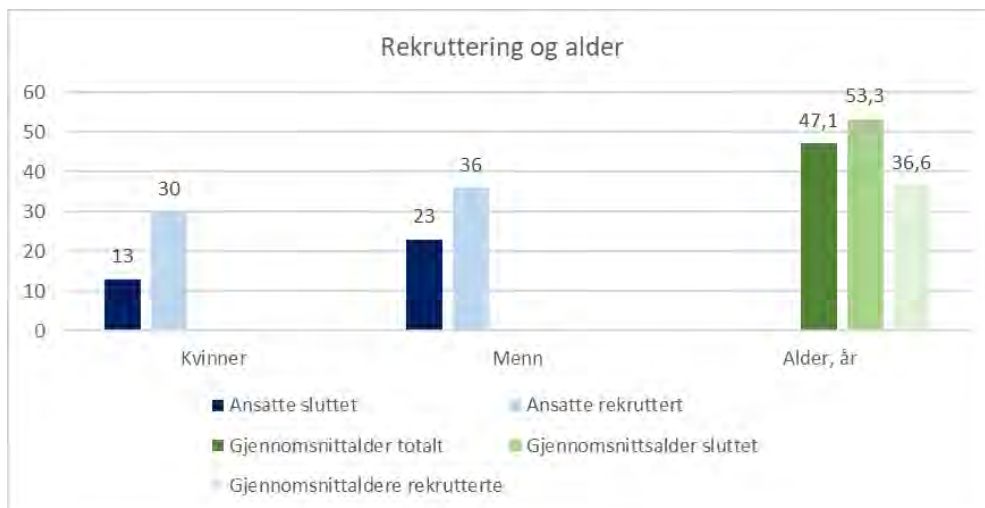
I tillegg er det årlig obligatorisk kurs for opplæring og oppdatering i sentrale tema som etikk, hvitvasking, personvern og informasjonssikkerhet.

222 t SNITT OPPLÆRING PR ANSATT I 2023

Opplæringen omfatter opplæring i blant annet ledelse, fag, produkter, men også i spesielle tema. Mer detaljer om opplæring fremgår av Scorekort, se seksjon 1.2.

Ansatte deltar også i digitale kurs og seminarer i ekstern regi for å bygge kompetanse i ulike tema.

Omstilling, medarbeiderutvikling og rekruttering av ny kompetanse for å bygge en bank for fremtiden, har høy prioritet hos oss.

Av de 66 som ble rekruttert i 2022, har ca. 81,8 % høyere utdanning.

Vi er en aktiv bruker og bidragsyter i Trainee Sør som er en lokal trainee-ordning i Agder. I 2023 har banken hatt inne 4 traineér.

Sparebanken Sør skal være en attraktiv arbeidsplass og tiltrekke oss framtidsrettet kompetanse. I 2024 lanserer vi nå Sør Talenter – et initiativ som tar sikte på å styrke vår posisjon som den ledende finansorganisasjonen i landsdelen. SørTalenter er et satsingsprogram for studenter som snart er ferdig med studiene. Studentene starter i en deltidsstilling og går over til en fast stilling etter endt periode. Fra september til juni jobber studentene i en deltidsstilling i våre kundesentre, og med mulighet for å hospitere i ulike avdelinger i banken. De vil også få tilbud om faglig påfyll og en egen mentor i banken. Målet er at studentene i august starter i en relevant fast stilling hos oss.

5 PERSONVERN OG INFORMASJONSSIKKERHET

5.1 Faktainformasjon

Som bank behandler og forvalter vi store mengder persondata, noe som stiller krav til vår håndtering av kundeinformasjon og ivaretagelse av sentrale personvernprinsipper. Personvern handler om å sikre konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet til alle personopplysninger som eies, behandles eller forvaltes av oss. For å skape trygghet, er det viktig for oss å behandle personopplysninger på en trygg og forsvarlig måte og ivareta regulatoriske krav.

Vi er en viktig samfunnsaktør, og det betyr at vi må ha sikre, stabile og brukervennlige løsninger til våre kunder og samfunn. Gode, stabile systemer og sikkerhet er avgjørende for at kunder og samfunn skal ha tillit til oss, og for å opprettholde vår konkurranseevne. Hurtig teknologisk utvikling forutsetter at banken kontinuerlig må arbeide med tiltak for å hindre cyberangrep og andre uønskede hendelser.

Personvern og informasjonssikkerhet er avgjørende for både kunder og samfunnet generelt, så dette temaet er vesentlig for oss. Vi har positiv faktisk og potensiell påvirkning på personvern og informasjonssikkerhet gjennom å sikre gode systemer, rutiner, opplæring, og ved å sikre at interne rutiner og regulatoriske krav til disse temaene blir ivaretatt på en betryggende måte. Tilsvarende kan vi ha en negativ påvirkning på personvern og informasjonssikkerhet dersom disse områdene ikke blir ivaretatt på en forsvarlig måte. Den største positive og negative påvirkningen berører kunder.

Vi følger opp disse temaer med konkrete og relevante tiltak, for å forsterke den positive påvirkningen og redusere den negative påvirkningen. Det er etablert KPIer for å kunne følge opp og måle resultater og utvikling av tiltak for sentrale indikatorer.

Faktatabell

Tema	Kommentar
	Viktige fokusområder: • Personvern • Informasjonssikkerhet • Stabile IT systemer
Styringsdokumenter	Policy behandling av personopplysninger, Behandling av personopplysninger, Retningslinjer for personvern, Policy ledelsessystem og informasjonssikkerhet, ISMS.
FN Global Compact Prinsipp	10: Vi skal bekjempe korrupsjon, utpressing og bestikkelser
UNEP PRB Prinsipp	5. For å nå sine mål for ansvarlig og bærekraftig bankdrift, må banker implementere styringsverktøy og en ansvarlig bankkultur som viser våre ambisjoner og ansvarlighet ved å sette offentlige mål som er relatert til områder der vi har størst innvirkning
Finans Norge Prinsipp	1: Tilpasse forretningsstrategien til FN bærekraftsmål og Parisavtalen
GRI indikator	418-1
Sør indikator	KPI B1, KPI B2, KPI B3
Gjennomførte tiltak	Personvernombudet sørger for at bankens medarbeidere får tilbud om eller blir pålagt å delta på GDPR-kurs med bakgrunn i bankens opplæringsplan. I 2023 har det vært fokus på følgende områder: • Alle nyansatte har gjennomgått introduksjonskurset «Grunnleggende kunnskap personvern og sikker kommunikasjon» • Alle ansatte gjennomført «Repetisjonskurs Personvern». • Nye regler for overføring av personopplysninger til USA trådte i kraft 10. juli 2023. Personvernet har gjennomgått det nye regelverket for relevante avdelinger i banken. Videreføre implementering og operasjonalisering av ISMS, risikovurderinger, og videreutvikling av rammeverket. Innføring av IAM-løsning (Identity Access Management) som er et styringssystem for informasjonssikkerhet, for å tilpasse tilganger basert på brukernes behov og ansvarsområder, opprettholde kontroll og oversikt over tilgangen til sensitive deler, samt sikre automatisert og regelstyrt kontroll av brukere og rettigheter. Gjennomført Cyber TIBER-NO test.
Resultat av tiltak	Ingen pålegg fra datatilsynet eller digitale alvorlige bedragerisaker. SLA bedre enn krav. Ingen alvorlige bedragerisaker.
Planlagte tiltak	Videreføre opplæring for alle ansatte i personvern og informasjonssikkerhet Videreutvikling av SOC verktøy (sikkerhetsoperasjonssenter) for å forebygge cybertrusler og andre uønskede hendelser. Videre vil banken ha fokus på etterlevelse og compliance knyttet til informasjonssikkerhet. Videreutvikling av bankens løsninger for å ivareta personvern og informasjonssikkerhet, herunder også KPI for informasjonssikkerhet.
Ansvarlig	Divisjon Konsernstab (Personvern) Divisjon Forretningsutvikling (Informasjonssikkerhet og IT systemer)

KPI og måloppnåelse

KPI	Beskrivelse	Enhet	Mål	Tid	2021	2022	2023	Måloppnåelse
KPI B1	Pålegg, gebyrer vedr personvern fra Datatilsynet	Antall	0		0	0	0	V
KPI B2	Oppetid kundeløsninger SLA, %	%	≥ 99,70		99,97	99,64	99,9	V
KPI B3	Digitale alvorlige bedragerisaker mot banken				0	0	0	V

5.2 Personvern

Vi behandler personopplysninger i overensstemmelse med Personopplysningsloven herunder Personvernforordningen (GDPR). Regelverket regulerer blant annet hvordan vi innhenter, lagrer, bruker og sletter slike opplysninger. Våre medarbeidere har lovpålagt taushetsplikt om alle forhold som angår våre kunder. Det er kun medarbeidere med tjenstlig behov som skal ha tilgang til personopplysninger om kunder. Vi skal ikke innhente andre personopplysninger enn de som er nødvendige for å betjene den enkelte kunde. Kunden kan til enhver tid be om innsyn i opplysninger som er lagret om dem, og videre kreve utlevering av personopplysninger, og rette opplysninger som ikke er korrekte. Samtykke til innsamling, bruk og deling av data, er ivaretatt i bankens rutiner og retningslinjer for personopplysningsloven, herunder GDPR.

19 MELDTE SAKER TIL DATATILSYNET VEDR. BRUDD PÅ PERSONVERN 0 PÅLEGG FRA DATATILSYNET

Vi behandler og forvalter store mengder persondata og dette stiller store krav til vår håndtering av kundeinformasjon og ivaretagelse av sentrale personvernprinsipper. Vi har utpekt et personvernombud som skal bistå med å ivareta bankens krav til behandling av personopplysninger.

5.3 Informasjonssikkerhet

Våre systemer og løsninger må være velfungerende, både direkte for bankens kunder, men også for samfunnet som helhet.

Våre rutiner og infrastruktur beskytter både bankens og kundenes personopplysninger herunder også sensitiv informasjon mot cyberangrep. Tjenestene våresom betalingsinfrastruktur (kortbetaling, mobilbank, nettbank og nettbedrift), er en del av bankens kritiske infrastruktur.

Sikringstiltakene som beskytter kundenes personopplysninger og betalingsinfrastruktur, består av solide rutiner, døgkontinuerlig overvåkning og moderne sikkerhetsmekanismer. Sentralt i dette arbeidet er «Policy Ledelsessystem for informasjonssikkerhet, ISMS», basert på ISO/IEC 27001.

6 ØKONOMISK KRIMINALITET

6.1 Faktainformasjon

Økonomisk kriminalitet er et alvorlig samfunnsproblem og en trussel mot enkeltpersoner, næringsliv og samfunnet som helhet. Bank og finans er viktige bidragsytere i arbeidet med å bekjempe økonomisk kriminalitet som eksempelvis hvitvasking, terrorfinansiering og korrupsjon. Omfang av økonomisk kriminalitet som rammer finanssektoren eller hvor tilbydere av finansielle tjenester utnyttes, øker og blir stadig mer kompleks. Vårt arbeid med å forebygge og avdekke økonomisk kriminalitet er derfor viktig i et nasjonalt og globalt perspektiv.

Vi har som overordnet mål å bekjempe økonomisk kriminalitet for å redusere økonomiske tap for samfunnet, kundene og banken, samt for å opprettholde tilliten til oss som bank og det finansielle systemet. Derfor er dette et vesentlig tema for oss.

Vi har positiv faktisk og potensiell påvirkning på dette området ved å avdekke og redusere økonomisk kriminalitet gjennom kontinuerlig og systematisk arbeid med hvitvasking, terrorfinansiering, korrupsjon og bestikkelser. Tilsvarende kan vi ha en negativ påvirkning ved å ikke ivareta disse områdene på en forsvarlig måte. Den største positive og negative påvirkningen berører samfunnet, men også enkeltindivider som er utsatt for økonomisk kriminalitet.

Faktatabell

Tema	Kommentarer
 	Viktige fokusområder: • Økonomisk kriminalitet • Terrorfinansiering • Hvitvasking • Korrupsjon
Styringsdokumenter	Hvitvaskings-dokument, Policy Antikorrupsjon og bestikkelse, Policy antihvitvask og terrorfinansiering,
FN Global Compact Prinsipp	10: Vi skal bekjempe korrupsjon, utpressing og bestikkelser
UNEP PRB Prinsipp	1: Banker må tilpasse forretningsstrategien sin slik at den er i samsvar med og bidrar til enkeltmenneskers behov og samfunnets overordnede mål, slik det kommer til uttrykk i FNs mål for bærekraftig utvikling, Parisavtalen og i relevante nasjonale og regionale rammeverk.
GRI indikator	205-3
Sør indikator	KPI C3, KPI C4
Gjennomførte tiltak	Oppdaterte styringsdokumenter. Policy, rutiner, retningslinjer og arbeidsbeskrivelser revidert og oppdatert i 2023. Kompetansebehov og opplæringsplan for alle stillingskategorier er kartlagt og kompetanseprogrammer gjennomført, herunder obligatorisk E-læring for alle ansatte og tillitsvalgte. Omorganisering og økte ressurser, har styrket arbeidet med økonomisk kriminalitet vesentlig, herunder rekruttering av medarbeidere med erfaring fra politi og arbeidstilsyn med lang etterforskningserfaring.. Risikoscoringsmodell er revidert for å gi mer risikobasert håndtering og mer solid grunnlag for transaksjonsovervåking. Det er gjennomført informasjonsarbeid rettet mot kunder og allmenheten for å redusere antall svindeltillfeller. Elektronisk støtteverktøy for å avdekke svindler er tatt i bruk. Aktiv deltagelse i nasjonale bransjefora for bekjempelse av økonomisk kriminalitet, utstrakt samarbeid med andre banker og systemleverandører for å styrke innsatsen og kvalitet i systemer for avverging.
Resultater av tiltak	Antall svindelsaker har mer enn doblet seg de siste to årene. Gjennomførte tiltak har bidratt til at reelt tap for banken, kundene og tredjepartsaktører likevel er redusert dramatisk.
Planlagte tiltak	Duplisere kompetanse og utvide vaktordning for å sørge for enda bedre beredskap. Videreføre tilpasset opplæring i tema for alle ansatte. Videreutvikle KPI og mål. Fortløpende overvåke etterlevelsen gjennom internkontroll og utvikling i risikoeksponering for å identifisere ytterligere forbedringer og tiltak.
Ansvarlig	Divisjon Konsernstab (Juridisk/Antihvitvask)

KPI og måloppnåelse

KPI	Beskrivelse	Enhet	Mål	Tid	2021	2022	2023	Måloppnåelse
KPI C1	Korrupsjonssaker internt	Antall	0		0	0	0	V
KPI C2	Bedragerisaker internt	Antall	0		0	0	0	V
KPI C3	Mistenkelige saker hvitvasking flagget	Antall			18.933	20.878	17.092	
KPI C4	Mistenkelige saker hvitvasking meldt Økokrim	Antall			102	161	311	

6.2 Generelt om arbeidet med økonomisk kriminalitet

Som bank har vi nulltoleranse for alle former for økonomisk kriminalitet, og vi vil medvirke til et næringsliv bygget på rettferdig konkurranse og lovlig virksomhet. Vi benytter store ressurser for å bekjempe økonomisk kriminalitet.

Vårt arbeid med økonomisk kriminalitet er forankret i de lover og forskrifter som gjelder, og vi har et omfattende rammeverk av styringsdokumenter, policyer og retningslinjer som skal sikre at vi som bank etterlever lovkrav, og forhindrer økonomisk kriminalitet som hvitvasking, svindel og terrorfinansiering.

Bankens «Policy Antikorrupsjon og bestikkelse» gir føringer for våre holdninger til samt vårt arbeid for å hindre korrupsjon, påvirkningshandel, bestikkelser og bruk av tilretteleggelsespenger.

Transaksjonskontroll er en av hovedoppgavene for å avdekke og analysere mistenkelige transaksjoner som har hatt indikasjoner på mulig hvitvasking/terrorfinansiering. Gjennom 2022 har banken kontrollert et betydelig antall transaksjoner som har blitt flagget i den elektroniske transaksjonsovervåkingen eller som på annet grunnlag har hatt indikasjoner på økonomisk kriminalitet. For de fleste har mistanken blitt avkreftet. De transaksjoner hvor mistanken ikke har latt seg avkrefte er rapportert til Økokrim som forutsatt i hvitvaskingsloven.

Vi har robuste kontroll- og kundetiltak samt gode interne styrings- og kontrollfunksjoner. Gode rutiner, god opplæring og nødvendige ressurser bidrar til å forhindre at banken benyttes i økonomisk kriminalitet. Arbeidet med økonomisk kriminalitet er krevende, og vi har gjennom det siste året økt ressursene og kompetanse på området.

Som et element i operasjonalisering av ESG i forretningsområdene, er økonomisk kriminalitet integrert i policyer og systemer for oppfølging innenfor områdene kredittprosesser, investering/finansiering og innkjøp.

7 ANSVARLIGE PRODUKTER OG TJENESTER

7.1 Faktainformasjon

Vi tilbyr produkter og tjenester som har stor påvirkning på privatpersoner og bedrifters økonomi. For at våre kunder skal kunne gjøre gode valg, er det viktig å gi god, etterrettelig, og forståelig informasjon og markedsføring av alle våre produkter og tjenester.

Bærekraftige produkter og tjenester i henhold til anerkjente klassifikasjonskriterier, er bankens mest sentrale virkemiddel for å oppfylle FNs bærekraftsmål, Parisavtalen, Naturavtalen og det grønne skiftet. Dette representerer også nye forretnings- og produktområder. Derfor er ansvarlige produkter og tjenester et viktig tema for oss og vi har positiv faktisk og potensiell påvirkning på at våre kunder gjør riktige valg gjennom god og etterrettelig produktinformasjon.

Tilsvarende kan vi også ha en negativ påvirkning ved å ikke ivareta disse områdene på en forsvarlig måte. Den største positive og negative påvirkningen berører enkeltkunder.

Vi har stor positiv faktisk og potensiell påvirkning på samfunn, klima og natur gjennom å tilby bærekraftige produkter og tjenester, og tilsvarende negativ påvirkning dersom slike produkter ikke tilbys kundene. Påvirkningen berører både banken, kunder og samfunnet lokalt, nasjonalt og globalt.

Faktatabell

Tema	Kommentarer
  	Viktige fokusområder: - Bærekraftige produkter og tjenester - Etisk markedsføring og produktinformasjon - Ingen grønnvasking
Styringsdokumenter	Green & Sustainability Bond Framework, Grønt, sosialt og bærekraftig Produktrammeverk, Policy nye og endrede produkter og systemer, Risikovurdering av produkter, tjenester, rutiner, prosesser og systemer, Rutine kundeklager. Produktstyringsrutine fondsprodukter. Policy markedsføring og produktinformasjon
FN Global Compact Prinsipp	8: Vi skal ta initiativ til å fremme av økt miljøansvar 9: Vi oppmuntrer til utvikling av miljøvennlig teknologi
UNEP PRB Prinsipp	2: Øke positiv påvirkning, og redusere negativ påvirkning på ESG som følge av sine aktiviteter, produkter og tjenester. Etablere og publisere konkrete mål på områder som har størst effekt
Finans Norge Prinsipp	2: Anvende digitaliseringskompetanse til å skalere markedet for klimasmarte løsninger og klimasmarte løsninger
GRI indikator	417-2, 417-3
Sør indikator	KPI D1, KPI D2.
Gjennomførte tiltak	Banken har i 2023 oppdatert Grønt, sosialt og bærekraftig Produktrammeverk. Revidert rutine risikovurdering produkter, tjenester, prosesser og systemer. Prosess startet med utvidelse av produktspekteret for grønne lån bolig og næringseiendom.
Resultater av tiltak	Ingen brudd på produkt- og tjenesteinformasjon og markedskommunikasjon. Økt digitalisering personmarked.
Planlagte tiltak	Videreutvikle nye bærekraftige produkter innen personmarked og bedriftsmarked. Øke andelen av bærekraftige lån og obligasjoner. Videreutvikle digitale tjenester.
Ansvarlig	Divisjon Forretningsutvikling, Divisjon Personmarked (PM) og Divisjon Bedriftsmarked (BM), Divisjon Kapitalmarked (KM)

KPI og måloppnåelse

KPI	Beskrivelse	Enhet	Mål	Tid	2021	2022	2023	Måloppnåelse
KPI D1	Tapte saker brudd på produkt-, tjenesteinformasjon	Antall	0		0	0	0	✓
KPI D2	Tapte saker brudd på markedskommunikasjon	Antall	0		0	0	0	✓

For mer informasjon om bærekraftige produkter henvises til kapittel 8 Ansvarlig kredittgivning, og kapittel 9 Ansvarlig investering og kapitalformidling.

7.2 Produktinformasjon og markedsføring

Vi er opptatt av å ha transparente og forståelige produkter og tjenester og vi er opptatt av å markedsføre disse på en etisk måte slik at våre kunder skal kunne ta gode økonomiske valg. Det er strenge krav til produktmerking, tjenesteinformasjon og markedsføring. Det legges derfor stor vekt på rådgivning, kunne tilby kunden trygge og gode produkter, og at salg og markedsføring av produktene gjennomføres på en ansvarlig måte iht. lovgivning. Alle rådgivere har godkjente sertifiseringsordninger i henhold til krav fra

Finansnæringens autorisasjonsordninger (FINAUT), og har gjennomført kompetanseoppdateringer som følger av sertifiseringsordningene. Vi har etablert retningslinjer for kvalitetssikring og risikovurderinger av produkter, systemer og tjenester, og at krav til informasjon, merking og markedsføring etterleves.

Bærekraftige produkter og tjenester er et viktig virkemiddel for å bidra til å oppfylle FNs bærekraftsmål, Parisavtalen og det grønne skiftet. Vi arbeider aktivt med bærekraftige produkter, og har mål om å øke andelen av bærekraftige aktiviteter i alle forretningsområder.

Bruk av anerkjente rammeverk, etisk produktinformasjon og markedsføring skal sikre at produktene tilfredsstiller klassifikasjonskriterier for bærekraftige produkter og tjenester og for å unngå grønnvasking.

Det er etablert retningslinjer og systemer for registrering, behandling og oppfølging av klager knyttet til brudd på lover og retningslinjer for produkter, tjenesteinformasjon, merking og markedsføring.

7.3 Rammeverk for grønne, sosiale og bærekraftige produkter

Vi har etablert «Rammeverk for grønne, sosiale og bærekraftige produkter» som er basert på internasjonale anerkjente prinsipper. Formålet med rammeverket er å utvikle og formidle bærekraftige produkter som et viktig bidrag til det grønne skiftet. Vi vil utvide spekteret av bærekraftige produkter med utgangspunkt i dette rammeverket, og de til enhver tid gjeldende klassifikasjonskriterier.

7.4 Green & Sustainability Bond Framework

Vi har etablert to obligasjonsrammeverk (2019 og 2022). Rammeverkene er etablert i henhold til ICMA (International Capital Market Association) standardprinsipper for grønne, sosiale og bærekraftige obligasjoner. I rammeverket som ble oppdatert i 2022, er det i tillegg forutsatt at provenyet fra obligasjonsutstedelsene skal allokere til prosjekter som er definert som grønne og bærekraftige i henhold til EU taksonomien. Grønn og bærekraftig finansiering gjør banken i stand til å bidra til realisering av kundenes grønne og bærekraftige prosjekter.

7.5 Digitalisering

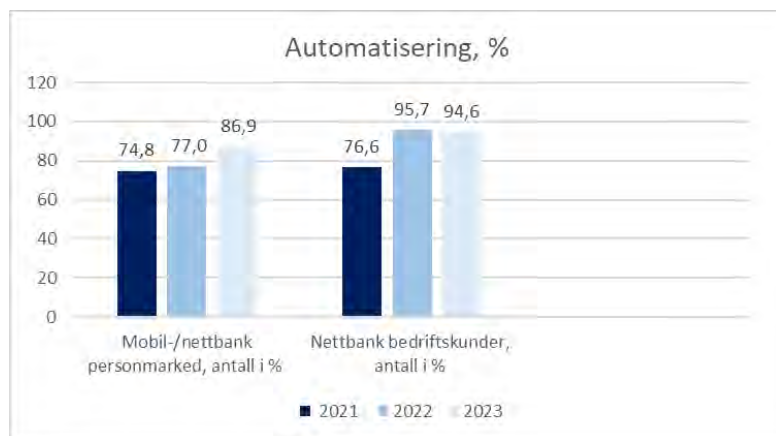
Digitalisering av prosesser og distribusjon av produkter og tjenester er viktige virkemidler for å bidra til bærekraftig omstilling. Digitale løsninger medfører mer selvbetjening av finansielle produkter og tjenester, og redusert reiseaktivitet. Vi har jobbet målrettet med å løfte kundeopplevelsen i vår mest besøkte kanal, nemlig mobilbank-appen for privatkunder. Navigasjonen i appen er forbedret, det er blitt enklere å øke sparing og kunder kan enkelt få generert forslag til skadeforsikringer. Bruken av mobilbanken øker jevnt og antall personkunder som ikke lenger bruker nettbank, men kun mobilbanken, er nær doblet siden 2020.

For bedriftskundene ser vi også en sterk vekst i bruk av mobilbank bedrift. God tilgjengelighet for de viktigste tjenestene er viktig også for bedriftskundene, selv om nettbedrift på desktop har de største besøkstallene for denne gruppen. Med nesten alle bedriftskunder på den nettbedrift får vi blant annet enkel digital kommunikasjon med våre kunder og fysisk post - som kontoutskrifter i postkassen – er redusert til et minimumsnivå.

Bærekraftige produkter og aktiviteter vil bidra til å redusere de negative, og øke de positive påvirkningene på ESG - området. Vi skal videreføre arbeidet med å tilrettelegge løsninger som kan bidra til en mer bærekraftig utvikling.

Vi er medlem i Digital Samhandling Offentlig og Privat (DSOP), som er et samarbeid om å digitalisere og effektivisere viktige prosesser i samfunnet. Dette samarbeidet bidrar til å realisere flere av FNs bærekraftsmål.

Vi er langt fremme når det gjelder automatisering av finansielle produkter og tjenester.

Mobil- og nettbanktall reflekterer aktive brukere av mobil- og nettbank som prosent av aktive kunder, (engasjement over kr 1000).

8 ANSVARLIG FORRETNINGSVIRKSOMHET

8.1 Faktainformasjon

Bank og finans har en sentral rolle i økonomisk utvikling og er en forutsetning for verdiskapingen i samfunnet. Vår rolle er primært å forvalte innskudd og finansiere personkunder, bedriftskunder og offentlig sektor. Kundenes behov skal alltid være utgangspunktet for vår forretningsvirksomhet, og kundene skal ha tillit til at vi vil de vel.

For å være en trygg og langsiktig forretningspartner må vi opptre ærlig og transparent, ha en høy etisk standard og til enhver tid utøve vår virksomhet innenfor gjeldende lover og forskrifter. Virksomhetsstyringen skal utøves slik at vi ikke medvirker til krenkelse av menneske- og arbeidstakerrettigheter, korrupsjon, uakseptable klimagassutslipp, alvorlig skade på natur eller andre handlinger som kan oppfattes som uetiske og uansvarlige. Gjennom gode og trygge banktjenester bidrar vi til økonomisk trygghet for kundene, og kundenes behov for finansielle tjenester skal være basert på et langsiktig og tillitsskapende perspektiv. Derfor er dette tema så grunnleggende viktig for oss.

Vi har stor positiv faktisk og potensiell påvirkning på kunder og samfunn ved å opptre som en ansvarlig samfunnsaktør, og tilsvarende negativ påvirkning dersom ikke så skjer. Påvirkningen berører både banken, kunder og samfunnet.

Faktatabell

Tema		Kommentarer
		Viktige fokusområder: • Virksomhetsstyring • Etikk • Samarbeid om å nå mål • Ivareta krav til reguleringer • Compliance
		
Styringsdokumenter		
		Eierstyring og selskapsledelse, Etikk- dokument, Strategi bærekraft, Rutine varsling internt og eksternt. Rutine kundeklager. Policy interessekonflikt. Rutine

	varsling internt og eksternt, Compliance dokument, Organisering av risiko og kapitalstyring.
FN Global Compact Prinsipp	2: Vi skal påse at vi ikke medvirker til brudd på anerkjente arbeids- og menneskerettigheter 10: Vi skal bekjempe enhver form for korrupsjon, herunder utpressing og bestikkelser
UNEP PRB Prinsipp	1: Tilpasse forretningsstrategien til FNs bærekraftsmål og Parisavtalen 4: Proaktivt vis konsultere, involvere og inngå samarbeidsavtaler med relevante interessenter for å oppnå samfunnets mål 5: Implementere styringsverktøy og ansvarlig bankkultur og sette mål som er relatert til områder der vi har størst innvirkning
Finans Norge Prinsipp	3: Forsterke samspillet mellom finansnæring og offentlige virkemidler 6: Ta i bruk et felles begrepsrammeverk for bærekraftig finans
GRI indikator	201-1, 201-2
Sør indikator	KPI E1, KPI E2, KPI E3, KPI E4, KPI E5
Gjennomførte tiltak	Økte ressurser og bygging av kompetanse både i Bærekraftsavdelingen og i forretningsområdene. Ny ESG Rating meg godt resultat, Low Risk. Etablert og implementert flere policydokumenter og retningslinjer innenfor ESG. Det er gjennomført GAP analyse og arbeid med ESG reguleringer herunder EU taksonomi, og Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD. Påbegynt arbeidet med transisjonsplaner.
Resultater av tiltak	God ESG risk. Operasjonalisering av ESG i forretningsområdene. Kontroll på ESG reguleringer.
Planlagte tiltak	Videreføre arbeidet med å implementere UN Global Compact, UNEP PRB og Finans Norges prinsipper. Videreføre arbeidet med ESG reguleringer, herunder EU taksonomi og CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive). Kundetilfredshetsmålinger i regi av EPSI. Forprosjekt, data, systemer og rapporteringsløsninger for ESG reguleringer og ESG området generelt. Videreføre arbeidet med operasjonalisering av ESG i forretningsområdene, spesielt med fokus på utlån, investering og finansiering. Videreutvikle styringssystemer, mål og metoder for relevante ESG temaer.
Ansvarlig	Divisjon Konsernstab

KPI og måloppnåelse

KPI	Beskrivelse	Enhet	Mål	Tid	2021	2022	2023	Måloppnåelse
KPI E1	Kundetilfredshetindikator personmarked	Plass nr	≤ 3		11	6	10	X
KPI E2	Kundetilfredshetindikator bedriftsmarked	Plass nr	≤ 3		7	7	7	X
KPI E3	Klagesaker tapt i Finansklagenemda	Antall	0		0	2	1	X
KPI E4	Varslingssaker interne og eksterne	Antall	0		4	2	4	X
KPI E5	ESG Rating Sustainalytics, Lav risiko 10 ≥ 20 poeng	Poeng	20		11,7	9,7	10,8	V

8.2 Etikk

Vi har etiske retningslinjer som skal sikre at alle deler av organisasjonen forstår og tar hensyn til den etiske standarden. De etiske retningslinjene gjelder for alle ansatte, og beskriver blant annet hvordan ansatte skal håndtere utfordringer knyttet til inhabilitet og interessekonflikter, deltakelse i annen næringsvirksomhet, samt handel med finansielle instrumenter. De etiske retningslinjene gjennomgås årlig av alle ansatte. Gjennom autorisasjonsordningene for bankens rådgivere gjennomføres det også årlig oppdatering på etikk. Det har vært holdt oppdateringskurs i bankens etiske retningslinjer i alle avdelinger.

8.3 Kundeklager

Vi har gode systemer og rutiner for håndtering av kundeklager, kfr. Bærekraftsbibliotek.

Klager kan komme gjennom flere kanaler og det er etablert gode løsninger for å motta, registrere, håndtere og rapportere klager samt iverksette eventuelle tiltak. I 2023 er det rapportert totalt 16 klagesaker til Finansklagenemda, hvorav banken har tapt 1 av klagesakene. Disse er løst.

8.4 Varsling

Vi skal være en trygg og god arbeidsplass og vi ønsker å legge til rette for en åpen ytringskultur. Vi har etablert egne varslingsrutiner for å forebygge, avdekke og rette opp i kritikkverdige forhold. Ansatte oppfordres til å varsle dersom de blir kjent med, eller selv opplever kritikkverdige forhold. Det er også etablert en rutine for at eksterne tredjeparter kan varsle.

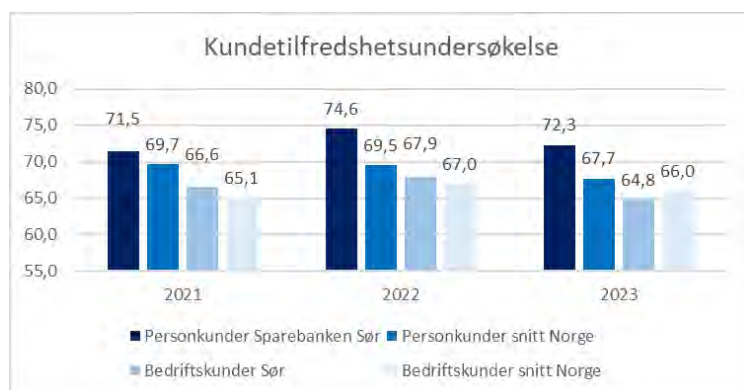
Varsling kan skje gjennom flere kanaler og de kan skje anonymt. Anonyme varsler går direkte til en uavhengig ekstern tredjepart, BDO AS. Det er etablert gode rutiner for rapportering, oppfølging og tiltak. Det er i 2023 i registrert fire eksterne varslingssaker, tre interne og en ekstern. Det har vært gjennomført tiltak på alle 4 varslene med ulik alvorlighetsgrad. Alle varslene er håndtert i henhold til varslingsrutinen og løst. Fagpersoner fra HR avdelingen har vært involvert ved 2 av varslene.

Våre varslingsrutiner sees her: <https://www.sor.no/felles/om-sparebanken-sor/samfunnsansvar/barekraftsrapporter/>

8.5 Kundetilfredshet

Ansvarlig og etisk forretningsvirksomhet i alle ledd er viktig for tillit og gode kunderelasjoner.

Selv om vi i 2023 ikke oppnår ambisjonen om å være blant de tre bankene som scorer høyest, scorer banken høyt på kundetilfredshet i EPSI Norges årlige bankundersøkelse. Vi har hatt en negativ utvikling det siste året, noe som også gjelder hele bransjen.

8.6 ESG reguleringer (Taksonomi og utfyllende informasjon om reguleringer)

I 2019 la EU frem sin grønne vekststrategi «EUs Green Deal» med en målsetning om å sikre mer bærekraftig økonomisk utvikling med mindre forurensning og lavere klimagassutslipp, bedre helse, økt livskvalitet og nye arbeidsplasser. I kjølvannet av Green Deal har EU etablert en rekke tiltak og regelverk som treffer finanssektoren. Som medlem av EØS-avtalen er det naturlig at det norske markedet følger tett med på hva som skjer i EU. Vi vil bli truffet av en rekke kommende tiltak for bærekraftig finans i den nærmeste tiden, og vi har gjennomført og er også i prosess med tverrfaglige prosjekter for å imøtekomme de nye regulatoriske

kravene og etablere eierskap til det videre arbeidet. Vi har i 2023 arbeidet med å rapportere på EU taksonomi i henhold til de to første miljømålene, se punkt 8.7.

Videre har vi arbeidet med å kartlegge GAP ift. Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD. Arbeidet med reguleringer, herunder data, systemer og rapporteringsløsninger for å håndtere både reguleringer og arbeidet med ESG generelt vil bli videreført i 2024.

8.7 EU taksonomi

Gjennom European Green Deal har EU satt ambisiøse mål for å nå Parisavtalens mål om et netto nullutslipp av klimagasser i 2050. For å nå disse målene er EU avhengig av å omdirigere kapital til å investere i grønn omstilling.

Hensikten er at kapitalen skal styres mot bærekraftige grønne investeringer, for å redusere klimautslipp og skade på natur, og sørge for en rettferdig omstilling.

EU har derfor lansert en egen handlingsplan for bærekraftig finans som inkluderer flere omfattende nye regelverk, og EU-taksonomien for bærekraftige aktiviteter er selve grunnmuren i dette arbeidet.

Regelverket inneholder rapporteringskrav for store børsnoterte selskaper og finansinstitusjoner.

Sparebanken Sør er i dag underlagt krav til offentliggjøring av ikke-finansiell informasjon etter regnskapsloven. I henhold til loven om bærekraftig finans som trådte i kraft i Norge 1. januar 2023, vil Sparebanken Sør være pålagt å rapportere taksonomiinformasjon for regnskapsåret 2023. Gjennom bærekraftige produkter bidrar Sparebanken Sør til å kanalisere kapital inn i bærekraftige aktiviteter.

EU taksonomien er et klassifiseringssystem som definerer hvilke aktiviteter som er bærekraftige. EU taksonomiene omfatter finansielle produkter som lån og investeringer.

Taksonomien omfatter foreløpig to av seks miljømål, og rapporteringen i 2023 vil derfor være noe begrenset i omfang. Taksonomien vil videreutvikles og utvides i årene framover. Mer informasjon om våre bærekraftige produkter finnes på bankens hjemmesider.

<https://www.sor.no/felles/om-sparebanken-sor/samfunnsansvar/barekraftsrapporter/>

<https://www.sor.no/felles/om-sparebanken-sor/about/investor-relations/green-and-sustainability-bond-framework/>

Taksonomien inneholder rapporteringskrav, nøkkelindikatorer og maler for både finansielle og ikke-finansielle selskaper. Den mest sentrale nøkkelindikatoren er «den grønne brøken» (Green Asset Ratio, GAR). Denne viser hvor stor andel av bankens utlån og investeringer som er gitt til aktiviteter som defineres som grønne etter taksonomien. Taksonomien legger opp til en stegvis utvidelse av rapporteringskravene knyttet til GAR. Detaljgraden, og dermed omfanget av plikten til å innhente informasjon, vil gradvis øke fram mot 2026. For 2023 er det kun krav til rapportering av utlån, men for regnskapsåret 2024 må det også rapporteres på investeringer.

Tabellen under viser EU taksonomiens 6 miljømål:

EUs seks miljømål

Begrensning av klimautslipp

Bærekraftig bruk og beskyttelse av vann- og havressurser

Forebygging og bekjempelse av forurensning

Klimatilpasning

Omstilling til sirkulær økonomi

Beskyttelse og gjenopprettelse av biologisk mangfold og økosystemer

Rapporteringen for 2023 omfatter to av de seks miljømålene, «Begrensning av klimautslipp» og «Klimatilpasning». Rapporteringen for 2024 vil omfatte alle seks miljømålene.

For å oppfylle krav til taksonomiregelverket, (Alignment), må følgende tre kriterier oppfylles:

1. Tekniske kriterier i EU taksonomien må oppfylles
2. Aktiviteten må ikke skade noen av de andre miljømålene, «Do no significant harm».
3. Oppfylle minstekravene til sosiale og styringsmessige forhold, «Minimum social safeguards».

Taksonomiregelverket stiller krav til omfattende rapportering.

Den mest sentrale informasjonen er:

1. Hvor stor andel av bankens utlån som er omfattet (Eligible) av taksonomiregelverket
2. Hvor stor andel av bankens utlån som oppfyller krav (Alignment) til taksonomiregelverket
3. Green Assets ratio (GAR) – det vil si hvor stor andel av bankens balanse som oppfyller krav til taksonomiregelverket.

Bærekraftige eiendeler iht. EU taksonomien (Taxonomy Aligned) per 31.12.23	NOK million
Utlån til husholdninger med pant i bolig	14.400
Obligasjoner med fortrinnsrett (med sikkerhet i boliglån)	N/A*
Utlån til ikke-finansielle foretak (omfattet av NFRD)	70
Bærekraftig økonomisk aktivitet iht. EU taksonomien (Taxonomy Aligned)	14.470

*) Sparebanken Sør har en likviditetsportefølje som blant annet består av obligasjoner med fortrinnsrett, som har sikkerhet i boliglån. Deler av denne porteføljen er definert som grønne obligasjoner, men det er ikke kjent hvor stor andel av denne porteføljen som er iht. EU taksonomiens kriterier.

Eiendeler omfattet av EU taksonomien (Taxonomy Eligible) per 31.12.23	NOK million
Utlån til husholdninger med pant i bolig	79.723
Obligasjoner med fortrinnsrett (med sikkerhet i boliglån)	13.018
Utlån til ikke-finansielle foretak (omfattet av NFRD)	184
Økonomisk aktivitet omfattet av taksonomien (Taxonomy Eligible)	92.925
Økonomisk aktivitet ikke omfattet av taksonomien (Taxonomy Non-Eligible), men inkludert i nevner for beregning av GAR	54.723
Totale eiendeler medregnet i beregning av GAR	147.648
Eiendeler ikke inkludert i beregning av GAR	9.728

Green Asset Ratio (GAR)	9,80 %
Green Asset Ratio Flow (GAR FLOW)**	31 %

**) Green Asset Ratio Flow (GAR FLOW) er beregnet som økningen i bærekraftig økonomisk aktivitet iht. EU taksonomien (Taxonomy Aligned) fra 2022 til 2023.

For ytterlige detaljer kfr vedlegg 4 kapittel 16 «EU Taxonomy Green Asset Ratio Template».

9 ANSVARLIG KREDITTGIVNING

9.1 Faktainformasjon

Utlån til personkunder og bedriftskunder er vår kjernevirksomhet og utlån er det området hvor vi i størst grad kan påvirke kundenes klimautslipp.

Den positive påvirkningen i vår utlånsvirksomhet kan skje gjennom en omlegging til bærekraftige produkter, og gjennom at vi gjennom utlånsvirksomheten har fokus på reduksjon av kundenes klimautslipp.

Både den positive og negative påvirkningen er størst hos samfunnet, men representerer også mulighet og risiko for kunder og banken. Derfor er dette et av de viktigste temaene for oss.

Faktatabell

Tema	Kommentarer
 	Viktige fokusområder: • Ivareta risiko og muligheter knyttet til ESG i kredittgivning • Tilby bærekraftige produkter og tjenester • Hensynta ESG risiko i kredittgivning • Redusere negativ påvirkning på klima og natur gjennom bankens utlånsvirksomhet
Styringsdokumenter	Kredittstrategi og kredittpolicy PM, Kredittstrategi og kredittpolicy BM, Bevilgningsreglement, Policy ansvarlig kredittgivning, Risiko- og kapitalstrategi, Organisering av risiko og kapitalstyring
FN Global Compact Prinsipp	2: Vi skal støtte og respektere anerkjente arbeids- og menneskerettigheter 7: Vi skal støtte en føre-var tilnærming til miljøutfordringer 8: Vi skal ta initiativ til fremme av økt miljøansvar 9: Vi skal oppmuntre til utvikling av miljøvennlig teknologi 10: Vi skal bekjempe enhver form for korrupsjon
UNEP PRB Prinsipp	1: Tilpasse forretningsstrategien til FNs bærekraftsmål og Parisavtalen 2: Øke positiv påvirkning, og redusere negativ påvirkning på ESG som følge av sine aktiviteter, produkter og tjenester 3: Jobbe proaktivt med kunder for å skape bærekraftig virksomhet 4: På proaktivt vis konsultere, involvere og inngå samarbeidsavtaler med relevante interessenter for å oppnå samfunnets mål 5: Implementere styringsverktøy og ansvarlig bankkultur og sette mål som er relatert til områder der vi har størst innvirkning
Finans Norge Prinsipp	3: Forsterke samspillet mellom finansnæring og offentlige virkemidler 6: Ta i bruk et felles begrepsrammeverk for bærekraftig finans
GRI indikator	FS8
Sør indikator	KPI F1, KPI F2, KPI F3, KPI F4
Gjennomførte tiltak	Økte ressurser og bygging av kompetanse på ESG i kredittområdet. Påbegynt arbeid med transisjonsplaner BM og PM. Rapportering EU taksonomi.
Resultater av tiltak	ESG analyse og kundedialog i kredittprosesser bidrar til at å bygge kompetanse hos kunde og bank om bærekraft og tiltak til forbedringer.
Planlagte tiltak	Forbedre ESG modul i kredittprosesser BM. Implementering av nye grønne produkter for boligeiendom og næringseiendom. Videreføre arbeidet med transisjonsplaner og operasjonalisering, herunder opplæring av rådgivere på ESG og grønne lån, inkludert bevisstgjøring på vårt ansvar som bank til å bidra til det grønne skiftet. Synliggjøre bankens mål på området av denne. Økt kunnskap om ESG risiko hos alle medarbeidere gjennom opplæring. Økt tilgang og automatisering av ESG data gjennom dialog med TietoEvery og Eiendomsverdi
Ansvarlig	Divisjon Personmarked (PM), Divisjon Bedriftsmarked (BM) og Divisjon Risikostyring (PM og BM)

KPI og måloppnåelse

KPI	Beskrivelse	Enhet	Mål	Tid	2021 Base line	2022	2023	Måloppnåelse
KPI F1	Grønne boliglån, vekst,	%	≥ 10	Årlig		24,5*	30,4	V
KPI F2	Grønne boliglån, %	%	≥ 50	2030	NA	NA	18,1	
KPI F3	Grønne lån næringseiendom, vekst	%	≥ 10	Årlig	NA	NA	0,4	
KPI F4	Grønne lån næringseiendom	%	≥ 50	2030	NA	NA	21,3	

Kriteriene og grunnlaget er endret for grønn andel boliglån. Det er derfor ikke mulig å sammenligne mot tidligere år.

9.2 Strategiske føringer

Ansvarlig kredittgivning innebærer å ivareta sosiale forhold, god virksomhetsstyring og klima og natur i kredittgivningen og forvaltningen. Hovedformålet er å oppnå god langsiktig avkastning med et akseptabelt risikonivå, samt å bidra til bærekraftig utvikling.

ESG representerer både risiko og muligheter. Risiko først og fremst gjennom svekket inntjening og/eller økte tap som følge av manglende evne eller vilje til omstilling for å ivareta klima og natur. Muligheter representert ved nye forretninger gjennom tilgang til ny teknologi, markeder, bransjer, kunder og produkter. Gjennom å stille krav til våre kunder gjennom utlånsvirksomheten, samt å øke andelen bærekraftige produkter, kan banken redusere og styre ESG-risiko.

Globale og nasjonale reguleringer og initiativer herunder EUs Green Deal og EUs taksonomi, vil føre til en sterk vridning mot mer bærekraftige finansielle aktiviteter, produkter og tjenester i tiden fremover.

Strategiske føringer for arbeidet med utlånsporteføljen:

- Redusere negative påvirkninger som utlånsporteføljen har på klimautslipp, natur, sosiale forhold og virksomhetsstyring, primært gjennom tiltak til forbedringer og bærekraftige produkter, men også gjennom eksklusjonskriterier til bransjer og kunder.
- Bidra til å øke kunnskap om ESG og til at kunder tar mer bærekraftige valg.
- Styre bankens ESG-risiko iht. risikomål og risikotoleranse.
- Øke andelen av bærekraftige produkter og tjenester
- Utnytte muligheter til økt inntjening gjennom nye produkter, tjenester, bransjer og markeder som følge av det grønne skiftet.

9.3 Klimautslipp i utlånsporteføljen

Vi har benyttet veiledningen fra Finans Norge for beregning av klimautslipp for boliglån, samt kategorien «omsetning og drift av fast eiendom» på bedriftsmarkedet. Vi har benyttet PCAF (Partnership for Carbon Accounting Financials) data og metode basert på balanse, for beregning av klimautslipp fra øvrige kunder på bedriftsmarkedet.

Næring	Sum Utlån	Scope 1 Tonn CO2	Scope 2 Tonn CO2	Scope 3 Tonn CO2	Scope 1 og 2 Tonn CO1	Tonn CO2 pr MNOK Utlån	Utslipp KG CO2 per kvm
Personkunder							
Boliglån*	79.723,5				11.454,5	0,14	3,71
Øvrige lån*	2.448,1				351,7	0,14	
	82.171,6				11.806,2	0,14	
Næring	Sum UtlåndVH	Scope 1 Tonn CO2	Scope 2 Tonn CO2	Scope 3 Tonn CO2	Scope 1 og 2 Tonn CO2	Tonn CO2 pr MNOK Utlån	Utslipp KG CO2 per kvm
Jordbruk og tilknyttede tjenester	992,0	132.970,9	103,9	31.916,3	133.074,8	134,15	4,44
Skogbruk og tilknyttede tjenester	183,9	2.406,4	12,9	2.958,2	2.419,3	13,16	
Fiske, fangst og akvakultur	501,2	5.796,2	46,8	11.519,6	5.843,0	11,66	
Bergverksdrift og utvinning	75,6	2.535,2	6,9	2.874,9	2.542,1	33,61	
Industri	815,8	4.752,0	127,8	25.018,0	4.879,8	5,98	
Energiproduksjon og forsyning	79,7	41,7	0,9	181,6	42,6	0,53	
Vann- avløp og renovasjon	90,8	4.906,6	13,4	4.901,0	4.920,0	54,19	
Utvikling eiendom, bygg og anlegg	7.043,8	14.527,7	317,7	322.517,6	14.845,4	2,11	
Varehandel	1.490,7	15.339,7	43,2	24.630,6	15.382,9	10,32	
Transport	641,8	9.170,8	59,4	31.619,3	9.230,3	14,38	
Hotell, restaurant og reiseliv	421,6	4.303,4	134,3	9.972,0	4.437,6	10,53	
Informasjon og kommunikasjon	197,9	249,1	14,3	1.955,0	263,4	1,33	
Finansiering og forsikring	212,6	247,4	1,4	444,8	248,8	1,17	
Omsetning og drift av fast eiendom*	25.059,8		6.655,8	76.937,2	6.655,8	0,27	
Faglig tjenesteyting	753,4	5.246,9	27,7	9.067,5	5.274,6	7,00	
Forretningsmessig tjenesteyting	423,8	8.243,9	47,1	12.294,2	8.291,0	19,56	
Offentlig forvaltning	7,6	5,2	2,5	86,4	7,7	1,02	
Undervisning	1.739,2	1.215,6	607,9	15.248,8	1.823,5	1,05	
Helse og sosialtjenester	2.115,9	2.120,3	2.170,1	39.280,2	4.290,4	2,03	
Kulturell virksomhet	2.305,9	861,6	248,6	19.851,5	1.110,2	0,48	
Annen tjenesteyting	197,4	699,3	125,7	4.906,3	825,0	4,18	
Bedriftskunder	45.350,4	215.640	10.768	648.181	226.408	5,0	
Sum total	127.521,9				238.214	1,9	

Scope 1: Direkte utslipp (driftsmidler virksomheten har operasjonell kontroll over, f. eks bruk av fossilt brensel).

Scope 2: Indirekte utslipp fra innkjøpt energi – elektrisitet og fjernvarme/-kjøling.

Scope 3: Indirekte utslipp fra innsatsfaktorer (Oppstrøms: Klimautslipp av innkjøpte varer eller tjenester eks flyreiser), Nedstrøms: Klimautslipp av varer og tjenester som tilbys andre).

*) Klimautslipp beregnet basert på veiledningen fra Finans Norge. Øvrige lån til personkunder er estimert med samme CO2 utslipp per utlånt million som boliglån.

Vår utlånsportefølje består hovedsakelig av kunder med lave klimautslipp. Det er lite tallgrunnlag tilgjengelig for å benchmarke klimautslipp fra utlånsporteføljen. Tidligere beregninger basert på data om klimautslipp fra SSB, indikerer at vårt klimautslipp fra utlån ligger vesentlig lavere enn snittet av finansbransjen, noe bransjesammensetningen også indikerer.

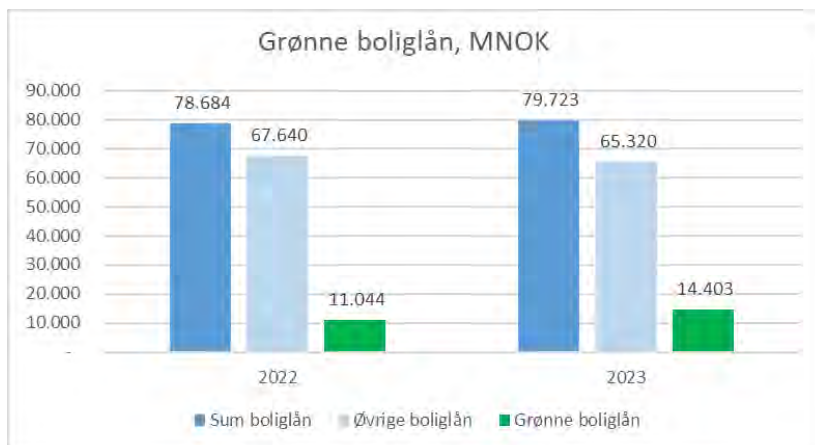
Vi vil videreføre arbeidet med å forbedre data og metoder for beregning av klimautslipp fra utlånsporteføljen.

9.4 Ansvarlig kredittgivning i personmarked

Det vesentlige av utlån i personmarkedet er lån til bolig. ESG-risikoen i personmarkedet er primært knyttet til klima og natur, dvs. klimaendringer og naturkatastrofers påvirkning på verdien av våre pantobjekter i tilknytting til boligfinansiering.

Personmarkedets negative påvirkning på ESG-området er relativt begrenset og i det vesentlige knyttet til klimautslipp fra energiforbruk til boliger, adferd og forbruksmønster samt bruk av naturarealer og naturressurser ifm. nybygging.

Det er viktig å ha gode retningslinjer og løsninger både for å håndtere risiko, og for å redusere den negative og øke den positive påvirkningen på ESG. Som et ledd i dette tilbyr vi «Grønne boliglån».

Grønne lån er lån som kvalifiserer i henhold til Green & Sustainability Bond Framework/EU taksonomi.

Vi har i dag en portefølje av «Grønne boliglån» som kvalifiserer iht. bankens rammeverk på ca. 14.403 MNOK.

9.5 Ansvarlig kredittgivning i bedriftsmarked

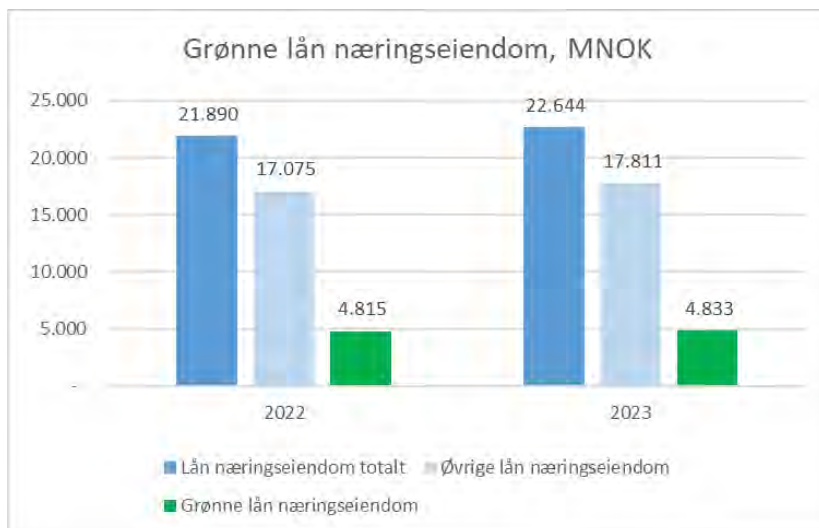
Vår portefølje innen bedriftsmarkedet består av ulike bransjer hovedsakelig innen SMB-segmentet. Den største bransjen målt i utlånsvolum er næringseiendom.

ESG-risikoen i bedriftsmarkedet er primært knyttet til økte tap og redusert inntjening for oss som følge av klima- og naturrelaterte forhold. Slike forhold vil kunne ha stor påvirkning på både oss, kunder og bransjer når det gjelder fysisk risiko og omstillingsrisiko. Dette kan medføre endringer i tilgang og pris på klimautslipp, innsatsfaktorer som naturarealer og naturressurser, samt markeder samt etterspørsel etter produkter og tjenester.

Vi har integrert en ESG-modul med spesielt fokus på klima i bankens kredittprosesser. Modulen er obligatorisk for alle lånesaker på kunder med engasjement > 8 MNOK. Modulen gir en risikoklasse for ESG-risiko, basert på en vektet score av klima, natur, sosiale forhold og virksomhetsstyring. ESG-risikoklasse danner grunnlag for styring av prosess, fullmakter og pris. Hensikten er å kartlegge kundene og lånesøknadens ESG-risiko, samt å kunne iverksette tiltak for å redusere kundens ESG risiko.

Resultatene indikerer at det er relativt lav ESG-risiko i de saker som er analysert, noe som samsvarer godt med vår bransjesammensetning, og analyser av klimautslipp.

Det arbeides kontinuerlig med videreutvikling av ESG-modulen.

Grønne lån er lån som kvalifiserer i henhold til EU taksonomi.

10 ANSVARLIG INVESTERING

10.1 Faktainformasjon

Hovedmålsettingen med vår investeringsaktivitet er å styre konsernets likviditetsrisiko samt å ivareta myndighetskrav for å håndtere denne typen risiko gjennom etablering av en rentebærende likviditetsportefølje. Aktiviteten skal i tillegg tilrettelegge for strategisk forretningsutvikling gjennom egenkapitalinvesteringer i utvalgte selskaper. Vi har ikke en handelsportefølje i egenkapitalinstrumenter.

Ansvarlig investering i Sparebanken Sør innebærer at vi skal ivareta klima og natur, sosiale forhold og god virksomhetsstyring i forvaltningen. Investering skal gjøres slik at banken ikke medvirker til krenkelse av menneske- og arbeidstakerrettigheter, korrupsjon, uakseptable klimagassutslipp, alvorlig skade på natur, eller andre handlinger som kan oppfattes som uetiske og uansvarlige.

Vi har som målsetting å oppnå bærekraftig lønnsomhet i våre investeringer og skal ha et konkurransedyktig tilbud av finansielle instrumenter til våre kunder samtidig som vi oppfyller våre ESG ambisjoner.

I tillegg til utlånsvirksomheten er investering det området som anses å være det virksomhetsområdet der vi kan ha størst faktisk og potensiell positiv ESG påvirkning både hos kunder, samfunnet og i egen virksomhet. Den positive påvirkningen skjer gjennom investeringer i bærekraftige obligasjoner i likviditetsporteføljen, og finansiering gjennom utstedelse av bærekraftige obligasjoner under Green & Sustainability Bond Framework. Dersom vi ikke har fokus på bærekraft, vil

vi ha en negativ påvirkning. Den samfunnsmessige påvirkningen er størst, men representerer også både en mulighet og en risiko for både kundene og oss som bank.

Derfor er dette et viktig tema for oss.

Faktatabell

Tema	Kommentarer
  	Viktige fokusområder: • Ivareta risiko og muligheter knyttet til ESG i investeringer og finansiering • Tilby bærekraftige produkter og tjenester • Redusere negativ påvirkning på klima og natur i investering • Finansiering under Green & Sustainability Bond Framework
Styringsdokumenter	Finanspolicydokument, Policy ansvarlige investeringer og ansvarlig verdipapirvirksomhet, Green & Sustainability Framework
FN Global Compact Prinsipp	2: Vi skal støtte og respektere anerkjente arbeids- og menneskerettigheter 7: Vi skal støtte en føre-var tilnærming til miljøutfordringer 8: Vi skal ta initiativ til fremme av økt miljøansvar 9: Vi skal oppmuntre til utvikling av miljøvennlig teknologi 10: Vi skal bekjempe enhver form for korrupsjon
UNEP PRB Prinsipp	1: Tilpasse forretningsstrategien til FNs bærekraftsmål og Parisavtalen 2: Øke positiv påvirkning, og redusere negativ påvirkning på ESG som følge av sine aktiviteter, produkter og tjenester 3. Jobbe proaktivt med kunder for å skape bærekraftig virksomhet 4: På proaktivt vis å konsultere, involvere og inngå samarbeidsavtaler med relevante interessenter for å oppnå samfunnets mål 5: Implementere styringsverktøy og ansvarlig bankkultur og sette mål som er relatert til områder der vi har størst innvirkning
Finans Norge Prinsipp	1: Medvirke til innovasjon og omstilling i andre næringer 7. Gjøre obligasjonsmarkedet grønnere
GRI indikator	
Sør indikator	KPI G1, KPI G2
Gjennomførte tiltak	Innført utdypning av kunders bærekraftspreferanser både i støtteverktøy for Investeringsrådgivning mot større kunder og i sparerobot; PAI, Taksonomi, SFDR, CO2- utslipp. Opplæring på rådgivernivå. Økte volum grønne obligasjoner i likviditetsportefølje.
Resultater av tiltak	Økt fokus på og forståelse for bærekraft i finans.
Planlagte tiltak	Utvidelse av tilgjengelige bærekraftsdata på fondsnivå i portal; PAI, utslipp, Bygge kompetanse og rapportering EU Taksonomi. Beregne klimautslipp fra investeringsporteføljen herunder Base line.
Ansvarlig	Divisjon Økonomi, Divisjon Personmarked (PM), Divisjon Konsernstab

KPI og måloppnåelse

KPI	Beskrivelse	Enhet	Mål	Tid	2021	2022	2023	Måloppnåelse
KPI G1	Bærekraftige obligasjoner Likviditetsporteføljen	MNOK	5.000	2023	1.495	3.178	5.619	V
KPI G2	Obl.finansiering under Green&Sustainability Bond Framework	MNOK			5.102	12.231	12.231	

10.2 Investeringer i likviditetsporteføljen

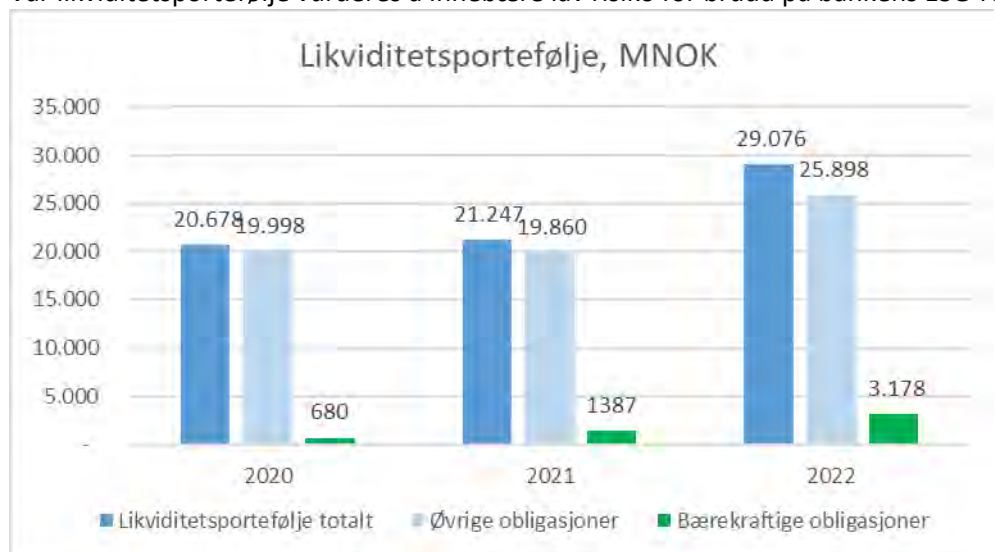
For å kunne styre konsernets likviditetsrisiko i henhold til styrevedtatte målsettinger, har vi etablert en likviditetsportefølje bestående av særskilt likvide rentebærende verdipapirer med høy kredittkvalitet. Sammensetningen av porteføljen følger av lovpålagte krav og av styrevedtatte retningslinjer. Investeringene gjennomføres i verdipapirer som handles i etablerte markeder, hvor obligasjonsutstederne opererer i tråd med retningslinjer for ESG gitt av myndigheter, børser og i henhold til forventninger fra institusjonelle

investorer. Dette omfatter retningslinjer knyttet til økonomisk kriminalitet og terrorfinansiering, og til menneske- og arbeidstakerrettigheter. Utstederne som det investeres i er i tillegg hjemmehørende i regioner hvor miljø-, natur- og klimarisiko vektlegges.

Vi ønsker å bidra til at finansmarkedet kanalisere investeringer til bærekraftig virksomhet.

Porteføljens ESG-risiko skal vurderes periodisk, og minst en gang pr. år. Dersom kontrollen avdekker brudd på våre retningslinjer, skal bakgrunnen for og alvorlighetsgraden på bruddet vurderes. Grundig vurdering av underliggende forhold og bakgrunnen for ESG-brudd skal nøye vurderes før eventuell realisasjon iverksettes.

Vår likviditetsportefølje vurderes å innebære lav risiko for brudd på bankens ESG-retningslinjer.

Det er en målsetting om å øke den bærekraftige delen av likviditetsporteføljen til kr. 5,5 mrd. i løpet av 2024, hensyntatt retningslinjer for likviditetsrisiko og tilgjengeligheten i markedet.

10.3 Investeringer i datterselskaper og selskaper hvor banken har eierposisjoner i

I vårt konsern inngår bankens hel- og deleide selskaper. Vårt heleide boligkredittforetak, Sparebanken Sør Boligkreditt AS, er tett integrert med vår finansielle virksomhet. I tillegg har vi eierposter i Sørmeqleren AS, Frende Holding AS, og Brage Finans AS, som konsolideres inn i resultat- og balanseregnskapet.

Vi har andre eierposisjoner i selskaper som er av strategisk betydning for bankens forretningsvirksomhet, hvor posisjoner i Vipps Holding AS er en av de viktigste.

Vi vektlegger at selskaper som vi har vesentlige eierposisjoner i, skal etterleve våre retningslinjer for bærekraftig virksomhet. Vi har som målsetting å være en positiv bidragsyter til å øke selskapenes bærekraftfokus og ønsker å stimulere til bærekraftig utvikling gjennom investeringsbeslutninger. ESG skal derfor vektlegges når vi har mulighet for aktiv eierskapsutøvelse, og eierpostens størrelse og viktighet for oss tilsier det.

Av våre retningslinjer fremgår det hvordan vår eierskapsutøvelse i selskaper hvor vi har reell innflytelse skal følges opp, og hvordan eventuelle brudd på disse skal håndteres.

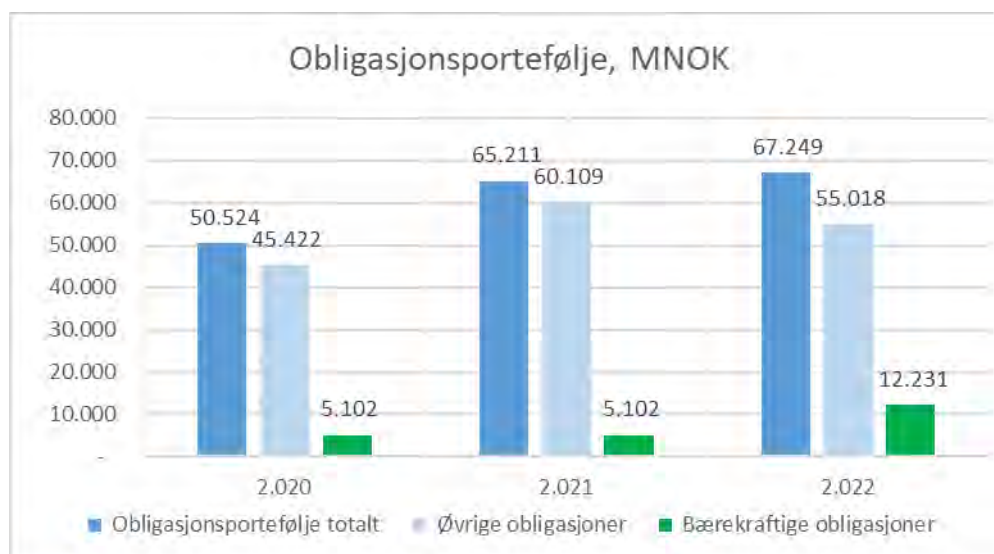
10.4 Finansiering under Green & Sustainability Bond Framework

Vi har etablert et særskilt obligasjonsrammeverk, «Green & Sustainability Bond Framework», som angir konsernets forpliktelser overfor norske og internasjonale investorer i bankens eller boligkredittforetakets utstedte obligasjoner definert som grønne, sosiale og bærekraftige.

Retningslinjene i rammeverket følger finansmarkedets etablerte standarder for slike obligasjonsutstedelser. Ved bruk av rammeverket forplikter vi oss overfor obligasjonsinvestorene til å benytte provenyet fra obligasjonsfinansieringen til grønne og bærekraftige formål. Rammeverket definerer med utgangspunkt i EUs bærekraftstaksonomi, hvilke bærekraftige virksomheter, kapitalen kan kanaliseres til. Rammeverket gir i tillegg føringer for interne godkjennelsesprosesser når finansieringen skal allokere, og for tilgjengeliggjøring av informasjon om allokeringen som har funnet sted. Green Bond Committee er konsernets organ for allokeringsbeslutninger og investorinformasjon gjøres tilgjengelig på våre nettsider.

Gjennom utstedelse av bærekraftige obligasjoner mot en stor investorbase i inn- og utland, bidrar vi til det grønne skiftet gjennom at finansieringen kanaliseres til bærekraftig virksomhet.

Konsernets Green & Sustainability Bond Framework ble etablert i 2019, og Sparebanken Sør Boligkreditt AS gjennomførte sin første grønne obligasjonsfinansiering på grønt format høsten samme år. I ettertid har vi også utstedt seniorgjeld under rammeverket. Obligasjonsrammeverket ble revidert i 1. kvartal 2022, og EU taksonomiens definisjon av bærekraftige bolig- og næringseiendommer er i stor utstrekning ivaretatt i denne reviderte versjonen.

*Obligasjoner under Green & Sustainability Bond Framework fordeler seg på Covered bond med MNOK 10.231, og seniorgjeld med MNOK 2.000.

Konsernets langsiktige finansieringsplan innebærer at det skal tilrettelegges for ytterligere emisjoner under konsernets Green & Sustainability Bond Framework

10.5 Investeringer gjort av fondsforvaltere i fondsprodukter banken formidler

Vi driver ikke fondsforvaltning i egen regi, men formidler fondsprodukter gjennom Norne Securities. Gjennom det deleide produktselskapet Norne Securities, formidler vi fond fra anerkjente fondsforvaltere som er tilsluttet UNEP FI PRI (FN Principles for Responsible Investment) og forholder oss til investeringsprinsippene i UNEP FI PRI.

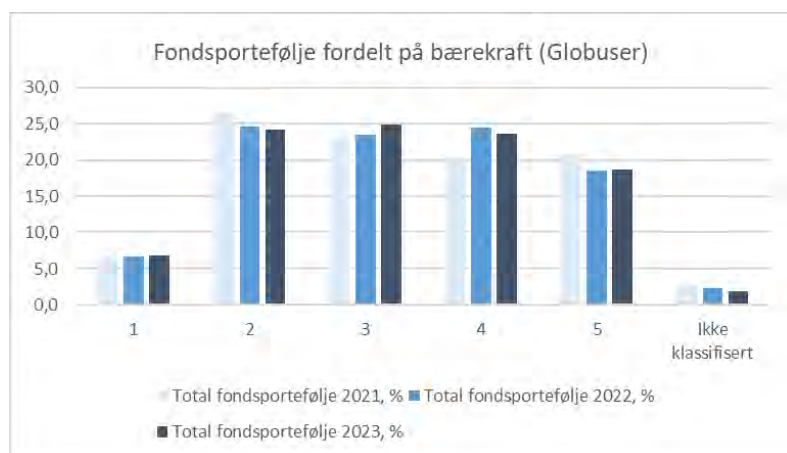
Vi stiller krav til at Norne Securities formidler fond som etterlever krav i bankens «Policy til ansvarlige investeringer og ansvarlig verdipapirvirksomhet». Norne Securities har bekreftet at alle fond de formidler etterlever vår policy. Vi har «Produktstyringsrutine» for håndtering og godkjenning av fondsprodukter. Ved endringer i tjenestetilbud vektlegges i økt grad prinsipper for bærekraftige investeringer og i 2020 ble ESG lagt til i bankens produktgodkjenningsrutine. Ved utvidelser av eksterne fond er det stort fokus på bærekraftige alternativer.

Fondsproduktene som vi formidler gjennom Norne Securities, har pr. 31.12.2023 følgende klassifisering mht. bærekraft:

Fond fordelt på bærekraft	Antall globuser					Ikke klassifisert
	1	2	3	4	5	
Fond, antall	17	25	35	34	7	22

* 5 globuser gis til fond som er blant de 10 % beste i sin fondskategori, og 1 globus gis til fond som er blant de 10 % svakeste i sin fondskategori, basert på Morningstar sin definisjon.

Porteføljen, (MNOK), av fond i % som vi har formidlet pr. 31.12.2023, fordelt på bærekraft basert på antall globuser, (klassifisering av bærekraft), fremgår av figuren under.

* 5 globuser gis til fond som er blant de 10 % beste i sin fondskategori, og 1 globus gis til fond som er blant de 10 % svakeste i sin fondskategori basert på Morningstar sin definisjon.

Det har vært en stabil utvikling i andel bærekraftige fond (med mest globuser).

11 ANSVARLIGE INNKJØP

11.1 Faktainformasjon

Ansvarlige innkjøp innebærer å ivareta sosiale forhold, god virksomhetsstyring og klima og natur i innkjøp og valg av leverandører og samarbeidspartnere.

Kravene til å ivareta arbeids- og menneskerettigheter (sosiale forhold) er ytterligere styrket gjennom Åpenhetsloven som trådte i kraft 1.juli 2022. Loven pålegger banken å gjøre aktsomhetsvurderinger hos sine leverandørkjeder og samarbeidspartnere.

Bankens policy er å samhandle med de leverandører og samarbeidspartnere som ivaretar ESG på en god måte. Innkjøp av produkter, tjenester og varer er en viktig og nødvendig del av bankens virksomhet.

Sparebanken Sør har som målsetting å inngå samarbeid med leverandører og samarbeidspartnere som har konkurransedyktige priser, men som samtidig oppfyller krav til ESG, og i samarbeid med banken kan utvikle seg i positiv retning når det gjelder ESG.

Ansvarlige innkjøp er et område hvor banken kan ha positiv faktisk og potensiell påvirkning på både i forhold til kunde, bank og samfunn. Den positive påvirkningen vil først og fremst skje gjennom å ivareta krav til ESG og samtidig videreutvikle den positive påvirkningen innenfor viktige ESG-områder. Dersom banken ikke har

fokus på ESG i innkjøpene, vil banken ha negativ påvirkning. Både den positive og negative påvirkningen er størst hos samfunnet, men representerer også risiko og mulighet for leverandører, samarbeidspartnere og banken.

Faktatabell

Tema	Kommentarer
	Viktige fokusområder: • Ivareta og ikke bryte anerkjente arbeids- og menneskerettigheter • Redusere risiko mht. virksomhetsstyring • Redusere negativ påvirkning på klima og natur • Stimulere til klima- og naturvennlige produkter, gjenbruk og resirkulering • Samarbeide om å nå mål
Styringsdokumenter	Policy ansvarlige innkjøp, Retningslinjer for ansvarlige innkjøp, Rutine risikovurdering ved innkjøp av nye produkter og systemer, Innkjøpsrutine
FN Global Compact Prinsipp	2: Vi skal støtte og respektere anerkjente arbeids- og menneskerettigheter 7: Vi skal støtte en føre-var tilnærming til miljøutfordringer 8: Vi skal ta initiativ til fremme av økt miljøansvar 9: Vi skal oppmuntre til utvikling av miljøvennlig teknologi 10: Vi skal bekjempe enhver form for korrupsjon
UNEP PRB Prinsipp	2: Øke positiv påvirkning, og redusere negativ påvirkning på ESG som følge av aktiviteter, produkter og tjenester 3: Jobbe proaktivt med kunder for å skape bærekraftig virksomhet 4: På proaktivt vis konsultere, involvere og inngå samarbeidsavtaler med relevante interessenter for å oppnå samfunnets mål 5: Implementere styringsverktøy og ansvarlig bankkultur og sette mål som er relatert til områder der vi har størst innvirkning
Finans Norge Prinsipp	1: Medvirke til innovasjon og omstilling i andre næringer
GRI indikator	308-1, 308-2, 414-1, 414-2
Sør indikator	KPI H1, KPI H2, KPI H3, KPI H4, KPI H5, KPI H6, KPI H7, KPI H8, KPI H9, KPI H10
Gjennomførte tiltak	Videreført arbeidet med Åpenhetsloven, herunder integrert arbeid- og menneskerettigheter i bankens risikokartleggingssystem for nye leverandører.
Resultater av tiltak	Mer fokus og kompetanse på arbeids- og menneskerettigheter i innkjøpsprosesser.
Planlagte tiltak	Videreføre operasjonalisering av ESG og Åpenhetsloven i innkjøpsprosesser og oppfølging.
Ansvarlig	Divisjon Konsernstab, Divisjon Forretningsutvikling (KM)

KPI og måloppnåelse

KPI	Beskrivelse	Enhet	Mål	Tid	2021	2022	2023	Måloppnåelse
KPI H1	Leverandører > 1 MNOK som er risikovurdert mht ESG	% volum				78,3	80,7	
KPI H2	Har gode styringssystem for Arbeids- og menneskerettigheter	% volum				79,8	77,5	
KPI H3	Lav risiko mht brudd på Arbeids- og menneskerett.	% volum				39,5	37,0	
KPI H4	Middels risiko mht brudd på Arbeids- og menneskerett.	% volum				59,4	60,3	
KPI H5	Høy risiko mht brudd på Arbeids- og menneskerett.	% volum				1,1	2,6	
KPI H6	Leverandører rapportert brudd på Arbeids- og menneskerettigh.	Antall	0			2	0	V
KPI H7	Har gode styringssystem for Virksomhetsstyring	% volum				85,8	85,7	
KPI H8	Lav risiko mht Virksomhetsstyring	% volum				94,3	94,0	
KPI H9	Har gode styringssystem for Klima og natur	% volum				91,0	90,7	
KPI H10	Lav risiko mht Klima og natur	% volum				37,9	35,2	

* Enhet % volum er å forstå som % av Leverandører > 1 MNOK som er risikovurdert innenfor den enkelte kategori

11.2 Leverandører og samarbeidspartner

11.2.1 Innledning

Banken har kartlagt risiko for arbeids- og menneskerettigheter (Åpenhetsloven), virksomhetsstyring og klima og natur hos bankens leverandører og samarbeidspartnere.

Tabellen under viser omfanget av innkjøp fra leverandører og samarbeidspartnere:

Innkjøp fra Leverandører og samarbeidspartnere	Mill kr	%	Antall
Årlige innkjøp, mill	553	100	1.400
Leverandører med årlige innkjøp > 1 mill kr	446	80,7	51
Leverandører med årlige innkjøp < 1 mill kr	107	19,3	1.341

Leverandørene er hovedsakelig norske leverandører innenfor bransjene:

- IT, data, kommunikasjon og datasystemer
- Forsikring
- Energi
- Banksystemer
- Konsulenter og advokater
- Produkt- og systemleverandører

Disse utgjør ca. 80 % av bankens samlede innkjøp, hvorav kategorien IT, data, kommunikasjon og datasystemer er den desidert største bransjen. Våre leverandører og samarbeidspartnere er i stor grad store profesjonelle nasjonale og noen globale selskaper som har gode systemer og begrenset risiko. Den største risikoen er underleverandører.

Risikoanalyse leverandører	Mill kr	%	Antall
Leverandører med årlige innkjøp > 1 mill kr	446	100	51
Risikoanalyse leverandører > 1 mill kr	446	100	51
Ikke risikoanalyserte leverandører > 1 mill kr	0	0	
Risikoanalyserte leverandører > 1 mill, i % av årlige innkjøp		100	

Analysen av leverandører omfatter ca. 80 % av bankens samlede innkjøp.

Risikoen hos leverandører med innkjøp mindre enn kr. 1. mill., vurderes som lav.

Risikovurderingene er basert på dialog med leverandører og samarbeidspartnere, spørreskjema, kunnskap og øvrig informasjon om leverandører og samarbeidspartnere

Resultater fra risikoanalysen fremgår av punktene under.

11.3 Arbeids- og menneskerettigheter (Åpenhetsloven)

11.3.1 Innledning

Dette punkt omhandler hvordan banken håndterer arbeids- og menneskerettigheter hos leverandører og samarbeidspartnere.

Vi har i bærekraftsrapporten tatt med et kort konsentrat av arbeidet med Åpenhetsloven. En fullstendig rapport fremgår på våre hjemmesider, <https://www.sor.no/felles/om-sparebanken-sor/samfunnsansvar/apenhetsloven/>

På våre hjemmesider finnes også mer utfyllende informasjon om styringsdokumenter og bankens arbeid med Åpenhetsloven.

De mest sentrale elementene i Åpenhetsloven er:

- §4 Aktsomhetsvurderinger

- § 5 Redegjørelse for aktsomhetsvurderinger
- § 6 Informasjonsplikt

11.3.2 Risikoanalyse og aktsomhetsvurderinger

Banken har gjennomført risikoanalyse (aktsomhetsvurderinger) av utvalgte konvensjoner knyttet til arbeids- og menneskerettigheter.

Tabellen under viser resultater fra analysen.

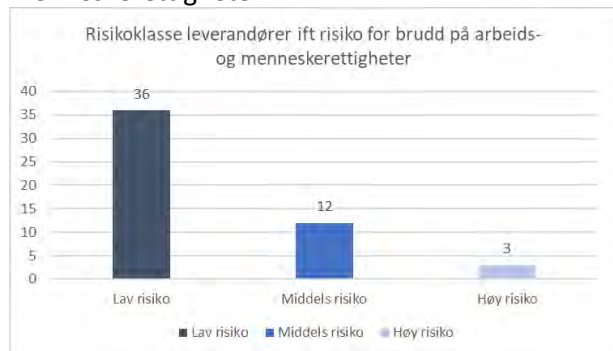
Diverse informasjon fra risikoanalysen for arbeids- og menneskerettigheter, (forkortet til A&M)	Antall leverandører		
	Ja	Delvis	Nei
Leverandøren har styringsdokumenter for A&M	45	2	4
Leverandøren har styringssystemer for A&M, eks ISO 45001	29		22
Leverandøren har styringsmål for A&M	34		17
Leverandøren oppgir at de har hatt brudd på A&M	0	0	51
Leverandøren har utenlandske underleverandører	30		21
Leverandøren oppgir at de har kartlagt A&M risiko hos underleverandører	5	15	10
Leverandøren oppgir at underleverandører som har hatt brudd på A&M	0		51

Resultatene bekrefter at våre leverandører i stor grad har gode systemer og rutiner for oppfølging av arbeids- og menneskerettigheter. De store leverandørene er også omfattet av Åpenhetsloven.

Det er ingen leverandører som oppgir at de eller deres underleverandører har hatt brudd på arbeids- og menneskerettigheter i 2023.

Den største risikoen for brudd på arbeids- og menneskerettighetene vurderes å ligge hos underleverandører i risikoutsatte land.

Figuren under viser leverandører og samarbeidspartneres vurderte risiko ift. brudd på arbeids- og menneskerettigheter.

* Antall leverandører med leveranser > 1 MNOK

Ut fra en totalvurdering har våre leverandører og samarbeidspartnere lav eller middels risiko for brudd på arbeids- og menneskerettigheter.

Det er to leverandører som vi har vurdert til høy risiko. Denne risikoen er primært knyttet til produkter og underleverandørers geografiske lokalisering.

I arbeidet arbeids- og menneskerettigheter legges det til grunn en risikobasert tilnærming. Det må også påpekes at det er en del leverandører hvor våre innkjøp er så små i forhold til nasjonale og/eller spesielt globale innkjøp, at vi har svært liten eller ingen påvirkningskraft. Det er derfor viktig å rette fokus i arbeidet mot på leverandører og samarbeidspartnere som vi har mulighet til å påvirke i positiv retning.

11.3.3 Oppfølging og tiltak

Det er så langt ikke avdekket brudd på arbeids- og menneskerettigheter som krever spesiell oppfølging og tiltak i 2023. og tiltak.

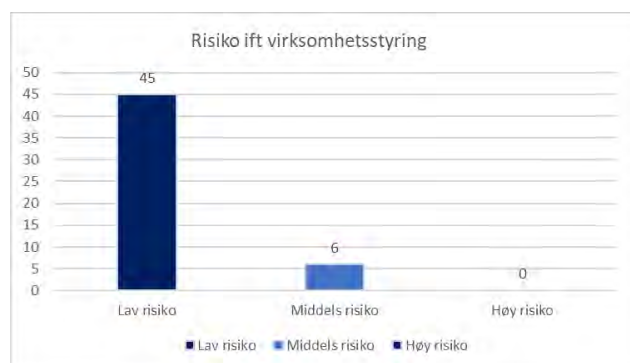
Arbeid med Åpenhetsloven er et kontinuerlig arbeid, og oppfølging og tiltak vil bli løpende vurdere, bla etter gjennomgang av grundige analyser, se punkt 10.3.3.

11.4 Virksomhetsstyring

Resultater fra risikoanalysen.

Virksomhetsstyring	Antall leverandører		
	Ja	Delvis	Nei
Leverandøren har styringsdokumenter	35	10	6
Leverandøren har styringssystemer, eks ISO 9001	30		13
Leverandøren har styringsmål	34		17
Leverandøren har utenlandske underleverandører	30		21

De fleste av de større leverandørene har på plass styringssystemer, styringsdokumenter og mål.

* Antall leverandører med leveranser > 1 MNOK

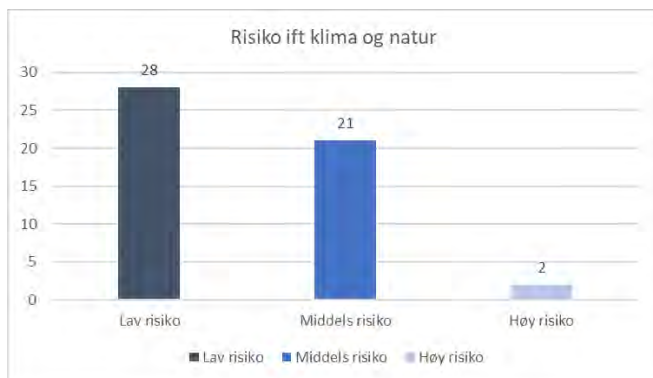
Risiko knyttet til virksomhetsstyring vurderes som lav risiko.

11.5 Klima og natur

Resultater fra risikoanalysen.

Klima og natur	Antall leverandører		
	Ja	Delvis	Nei
Leverandøren har styringsdokumenter	41	2	8
Leverandøren har styringssystemer eks Miljøfyrtårn, ISO 14001	38	0	13
Leverandøren har styringsmål	38		13
Leverandøren har utenlandske underleverandører	30		21

De fleste av de større leverandørene har på plass styringssystemer, styringsdokumenter og mål. Det er grunn til å anta at mål først og fremst er knyttet til reduksjon av egne klimautslipp, og i mindre grad indirekte klimautslipp samt natur.

* Antall leverandører med leveranser > 1 MNOK

Risiko knyttet til klima og natur vurderes til lav/middels risiko.

Kvantifisering av risiko, spesielt hos underleverandører relatert til geografi, produktspekter og bruk av råvarer er imidlertid beheftet med stor usikkerhet. Den reelle risikoen kan være større enn det som blir oppgitt av leverandører. Et tiltak fremover blir å forsøke å kartlegge risikoen relatert til klima og natur bedre i samarbeid med leverandører og samarbeidspartnere, samt å følge opp relevante og spesifikke mål.

Risikoanalysene for klima og natur må betraktes som overordnede, da de er basert på begrenset informasjon.

12 KLIMA OG NATUR

12.1 Faktainformasjon

Klima- og naturrelaterte utfordringer representerer en av de største risikoer for samfunnet og for oss som bank. Samtidig representerer disse utfordringer også store muligheter. Klima og natur er det tema som vi gjennom vår forretningsvirksomhet påvirker mest negativt, men også kan påvirke mest positivt. Det er spesielt i forretningsområdene utlån, investeringer og finansiering samt innkjøp, at vi har stor indirekte både negativ og positiv påvirkning på klimautslipp og natur i form av biomangfold, bruk av naturressurser og naturarealer.

Vi følger opp disse temaer med relevante tiltak for å forsterke den positive påvirkningen og redusere den negative påvirkningen. Det er etablert korte og langsiktige KPIer for å kunne følge opp og måle resultater og utvikling av tiltak for sentrale indikatorer.

Vi har styringsdokumenter, policyer og retningslinjer som viser hvilke krav vi stiller, og hvordan vi jobber med dette temaet i relevante forretningsområdene.

Faktatabell

Tema	Kommentarer
  	Viktige fokusområder: • Klimagassutslipp • Biomangfold • Bruk av naturressurser • Forurensning luft, vann og sjø • Sirkulærøkonomi
Styringsdokumenter	Strategi Bærekraft, Policy klima og natur, Miljøfyrtårnsertifisering retningslinjer, TCFD rapport.
FN Global Compact Prinsipp	7: Vi skal støtte en føre-var tilnærming til miljøutfordringer 8: Vi skal ta initiativ til å fremme økt miljøansvar
UNEP PRB Prinsipp	7: Vi skal støtte en føre-var tilnærming til miljøutfordring

Finans Norge Prinsipp	1: Tilpasse forretningsstrategien til FN bærekraftsmål og Parisavtalen 2: Øke positiv påvirkning, og redusere negativ påvirkning på ESG som følge av sine aktiviteter, produkter og tjenester. Etablere og publisere konkrete mål på områder som har størst effekt
GRI indikator	302-1, 305-1, 305-2, 305-3
Sør indikator	KPI I1, KPI I2, KPI I3, KPI I4, KPI I5, KPI I6, KPI I7, KPI I8, KPI I9, KPI I10, KPI I11
Gjennomførte tiltak (bedre beskrivelse)	Deltatt i prosjekt i regi av Finans Norge for å etablere metodikk for beregning av klimautslipp fra utlån basert på PCAF. Deltatt i prosjekt Sirkulærøkonomi i regi av Finansforbundet og CircularNorway. Utarbeidet TNFD rapport. Videreført kompetansebygging om ESG herunder klima og natur i organisasjonen. Resertifisering av hovedkontoret iht. Miljøfyrtårn.
Resultater av tiltak	Deltatt i prosesser og arbeidsgrupper for å etablere retningslinjer for måling av klimautslipp og arbeid med sirkulærøkonomi i forretningsområdene, utlån og investeringer.
Planlagte tiltak	Videreutvikle KPI, mål og målemetoder for klima og natur. Videreføre arbeidet med TCFD og TNFD. Transisjonsplaner klima. Kompetansebygging. Arbeide videre med Base line og utslippsbaner klimautslipp utlån og investeringer.
Ansvarlig	Divisjon Konsernstab

KPI og måloppnåelse

KPI	Beskrivelse	Enhet	Mål	Tid	2021	2022	2023	Måloppnåelse
KPI I1	Klimautslipp egen virksomhet	tonn CO2			254,4	232,2	253,5	
KPI I2	Reduksjon i klimautslipp egen virksomhet	%	55	2030	50,4	54,7	50,6	
KPI E3	Enegiintensitet egen virksomhet	kWh/m2	0 (NZE)	2050	233	203	213	
KPI I4	Totale klimautslipp utlån	tonn CO2	0 (NZE)	2050			238.214	
KPI I5	Reduksjon i klimautslipp utlån	%	40	2030	NA	NA	0 %	
KPI I6	Reduksjon i klimautslipp utlån	tonn CO2	238.214	2050	NA	NA	0	
KPI I7	Totale klimautslipp investering	tonn CO2	0 (NZE)	2050	NA	NA	NA	
KPI I8	Reduksjon i klimautslipp investeringer	%	40	2030	NA	NA	NA	
KPI I9	Reduksjon i klimautslipp investeringer	tonn CO2	0 (NZE)	2050	NA	NA	NA	

*Tall for klimautslipp investeringer er ikke oppgitt, da det arbeides videre med å etablere Base line.

12.2 Klima

12.2.1 Klima – påvirkning fra egen virksomhet

Vårt klimautslipp og vår negative påvirkning på naturen fra egen virksomhet, er svært begrenset.

Vi følger opp klima og natur gjennom miljøledelsessystemet Miljøfyrtårn, og er sertifisert etter hovedkontormodellen og de nye kriteriene for finansbransjen.

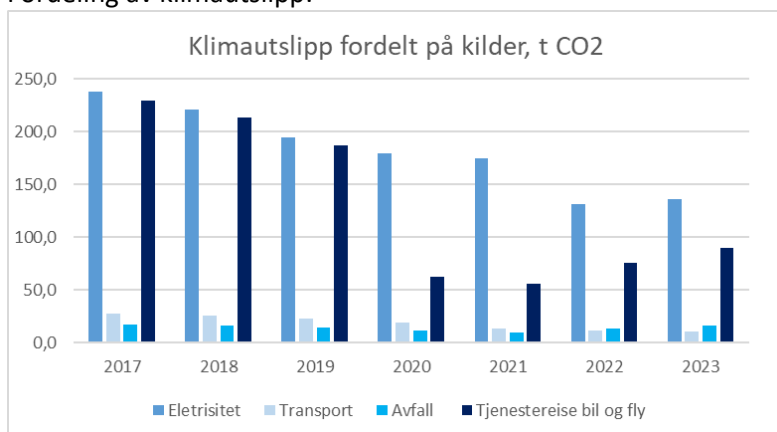
Tabellen viser vår status og vår utvikling med hensyn til ressursforbruk og klimautslipp basert på GHG protokollen:

Klimautslipp	2021	2022	2023
Klimautslipp Scope 1, tonn CO2 ekvivalenter	13,6	11,3	10,9
Klimautslipp Scope 2, tonn CO2 ekvivalenter	174,8	131,8	136,0
Klimautslipp Scope 3, tonn CO2 ekvivalenter	66,0	89,1	106,6
Sum klimautslipp, tonn CO2 ekvivalenter	254,4	232,2	253,5
Årsverk	597	601	621
Klimautslipp pr ansatt	0,43	0,39	0,41
Oppvarmet areal, m2	26.769	26.564	24.539
Energiforbruk, 1000 kWh pr år	6.250	5.384	5.218
Energiintensitet, kWh pr m2	233	203	213

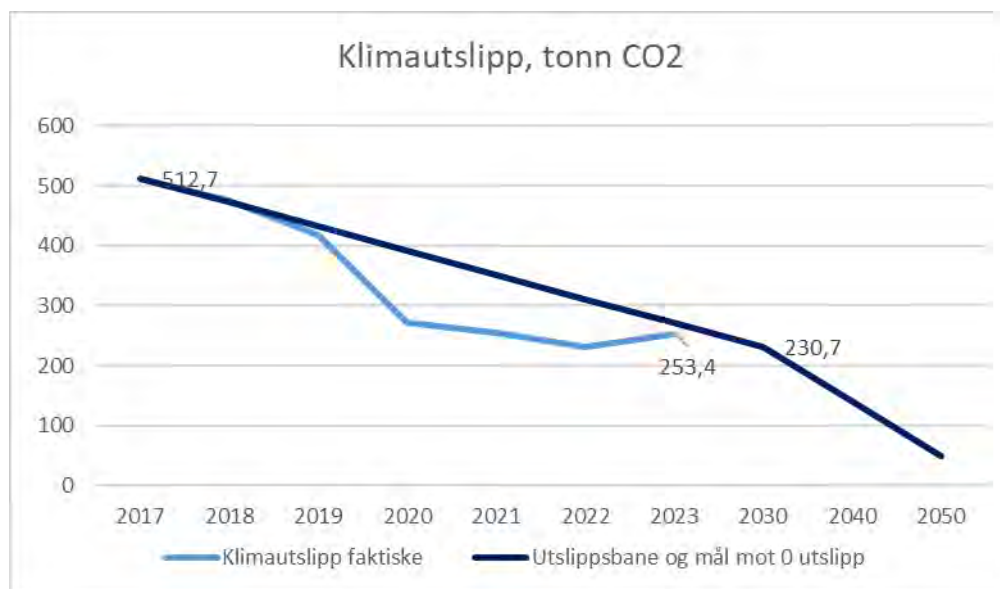
* Alle datterselskaper og selskaper som Sparebanken Sør har dominerende eierinteresser i inngår i klimaregnskapet.

Vårt klimautslipp viser en marginal økning fra 2022 til 2023.

Fordeling av klimautslipp:

Vårt klimautslipp er primært knyttet til energiforbruk og reisevirksomhet. Fra 2022 til 2023 har utslipp knyttet til energiforbruk og reisevirksomhet økt noe. Vi har satt oss mål til å redusere klimautslippene i 2030 med 55 % og netto nullutslipp i 2050. Figuren under viser utvikling i klimautslipp, samt illustrasjon på utslippsbane.

Base line i 2017

Resultatene viser at vi er nær målet om reduserte utslipp på 55 %, (tilsvarende 230,7 tonn CO2), i 2030.

For mer informasjon om klimaregnskap,

<https://www.sor.no/felles/om-sparebanken-sor/samfunnsansvar/barekraftsrapporter/>

12.2.2 Klima – påvirkning fra forretningsområdene

Vi skal arbeide for å bidra til at kunder, leverandører og samarbeidspartneres belastninger på klima reduseres.

Det er spesielt innenfor følgende forretningsområder vi har mulighet for størst positiv påvirkning:

- Utlån: Øke andelen bærekraftige utlån og redusere andel utlån som har stor negativ påvirkning på klima. Spesielt gjelder dette bedriftskunder.
- Investering: Øke andelen investeringer i bærekraftige aktiviteter og virksomheter og redusere andelen investeringer i virksomheter med negativ påvirkning på klima.
- Videre vil banken gjøre bruk av Green & Sustainability Bond Framework for utstedelse av bærekraftige obligasjoner.

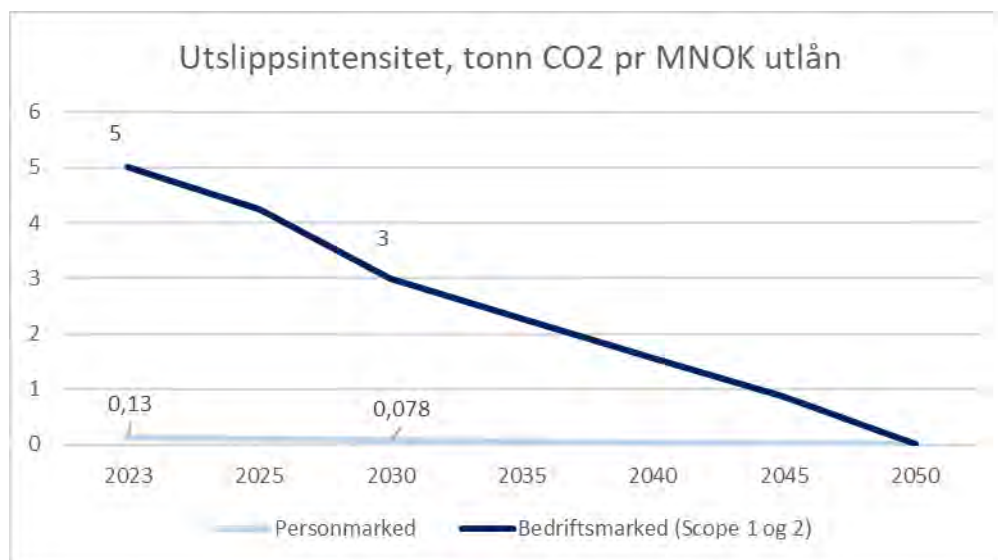
Bruk av teknologi, digitalisering og bærekraftige produkter som er tett knyttet opp mot forretningsområdene nevnt over, er de mest sentrale virkemidlene for oss til å bidra til bærekraftig utvikling.

Når det gjelder tiltak og retningslinjer for å operasjonalisere klimarelaterte risikoer og muligheter i forretningsområdene, er disse nærmere beskrevet under tema i denne rapporten, samt i TCFD rapporten.

For utlånsporteføljen har vi satt som mål å redusere klimagassutslipp med 40 % innen 2030, og netto 0 utslipp i 2050. Med utgangspunkt i 2022 betyr det en årlig reduksjon i klimagassutslipp på 5 % pr år for å oppnå en reduksjon på 40 % i 2030.

Metoden for å måle reduksjon av klimautslipp i utlånsporteføljen baserer seg på Science Based Target Initiativ, SBTi der vi setter krav til reduksjon i utslippsintensiteten til de ulike porteføljene med korte- og langsiktige mål.

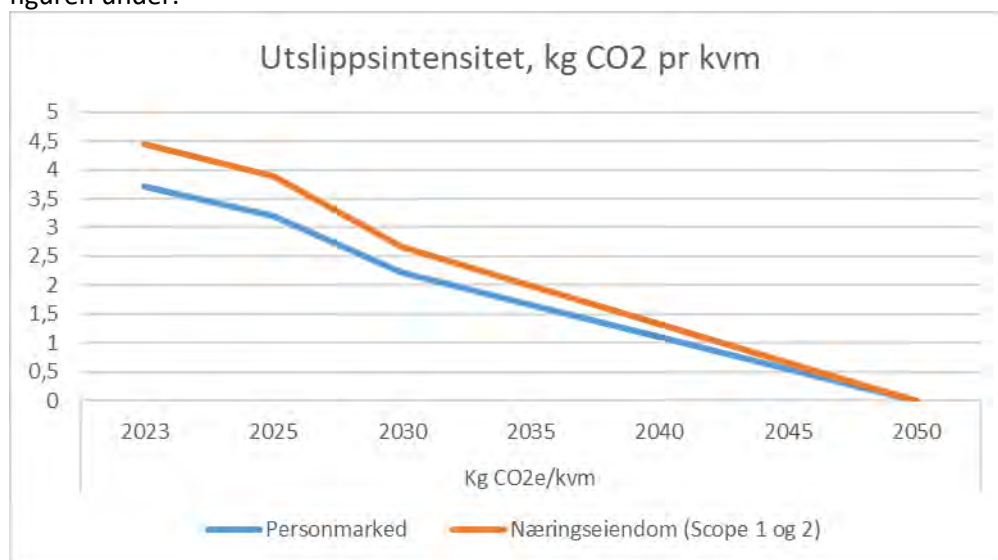
Figuren nedenfor illustrerer utslippsbane for å oppnå mål:

Estimert bane for reduksjon i utslippsintensitet utlån

Beregningene av klimagassutslipp er basert på veiledningen fra Finans Norge for boliglån, samt kategorien «omsetning og drift av fast eiendom» på bedriftsmarkedet. Vi har benyttet PCAF (Partnership for Carbon Accounting Financials) data og metode basert på balanse, for beregning av klimautslipp fra øvrige kunder på bedriftsmarkedet (se kapittel 9.3). Det er knyttet stor usikkerhet til å etablere et riktig referansepunkt for klimautslipp (såkalt base line). Base line i 2023 kan derfor måtte justeres, blant annet som konsekvens av bedring i data og metoder.

Basert på veiledningen fra Finans Norge for boliglån og næringseiendom («omsetning og drift av fast eiendom») har vi beregnet klimaintensiteten i kg CO2 ekvivalenter pr m2 finansiert areal, som følger i figuren under.

12.2.3 TCFD – Task Force on Climate-related Financial Disclosures

TCFD er en anerkjent metode for klimarapportering. Det er nedenfor kort informert om struktur og sentrale punkter i TCFD rapporten.

Klima handler om risiko, men også om hvilke forretningsmessige muligheter klimarelaterte utfordringer representerer.

De mest sentrale klimarisikoene for banken er:

Overgangsrisiko:

Dette er risiko ved å gå mot et nullutslippssamfunn og omfatter politiske og regulatoriske forhold, teknologi, marked og omdømme. Overgangsrisiko handler om hvordan klimarelaterte forhold vil påvirke forretningsområdene våre.

Fysisk risiko:

Akutt risiko på grunn av ekstremvær som fører til orkaner, oversvømmelser mv. Kronisk risiko er langsiktige klimaendringer som påvirker temperatur, havnivå mv. Fysisk risiko handler om hvordan klimarelaterte forhold som ekstremvær vil påvirke forretningsområdene våre. Klimarelaterte risikoer og muligheter vil påvirke bankens strategi, forretningsområder og økonomisk utvikling både i et kort og et langsiktig perspektiv.

De fire sentrale hovedpunktene er kort belyst i tabellen under:

TCFD	
Virksomhetsstyring	De viktigste forretningsområdene er utlån, investeringer og finansiering. ESG operasjonaliseres i forretningsområdene. Tiltak, risikorammer og styringsmål for klimarelaterte risikoer og muligheter integreres i bankens rammeverk og rapportering. Fokus på å utnytte muligheter som det grønne skiftet representerer. Det viktigste virkemiddel er å tilrettelegge for bærekraftig produkter, tjenester, og distribusjonsløsninger, for å imøtekomme kundenes behov, redusere kostnader og øke inntekter, og å redusere klimautslipp.
Strategi	Styret har ESG og klima som et prioritert område i strategisk plan. Klima handler om risiko, men også om forretningsmessige muligheter. Viktige tiltak er å bygge kompetanse, dialog og samarbeid med kunder, leverandører og samarbeidspartnere om gode løsninger for å redusere klimautslipp De største klimarelaterte risikofaktorer: 1. Risiko for økt mislighold og tap, øke kapitalkrav, dyrere finansiering som følge av klimarisiko. 2. Risiko for tapt omdømme og reduserte markedsandeler og inntjening ved manglende omstilling til lavutslipp samfunn. De største klimarelaterte mulighetene: 1. Økt inntjening og kostnadsreduksjoner gjennom bærekraftige produkter, digitalisering og distribusjonsløsninger. 2. 4. Bedre tilgang til og billigere pris på finansiering og egenkapital, samt reduserte kapitalkrav av bærekraftig virksomhet (EU taksonomi). Lavere risiko i porteføljene.
Risikostyring	Risikoen er størst i forretningsområdet utlån, hvor bolig- og næringseiendom utgjør ca. 80 % av den totale porteføljen. Klimarelaterte risikoer i forretningsområdene investeringer og finansiering er også viktige. Spesielt gjelder dette tilgang og pris på finansiering. Banken har policyer med krav og eksklusjonskriterier i disse forretningsområdene. Videre har banken integrert ESG modul med spesiell fokus på klima i kredittprosesser BM. Banken har rammeverk for grønne lån og obligasjoner. Prosess med å etablere risikorammer og overordnede styringsmål for ESG og klimarisiko integrert i vårt risikostyringsrammeverk.
Mål og metoder	Sparebanken Sør har etablert kort og langsiktige mål til klimareduksjon i egen virksomhet såvel som for utlån og investeringer i tråd med Parisavtalen. Banken er i prosess med å etablere metoder og data for beregning av klimautslipp fra utlån og investeringer. Det vesentligste av klimautslipp i scope 3 er knyttet til klimautslipp fra utlån. Banken skal utarbeide stresstester og scenarioanalyser for å vurdere om klimarelaterte risikoer og muligheter er i tråd med bankens strategi og risikorammer. Styringsmål og indikatorer for klimarisiko vil bli videreutviklet løpende.

Vi vil i 2024 videreføre arbeidene med operasjonalisering og videreutvikling av TCFD rammeverket.

12.3 Natur

12.3.1 Generelt

Naturen skaper livsgrunnlaget for menneskeheten og våre samfunn, men også for den globale økonomien. Den gir oss mat, vann, fristeder for rekreasjon og en tilhørighet og forbindelse til planeten og verden rundt oss. I tillegg er store deler av økonomien vår basert på ressurser som naturen skaper og gir oss. Tap av natur og biologisk mangfold vil derfor ha store og alvorlige konsekvenser, både for våre daglige liv, ressurser vi er avhengige av for å overleve, og for verdiskapingen i økonomien.

Hvordan vi bruker naturen påvirker klimaet, samtidig som klimaendringene påvirker naturen. Klima og natur er nært knyttet sammen. Å fremme naturmangfold er derfor en viktig del av løsningen på klimautfordringene, og en forutsetning for å oppnå FNs bærekraftsmål.

«Naturavtalen» som ble vedtatt 19. Desember 2022 som har satt globale mål for å bevare naturen, oppnå bærekraftig forvaltning og bruk og bekjempe årsakene til nedbygging og forringelse av økosystemer.

Økosystemene har gått ned i størrelse, og tilstanden til økosystemene er forringet med 47 % globalt sammenlignet med estimert base line.

Den globale økonomien er avhengig av velfungerende natur og økosystemer. I dag påvirker verdens økonomi alle deler av økosystemene. Når økosystemer forringes eller i ytterste konsekvens kollapse, kan grunnleggende økologiske prosesser falle bort, noe som igjen kan medføre vesentlig økonomisk risiko. Rundt 60 prosent av global økonomisk vekst er avhengig av leveranser fra økosystemene.

De viktigste driverne for tap av natur, er ifølge det internasjonale naturpanelet Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES):

	Driveere for tap av natur	Økosystem		
		Land	Vann	Hav
Press på naturen	Bruk av arealer land, vann og hav	Omfang av bruk og reduksjon av landarealer og avskoging	Omfang av bruk og reduksjon av ferskvannsystemer	Omfang av bruk og reduksjon av marint areal
	Bruk av naturressurser	Jordforringelse (reduert produksjon)	Vannforbruk (overforbruk)	Overforbruk av marine ressurser eks fisk
		Overutnyttelse av landressurser eks, mineraler, ikke bærekraftig hogst		
	Spredning av fremmede arter	Ikke naturlige arter	Ikke naturlige arter	Ikke naturlige arter
		Tilfeldlig dødlighet av naturlige arter		
	Forurensning	Forurensning jord	Forurensning ferskvann	Forurensning og plast i havet
	Klimaendringer	Klimautslipp		

Viktige virkemidler for å redusere tap av natur er regulatoriske krav, samt gjenbruk, delings- og sirkulasjonsøkonomi. For oss betyr dette at det må stilles krav til natur i forhold til utlån, investeringer og innkjøp, samt å utvikle bærekraftige produkter innenfor EU taksonomiens miljømål, som eksempelvis sirkulasjonsøkonomi.

12.3.2 TNFD, Task Force on Nature-related Financial Disclosures

TNFD	
Virksomhetsstyring	De viktigste forretningsområdene er utlån og investeringer. Tiltak i forhold til risiko og muligheter må operasjonaliseres i forretningsområdene. Policy og retningslinjer må videreutvikles. Det viktigste virkemiddel er å tilrettelegge for bærekraftig produkter og tjenester, for å imøtekomme kundenes og samfunnets behov, redusere risiko i forhold til kunders påvirkning og avhengighet av natur. Sirkulærøkonomi, gjenbruk og deling vil være viktige virkemidler for naturpositiv påvirkning.

Strategi	Styret har ESG og natur som et prioritert område i strategisk plan. Natur handler om risiko, men også om forretningsmessige muligheter. Viktige tiltak er å bygge kompetanse, dialog og samarbeid med kunder, leverandører og samarbeidspartnere om gode løsninger for å redusere negativ påvirkning på natur De største klimarelaterte risikofaktorer: 1. Risiko for økt mislighold og tap, øke kapitalkrav, dyrere finansiering som følge av avhengighet og påvirkning på natur. 2. Risiko for tapt omdømme og reduserte markedsandeler og inntjening ved manglende grønnomstilling. De største klimarelaterte mulighetene: 1. Økt inntjening gjennom bærekraftige produkter. 2. Bedre tilgang til og billigere pris på finansiering og egenkapital, samt reduserte kapitalkrav av bærekraftig virksomhet (EU taksonomi). 3. Lavere risiko i porteføljene.
Risikostyring	De mest sentrale naturrisikoene er arealbruk, bruk av naturressurser og klimaendringer. Risikoen er størst i forretningsområdet utlån, innenfor bransjene landbruk, eiendom, bygg og anlegg, som utgjør ca. 80 % av den totale porteføljen. Klimarelaterte risikoer i forretningsområdene investeringer og finansiering er også viktige. Spesielt gjelder dette tilgang og pris på finansiering gjennom bærekraftige produkter. Banken har policyer med krav og eksklusjonskriterier i disse forretningsområdene. Videre har banken integrert ESG modul med spesielt fokus på klima i kredittprosesser BM. Banken har rammeverk for grønne lån og obligasjoner. Det vil bli arbeidet videre med å etablere risikorammer og overordnede styringsmål for ESG og klimarisiko integrert i vårt risikostyringsrammeverk.
Mål og metoder	Natur er et relativt nytt og komplekst fagområde. Banken vil etablere bærekraftige produkter innenfor relevante miljømål og aktiviteter iht. EU taksonomien. Videre vil banken gjennom prosesser med CSRD arbeide videre med hvordan banken skal integrere natur i forretningsområdene. Tiltak, risikorammer, KPI er og styringsmål for naturrelaterte risikoer må integreres i bankens rammeverk og rapportering.

I vår TNFD rapport fremgår mer detaljer om hvordan natur berører våre forretningsområder, <https://www.sor.no/felles/om-sparebanken-sor/samfunnsansvar/barekraftsrapporter/>
Vi vil i 2024 videreføre arbeidene med operasjonalisering og videreutvikling av TNFD rammeverket.

13 VEDLEGG 1: GRI Indeks

GRI 2021 - Generell informasjon			
GRI	Indikator	Beskrivelse	Kilde
Organisasjonen og praksis for rapportering			
2-1	Organisasjonens navn, eierskap og juridisk form, plassering av hovedkontor, land virksomheten opererer i.	a. Sparebanken Sør c. Kristiansand d. Norge	b. https://www.sor.no/globalassets/organisasjon/eierstyring-og-selskapsledelse-sparebanken-sor.pdf Årsrapport 2023, Note 35
2-2	Oversikt over alle enhetene som inngår i organisasjonens bærekraftsrapportering. a. liste over alle enheter som inngår i organisasjonens bærekraftsrapportering b. hvis organisasjonen har revidert konsolidert regnskap eller finansiell informasjon arkivert i offentlig register, spesifiser forskjeller i listen over enheter som er inkludert i finansiell rapportering og listen over enheter som er inkludert i bærekraftsrapportering c. om organisasjonen består av flere enheter, forklar tilnærmingen som er brukt for å konsolidere informasjonen i. rapporter om tilnærmingen innebærer justeringer av informasjon for minoritetsinteresser ii. hvordan tilnærmingen tar hensyn til fusjoner, oppkjøp og avhending av enheter eller deler av enheter iii. om og hvordan tilnærmingen er forskjellig på tvers av opplysningene i denne standarden og på tvers av materielle tema.	a. I Bærekraftsrapporten inngår Sparebanken Sør (morbank) og alle datterselskaper, eksklusive Sørmeigleren Holding AS og Sørlandets Forsikringssenter AS, hvor banken alene eller sammen med datterselskaper har bestemmende innflytelse, normalt som følge av eierandel på mer enn 50 %, b. Konsernregnskapet omfatter morbanken og datterselskaper, (inklusive Sørmeigleren Holding AS og Sørlandets Forsikringssenter AS) hvor banken alene eller sammen med datterselskaper har bestemmende innflytelse, normalt som følge av eierandel på mer enn 50 %, c. Konsernregnskapet omfatter morbanken og datterselskaper, hvor banken alene eller sammen med datterselskaper har bestemmende innflytelse, normalt som følge av eierandel på mer enn 50 %. Bærekraftsrapporten omfatter morbanken og datterselskaper, men Sørmeigleren Holding AS og Sørlandets Forsikringssenter AS er kun inkludert i Klimaregnskapet. i. Ingenjusteringer ift minoritetsinteresser ii. Ingen fusjon eller oppkjøp i 2023 iii. Ingen forskjeller.	Årsrapport 2023, Note 26
2-3	Rapporteringsperiode, Rapporteringsfrekvens og Kontaktperson for spørsmål vedrørende rapporten eller innholdet. a. spesifiser rapporteringsperiode og rapporteringsfrekvens for bærekraftsrapportering b. spesifiser rapporteringsperiode for finansiell rapportering, hvis denne er forskjellig fra rapporteringsperioden for bærekraftsrapporteringen forklar hvorfor c. rapporter publiseringsdato for rapporten/innholdet d. kontaktperson for spørsmål vedrørende rapporten/innholdet.	a. 01.01.2023 - 31.12.2023, årlig frekvens b. 01.01.2023 - 31.12.2023, årlig frekvens, pluss kvartalsvis regnskapsrapportering c. 22.03.2024 d. Even Brage Hardeland, (even.brage.hardeland@sor.no)	
2-4	Rapporter på eventuelle omformuleringer fra tidligere rapporter og årsaken til endringer. a. rapporter på eventuelle omformuleringer fra tidligere rapporteringsperioder og forklar: i. årsak til omformuleringer ii. Effekten av omformuleringer.	a. Ingen omformuleringer fra tidligere rapporter.	
2-5	Praksis for ekstern verifikasjon av rapporten. a. beskriv policy og praksis for ekstern verifikasjon av rapporten, om og hvordan øverste myndighetsorgan og toppledere er involvert b. om bærekraftsrapporten har blitt eksternt verifisert i. link eller referanse til rapport/erklæring fra ekstern verifisør ii. beskriv hva som har blitt eksternt verifisert inkludert standarder som er brukt, nivå oppnådd på verifikasjon, og begrensninger i prosessen iii. beskriv forholdet mellom organisasjonen og verifisøren.	a. Bærekraftsrapporten blir attestert av revisor. Rapporten blir behandlet og godkjent sammen med årsrapporten av styret og forstanderskapet. b. Attestert av ekstern revisor ii. Fremgår av revisjonsrapport, revisjonsstandard ISA E3000 iii. PWC er Sparebanken Sør sin revisor.	b.i. og b.ii. Link til revisjonsrapport
Aktiviteter og arbeidere			
2-6	Aktiviteter, verdikjede, og andre forretningsforhold. a. rapporter hvilke sektorer organisasjonen er aktiv b. beskrive verdikjeden, inkludert: i. organisasjonens aktiviteter, produkter, tjenester og markeder ii. Organisasjonens oppstrøms verdikjede iii. Organisasjonens nedstrøms verdikjede og deres aktiviteter c. rapporter andre relevante forretningsforbindelser d. beskriv vesentlige endringer i a, b og c sammenlignet med tidligere rapporteringsperioder.	a. Bank og finans b. ii. Leverandører er i det vesentlig norske leverandører, hvorav mange lokale, innen IT, konsulenter, kontorrekvisita og leveranser i tilknytning til bankens kontorbygg. b.iii. Nedstrøms verdikjede består i det vesentligste av personkunder og bedriftskunder innen forretningsområdene innskudd, utlån og andre finansielle produkter og tjenester. c. De vesentligst forretningsforbindelser er knyttet til IT tjenester og produktleverandører av finansielle produkter og tjenester d. Det er ingen vesentlige endringer sammenlignet med tidligere rapporteringsperioder.	b. Bærekraftsrapport kap. 1 b.i. Årsrapport 2023

2-7	Antall ansatte fordelt på kjønn, region, ansettelsestype. a. totalt antall ansatte fordelt på kjønn og region b. rapporter totalt antall: i. faste ansatte fordelt på kjønn og region ii. Midlertidig ansatte fordelt på kjønn og region iii. Tilkallingsvikarer fordelt på kjønn og region iv. Fulltidsansatte fordelt på kjønn og region v. deltidsansatte fordelt på kjønn og region c. beskriv metode og antakelser brukt for å samle dataene, inkludert om tallene er rapportert: i. i antall personer eller årsverk eller annet. ii. på slutten av rapporteringsperiode eller et gjennomsnitt over rapporteringsperioden eller annet d. rapporter kontekstuell informasjon nødvendig for å forstå informasjonen i a og b. e. beskriv vesentlige endringer i antall ansatte i løpet av rapporteringsperioden og mellom rapporteringsperioder.	Alle bankens kontorer ligger i et relativt lite geografisk område i Norge, og er av hensyn til størrelse og geografisk beliggenhet definert som en region. b.iii. 0 c. Data er samlet inn fra bankens lønssystem, Sinployer, og tall er basert på data pr. 31.12 i. Årsverk ii. Pr. 31.12, dvs på slutten av rapporteringsperioden d. Tallgrunnlaget er basert på fast ansatte og midlertidig ansatte, dvs eksklusive vikarer. Midlertidig ansatte og vikarer er ikke med i årsverkstallene og lønssammenligninger. Alle tall er basert på 31.12. tall. e. Det er ingen vesentlige endringer i antall ansatte i løpet av eller mellom rapporteringsperiodene.	a., b., b.i., b.ii, b.iv., v. Scorekort seksjon 1.2
2-8	Arbeidere som ikke er ansatt. a. rapporter totalt antall arbeidere som ikke er ansatt hvor arbeidet kontrolleres av organisasjonen og beskriv: i. vanligste typer arbeidere og deres kontraktsforhold med organisasjonen ii. Type arbeid de gjør b. beskriv metode og antakelser brukt for å samle dataene, inkludert om tallene er rapportert: i. i antall personer eller årsverk eller annet. ii. på slutten av rapporteringsperiode eller et gjennomsnitt over rapporteringsperioden eller annet c. beskriv vesentlige endringer i antall arbeidere som ikke er ansatte i løpet av rapporteringsperioden og mellom rapporteringsperioder.	a. 0 Sparebanken Sør har ingen arbeidere som ikke er ansatte i henhold til definisjonen i GRI.	
Governance			
2-9	Organisasjonens styringsstruktur, herunder øverste myndighet, komiteer som er ansvarlige for beslutninger om finansielle, miljømessige og sosiale temaer. a. beskriv organisasjonens styringsstruktur inkludert komiteer i øverste myndighetsorgan b. list opp komiteer i øverste myndighetsorgan som er ansvarlige for beslutningstaking på og føre tilsyn med håndtering av organisasjonens påvirkning på økonomi, miljø og samfunn. c. beskriv sammensetningen av øverste myndighetsorgan og dens komiteer i. utøvende og ikke-utøvende medlemmer ii. uavhengighet iii. funksjonstid for medlemmer i styringsorganet iv. antall andre betydelige verv og forpliktelser som hvert medlem har, og arten av forpliktelsene v. kjønnsbalanse vi. underrepresenterte sosiale grupper vii. kompetanse som er relevant for påvirkningen til organisasjonen viii. representasjon av interessenter.	a. Banken har følgende styrevalg: Revisjonsutvalg, Risikoutvalg (inkl ESG), Godtgjørelsesutvalg, Teknologitvalg b. Risikoutvalget og Revisjonsutvalget har ansvar for å forberede ESG saker for Styret c.iii. Maksimal funksjonstid i styret iht vedtekter er 8 år c.vi. Ikke relevant for 2023 c.viii. Det er to ansatte representanter i styret.	a. https://www.sor.no/globalasset/s/organisasjon/eierstyring-og-selskapsledelse-sparebanken-sor.pdf, side 5 - 8 c. https://www.sor.no/felles/om-sparebanken-sor/styre-ledelse-og-organisasjon/ i. https://www.sor.no/felles/om-sparebanken-sor/styre-ledelse-og-organisasjon/styret/ ii. https://www.sor.no/globalasset/s/organisasjon/eierstyring-og-selskapsledelse-sparebanken-sor.pdf, side 6 iv. https://www.sor.no/felles/om-sparebanken-sor/styre-ledelse-og-organisasjon/mer-om-styret/ v. Scorekort, seksjon 1.2 vii. https://www.sor.no/felles/om-sparebanken-sor/styre-ledelse-og-organisasjon/mer-om-styret/
2-10	Nominasjon og utvelgelse av øverste myndighet. a. beskriv prosesser for nominasjon og utvelgelse av øverste myndighet og dens komiteer b. beskriv kriterier brukt i nominasjon og utvelgelse av medlemmer i øverste myndighet, inkludert om og hvordan punktene under er tatt med i betraktning: i. interessenters synspunkt ii. mangfold iii. uavhengighet iv. kompetanse som er relevant for påvirkning organisasjonen har.	b.iv. Ved vurdering av styrets kompetanse, vektlegges det at styret har en samlet komplementær kompetanse som dekker alle sentrale aspekter av konsernets virksomhet og geografi.	a., b., b.i., https://www.sor.no/globalassets/organisasjon/vedtekter-sparebanken-sor.pdf b.ii. https://www.sor.no/globalassets/organisasjon/barekraft/policy-styrets-mangfold-sparebanken-sor.pdf b.iii. https://www.sor.no/globalassets/organisasjon/eierstyring-og-selskapsledelse-sparebanken-sor.pdf side 6
2-11	Leder av øverste myndighet. a. rapporter om leder av øverste myndighet også er toppler i organisasjonen b. hvis leder av øverste myndighet også er toppler i organisasjonen, forklar funksjonen personen har i styring av organisasjonen, hvorfor dette er tilfellet, og hvordan interessekonflikter unngås eller reduseres.	a. Leder øverste myndighet (StyreformannKnut Sætre) er ikke samme person som CEO (Geir Bergskaug) b. Ikke relevant	a. https://www.sor.no/felles/om-sparebanken-sor/styre-ledelse-og-organisasjon/
2-12	Rolle øverste myndighet har med å føre tilsyn med håndtering av ESG-påvirkning. a. beskriv rollen til øverste myndighet og toppler i utvikling, godkjenning og oppdatering av organisasjonens verdi-/misjonserklæringer, strategier, policies, og mål relatert til bærekraftig utvikling b. beskriv rollen øverste myndighet har i å føre tilsyn med organisasjonens due diligence og andre prosesser for å identifisere og håndtere organisasjonens påvirkning på økonomi, miljø og samfunn, inkludert: i om og hvordan øverste myndighet engasjerer seg med interessenter for å støtte disse prosessene ii. hvordan øverste myndighet vurderer utfallet av disse prosessene c. beskriv rollen øverste myndighet har i å revidere effektiviteten av organisasjonens prosesser som beskrevet i b., og rapporter hvor ofte en slik revidering gjennomføres.	a. Styret og ledelsen har ansvar for Sparebanken Sør sine styringsdokumenter og mål, samt ansvar for å operasjonalisere og føre tilsyn med bærekraftstrategiene i banken b. Styret og ledelsen har ansvar for å identifisere og håndterer konsernets påvirkning på ESG områder, herunder engasjement med interessenter i. Styret behandler og godkjenner interessentkartlegging og vesentlige tema. For øvrig har styret og konsernledelsen diaog med flere interessentgrupper, men ingen faste agendaer og møteplasser. ii. Kartlegging av interessenters synspunkter er viktig bla i forbindelse med valg av vesentlige tema. c. Status og utvikling følges opp gjennom ulike styresaker samt kvartalsvise risikorapporter, årlig bærekraftsrapport, samt årlig revisjon av styringsdokumenter	a., b. https://www.sor.no/globalassets/organisasjon/barekraft/styringsdokument-strategi-barekraft-sparebanken-sor.pdf, punkt 3

2-13	Delegering av ansvar for håndtering av ESG-påvirkning. a. beskriv hvordan øverste myndighet delegerer ansvar for håndtering av organisasjonens påvirkning på økonomi, miljø og samfunn, inkludert: i. om det er utnevnt noen toppledere med ansvar for håndtering av påvirkning ii. Om det er delegert ansvar for håndteringen av påvirkning til andre ansatte b. beskriv prosessen og hvor ofte toppledere eller andre ansatte rapporterer tilbake til øverste myndighet om håndteringen av organisasjonens påvirkning på økonomi, miljø og samfunn.	i. Div. direktør konsernstab, Rolf Søraker har ansvar for ESG området i Sparebanken Sør ii. Ansvar for håndtering av påvirkning av relevante vesentlige tema er delegert til divisjonsledere. b. Kvartalsvise Risikorapporter, Compliancerapporter og Hvitvaskingsrapporter, samt Årlig Bærekraftsrapport.	a. https://www.sor.no/globalasset/s/organisasjon/barekraft/styringsdokument-strategi-barekraft-sparebanken-sor.pdf, punkt 3
2-14	Øverste myndighets rolle i bærekraftsrapportering. a. om øverste myndighet er ansvarlig for å revidere og godkjenne den rapporterte informasjonen, inkludert organisasjonens vesentlige tema, hvis det, beskriv prosessen for å revidere og godkjenne informasjonen b. om øverste myndighet ikke er ansvarlig for å revidere og godkjenne den rapporterte informasjonen, inkludert vesentlige tema, beskriv grunnen for dette.	a. Styret har ansvar for å godkjenne Risikorapport, Bærekraftsrapport herunder vesentlige tema. Behandlingsprosess er at CEO innstiller til Risikoutvalget som innstiller ovenfor styret som godkjenner. b. ikke relevant	
2-15	Interessekonflikter. a. beskriv prosessene øverste myndighet har for å sikre at interessekonflikter unngås eller reduseres b. rapporter om interessekonflikter rapporteres til interessenter, inkludert minimum interessekonflikter relatert til: i. medlemskap på tvers av styret ii. aksjonærer på tvers av leverandører og andre interessenter iii. tilfelle av controlling shareholders iv. relaterte parter, deres forhold, transaksjoner og utestående saldoer.	a. Interessekonflikter håndteres av Divisjon konsernstab v/HR. HR sin målsetning er å avdekke og kartlegge interessekonflikter, samt behandle disse og eventuelt iverksette tiltak for å eliminere, redusere eller minimere interessekonfliktene. b. i., ii., iii., iv., HR har ansvar for å følge opp interessekonflikter og vurderer hvordan disse skal rapporteres og håndteres ut fra sak til sak. Av hensyn til konfidensialitet, må eventuell involvering og rapportering vurderes løpende. Det har vært fire tilfeller av interessekonflikter (varslinger) i 2023, som har vært av mindre vesentlig karakter og som er løst.	a. https://www.sor.no/globalasset/s/organisasjon/barekraft/policy-interessekonflikt-sparebanken-sor.pdf
2-16	Kommunikasjon av kritiske bekymringer. a. beskriv om og hvordan kritiske bekymringer kommuniseres til øverste myndighet b. rapporter totalt antall og karakteren av kritiske bekymringer som ble kommunisert til øverste myndighet i rapporteringsperioden.	a. Kritiske bekymringer i form av klager, eksterne og interne varslinger rapporteres til styret i kvartalsvis Risikorapport. b. Ingen bekymringsmeldinger av kritisk karakter ble rapportert.	a. https://www.sor.no/globalasset/s/organisasjon/barekraft/rutine-kundeklager-sparebanken-sor.pdf https://www.sor.no/globalasset/s/organisasjon/barekraft/varslingsrutine-ekstern-sparebanken-sor.pdf https://www.sor.no/globalasset/s/organisasjon/barekraft/varslingsrutine-intern-sparebanken-sor.pdf
2-17	Øverste myndighets kunnskap, ferdigheter og erfaring innen bærekraft. a. rapporter tiltak for å øke øverste myndighets kunnskap, ferdigheter og erfaring med bærekraftig utvikling.	a. Gjennomgang av ulike bærekraftstemaer, policydokumenter mm i Styret. Styresamlinger med bærekraftstema på agendaen.	
2-18	Evaluerings av øverste myndighets ytelse. a. beskriv prosessene for å evaluere øverste myndighets ytelse i å føre tilsyn med håndtering av organisasjonens påvirkning på økonomi, miljø og samfunn b. rapporter om evalueringene er uavhengige eller ikke, og hvor ofte de gjøres c. beskriv tiltak gjort basert på evalueringene, inkludert endringer i sammensetningen av øverste myndighetsorgan og organisasjonens praksis.	a. Styret har en årlig egenevaluering inkl kompetansekartlegging, hvor det også inkluderes en egenevaluering knyttet til bærekraft b. Rapporteringen er en egenevaluering som gjennomføres årlig c. Det er ikke gjennomført spesielle tiltak, eller endring i sammensetning av øverste styreorgan og organisasjonens praksis som følge av evalueringene.	
2-19	Lønn og godtgjørelse. a. beskriv policy for lønn og godtgjørelse for medlemmer av øverste myndighetsorgan og toppledere, inkludert: i. fastsatt lønn og variabel lønn ii. Signeringsbonus eller betalinger som insentiv for rekruttering iii. Sluttpakker iv. clawbacks v. pensjonsfordeler b. beskriv hvordan policy for lønn og godtgjørelse for medlemmer av øverste myndighetsorgan og toppledere henger sammen med mål og ytelse relatert til håndtering av organisasjonens påvirkning på økonomi, miljø og samfunn.	a. i. Det er kun fast lønn og bonusordning, ingen variable lønn ii. Ingen avtaler om signeringbonus iii. Ingen avtaler om sluttpakker iv. Ingen retningslinjer om clawbacks v. Alle ansatte har en kollektiv innskuddsbasert pensjon for lønn opp til 12 G b. Bonus er påvirket av økonomiske resultater. Forøvring ingen kopling mellom lønn og godtgjørelser og miljø og samfunn	a. https://www.sor.no/globalasset/s/organisasjon/barekraft/policy-godtgjorelse-sparebanken-sor.pdf a i. Årsrapport 2023
2-20	Prosess rundt bestemmelse av lønn og godtgjørelse. a. beskriv prosess for å utforme policy for lønn og godtgjørelse og for bestemmelse av lønn og godtgjørelse, inkludert: i. om uavhengige medlemmer av øverste myndighetsorgan eller en uavhengig komité fører tilsyn med prosessen for bestemmelse av lønn og godtgjørelse ii. hvordan interessenters syn på lønn og godtgjørelse hentes inn og tas i betraktning iii. om konsulenter på lønn og godtgjørelse er involvert i bestemmelse av lønn og godtgjørelse og hvis det, om de er uavhengige av organisasjonen, øverste myndighetsorgan og toppledere b. rapporter resultater fra interessenters stemming over policy og forslag relatert til lønn og godtgjørelse, hvis aktuelt.	a. Retningslinjer for Fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende personer samt Bonusprogram godkjennes av bankens styre. i. Sparebanken Sør har egen Godtgjørelsesutvalg ii. Retningslinjene for godtgjørelse er utarbeidet av styret i Sparebanken Sør. Retningslinjene er vedtatt av forstandskapet. Eiere av egenkapitalbevis og ansatte er representert i styret og forstandskapet. iii. Konsulenter er ikke involvert i utforming av policy for lønn og godtgjørelse b. Ikke aktuell	a.i. https://www.sor.no/felles/om-sparebanken-sor/styre-ledelse-og-organisasjon/

2-21	Lønnsforskjeller. a. rapporter forholdet mellom total årslønn for organisasjonens høyest betalte person til medianen av total årslønn for alle ansatte (utenom høyest betalte person) b. rapporter forholdet mellom lønnsøkning (i %) til høyest betalte person til median lønnsøkning (i %) for alle ansatte (utenom høyest betalte person) c. rapporter informasjon om konteksten for å forstå dataene og hvordan det er kommet frem til dataene.	a. Årlig kompensasjon for den høyest lønnede i banken i forhold til medianlønn i banken er på 5,89 b. Lønnsveksten til høyest betalte person var 36 %, mens median lønnsøkning i banken var 5,9 %, dvs høyest betalte person fikk 610 % av lønnsøkningen til median i banken c. Indikatorer for lønn er basert på følgende data: - Fast lønn, dvs eksklusive bonus - Lønn pr. 31.12. - Lønn til deltidsansatte er hensyntatt i beregningene - Lønn til vikarer er ikke hensyntatt i beregningene	
Strategi, policy og praksis			
2-22	Uttalelse fra administrerende direktør om bærekraftens relevans for organisasjonen og dens strategi for å adressere bærekraft. a. uttalelse fra øverste myndighetsorgan eller CEO om bærekraftens relevant for organisasjonen og dens strategi for å adressere bærekraft.	Bankens misjon er å skape bærekraftig vekst og utvikling for vår landsdel, og bærekraft er forankret og integrert i bankens overordnede strategi. Vi skal bety noe for bærekraftig utvikling i regionen, og være en del av det grønne skiftet. Utfordringen fremover blir å integrere ESG på en god måte i forretningsområdene, utvikle og selge bærekraftige produkter og tjenester, og utstede bærekraftige obligasjoner i takt med forventninger fra marked og kunder. Vi har satt mål om å redusere karbonutslipp fra utlåns- og investeringsporteføljen med 40 prosent innen utgangen av 2030, og full karbonnøytralitet innen 2050. Satsingen på grønn og bærekraftig bankdrift, digitalisering og ny teknologi vil fortsette med uforminsket kraft.	a. Årsrapport 2023
2-23	Policy-forpliktelser innen ansvarlig forretningsførsel og menneskerettigheter. a. beskriv policy-forpliktelser innen ansvarlig forretningsførsel, inkludert: i. bindende internasjonale instrumenter som forpliktelsen refererer til ii. Om forpliktelsene fastsetter at due diligence skal følges iii. Om forpliktelsene fastsetter at føre-var-prinsippet skal følges iv. om forpliktelsene fastsetter at menneskerettigheter skal respekteres b. beskriv policy-forpliktelser om menneskerettigheter, inkludert: i. internasjonalt anerkjente menneskerettigheter som forpliktelsene dekker ii. kategorier av interessenter, inkludert risikoutsatte eller sårbare grupper, som organisasjonen gir spesiell oppmerksomhet til i forpliktelsene. c. link til policy-forpliktelser om de finnes offentlig tilgjengelig, hvis de ikke er offentlig tilgjengelig, forklar hvorfor d. rapporter hvilke nivå i organisasjonen som har godkjent policy-forpliktelsene, og om dette er øverste nivå e. rapporter i hvilken grad hver policy-forpliktelse gjelder for organisasjonens aktiviteter og forretningsforbindelser f. beskriv hvordan policy-forpliktelsene kommuniseres til ansatte, forretningsforbindelser og andre relevante parter.	a ii. Det er krav til rapportering av status og utvikling for initiativ i tilknytning til FN Global Compact og UNEP PRB, men det er ikke krav til Due Diligence. iii. Banken har tilsluttet seg FN Global Compact "føre var" prinsipper iv. Ja b.ii. Det er valgt ut sentrale FN konvensjoner basert på en vurdering av leverandører og forretningsforbindelser ut fra en risikobetraktning, men vi har ikke definert sårbare grupper utover at disse i stor grad er ivarett av FN konvensjonene ift vårt geografiske nedslagsfelt og forretningsvirksomhet d. Styret e. Gjelder for organisasjonens aktiviteter, leverandører og forretningsforbindelser f. Alle våre policyer ligger offentlig tilgjengelig på våre nettsider. Policiene kommuniseres med relevante brukere internt og eksternt og interessenter gjennom kurs og opplæring internt, og i dialog, møter, foredrag med relevante kunder/kundegrupper og interessenter	a. https://www.sor.no/globalassets/organisasjon/barekraft/policy-ansvarlig-kredittgivning-sparebanken-sor.pdf https://www.sor.no/globalassets/organisasjon/barekraft/policy-ansvarlige-investeringer-og-ansvarlig-verdipapirvirksomhet-sparebanken-sor.pdf a., b.i., c. https://www.sor.no/globalassets/organisasjon/barekraft/policy-ansvarlige-innkjop-sparebanken-sor.pdf https://www.sor.no/globalassets/organisasjon/barekraft/retningslinjer-arbeidstaker-menneskerettigheter-sparebanken-sor.pdf https://www.sor.no/globalassets/organisasjon/barekraft/styringsdokument-strategi-barekraft-sparebanken-sor.pdf c https://www.sor.no/felles/nm-a ii. https://www.sor.no/globalassets/organisasjon/barekraft/retningslinjer-for-innkjop-sparebanken-sor.pdf iii. https://www.sor.no/globalassets/organisasjon/barekraft/retningslinjer-for-innkjop-sparebanken-sor.pdf
2-24	Forankring av policy-forpliktelser. a. beskriv hvordan hver policy-forpliktelse for ansvarlig forretningsførsel forankres i organisasjonens aktiviteter og forretningsforbindelser, inkludert: i. hvordan ansvar fordeles for å implementere forpliktelsene på tvers av ulike nivå innad i organisasjonen. ii. hvordan forpliktelsene integreres i organisasjonens strategier, operasjonelle policies og prosedyrer iii. hvordan forpliktelsene implementeres i forretningsforbindelser iv. trening organisasjonen gir i implementering av forpliktelsene.	a. Policydokumenter sammen med operative retningslinjer gjennomgås med respektive ansvarlige organisasjonsheter og forretningsforbindelser. . i. Ansvar for de ulike tema og forretningsområder ligger i divisjonene ii. Forpliktelsene integreres i respektive operasjonelle retningslinjer. iii. Forpliktelsene implementeres gjennom kundemøter, spørreskjema og dialog iv. Interne og eksterne kurs, opplæring og digitale møter vedrørende ESG. Work Shops og temabasert opplæring.	ii. https://www.sor.no/globalassets/organisasjon/barekraft/retningslinjer-for-innkjop-sparebanken-sor.pdf iii. https://www.sor.no/globalassets/organisasjon/barekraft/retningslinjer-for-innkjop-sparebanken-sor.pdf
2-25	Prosesser for å redusere negativ påvirkning. a. beskriv forpliktelser i å avhjelpe eller samarbeide om å avhjelpe negativ påvirkning som organisasjonen har identifisert at den har forårsaket eller bidratt til. b. beskriv tilnærmingen for å identifisere og adressere klager, inkludert klagemekanismer som organisasjonen har etablert eller deltatt i c. beskriv andre prosesser som organisasjonen sørger for eller samarbeider om for å avhjelpe negativ påvirkning organisasjonen har identifisert at den har forårsaket eller bidratt til. d. beskriv hvordan interessenter som er tiltenkte brukere av klagemekanismene involveres i utforming, revidering, operasjon og forbedring av mekanismene. e. beskriv hvordan organisasjonen følger effektiviteten til klagemekanismene og andre avhjelpingsmekanismer, rapporter eksempler på deres effektivitet, inkludert tilbakemelding fra interessenter.	a. FN Global Compact samt UNEP PRB. Åpenhetsloven stiller forpliktelser ift arbeids- og menneskerettighetene. c. Banken har et etablert system for registrering og håndtering av "uønska hendelser". Alle slike hendelser registreres i bankens Hendelsesdatabase og rapporteres kvartalsvis i risikorapporten til ledelse og styre. Tiltak for å redusere eller unngå uønskede hendelser ivarets i bankens Internkontrollsystem. Klager behandles sentralt i banken og eventuelle tiltak of forbedringer blir vurdert ut fra klagens karakter og betydning. Klager knyttet til regulatoriske forhold eksempelvis databrudd, produktinformasjon mm behandles av offentlige klageinstanser som Datatilsynet, Finansklagenemda el. d. Rutiner knyttet til klager utarbeides av Konsernstab og vedtas av Konsernledelsen. Leder for Operasjonell risiko vurderer kundeklagene og hvordan disse skal behandles videre. Det er ikke andre interessenter som er involvert i rutiner for kundeklager. e. Klagerutinen er intuitiv og ligger offentlig tilgjengelig på bankens nettsidene. Ved behov for hjelp kan Kundeservice kontaktes. Innspill på klagerutiner fra interessenter blir vurdert og hensyntatt, men det har vært få innspill. Klager registreres i bankens hendelsesdatabase og er integrert i kvartalsvise risikorapporter som går til ledelsen og styret. Eventuelle sentrale aspekter som det er viktig å følge opp, integreres i bankens internkontrollsystem.	a. https://www.sor.no/globalassets/organisasjon/barekraft/retningslinjer-for-innkjop-sparebanken-sor.pdf b. https://www.sor.no/globalassets/organisasjon/barekraft/retningslinjer-for-innkjop-sparebanken-sor.pdf

2-26	Mekanismer for å søke råd og ta opp bekymringer. a. beskriv mekanismer individer har for å: i. søke råd om implementering av organisasjonens policies og praksis for ansvarlig forretningsførsel ii. Ta opp bekymringer om organisasjonens forretningsførsel.	a. Kunder, leverandører og samarbeidspartnere har gjennom dialog og møter med banken mulighet for å søke råd om implementering av policies og praksis for ansvarlig forretningsførsel. Alle bankens ESG policies ligger offentlig tilgjengelig på bankens hjemmesider. b. Direkte i møter og telefonsamtaler, eller gjennom klage- og/eller varslingsrutiner.	a. https://www.sor.no/felles/om-sparebanken-sor/samfunnsansvar/barekraftsrapporter/ ii. https://www.sor.no/globalassets/organisasjon/barekraft/rutine-kundeklager-sparebanken-sor.pdf https://www.sor.no/globalassets/organisasjon/barekraft/varslingsrutine-ekstern-sparebanken-sor.pdf https://www.sor.no/globalassets/organisasjon/barekraft/varslingsrutine-intern-sparebanken-sor.pdf
2-27	Etterlevelse av lover og reguleringer. a. rapporter totalt antall tilfeller av brudd på lover og reguleringer i rapporteringsperioden, og fordelt på: i. tilfeller som innebar bøter ii. Tilfeller som innebar ikke-monetære sanksjoner b. rapporter totalt antall og monetær verdi av bøter for tilfeller av brudd på lover og reguleringer som ble betalt i løpet av rapporteringsperioden, og fordelt på: i. bøter for tilfeller av brudd på lover og reguleringer som skjedde i denne rapporteringsperioden ii. bøter for tilfeller av brudd på lover og reguleringer som skjedde i tidligere rapporteringsperioder c. beskriv de vesentlige tilfellene av brudd d. beskriv hvordan det er bestemt hva som er vesentlige brudd.	a. 0 i. 0 ii. 0 b. 0 i. 0 ii. 0 c. 0 d. Pålegg, gebyrer vedr brudd på Personvern fra Datatilsynet. Tapte Klagesaker i Finansklagenemda, Tapte saker brudd på produkt- og tjenesteinformasjon. Tapte saker brudd på markeds kommunikasjon. Bøter fra Finanstilsynet vedr Hvitvasking.	
2-28	Medlemskap i bransjeorganisasjoner eller andre sammenslutninger, og nasjonale/internasjonale lobbyorganisasjoner. a. rapporter assosiasjoner med industri, andre medlemsskap, nasjonale og internasjonale interesseorganisasjoner som organisasjonen deltar i i en vesentlig rolle.	Sparebanken Sør er medlem i eller har tilsluttet seg bla følgende organisasjoner sine prinsipper mht ESG: 1. UN Global Compact 2. UNEP Principle for Responsible Banking 3. FinansNorge Veikart grønn finans 4. Partnership for carbon accounting Financials (PCAF)	
Interessentdialog			
2-29	Tilnærming til interessentdialog. a. beskriv tilnærming til interessentdialog, inkludert: i. kategorier av interessenter organisasjonen har dialog med og hvordan disse er identifisert ii. Målet med interessentdialogen iii. Hvordan organisasjonen jobber for å sørge for meningsfull interessentdialog.		a.i., ii., iii. Bærekraftsrapport, kap. 3
2-30	Prosentandel av de totale ansatte som er dekket av kollektive tariffavtaler. a. prosentandel av alle ansatte som er dekket av kollektive tariffavtaler b. for ansatte som ikke dekkes av kollektive tariffavtaler, rapporter om organisasjonen bestemmer deres arbeidsforhold og arbeidsbetingelser basert på kollektive tariffavtaler som dekker andre ansatte eller om det er basert på kollektive tariffavtaler fra andre organisasjoner.	a. 100% b. Ikke relevant	

GRI 2021 - Vesentlige tema

GRI	Indikator	Kommentar	Kilde
3-1	Prosess for å fastsette vesentlige tema. a. beskriv prosessen for å fastsette vesentlige tema, inkludert: i. hvordan organisasjonen har identifisert faktisk og potensiell, negativ og positiv påvirkning på ESG, inkludert påvirkning på menneskerettigheter, på tvers av aktiviteter og forretningsforhold ii. hvordan organisasjonen har prioritert påvirkning basert på significance b. spesifiser interessenter og eksperter som har gitt innspill i prosessen med å fastsette vesentlige tema.	b. Konsulenter, revisor, meglere, analytikere, styre og eiere har gitt nyttige innspill til vesentlige tema.	a. i., ii. Bærekraftsrapport kap. 3
3-2	Liste over vesentlige tema. a. liste over vesentlige tema b. endringer i liste over vesentlige tema fra forrige rapporteringsperiode.	b. Det er ingen endringer i vesentlige tema. Likestilling og mangfold samt Arbeidsmiljø og utvikling av ansatte var egne tema i 2021. Nå inngår de i tema Arbeids- og menneskerettigheter som har fått mer fokus pga Åpenhetsloven.	a. Bærekraftsrapport kap. 3
Arbeids- og menneskerettigheter			
3-3	Styring og håndtering av vesentlige tema. For hvert vesentlige tema: a. beskriv faktisk og potensiell, negativ og positiv påvirkning på ESG, inkludert påvirkning på menneskerettigheter b. rapporter om den negative påvirkningen kommer fra aktiviteter eller forretningsforhold og beskriv aktivitetene eller forretningsforholdene relatert til den negative påvirkningen c. beskriv policies og forpliktelser knyttet til det vesentlige temaet d. beskriv tiltak som er gjort for å håndtere temaet og den relaterte påvirkningen, inkludert: i. tiltak for å unngå eller redusere potensiell negativ påvirkning ii. tiltak for å ta tak i negativ påvirkning, inkludert tiltak for å gi eller samarbeide om avhjelpende tiltak. iii. tiltak for å håndtere faktisk og potensiell positiv påvirkning e. rapporter følgende informasjon om sporing av effektivitet av tiltakene som er gjort: i. prosesser brukt for å spore effektiviteten til tiltakene ii. mål og indikatorer brukt for å evaluere prosessen iii. effektiviteten til tiltakene, inkludert fremskritt mot mål iv. Erfaringer og hvordan disse har blitt inkludert i organisasjonens operasjonelle policies og prosedyrer f. beskriv hvordan interessentdialog har gitt innspill til d og e.	b.	Kfr Bærekraftsrapport punkt 3.1 og 2.3 https://www.sor.no/globalassets/organisasjon/barekraft/policy-arbeidstaker-menneskerettigheter-sparebanken-sor.pdf
401-1	Antall nyansettelser og turnover.		Scorekort seksjon 1.2
401-2	Fordeler gitt fulltidsansatte og ikke til deltidsansatte.	Deltidsansatte har de samme velferdsordningene som fulltidsansatte.	
401-3	Antall ansatte på foreldrepermisjon.	100 % returnerte til banken etter endt foreldrepermisjon.	Scorekort seksjon 1.2
404-1	Gjennomsnittlig antall timer med opplæring pr ansatt pr år.	Banken har ikke data for gjennomsnittlig opplæring pr stillingskategori	Scorekort seksjon 1.2
404-2	Programmer for videreutdanning og overgang til pensjonsalder.	Banken har ingen program for overgang til pensjonsalder.	Bærekraftsrapport punkt 4.4.3
404-3	Andel av ansatte som har regelmessige medarbeidersamtaler.	Alle medarbeidere har obligatorisk medarbeidersamtale minst en gang	Scorekort seksjon 1.2
405-1	Sammensetning av styrende organer, ledelse og ansatte kategorier.		Scorekort seksjon 1.1
405-2	Lønnsforskjeller mellom kvinner og menn.		Scorekort seksjon 1.1
406-1	Antall tilfeller av diskriminering og gjennomførte tiltak.	Det er ingen tilfeller av diskriminering.	Scorekort seksjon 1.2
Personvern og informasjonssikkerhet			
3-3	Styring og håndtering av vesentlige tema.		Kfr Bærekraftsrapport punkt 3.4 https://www.sor.no/felles/om-sparebanken-sor/regelverk/bankens-personvernregler/
418-1	Dokumenterte klager vedrørende brudd på kundens personvern og tap av		Scorekort seksjon 1.3
KPI B1	Pålegg, gebyrer vedr personvern fra Datatilsynet	Ingen bøter eller pålegg fra Datatilsynet	Bærekraftsrapport punkt 5.1 Scorekort seksjon 1.3
KPI B2	Service level agreement (SLA), oppetid i % på kundesystemer.		Bærekraftsrapport punkt 5.1 Scorekort seksjon 1.3
Økonomisk kriminalitet			
3-3	Styring og håndtering av vesentlige tema.		Kfr Bærekraftsrapport punkt 6.1 og 3.3 https://www.sor.no/globalassets/organisasjon/barekraft/policy-antihvitvasking-og-terrorfinansiering-sparebanken-sor.pdf
205-3	Bekreftede tilfeller av korrupsjon og gjennomførte tiltak.	Ingen tilfeller av identifisert korrupsjon.	
KPI C3	Mistenkelige saker hvitvasking flagget.		Bærekraftsrapport punkt 6.1 Scorekort seksjon 1.4
KPI C4	Mistenkelige saker hvitvasking meldt Økokrim.		Bærekraftsrapport punkt 5.1 Scorekort seksjon 1.4

Ansvarlige produkter og tjenester (produktinformasjon og markedsføring)		
3-3	Styring og håndtering av vesentlige tema.	Kfr Bærekraftsrapport punkt 7.1 og 3.3 https://www.sor.no/globalassets/organisasjon/barekraft/markedsforing-produktinformasjon-policy.pdf
417-2	Tilfeller av manglende overholdelse av krav/samsvar angående produkt, og tjeneste, informasjon og merking (Finansklagenemda).	Det er ingen tilfeller av klager, bøter eller advarsler vedr manglende overholdelse av krav/samsvar angående produkter og tjeneste, informasjon og merking.
417-3	Tilfeller av manglende overholdelse av krav/samsvar angående markedskommunikasjon (Finansklagenemda).	Det er ingen tilfeller av klager, bøter eller advarsler vedr manglende overholdelse av krav/samsvar angående markedskommunikasjon
Ansvarlig forretningsvirksomhet		
3-3	Styring og håndtering av vesentlige tema.	Kfr Bærekraftsrapport punkt 7.1 og 2.3 https://www.sor.no/globalassets/organisasjon/eierstyring-og-selskapsledelse-sparebanken-sor.pdf https://www.sor.no/felles/om-sparebanken-sor/samfunnsansvar/etik-og-apenhet/
201-1	Direkte økonomisk verdi generert og distribuert.	Årsregnskap side 24 og 25, Scorekort, seksjon 2.1
201-2	Økonomiske effekter, risiko og muligheter ved klimaendringer.	TCFD rapport:
KPI E1	Kundetilfredshetindikator Personmarked.	Bærekraftsrapport punkt 8.1 og 8.5 Scorekort seksjon 2.2
KPI E2	Kundetilfredshetindikator Bedriftsmarked.	Bærekraftsrapport punkt 8.1 og 8.5 Scorekort seksjon 2.2
KPI E3	Klagesaker tapt i Finansklagenemda.	Bærekraftsrapport kapittel 8.3
KPI E4	Varslingssaker interne og eksterne.	Bærekraftsrapport kapittel 8.4
KPI E5	ESG rating iht Sustainalytics.	Sparebanken Sør skal ha lav risiko på ESG rating. Dette betyr en score lavere enn 20 poeng på Sustainalytics ratingskala. Bærekraftsrapport pkt.2.3.9 og 8.1
Ansvarlig kreditt		
3-3	Styring og håndtering av vesentlige tema.	Kfr Bærekraftsrapport punkt 9.1 og 3.4 https://www.sor.no/globalassets/organisasjon/barekraft/policy-ansvarlig-kredittgivning-sparebanken-sor.pdf
FS8	Pengeverdien av produkter og tjenester utviklet for å levere en miljømessig forskjell.	Pengeverdien av produkter og tjenester er relatert til av grønne boliglån og grønne lån til næringsseidendom. Bærekraftsrapport punkt 9.4 og 9.5 og Scorekort seksjon 2.3
Ansvarlig investering og finansiering		
3-3	Styring og håndtering av vesentlige tema.	Kfr Bærekraftsrapport punkt 10.1 og 3.3 https://www.sor.no/globalassets/organisasjon/barekraft/policy-ansvarlige-investeringer-og-ansvarlig-verdipapirvirksomhet-sparebanken-sor.pdf
KPI G1	Grønne obligasjoner i Likviditetsporteføljen.	Bærekraftsrapport punkt 10.2 Scorekort seksjon 2.4 og Scorekort Definisjon
KPI G2	Finansiering under Green & Sustainability Bond Framework.	Bærekraftsrapport punkt 10.4 Scorekort seksjon 2.4 og Scorekort Definisjon
Ansvarlige innkjøp (miljøpåvirkning)		
3-3	Styring og håndtering av vesentlige tema.	Kfr Bærekraftsrapport punkt 11.1 og 3.3 https://www.sor.no/globalassets/organisasjon/barekraft/policy-ansvarlige-innkjop-sparebanken-sor.pdf
308-1	Nye leverandører som er vurdert opp mot miljøkriteriene.	Det er 8 nye leverandører med årlige leveranser på MNOK 13,1. Alle disse leverandørene er vurdert opp mot miljøkriteriene.
308-2	Negative miljøpåvirkninger i leverandørkjeden.	Det er tre leverandører som er vurdert å ha høy risiko for negativ påvirkning av klima og natur. Utover det er det ikke identifisert leverandører eller underleverandører som har vesentlig negativ miljøpåvirkning. Det er ingen leverandører som er ekskludert pga negative påvirkninger på klima og natur.

414-1	Nye leverandører som er vurdert opp mot sosiale kriterier.	Det er 8 nye leverandører med årlige leveranser på MNOK 13,1. Alle disse leverandørene er vurdert opp mot sosiale kriterier.	
414-2	Negativ sosial påvirkning i leverandørkjeden.	Det er ingen leverandører som oppgir at de eller deres underleverandører har hatt brudd på arbeids- og menneskerettigheter i 2023.	Bærekraftsrapport punkt 11.3.2
KPI HI	Leverandører > 1 MNOK i årlige leveranser som er risikovurdert mht ESG	80,70 %	Kfr Bærekraftsrapport punkt 11.1
Klima og natur			
3-3	Styring og håndtering av vesentlige tema.		Kfr Bærekraftsrapport punkt 12.1 og 3.3 https://www.sor.no/globalassets/organisasjon/barekraft/policy-klima-miljo-sparebanken-sor.pdf
302-1	Direkte energiforbruk i virksomheten.	Totalt energiforbruk er spesifisert i klimaregnskapet. Sparebanken Sør forbruker energi til egen virksomhet (ingen salg).	Bærekraftsrapport pkt.12.2.1
305-1	Direkte GHG utslipp (Scope 1).	Bakgrunnen for at 2017 er valgt som Base line for mål til klimareduksjon, er at dette er det første året med komplette klimadata. Det er ingen rekalkulering av klimadata siden 2017.	Klimaregnskap Bærekraftsrapport pkt.12.2.1
305-2	Indirekte energi GHG utslipp (Scope 2).		
305-3	Andre indirekte GHG utslipp (Scope 3).		
KPI I2	Reduksjon klimautslipp egen virksomhet, (Base line 2017).		Bærekraftsrapport punkt 12.1
KPI I5	Reduksjon i klimautslipp utlån.	Det arbeides med å etablere Base line.	Bærekraftsrapport punkt 12.1 og 12.2.2
KPI I8	Reduksjon i klimautslipp investeringer.	Det arbeides med å etablere Base line.	Bærekraftsrapport punkt 12.1 og 12.2.2

14 VEDLEGG 2: Scorekort

KPI (mht definisjoner, kfr siste side i Scorekort, Vedlegg 2)	GRI	ENH.	2021	2022	2023	Målsetning		Ambisjon
						Mål	Tid	
1. SOSIALE FORHOLD								
1.1 LIKESTILLING OG MANGFOLD								
Likestillingsrapport								
Antall ansatte totalt	GRI 102-8	Antall	476	502	528			
Antall ansatte kvinner		Antall	230	241	253			
Antall ansatte menn		Antall	246	261	275			
Arsverk		Årsverk	464	485	505			
Kvinneandel		%	48,3	48,0	48			
Mannsandel		%	51,7	52,0	52			
Andel ansatte under 30 år		%	6,1	8,0	10			
Andel ansatte mellom 30 og 50 år		%	42,4	41,6	44			
Andel ansatte over 50 år		%	51,5	50,4	46			
Heltidsansatte kvinner		Anall	194	206	223			
Heltidsansatte menn		Anall	245	252	259			
Deltidsansatte kvinner		Anall	35	35	30			
Deltidsansatte menn		Anall	2	9	16			
Totalt deltidsansatte		Antall	37	44	46			
Deltidsansatte kvinner		%	7,4	7,0	6			
Deltidsansatte menn		%	0,4	1,8	3			
Totalt deltidsansatte		%	7,8	8,8	9			
Midlertidige stillinger kvinner		Anall	3	5	4			
Midlertidige stillinger menn		Anall	3	6	4			
Midlertidige stillinger totalt		Antall	6	11	8			
Andel kvinner fordelt på stillingsnivå og kategori								
Andel kvinnelige ledere totalt		%	38,9	37,3	39	40 - 60	2025	
Kvinnelige ledere nivå 1 (CEO)		%	0	0	0			
Kvinnelige ledere nivå 2 (Konsernledelse - forretningsdivisjonene)		%	0	0	0			
Kvinnelige ledere nivå 2 (Konsernledelse - stab/støtte)	GRI 405-1	%	37,5	33,3	50			
Kvinnelige ledere nivå 3 (Ledergruppene i divisjonene),%		%	21,9	33,3	30			
Kvinnelige ledere nivå 4 og 5 (Banksjef, Ass.Banksjef), %		%	53,5	42,1	44			
Andel kvinner i styret		%	50,0	50,0	50	40 - 60		
Andel kvinner Autoriserte finansielle rådgivere		%	55,0	55,6	55			
Andel kvinner Finansielle rådgivere		%	42,1	33,3	60			
Andel kvinner Bedriftsrådgivere		%	31,4	34,4	50			
Andel kvinner Kundebehandlere		%	80,0	70,3	61			
Andel ansatte på ulike stillingsnivåer etter alder								
Styre under 30		%		0	0			
Styre mellom 30 og 50 år		%		25,0	25			
Styre over 50 år		%		75,0	75			
Ledernivå 2 under 30 år		%	0	0	0			
Ledernivå 2 mellom 30 og 50 år		%	50,0	33,3	50			
Ledernivå 2 over 50 år		%	50,0	66,7	50			
Ledernivå 3 under 30 år		%	0	0	0			
Ledernivå 3 mellom 30 og 50 år		%	44,0	45,7	45			
Ledernivå 3 over 50 år		%	56,0	54,3	56			
Ledernivå 4/5 under 30 år		%	0,0	0,0	0			
Ledernivå 4/5 mellom 30 og 50 år		%	43,0	54,4	43			
Ledernivå 4/5 over 50 år		%	60,0	45,6	57			
Autoriserte finansielle rådgivere under 30 år	GRI 102-8 GRI 405-1	Antall	2,0	4,0	3			
Autoriserte finansieller rådgivere mellom 30 og 50 år		Antall	44,0	45,6	46			
Autoriserte finansielle rådgivere over 50 år		Antall	54,0	50,0	51			
Finansielle rådgivere under 30 år		Antall	32,0	46,7	33			
Finansielle rådgivere mellom 30 og 50		Antall	63,0	53,3	60			
Finansielle rådgivere over 50 år		Antall	5,0	0,0	7			
Bedriftsrådgivere under 30 år		Antall	0,0	0,0	3			
Bedriftsrådgivere mellom 30 og 50 år		Antall	60,0	56,3	58			
Bedriftsrådgivere over 50 år		Antall	40,0	40,6	39			
Kundebehandlere under 30 år		Antall	13,0	26,6	43			
Kundebehandlere mellom 30 og 50 år		Antall	13,0	14,1	16			
Kundebehandlere over 50 år		Antall	73,0	59,4	41			

KPI	GRI	ENH.	2021	2022	2023	Målsetning		Ambisjon
						Mål	Tid	
Kvinnerns lønn i forhold til menn								
Kvinner		NOK	638.079	663.673	709086			
Menn		NOK	742.463	763.425	810536			
Kvinnerns snitt lønn i forhold til menn		%	85,9	86,9	88	90 - 110	2025	
Kvinnerns lønn i forhold til menn, median		%	89,2	87,1	89			
Kvinner median lønn kvinner		NOK	616.800	629.800	680000			
Menn median lønn menn		NOK	691.648	722.766	764447			
Median lønn kvinner og menn (Ny krav GRI 21)				675.436	716814			
Median lønn kvinner og menn ekskl CEO (Ny krav GRI 21)				675.436	715201			
Kvinnelige ledere snitt i forhold til menn	GRI 405-2	%	91,2	90,3	89	90 - 110	2025	
Ledernivå 1 (CEO)		%						
Kvinnelige ledere nivå 2 (Konsernledelse - forretningsdivisjonene)					0			
Kvinnelige ledere nivå 2 (Konsernledelse - stab/støtte)		%	87,7	89,8	96			
Ledernivå 3		%	104,4	91,3	96			
Ledernivå 4		%	92,0	101,0	96			
Bedriftsrådgiver		%	95,5	92,0	93			
Autorisert Finansiell Rådgiver		%	99,4	94,3	96			
Kundebehandler		%	101,9	110,0	95			
1.2 ARBEIDSMILJØ OG UTVIKLING AV ANSATTE								
Ansatte								
Gjennomsnittsalder		år	49,1	48,4	47			
Gjennomsnittaldere rekrutterte		år	36,4	35,5	37			
Gjennomsnittsalder sluttet		år	54,2	49,3	53			
Ansatte sluttet kvinner		Antall	17,0	9,0	13			
Ansatte sluttet menn		Antall	12,0	14,0	23			
Rekrutterte kvinner totalt		Antall	20,0	23,0	30			
Andel rekrutterte kvinner totalt		%	42,6	39,0	45			
Andel rekrutterte kvinner under 30 år		%	5,0	34,8	34			
Andel rekrutterte kvinner mellom 30 og 50 år		%	95,0	60,9	53			
Andel rekrutterte kvinner over 50 år		%	0,0	4,3	13			
Rekrutterte menn totalt		Antall	27,0	36,0	36			
Andel rekrutterte menn totalt		%	57,4	61,0	55			
Andel rekrutterte menn under 30 år	GRI 401-1	%	40,7	33,3	27			
Andel rekrutterte menn mellom 30 og 50 år		%	44,5	55,6	64			
Andel rekrutterte menn over 50 år		%	14,8	11,1	9			
Rekrutterte med høyere utdanning.		%	93,7	86,4	82			
Turnover kvinner		%	3,2	1,8	3			
Andel turnover kvinner under 30 år		%	17,6	22,2	0			
Andel turnover kvinner mellom 30 og 50 år		%	29,4	22,2	39			
Andel turnover kvinner over 50 år		%	53,0	55,6	62			
Turnover menn		%	1,7	2,9	5			
Andel turnover menn under 30 år		%	10,0	7,1	4			
Andel turnover menn mellom 30 og 50 år		%	10,0	42,9	39			
Andel turnover menn over 50 år		%	80,0	50,0	57			
Opplæring								
Snitt opplæring pr kvinner		timer/år	65	144	243			
Snitt opplæring pr menn		timer/år	65	144	243			
Snitt opplæring pr. ansatt, (kategorisert fra 2022)		timer/år	65	144	243			
Ansatte som har gjennomgått opplæring i Etikk		Antall	476	502	276			
Ansatte som har gjennomgått opplæring i Etikk		%	100	100	52			
Ansatte som har gjennomgått opplæring i Bærekraft		Antall	476	402	528			
Ansatte som har gjennomgått opplæring i Bærekraft		%	100	80	100			
Ansatte som har gjennomgått opplæring i Personvern, GDPR		Antall	476	502	528			
Ansatte som har gjennomgått opplæring i Personvern, GDPR	GRI 404-1	%	100	100	100			
Ansatte som har gjennomgått opplæring i Informasjonssikkerhet		Antall	476	502	528			
Ansatte som har gjennomgått opplæring i Informasjonssikkerhet		%	100	100	100			
Ansatte som har vært igjennom AHV-opplæring		Antall	386	502	528			
Ansatte som har vært igjennom AHV-opplæring		%	100	100	100			
Ledere som har vært igjennom AHV-opplæring		Antall	90	93	114			
Ledere som har vært igjennom AHV-opplæring		%	100	100	100			
Ledere som fikk opplæring i HMS		Antall	13	13	4			

KPI	GRI	ENH.	2021	2022	2023	Målsetning Mål	Tid	Ambi- sjon
Arbeidsmiljø								
Diskriminering		Saker	0	0	0			0
Personaltilfredshet		Score	NA	85	NA	≥ 80		
Andel som har medarbeidersamtale		%	100	100	100			100
Sykefravær, sum, %		%	3,72	4,59	4			≤ 4,00
Sykefravær kort, %		%	0,49	0,92	1			
Sykefravær mellomlang, %		%	0,69	0,75	1			
Sykefravær lang, %		%	2,53	2,92	3			
Sykefravær barns sykdom kvinner		Dager	223	215	181			
Sykefravær barns sykdom menn		Dager	119	155	159			
Foreldrepermisjon - gjennomsnitt antall uker kvinner	GRI 401-3	Uker	19	16	17			
Foreldrepermisjon - gjennomsnitt antall uker menn	GRI 404-3	Uker	8	8	8			
Foreldrepermisjon - gjennomsnitt antall uker kvinner	GRI 406-1	Uker	8	8	8			
Antall menn med rett til foreldrepermisjon		Antall	12	11	15			
Antall menn som tok ut foreldrepermisjon		Antall	12	11	15			
Menn returnerte etter permisjon og i arbeid etter 12 mnd.		Antall	12	11	15			
Menn med uttak av sammenhengende foreldrepermisjon		Antall	17	8	7			
Antall kvinner med rett til foreldrepermisjon		Antall	11	14	17			
Kvinner som tok ut foreldrepermisjon		Antall	11	14	17			
Kvinner returnerte etter permisjon og i arbeid etter 12 mnd.		Antall	11	14	17			
1.3 PERSONVERN OG INFORMASJONSSIKKERHET								
Saker meldt til Datatilsynet vedr. brudd på personvern		Antall	9	7	19			
Pålegg, gebyrer vedr personvern fra Datatilsynet		Antall	0	0	0			0
Klagesaker personvern fra eksterne parter		Antall	0	0	0			
Klagesaker personvern fra tilsynsmyndigheter		Antall	0	0	0			
Identitetslekkasjer, tyveri og tap av kundedata	GRI 418-1	Antall	0	0	0			
Oppetid kundeløsninger, SLA		%	99,77	99,64	100	≥ 99,70		
Digitale alvorlige bedragerisaker mot banken (hacking mv)		Antall	0	0	0			0
1.4 ØKONOMISK KRIMINALITET								
Korrupsjonssaker internt		Antall	0	0	0			0
Bedragerisaker internt	I 205-3	Antall	0	0	0			0
Mistenkelige saker hvitvasking flagget		Antall	18.933	20.878	17.092			
Mistenkelige saker hvitvasking medt Økokrim		Antall	102	161	311			
1.5 ANSVARLIGE PRODUKTER OG TJENESTER								
Tapte saker brudd på produkt- og tjenesteinformasjon		Antall	0	0	0			0
Tapte saker brudd på markedskommunikasjon	GRI 417-2	Antall	0	0	0			0
Mobil/nettbank privatmarked, aktive brukere eng.> kr. 1.000	GRI 417-3	%	74,8	77,0	87			
Nettbank bedriftsmarked		%	76,6	95,7	95			
2. VIRKSOMHETSSTYRING								
2.1 SAMFUNN								
Gaver til lokalsamfunnet		MNOK	39,2	100,8	152			
Sponsoravtaler		MNOK	12,5	10,9	12			
Skattekostnad konsern		MNOK	323	332	454			
Formueskatt		MNOK	16	13	34			
Arbeidsgiveravgift		MNOK	67	75	89			
Finansskatt	GRI 201-1	MNOK	19	21	25			
Sum skatt og avgift	GRI 203-2	MNOK	425	441	602			
Netto lønn, pensjon og andre ytelser		MNOK	606	659	757			
Kontantutbytte aksjonærer		MNOK	125	250	417			
Kundeutbytte		MNOK		226	417			
Vekstkapital, tilbakeholdt overskudd		MNOK	952	685	597			

KPI	GRI	ENH.	2021	2022	2023	Målsetning Mål	Tid	Ambi- sjon
2.2 ANSVARLIG FORRETNINGSFØRSEL								
Kundetilfredshetsindikator Personmarkedet		%	71,5	74,6	72			
Kundetilfredshetsindikator Bedriftsmarkedet		%	66,6	67,9	65			
Kundetilfredshetsindikator Personmarkedet		Plass nr	11	6	10	Topp 3		
Kundetilfredshetsindikator Bedriftsmarkedet		Plass nr	7	7	7	Topp 3		
Klagesaker meldt Finansklagenemda		Antall	9	15	16			
Klagesaker tapt i Finansklagenemda		Antall	0	2	1			0
Varslingssaker, interne		Antall	2	0	3			0
Varslingssaker, eksterne		Antall	2	2	1			0
ESG Rating, iht Sustainability, (Neglisjerbarrisiko er ≤ 10 poeng)		Poeng	11,7	9,7	11	≤ 20		
2.3 ANSVARLIG KREDITT								
Grønne boliglån		MNOK	NA	11.045	14.403			
Grønne boliglån, årlig vekst		%	NA	NA	30,4	≥ 10	Årlig	
Grønne boliglån, andel		%		14,0	18,1	50	2030	
Grønne lån næringseiendom		MNOK	8.000	4.815	4.833			
Grønne lån næringseiendom, årlig vekst		%	NA	NA	0	≥ 10	Årlig	
Grønne lån næringseiendom, % av totale utlån næringseiendom		%	30	NA	21,3	50	2030	
2.4 ANSVARLIG INVESTERING OG FINANSIERING								
Finansiering under Green & Sustainability Bond Framework		MNOK	5.102	12.231	12231			
Bærekraftige obligasjoner Likviditetsportefølje		MNOK	1.495	3.178	5619	5.500	2024	
Andel brudd på Policy egne investeringer		MNOK	0	0	0			
Andel brudd på Policy likviditetsportefølje		MNOK	0	0	0			
Andel uhåndterte brudd på Policy Fondsforvaltere		MNOK	0	0	0			
2.5 ANSVARLIGE INNKJØP								
Sum innkjøp totalt		MNOK	447	515	553			
Sum innkjøp leverandører > 1 mill		MNOK	357	428	446			
Sum innkjøp leverandører > 1 mill		%	79,8	83,2	81			
Leverandører > 1 MNOK								
Leverandører som er risikovurdert i % av alle leverandører		% volum		78,3	80,7			
Har gode styringssystem for Arbeids- og menneskerettigheter		% volum		79,8	77,5			
Lav risiko mht brudd på Arbeids- og menneskerettigheter		% volum		39,5	37,0			
Middels risiko mht brudd på Arbeids- og menneskerettigheter		% volum		59,4	60,3			
Høy risiko mht brudd på Arbeids- og menneskerettigheter		% volum		1,1	2,6			
Leverandører > 1 MNOK som rapporterer at de har hatt brudd på Arbeids- og menneskerettigheter		Antall		2	0	0		
Har gode styringssystem for Virksomhetsstyring		% volum		85,8	85,7			
Lav risiko mht Virksomhetsstyring		% volum		94,3	94,0			
Har gode styringssystem for Klima og natur		% volum		91,0	90,7			
Lav risiko mht Klima og natur		% volum		37,9	35,2			
3. KLIMA OG NATUR								
Klimautslipp egen virksomhet, (Base line 2017)		tonn CO2	254,4	232,2	253,5			
Reduksjon klimautslipp egen virksomhet, , (Base line 2017)		%	50,4	54,7	50,6	55,0	2030	
Energiintensitet egen virksomhet		kwh/m2	233	203,0	213,0	0 (NZE)	2050	
Reduksjon i klimautslipp fra utlån i 2030; Base line 2021		%	NA	NA	0 %	40	2030	
Klimautslipp fra utlån		tonn CO2	NA	NA	238.214	0 (NZE)	2050	
Reduksjon i klimautslipp fra investeringer i 2030, BL 2023		%	NA	NA	NA	40	2030	
Klimautslipp fra investeringer i 2050, BL 2023	GRI 305-1 GRI 305-2 GRI 305-3	tonn CO2	NA	NA	NA	0 (NZE)	2050	
Elektrisk strøm fra fornybare energikilder		%	94,0	96,1	94			
Klimautslipp Scope 1		tonn CO2	13,6	11,3	10,9			
Klimautslipp Scope 2		tonn CO2	174,8	131,8	136,0			
Klimautslipp Scope 3		tonn CO2	66,0	89,1	106,6			
Firmabiler som er el-biler		%	81	83	84	100	2023	

KPI DEFINISJONER	ENH.	Kommentar
SOSIALE FORHOLD		
Andel kvinnelige ledere fordelt på stillingsnivå		
Andel kvinnelige ledere totalt		Antall kvinnelige ledere på ledernivå 1 til 4 (CEO, Konsernledelsen, Ledergrupper Divisjoner, Banksjef og Ass Banksjef) i forhold til totalt antall ledere på nivå 1-4
Kvinneres lønn i forhold til menn		
Kvinneres lønn i forhold til menn	NOK	Gjennomsnittlig fastlønn for kvinnelige faste ansatte i forhold til gjennomsnittlig fastlønn for mannlige faste ansatte
Arbeidsmiljø		
Personaltilfredshet, (medarbeiderengasjement)	Score	Score basert på medarbeidertilfredshet i Kantars undersøkelse, hvor 100 poeng er topp score
PERSONVERN OG INFORMASJONSSIKKERHET		
Oppetid kundeløsninger, SLA	%	Tilgjengelighetsnivå på de kundeorienterte banktjenestene Nettpank, Mobilbank og Nettbedrift, målt som antall minutt driftstid i forhold til antall minutt i døgnet, i samsvar med definert åpningstid i SLA (Service Level Agreement)
Digitale alvorlige bedragerisaker mot banken (hacking mv)	Antall	Bedragerisaker mot banken av digital karakter som har medført vesentlige kostnader eller skade for banken
VIRKSOMHETSSTYRING		
SAMFUNN		
Gaver og sponsorater til lokalsamfunnet	MNOK	Gaver og sponsorater utbetalt til lokalsamfunnet i løpet av rapporteringsåret
ANSVARLIG FORRETNINGSVIRKSOMHET		
Kundetilfredshet Personmarked	%	Plassering på EPSIS Rating sin årlige undersøkelse av kundetilfredshet i bankbransjen. Undersøkelsen gir en totalscore på kundetilfredshet, hvor 100 er beste score, og score gir grunnlag for plass nr. av banker som er med i undersøkelsen
Kundetilfredshetindikator Bedriftsmarked	%	Plassering på EPSIS Rating sin årlige undersøkelse av kundetilfredshet i bankbransjen. Undersøkelsen gir en totalscore på kundetilfredshet, hvor 100 er beste score, og score gir grunnlag for plass nr. av banker som er med i undersøkelsen
ESG Rating Sustainalytics	Poeng	ESG risiko iht Sustainalytics ratingskala for ESG risiko (bærekraft). Grenser for risikokategorier, kfr Bærekraftsrapport punkt 1.3.8
ANSVARLIG KREDITT		
Grønne boliglån, andel	%	Andel grønne boliglån (saldo) basert på bankens rammeverk Green & sustainability Bond Framework i % av sum boliglån
Grønne lån næringseiendom, andel	%	Andel grønne lån til næringseiendom (saldo) basert på bankens rammeverk Green & sustainability Bond Framework i % av sum lån til næringseiendom

ANSVARLIG INVESTERING OG FINANSIERING		
Bærekraftige obligasjoner (emittert)	MNOK	Pålydende verdi av bærekraftige obligasjoner iht allokeringsrapporten som er emittert iht bankens rammeverk for obligasjoner, kfr Green & Sustainability Bond Framework
Bærekraftige obligasjoner Likviditetsportefølje	MNOK	Markedsverdi på obligasjoner i likviditetsportefølje som tilfredsstiller krav til grønn obligasjon slik definert i bankens finansdokument. Dette innebærer at obligasjonen skal være 1) Definert som green bond 2) Markedsført som green bond 3) Covered bond LCR 1&2 eller 0-vektore i LCR 1a og 4) Second party opinion. Likviditetsporteføljen er en likviditetsbeholdning som bankene er pålagt å holde av likviditetsmessige hensyn av myndighetene.
Andel brudd på Policy egne investeringer	MNOK	Brudd på bankens Policy ansvarlige Investeringer og ansvarlig Verdipapirvirksomhet
Andel brudd på Policy likviditetsportefølje	MNOK	Som for investeringer
Andel brudd på Policy Fondsforvaltere	MNOK	Som for investeringer
ANSVARLIGE INNKJØP		
Sum innkjøp leverandører > 1 mill	MNOK	Sum av innkjøp fra en leverandør
Sum innkjøp leverandører > 1 mill	%	Sum innkjøp fra alle leverandører med større innkjøp enn 1 MNOK i % av bankens totale innkjøp
Andel leverandører som er risikovurdert mht ESG	% volum	Andel leverandører som er risikovurdert mht ESG iht bankens system for risikovurdering, målt i innkjøpsvolum fra leverandører som er risikovurdert, i % av av bankens samlede innkjøp i rapporteringsåret
Leverandører > 1 MNOK som har rapportert brudd på Arbeids- og menneskerettigheter	Antall	Antall leverandører med leveranser > 1 mill, som har svart på spørreundersøkelsen, og som selv rapporterer at de eller dets underleverandører er/har vært i brudd med arbeids- og menneskerettigheter iht bankens Policy ansvarlige innkjøp
KLIMA OG NATUR		
Klimautslipp egen virksomhet, (Base line 2017)	tonn CO2	Totale klimautslipp i CO2 ekvivalenter scope 1 - 3 fra egen virksomhet, (dvs ikke inkludert scope 3 fra utlån og investeringer), i samsvar med klimaregnskapet utarbeidet iht GHG protokoll
Reduksjon klimautslipp egen virksomhet	%	Reduksjon av klimautslipp scope 1-3 fra egen virksomhet (dvs ikke inkludert scope 3 for utlån og investeringer), i samsvar med GHG-protokoll i forhold til base line 2017.
Reduksjon klimautslipp utlån	%	Ambisjon til reduksjon av klimautslipp scope 1 - 2 som inngår i bankens klimaregnskap fra utlån, (dvs ikke inkludert scope 3), basert på metoder og data som banken benytter målt i forhold til etablert Base line.
Reduksjon klimautslipp investeringer	%	Ambisjon til reduksjon av klimautslipp scope 1 - 2 som inngår i bankens klimaregnskap fra investeringer(dvs ikke inkludert scope 3), basert på metoder og data som banken benytter målt i forhold til etablert Base line.
Energiintensitet	kwh/m2	Denne indikatoren er uttrykk for energiintensitet, dvs forbruk av energi i kwh pr. m2 oppvarmet areal
Elektrisk strøm fra fornybare energikilder	%	Fornybare energikilder er definert som elektrisk strøm med opprinnelsesgarantier.

15 VEDLEGG 3: Tiltaksplan ARP (2021 – 2024)

Område	Beskrivelse av tiltak	Bakgrunn for tiltaket	Mål for tiltaket	Status	Ansvarlig for gjennomføring	Langsiktig resultat
Forankring	Likestilling og mangfold - resertifisering som tema på leder og medarbeidersamlinger i 2021. Jevnlig informasjon på Intranett/Workplace gjennom året.	Gjøre bankens arbeid med likestilling og mangfold bedre kjent i banken. Skape større forståelse/kultur for likestilling og mangfold i organisasjonen (på alle nivåer). Bankens arbeid med likestilling og mangfold er ikke godt nok kjent blant ansatte	Skape stolthet i organisasjonen - attraktiv arbeidsplass. Godt omdømme.	Vedtatt av KL	HR sjef	Ingen ansatte gir uttrykk for diskriminering i medarbeiderundersøkelsen. Lav turnover (mindre enn x %). Høy grad av trivsel i medarbeiderundersøkelser (snitt bedre enn bransjen)
Forankring	Nye temaer innfor Likestilling og mangfold tas inn som tema i medarbeiderundersøkelsen i 2022. (spørsmål om trakassering/diskriminering finnes allerede)	Gjøre bankens arbeid med likestilling og mangfold bedre kjent i banken. Skape større forståelse/kultur for likestilling og mangfold i organisasjonen (på alle nivåer). Bankens arbeid med likestilling og mangfold er ikke godt nok kjent blant ansatte	Skape stolthet i organisasjonen - attraktiv arbeidsplass. Godt omdømme.	Vedtatt av KL	HR sjef	Ingen ansatte gir uttrykk for diskriminering i medarbeiderundersøkelsen. Lav turnover. Høy grad av trivsel i medarbeiderundersøkelser (snitt bedre enn bransjen)
Forankring	Ta inn likestilling og mangfold som temaområde i skjemaset som brukes i medarbeidersamtalen.	Gjøre bankens arbeid med likestilling og mangfold bedre kjent i banken. Skape større forståelse/kultur for likestilling og mangfold i organisasjonen (på alle nivåer). Bankens arbeid med likestilling og mangfold er ikke godt nok kjent blant ansatte	Skape stolthet i organisasjonen - attraktiv arbeidsplass. Godt omdømme.	Vedtatt av KL	HR sjef	Ingen ansatte gir uttrykk for diskriminering i medarbeiderundersøkelsen. Lav turnover. Høy grad av trivsel i medarbeiderundersøkelser (snitt bedre enn bransjen)
Inkluderende arbeidsmiljø	Vurdere å ta i bruk Quiz fra LDO på avdelingsmøter i banken, alternativt kjøpe utvikle nanolæringer om temaet.	I medarbeiderundersøkelsen i 2019 svarte 2 % av de ansatte at de hadde vært utsatt for mobbing/trakassering. (0 i 2020).	Forebygge mobbing/trakassering og utenforskap. Bygge gode holdninger/kultur.	Vedtatt av KL	HR sjef	Ingen ansatte gir uttrykk for mobbing/trakassering eller utenforskap i medarbeiderundersøkelsen, ingen varsler på trakassering.
Inkluderende arbeidsmiljø	Det foretas en risikovurdering av trakassering/sekssuell trakassering og utenforskap i jobbsammenheng.	I medarbeiderundersøkelsen i 2019 svarte 2 % av de ansatte at de hadde vært utsatt for mobbing/trakassering. (0 i 2020). Gjor situasjonen med hjemmekontor at det blir en større risiko for utenforskap.	Forebygge mobbing/trakassering og utenforskap. Bygge gode holdninger/kultur.	Vedtatt av KL	Likestillingsutvalget	Ingen ansatte gir uttrykk for mobbing/trakassering eller utenforskap i medarbeiderundersøkelsen, ingen varsler på trakassering.
Rekruttering	Bevissthet/spesiell oppmerksomhet omkring mangfold ved rekruttering til lederstillinger i divisjoner der det ene kjønn er underrepresentert	I alle divisjoner utenom PM divisjonen er kvinner underrepresentert i lederstillinger.	Andelen kvinner i lederstillinger i banken skal øke.	Vedtatt av KL	HR sjef	Andelen kvinner i lederstillinger skal være minimum 40 % innen år 2026.
Rekruttering	Bygge opp en bildebase til bruk i stillingsannonser som reflekterer mangfold.	Banken ønsker gjennom bevisst bildebruk å signalisere mangfold.	Større mangfold	Vedtatt av KL	HR/Markedssjef	Større mangfold.
Rekruttering	Lage standard tekster som brukes i stillingsannonser.	Forskning viser at f.eks. kvinner og menn oppfatter ordbruk i stillingsannonser ulikt.	Flere kvinner som søkere til lederstillinger og stillinger innen IT relaterte stillinger.	Vedtatt av KL	HR sjef	Bedre mangfold blant kvalifiserte søkere ved stillingsutlysninger.
Rekruttering	Tilby personer med annen etnisitet som er traineer gjennom Trainee Sør plasseringer i banken.	Banken har en liten del av de ansatte med annen etnisk bakgrunn. Erfaringsvis rekrutterer banken en del ansatte blant personer som har vært ansatte vikariater.	Andelen ansatte med annen etnisitet skal gjenspeile andelen i kundemassen	Vedtatt av KL	HR sjef	Økt mangfold blandt de ansatte, minimum 10 nyansatte med en annen etnisk bakgrunn enn norsk innen 2026.
Rekruttering	Tilby sommerjobber/vikariater og arbeidstrening til personer med annen etnisitet	Banken har en liten del av de ansatte med annen etnisk bakgrunn. Erfaringsvis rekrutterer banken en del ansatte blant personer som har vært ansatte vikariater.	Andelen ansatte med annen etnisitet skal gjenspeile andelen i kundemassen	Vedtatt av KL	HR sjef	Økt mangfold blandt de ansatte, minimum 10 nyansatte med en annen etnisk bakgrunn enn norsk innen 2026.

Område	Beskrivelse av tiltak	Bakgrunn for tiltaket	Mål for tiltaket	Status	Ansvarlig for gjennomføring	Langsiktig resultat
Tilrettelegging	Tilby praksisplasser for personer med behov for arbeidstrening i samarbeid med NAV.	Ta samfunnsansvar - en del av bærekraftssatsingen til banken.		Vedtatt av KL	HR sjef	Banken skal hver år ha personer inne på arbeidstrening.
Heltidskultur	Kartlegge uønsket deltid ved bruk av spørreundersøkelse.	Deltidsansatte kan ha krav på økte stillingsstørrelser der det er behov for økt bemanning.	Redusere antall deltidstillinger.	Vedtatt av KL	HR sjef	Opprettholde en sterk heltidskultur.
Livsfase	Tilby hjemmekontorsløsninger for ansatte med omsorgsansvar.	Tilrettelegge for at ansatte med omsorgsansvar kan kombinere jobb og familie/privatliv.	Øke antall heltidsstillinger i banken.	Vedtatt av KL	HR sjef/ledere	Opprettholde en sterk heltidskultur.
Livsfase	Lage rutine for oppfølging av ansatte som er ute i permisjon inkludert en samtale ved oppstart etter endt permisjon.	Det er i dag tilfeldig hvordan og hva slags oppfølging ansatte i permisjon gis.	Når ansatte som har hatt permisjon begynner i jobb igjen skal de ha god oversikt over muligheter for tilrettelegging i forhold til jobb	Vedtatt av KL	HR sjef	Like muligheter for menn/kvinner til karriere.
Livsfase	Oppfordre menn/gi signaler om at menn som ønsker det kan ta ut lengre permisjon enn den lovbestemte ved svangerskapspermisjoner.	Menn tar kun ut lovbestemt permisjon. Banken vil være en bidragsyter til å bedre likestillingsmulighetene i samfunnet.	Menn i banken tar ut mer enn den lovbestemte delen av svangerskapspermisjonen	Vedtatt av KL	HR sjef/ledere	Like muligheter for menn/kvinner til karriere.
Likelønn	Innføre en fast likelønnsnett ved lokale forhandlinger.	Ut fra snittlønnsbetraktninger tjener menn mer enn kvinner på noen områder/stillingsnivåer i banken. Når det gjelder snittlønn på selskapsnivå har ulikheter mest med at det på de øverste ledernivåene (Nivå 1 til 3) er flest menn (70/30) og at det er flest kvinner på de lavest lønte stillingskategoriene (80/20)	Fjerne eventuelle lønnsforskjeller som kan ha med kjønn og gjøre ut fra målet om "lik lønn for arbeid av lik verdi".	Vedtatt av KL	KL/Ansettelses utv.	Likere lønn mellom kvinner og menn.
Likelønn	Vurdere/kategorisere de ulike stillinger i stabsmiljøene opp mot hverandre ut fra utgangspunktet: lik lønn for arbeid av lik verdi.	Det er i dag vanskelig å vurdere stillinger ut fra likelønnsperspektivet. Man bruker ulike titler og har ulike fagområder som er vanskelig å vurdere opp mot hverandre	Det skal bli lettere å gjennomføre likelønnsvurderinger.	Vedtatt av KL	HR sjef	Lik lønn for arbeid av lik verdi

Relevant utsnitt fra ark "1.Assets for the calculation of GAR":

1.Assets for the calculation of GAR

1.Assets for the calculation of GAR							
		a	b	c	d	e	f
Million NOK		Total [gross] carrying amount	Climate Change Mitigation (CCM)				
			Of which towards taxonomy relevant sectors (Taxonomy-eligible)				
			Of which environmentally sustainable (Taxonomy-aligned)				
				Of which Use of Proceeds	Of which transitional	Of which enabling	
	GAR - Covered assets in both numerator and denominator	147.648,3	92.925,1	14.469,7			
1	Loans and advances, debt securities and equity instruments not HFT eligible for GAR calculation						
2	Financial undertakings						
3	Credit institutions						
4	Loans and advances						
5	Debt securities, including UoP	13.018,0	13.018,0				
6	Equity instruments						
7	Other financial corporations						
8	of which investment firms						
9	Loans and advances						
10	Debt securities, including UoP						
11	Equity instruments						
12	of which management companies						
13	Loans and advances						
14	Debt securities, including UoP						
15	Equity instruments						
16	of which insurance undertakings						
17	Loans and advances						
18	Debt securities, including UoP						
19	Equity instruments						
20	Non-financial undertakings						
21	Loans and advances	316,6	183,6	69,7	69,7		
22	Debt securities, including UoP						
23	Equity instruments						
24	Households						
25	of which loans collateralised by residential immovable property	79.723,5	79.723,5	14.400,0	14.400,0		
26	of which building renovation loans						
27	of which motor vehicle loans						
28	Local governments financing						
29	Housing financing						
30	Other local government financing						
31	Collateral obtained by taking possession: residential and commercial immovable properties						
32	Assets excluded from the numerator for GAR calculation (covered in the denominator)						
33	Financial and Non-financial undertakings						
34	SMEs and NFCs (other than SMEs) not subject to NFRD disclosure obligations						
35	Loans and advances	45.465,1					
36	of which loans collateralised by commercial immovable property						
37	of which building renovation loans						
38	Debt securities	1.847,7					
39	Equity instruments	1.799,1					
40	Non-EU country counterparties not subject to NFRD disclosure obligations						
41	Loans and advances						
42	Debt securities						
43	Equity instruments						
44	Derivatives	2.001,9					
45	On demand interbank loans						
46	Cash and cash-related assets						
47	Other categories of assets (e.g. Goodwill, commodities)	3.476,5					
48	Total GAR assets						
49	Assets not covered for GAR calculation						
50	Central governments and Supranational issuers	9.124,3					
51	Central banks exposure	603,6					
52	Trading book						
53	Total assets	157.376,1					

Oversikt ark “2. GAR sector information”:

2. Sector information		Climate Change Mitigation (CCM)		Climate Change Adaptation (CCA)		Non-Financial Reporting (NFR)		Climate Change Mitigation (CCM)		Climate Change Adaptation (CCA)		Non-Financial Reporting (NFR)		Climate Change Mitigation (CCM)		Climate Change Adaptation (CCA)		Non-Financial Reporting (NFR)		Climate Change Mitigation (CCM)		Climate Change Adaptation (CCA)		Non-Financial Reporting (NFR)		Climate Change Mitigation (CCM)		Climate Change Adaptation (CCA)		Non-Financial Reporting (NFR)		Climate Change Mitigation (CCM)		Climate Change Adaptation (CCA)		Non-Financial Reporting (NFR)	
		Non-Financial Reporting (NFR)	Climate Change Mitigation (CCM)	Climate Change Adaptation (CCA)	Non-Financial Reporting (NFR)	Non-Financial Reporting (NFR)	Climate Change Mitigation (CCM)	Climate Change Adaptation (CCA)	Non-Financial Reporting (NFR)	Non-Financial Reporting (NFR)	Climate Change Mitigation (CCM)	Climate Change Adaptation (CCA)	Non-Financial Reporting (NFR)	Non-Financial Reporting (NFR)	Climate Change Mitigation (CCM)	Climate Change Adaptation (CCA)	Non-Financial Reporting (NFR)	Non-Financial Reporting (NFR)	Climate Change Mitigation (CCM)	Climate Change Adaptation (CCA)	Non-Financial Reporting (NFR)	Non-Financial Reporting (NFR)	Climate Change Mitigation (CCM)	Climate Change Adaptation (CCA)	Non-Financial Reporting (NFR)	Non-Financial Reporting (NFR)	Climate Change Mitigation (CCM)	Climate Change Adaptation (CCA)	Non-Financial Reporting (NFR)	Non-Financial Reporting (NFR)	Climate Change Mitigation (CCM)	Climate Change Adaptation (CCA)	Non-Financial Reporting (NFR)	Non-Financial Reporting (NFR)			
1.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
2.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
3.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
4.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
5.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
6.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
7.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
8.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
9.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
10.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
11.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
12.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
13.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
14.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
15.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
16.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
17.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
18.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
19.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
20.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
21.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
22.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
23.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
24.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
25.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
26.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
27.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
28.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
29.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
30.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
31.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
32.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
33.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
34.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
35.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
36.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
37.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
38.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
39.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
40.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
41.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
42.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
43.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
44.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
45.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
46.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
47.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
48.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
49.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
50.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
51.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
52.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
53.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
54.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
55.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
56.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
57.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
58.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
59.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
60.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
61.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
62.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
63.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
64.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																
65.00		68.20	68.20	68.20	68.20																																

Relevant utsnitt fra ark “2. GAR sector information”:

2. GAR sector information

	Breakdown by sector - NACE 4 digits level (code and label)	a	b	c	d
		Climate Change Mitigation (CCM)			
		Non-Financial corporates (Subject to NFRD)		SMEs and other NFC not subject to NFRD	
		[Gross] carrying amount	[Gross] carrying amount	[Gross] carrying amount	[Gross] carrying amount
		Mn NOK	Of which environmentally sustainable (CCM)	Mn NOK	Of which environmentally sustainable (CCM)
1,00	68.20 Renting and operating of own or leased real estate	316,59	69,65	45.465,08	4.839,71

Oversikt ark "3. GAR KPI stock":

3. GAR KPI stock											
Disclosure reference date T											
Disclosure reference date T-1											
Climate Change Mitigation (CCM)											
Proportion of total covered assets funding taxonomy relevant sectors (Taxonomy-eligible)											
Proportion of total covered assets funding taxonomy relevant sectors (Taxonomy-aligned)											
Of which Use of Proceeds											
Of which transitional											
Of which enabling											
GAR - Covered assets in both numerator and denominator											
1	Loans and advances, debt securities and equity instruments not HFT eligible for GAR calculation										
2	Financial undertakings										
3	Credit institutions										
4	Loans and advances										
5	Debt securities, including UoP										
6	Equity instruments										
7	Other financial corporations										
8	of which investment firms										
9	Loans and advances										
10	Debt securities, including UoP										
11	Equity instruments										
12	of which management companies										
13	Loans and advances										
14	Debt securities, including UoP										
15	Equity instruments										
16	of which insurance undertakings										
17	Loans and advances										
18	Debt securities, including UoP										
19	Equity instruments										
20	Non-financial undertakings										
21	Loans and advances										
22	Debt securities, including UoP										
23	Equity instruments										
24	Households										
25	of which loans collateralised by residential immovable property										
26	of which building renovation loans										
27	of which motor vehicle loans										
28	Local governments financing										
29	Housing financing										
30	Other local government financing										
31	Collateral obtained by taking possession: residential and commercial immovable properties										
32	Total GAR assets										

Relevant utsnitt fra ark " 3. GAR KPI stock":

3. GAR KPI stock

1. Institution shall disclose in this template the GAR KPIs on stock of loans calculated based on the data disclosed in template 1, on covered assets, and by applying the formulas proposed in this template
2. Information on the GAR (green asset ratio of 'eligible' activities) shall be accompanied with information on the proportion of total assets covered by the GAR
3. Credit institutions can, in addition to the information included in this template, show the proportion of assets funding taxonomy relevant sectors that are environmentally sustainable (Taxonomy-aligned). This information would enrich the information on the KPI on environmentally sustainable assets compared to total covered assets
4. Credit institutions shall duplicate this template for revenue based and CapEx based disclosures

		a	b	c	d	e	ag	ah	ai	aj	ak
		Disclosure reference date T					Disclosure reference date T-1				
		Climate Change Mitigation (CCM)					Climate Change Mitigation (CCM)				
		Proportion of total covered assets funding taxonomy relevant sectors (Taxonomy-eligible)					Proportion of total covered assets funding taxonomy relevant sectors (Taxonomy-eligible)				
		Proportion of total covered assets funding taxonomy relevant sectors (Taxonomy-aligned)					Proportion of total covered assets funding taxonomy relevant sectors (Taxonomy-aligned)				
		Of which Use of Proceeds					Of which Use of Proceeds				
		Of which transitional					Of which transitional				
		Of which enabling					Of which enabling				
% (compared to total covered assets in the denominator)											
	GAR - Covered assets in both numerator and denominator										
1	Loans and advances, debt securities and equity instruments not HFT eligible for GAR calculation										
2	Financial undertakings										
3	Credit institutions										
4	Loans and advances	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Debt securities, including UoP	100,0 %	-	-	-	-	100 %	100 %	-	-	-
6	Equity instruments	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Other financial corporations	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	of which investment firms	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Loans and advances	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Debt securities, including UoP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Equity instruments	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	of which management companies	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Loans and advances	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	Debt securities, including UoP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Equity instruments	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16	of which insurance undertakings	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17	Loans and advances	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18	Debt securities, including UoP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	Equity instruments	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	Non-financial undertakings	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21	Loans and advances	0,4 %	0,2 %	0,2 %	-	-	-	-	-	-	-
22	Debt securities, including UoP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
23	Equity instruments	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
24	Households	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25	of which loans collateralised by residential immovable property	100,0 %	18,1 %	18,1 %	-	-	100 %	14 %	14 %	-	-
26	of which building renovation loans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
27	of which motor vehicle loans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
28	Local governments financing	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
29	Housing financing	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
30	Other local government financing	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
31	Collateral obtained by taking possession: residential and commercial immovable properties	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32	Total GAR assets	62,9 %	9,8 %	9,8 %	-	-	-	-	-	-	-

4. CAR KPI flow

Relevant utsnitt fra ark "4. GAR KPI flow":

1. Institution shall disclose in this template the GAR KPIs on flow of loans calculated (new loans on a net basis) based on the data disclosed in template 1, on covered assets, and by applying the formulas proposed in this template.
2. Credit institutions shall duplicate this template for revenue based and CapEx based disclosures

Bærekraftsrapport 2023

Til styret i Sparebanken Sør

Uavhengig uttalelse vedrørende Sparebanken Sør sin bærekraftsrapport 2023

Vi har gjennomført et attestasjonsoppdrag med moderat grad av sikkerhet hva angår Sparebanken Sør sin GRI Indeks for 2023 og definerte utvalgte indikatorer for bærekraft for perioden 1. januar – 31. desember 2023 (saksforholdet), inkludert i selskapets bærekraftsrapport for 2023..

Informasjonen om saksforholdet består av:

Sparebanken Sør sin GRI Indeks for 2023 som er en oversikt over hvilke bærekraftstemaer Sparebanken Sør anser som vesentlige for deres virksomhet og hvilke indikatorer Sparebanken Sør bruker for å måle og rapportere resultater knyttet til bærekraft, sammen med en henvisning til hvor informasjonen om bærekraft er rapportert. Sparebanken Sør sin GRI Indeks for 2023 er tilgjengelig og inngår i Sparebanken Sør sin bærekraftsrapport for 2023. Vi har kontrollert om Sparebanken Sør har utarbeidet en GRI Indeks for 2023 og om obligatorisk informasjon er gitt slik det kreves i standarder utgitt av The Global Reporting Initiative (www.globalreporting.org/standards) (kriterier).

Indikatorer for bærekraft rapportert i Sparebanken Sør sin bærekraftsrapport 2023 kapittel 2.2.4 «Scorekort og KPI». Scorekortet inneholder indikatorer for bærekraft som Sparebanken Sør måler og følger opp. Sparebanken Sør har definert indikatorene for bærekraft og forklart hvordan de måles i vedlegg 2; «Scorekort» (kriterier). Vi har undersøkt grunnlaget for indikatorene for bærekraft og undersøkt om indikatorene er beregnet, estimert og rapportert i henhold til gjeldende kriterier.

Ledelsens ansvar

Ledelsen er ansvarlig for informasjonen om saksforholdet og for at den er utarbeidet i overensstemmelse med gjeldende kriterier. Ansvaret omfatter å utforme, implementere og vedlikeholde en intern kontroll for å utarbeide informasjon om saksforholdet som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Vår uavhengighet og kvalitetsstyring

Vi har overholdt kravene om uavhengighet og etikk i henhold til International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av the International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), som er basert på de grunnleggende etiske prinsippene: integritet, objektivitet, faglig kompetanse og tilbørlig aktsomhet, konfidensialitet og profesjonell atferd.

Vi anvender internasjonal standard for kvalitetsstyring (ISQM) 1 Kvalitetsstyring for revisjonsforetak som utfører revisjon og forenklet revisorkontroll av regnskaper samt andre attestasjonsoppdrag og beslektede tjenester, og opprettholder et omfattende system for kvalitetskontroll inkludert dokumenterte retningslinjer og prosedyrer vedrørende etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og gjeldende lovmessige og regulatoriske krav.

Våre oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en konklusjon om informasjonen om saksforholdet basert på utførte kontroller og innhentede bevis. Vi har utført attestasjonsoppdraget med moderat grad av sikkerhet i samsvar med internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 Revidert – «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», utstedt av the

International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB). Denne standarden krever at vi planlegger og utfører attestasjonsoppdraget for å oppnå en moderat grad av sikkerhet for at informasjonen om saksforholdet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

Et attestasjonsoppdrag med moderat grad av sikkerhet i samsvar med ISAE 3000, innebærer å vurdere egnetheten av ledelsens bruk av de gjeldende kriteriene som grunnlag for utarbeidelsen av informasjonen om saksforholdet, vurdere risiko for at informasjonen om saksforholdet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil, adressere de vurderte risikoer på en hensiktsmessig måte etter omstendighetene, og å vurdere den samlede presentasjonen av informasjonen om saksforholdet. Et attestasjonsoppdrag med moderat grad av sikkerhet er av et betydelig mindre omfang enn et attestasjonsoppdrag med betryggende grad av sikkerhet. Dette gjelder både risikovurderingshandlingene, herunder forståelsen av internkontroll, og handlingene som utføres for å adressere de vurderte risikoene.

Kontrollhandlingene vi har utført er basert på vårt profesjonelle skjønn og omfattet blant annet:

- en gjennomgang av GRI-indeksen 2023 og vurdering av hvorvidt denne er utarbeidet og presentert i overensstemmelse med standarder publisert av The Global Reporting Initiative (<https://www.globalreporting.org/standards>),
- vurderinger og kontroll av fullstendighet og nøyaktighet av indikatorer for bærekraft som rapporteres i scorekort som presenteres i bærekraftsrapportens kapittel 2.2.4,
- innhenting og gjennomgang av relevant informasjon som underbygger de rapporterte indikatorene for bærekraft presentert i Scorekortet, herunder kontroll av at måling, registrering og rapportering av underliggende data er hensiktsmessig,
- vurdering av egnetheten av kriteriene som er benyttet, samt vurdering av den samlede presentasjonen av informasjonen om saksforholdet, og
- opparbeide en forståelse av prosessen for utarbeidelse og rapportering av informasjonen om saksforholdet, inkludert relevant internkontroll.

Handlingene som utføres ved et attestasjonsoppdrag med moderat grad av sikkerhet varierer i art og tidspunkt fra, og er av et mindre omfang enn handlingene som utføres ved et attestasjonsoppdrag med betryggende grad av sikkerhet. Følgelig er graden av sikkerhet som oppnås fra et attestasjonsoppdrag med moderat grad av sikkerhet betydelig lavere enn sikkerheten som kunne blitt oppnådd dersom vi hadde utført et attestasjonsoppdrag med betryggende grad av sikkerhet. Vi avgir følgelig ikke en uttalelse som gir uttrykk for om informasjonen om saksforholdet, i all vesentlighet, er utarbeidet i samsvar med gjeldende kriterier.

Etter vår mening er innhentet bevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Basert på de kontrollene vi har utført og beviser vi har innhentet, har vi ikke blitt oppmerksom på noe som tilsier at

Sparebanken Sør sin GRI-indeks for 2023 ikke, i det alt vesentlige, er utarbeidet i overensstemmelse med kravene i standarder utgitt av The Global Reporting Initiative

Sparebanken Sør sine indikatorer for bærekraft i bærekraftsrapporten for 2023, kapittel 2.2.4 «Scorekort og KPI» ikke, i det alt vesentlige, er beregnet, estimert og rapportert i overensstemmelse med definisjonene som er presentert i vedlegg 2; «Scorekort».

Kristiansand, 27. februar 2024
PricewaterhouseCoopers AS

Fredrik Botha
Statsautorisert revisor

Sparebanken Sør
Att: Styrets formann Knut Ruhaven Sæthre

Kristiansand, 27. februar 2024

Revisjonshonorar for regnskapsåret 2023

Vårt revisjonshonorar for regnskapsåret 2023 for Sparebanken Sør (morbank) er kr 800 000,- ekskl. mva. som vi ber om å få fastsatt på selskapets generalforsamling. Honoraret er i samsvar med gjeldende engasjementsbrev knyttet til revisjonsoppdraget.

Med vennlig hilsen
PricewaterhouseCoopers AS

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'F. Botha'.

Fredrik Botha
Statsautorisert revisor

Sak 07.24 Rapport om godtgjørelse til ledende personer

Som en konsekvens av endringene i allmennaksjeloven, vedtok forstanderskapet i mars 2022 bankens retningslinjer for fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende personer. Disse er i henhold til regelverket publisert på bankens nettsider. Retningslinjene må vedtas av generalforsamlingen minst hvert fjerde år.

Det foreslås ingen endringer i retningslinjene.

Loven tilsier at det skal utarbeides en lederlønnsrapport som skal kontrolleres av ekstern revisor og legges frem for generalforsamlingen.

Vedlagte rapport ble behandlet av styret i møte 8. februar 2024.

Styret innstiller overfor Forstanderskapet om at det fattes følgende vedtak:

Forstanderskapet godkjente den fremlagte rapporten om lønn og annen godtgjørelse til ledende personer.

Vedlegg:

Rapport om godtgjørelse til ledende personer

Rapport om godtgjørelse til ledende personer

Det er styrets ansvar å fastsette retningslinjer og rammer for godtgjørelsesordningen i Sparebanken Sør samt sørge for etterlevelse av denne. Retningslinjene som er nedfelt i et eget styringsdokument «Policy Godtgjørelsesordninger» (publisert på bankens hjemmeside, sor.no) skal bidra til å fremme god styring og kontroll med risikoene. Styringsdokumentet skal motvirke for høy risikotaking og bidra til å unngå interessekonflikter. Godtgjørelsesordningen skal gi incentiver og bidra til å fremme god styring og kontroll med bankens risiko på kort og lang sikt.

Det er fastsatt særskilte regler for ledende personer som ble fremlagt av styret for beslutning i bankens Generalforsamling i mars 2022.

Ledende personer er i denne sammenheng konsernsjef og medlemmene av konsernledelsen, samt de tillitsvalgte representanter i bankens styre.

Hendelser gjennom 2023 med innvirkning på fastsettelse av godtgjørelse

Det er ikke registret hendelser i bankens resultater eller risiko bilde som har medført behov for endringer praktiseringen av etablerte godtgjørelsesordninger. Det er heller ikke vedtatt nye godtgjørelsesordninger i løpet av året.

Lønnsoppgjøret

Banken har en lang tradisjon med å i størst mulig grad tilpasse lønnsoppgjøret til frontfagsmodellen. Dette ble også praktisert i 2023 ved årets lokale lønnsoppgjør som gav en beregnet årslønnsvekst på 5,3% noe over frontfaget på 5,2%.

Retningslinjer for godtgjørelsesordninger for ledende personer

Retningslinjene for godtgjørelsesordninger for ledende personer som ble vedtatt av Generalforsamlingen i mars 2022 oppsummerte eksisterende avtalte ordninger og representerte ingen reelle endringer av ordningene slik de har vært praktisert. Det har ikke blitt foretatt endringer i godtgjørelsesordningen i 2023 og det er heller ikke gjort unntak fra fastsatte retningslinjer for ledende personer i 2023.

Endringer i sammensetningen av ledende personer

Viseadm. direktør Lasse Kvinlaug ble pensjonist 1. april 2023. Fra samme dato ble Gunnar P. Thomassen utnevnt som konserndirektør bedriftsmarked. Bente Svensen var konstituert som konserndirektør personmarked i perioden fra 1. april til 30. august. Hun ble utnevnt som konserndirektør prosessforbedring og medlem av konsernledelsen i perioden 1. september 2023 - 31. desember 2023. Pål Ekberg ble ansatt som konserndirektør personmarked 1. september 2023. Marianne Lofthus gikk ut av konsernledelsen 31. desember 2023. Ellers ingen endringer innen gruppen ledende personer.

Godtgjørelse til ledende personer

Fast lønnen er hovedelementet i godtgjørelsen til ledende personer og skal gjenspeile stillingskravene med hensyn til kvalifikasjoner, ansvar, kompleksitet og i hvilken grad vedkommende bidrar til å nå bankens overordnede forretningsmål, langsiktige interesser og bærekrafts mål.

Ledende personer er omfattet av bankens generelle bonusordning for alle ansatte som kan utløse en bonusutbetaling på inntil 1,5 månedslønn. Bonusen fordeles på alle ansatte etter lik prosentsats av årslønn og utbetales som en kontantytelse. Bonusordningen gir ikke incentiver til å ta risiko på vegne av banken.

Banken har ingen form for variabel godtgjørelse som utbetales over flere år.

Banken har ingen fast eller variabel godtgjørelse som utbetales i form av egenkapitalbevis

Tabell 1: Godtgjørelse til ledende personer

Tabell 2: Godtgjørelser og lignende til styret

Tabell 3: Godtgjørelser og lignende til generalforsamlingen

Praktisering av godtgjørelsesordningene og anvendelse av resultatkriterier

Den samlede godtgjørelsen til ledende personer er utbetalt i henhold til vedtatte godtgjørelses-ordninger. Styrets oppfatning er at retningslinjenes overordnede mål om å opprettholde konsernets forretningsstrategi, risikotoleranse, langsiktige interesser og bærekraftsmål er ivarettatt.

Fastlønn

Den faste lønnen som er hovedelementet i godtgjørelsen til ledende personer, ble vurdert og fastsatt i forbindelse med den årlige lønnsfastsettelsen for ansatte i Sparebanken Sør.

Fastlønnen skal være markedsmessig tilpasset, basert på den enkeltes resultater (kvantitative og kvalitative), innsats, kompetanse og ansvar. Dette betyr at:

- Lønn er en motytelse for resultater, arbeidsinnsats, omstillingsvilje, ansvar og verdiskaping som den enkelte bidrar med i fellesskapet.
- Lønnsdannelsen vil være differensiert i forhold til i hvilken grad ovennevnte kriterier er til stede og blir oppfylt.

Det er ikke fastsatt konkrete individuelle økonomisk og ikke-finansielle resultatkriterier for ledende personer som benyttes ved lønnsjennomgangen.

- Styret fastsetter i henhold til regelverket lønnsendringen til konsernsjef.
- Konsernsjef fastsetter tilsvarende lønnsendringen til øvrige medlemmer i konsernledelsen etter forankring i Godtgjørelsesutvalget.
- Generalforsamlingen fastsetter styrehonoraret for de ansattes styremedlemmer.

Honorarer

De ansattes styremedlemmer har mottatt honorar for sitt styreverv fastsatt av generalforsamlingen

Bankens direktører med styreverv i Sørmeqleren AS (pt konserndirektør bedriftsmarked og konserndirektør marked og kommunikasjon) mottar styre- honorar for disse styrevervene. Utover dette har ingen ledende personer mottatt honorarer fra banken eller datterselskaper.

Naturalytelser

Naturalytelser et utbetalt i henhold til regelverket. Det har ikke vært endringer i omfang eller innhold.

Variabel godtgjørelse

Styret besluttet i styremøte 8. februar 2024 å utbetale alle ansatte inkludert ledende personer en variabel godtgjørelse for 2023 på 150 % av en månedslønn. Den variable godtgjørelsen utbetales som et kontantbeløp i forbindelse med ordinær lønnskjøring i februar 2024. Banken har ingen variabel godtgjørelse som utbetales over flere år.

Ekstraordinær godtgjørelse

Det er ikke utbetalt ekstraordinær godtgjørelse til ledende personer i 2023.

Pensjon

Pensjonsinnbetalinger i 2023 til kollektive og individuelle pensjonsavtaler er foretatt i henhold til inngåtte avtaler.

Sammenlignende informasjon om endringer i godtgjørelse og selskapets resultater

Se tabell 4: Sammenlignende informasjon om endringer i godtgjørelse og selskapets resultater

Tabell 1: Godtgjørelser til ledende ansatte

			Fast godtgjørelse			Variabel godtgjørelse					
Ledende ansatte	Rolle	Årstall	Fast lønn	Naturallytelser	Ett års variabel	Fler års variabel	Pensjon	Samlet godtgjørelse	Antall Egenkapitalbevis	Lån	Andel fast godtgjørelse*
Geir Bergskaug 1)	Konsernsjef	2023	4 056	275	289		742	5 362	88 803	3 000	94,6 %
		2022	3 076	185	70		2 084	5 415	76 203	2 995	98,7 %
Lasse Kvinlaug 2)	Viseadm. direktør/ direktør BM	2023	794	50	185		429	1 458	4 052	0	87,3 %
		2022	1 976	203	46		368	2 592	4 052	0	98,2 %
Gunnar Thomassen 3) 8)	Konserndirektør bedriftsmarked	2023	1 954	328	174		364	2 820	5 318	6 352	93,8 %
		2022	1 853	275	42		312	2 483	3 718	5 911	98,3 %
Pål Ekberg 5)	Konserndirektør personmarked	2023	2 000	417	0		78	2 495	2 880	2 073	100,0 %
Rolf Søraker	Konserndirektør stab	2023	1 594	246	143		317	2 300	4 528	1 472	93,8 %
		2022	1 525	195	35		276	2 031	2 608	1 631	98,3 %
Marianne Lofthus 4)	Konserndirektør kapitalmarked	2023	1 566	256	142		358	2 322	1 948	6 930	93,9 %
		2022	1 501	252	34		307	2 094	1 228	6 304	98,4 %
Bjørn A. Friestad	Konserndirektør risikostyring	2023	1 650	246	148		351	2 395	6 683	659	93,8 %
		2022	1 579	183	36		306	2 103	5 083	744	98,3 %
Gry Moen	Konserndirektør forretningsutvikling	2023	1 574	203	142		347	2 266	732	5 504	93,7 %
		2022	1 503	194	34		293	2 023	732	5 319	98,3 %
Steinar Breen	Konserndirektør strategi	2023	1 583	272	142		167	2 164	3 178	2 319	93,4 %
		2022	1 514	211	36		162	1 923	1 578	1 413	98,1 %
Eva Kvelland 8)	Konserndirektør marked og kommunikasjon	2023	1 449	249	131		154	1 983	1 772	4 983	93,4 %
		2022	1 263	148	13		140	1 564	772	1 788	99,1 %
Steinar Vigsnes 9)	Konserndirektør økonomi og finans	2023	1 469	261	131		152	2 013	9 598	4 874	93,5 %
		2022	1 339	124	133		139	1 735	6 718	4 992	92,3 %
Bente Svensen 6)	Konserndirektør prosessforbedring	2023	1 346	36	89		195	1 666	912	2 721	94,7 %
Gunhild Tveiten Golid 7)	Ansattvalgt styremedlem	2023	175	0	0			175	3 864	0	100,0 %
		2022	175	0	0			175	1 464	0	100,0 %
Jan Erling Tobiassen 7)	Ansattvalgt styremedlem	2023	175	0	0			175	3 340	57	100,0 %
		2022	175	0	0			175	1 740	0	100,0 %

1) Pensjonsavtalen til konsernsjef ble reforhandlet i 2023. Samlet godtgjørelse viser en reduksjon fra 2022 til 2023

2) Viseadm. direktør/direktør BM t.o.m 31.03.2023

3) Konserndirektør personmarked t.o.m 31.03.2023. Konserndirektør bedriftsmarked f.o.m 01.04.2023

4) Konserndirektør kapitalmarked t.o.m 31.12.2023

5) Tiltrådte som konserndirektør personmarked 01.09.2023

6) Konstituert konserndirektør personmarked 01.04.2023 - 31.08.2023. Konserndirektør prosessforbedring f.o.m 01.09.2023

7) Opplysninger i tabellen utgjør styrehonorar

8) Styrehonorar for styreverv i Sørmeqleren er ikke inkludert i tabellen. Dette gjelder Eva Kvelland og Gunnar Thomassen som hver har mottatt kr 60 tusen kroner i 2023

9) Tiltrådte som konserndirektør Økonomi 01.06.2022. Konserndirektør Økonomi og Finans f.o.m 01.01.2024

Tabell 2: Godtgjørelser og lignende til styret

						2023
Styret		Antall			Samlet	
TUSEN KRONER	Rolle	egenkapitalbevis	1) Honorar	Naturallytelser	godtgjørelse	Lån
Knut R Sæthre	Leder	1 600	464	0	464	0
Mette Harv	Nestleder	400	274	0	274	0
Merete Østby	Medlem	0	228	0	228	0
Erik Tønnesen 2)	Medlem	800	250	0	250	5 695
Trond Randøy	Medlem	640	243	0	243	0
Eli Giske	Medlem	640	256	0	256	0
Tor Kim Steinsland	Fast møtende /vara	400	150	0	150	3 414
Jan Erling Tobiassen	Ansattvalgt	3 340	175	0	175	57
Gunnhild Tveiten Golid	Ansattvalgt	3 864	175	0	175	0
Sum		11 684	2 215	0	2 215	9 166

1) Honorar styre, risikoutvalg, revisjonsutvalg, teknologiutvalg, godtgjørelsesutvalg

2) Lord 1 AS - nærstående til Erik Tønnesen - har 3201 egenkapitalbevis

						2022
Styret		Antall			Samlet	
TUSEN KRONER	Rolle	egenkapitalbevis	1) Honorar	Naturallytelser	godtgjørelse	Lån
Stein A. Hannevik 2)	Leder	38 467	138	3	140	0
Inger Johansen 3)	Nestleder	0	72	0	72	0
Knut R Sæthre 4)	Leder	0	413	0	413	0
Mette Harv 5)	Nestleder	0	294	0	294	0
Merete Østby	Medlem	0	208	0	208	0
Erik Tønnesen	Medlem	0	250	0	250	8 336
Trond Randøy 6)	Medlem	0	197	0	197	0
Eli Giske 7)	Medlem	0	181	0	181	0
Tor Kim Steinsland 7)	Fast møtende/vara	0	113	0	113	3 279
Jan Erling Tobiassen	Ansattvalgt	0	175	0	175	0
Gunnhild Tveiten Golid	Ansattvalgt	0	175	0	175	0
Sum		38 467	2 216	3	2 218	11 615

1) Honorar fra styret og underkomiteer

2) Leder til og med 31.03.2022

3) Nestleder til og med 31.03.2022

4) Leder fra 01.04.2022

5) Nestleder fra 01.04.2022

6) Fast medlem fra 01.04.2022

7) Fast møtende varamedlem fra 01.04.2022

Tabell 3: Godtgjørelser og lignende til generalforsamling

				2023
Generalforsamlingen		Antall		
TUSEN KRONER	Rolle	egenkapitalbevis	1) Honorar	Lån
Anne Omholt Hovstad	Leder generalforsamlingen	0	90	0
Eldbjørg Dahl 2)	Nestleder generalforsamlingen	0	12	0
Terje Spilling 5)	Kundevalgt	0	4	1 075
Anders Gaudestad	Kundevalgt	0	12	1 1816
Hege Nodeland	Kundevalgt	0	8	6 703
Astri Lunde Wilmann 5)	Kundevalgt	84	4	0
Berit Therese Knudsen	Kundevalgt	0	8	0
Birgitte Midgaard	Kundevalgt	0	86	390
Terje Røsnes	Kundevalgt	600	8	0
Gjermund Nesland	Kundevalgt	0	36	0
Tore Askildsen 8)	Offentlig valgt	84	8	760
Dag Eide 8)	Offentlig valgt	84	36	0
Bjørn Rudborg 9)	Offentlig valgt	0	4	0
Nina Berit Gumpen Hansen 3)	Egenkapitalbeviser	0	55	0
Ole Moe Dy 7)	Egenkapitalbeviser	99	16	0
Rune Røisland	Egenkapitalbeviser	370	47	0
Kari Anne Nordbø 5) 2)	Egenkapitalbeviser	175	4	0
Harald Rune Øyhovden 4)	Egenkapitalbeviser	0	8	0
Tomas Holmen Nyberg 6)	Egenkapitalbeviser	0	4	3 973
Vibekke Hellesund 2)	Egenkapitalbeviser	0	4	0
Hildegunn Smidsrød	Valgt av de ansatte	1 586	8	584
Tommy Holter Moi	Valgt av de ansatte	5 000	8	8 104
Britt Ytterbø	Valgt av de ansatte	1 214	8	1 538
Hans Arthur Frigstad	Valgt av de ansatte	280	36	3 009
Vidar Ås	Valgt av de ansatte	2 660	8	0
Veronica Hamstad	Valgt av de ansatte	3 326	24	6 151
Jan-Inge Wågestad	Valgt av de ansatte	3 340	8	2 846
Sum		18 902	554	46 949

1) Honorar generalforsamling og valgkomite

2) Representerer Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør som eier 10.925.765 egenkapitalbevis

3) Representerer Gumpen Bileiendom AS som eier 178.209 egenkapitalbevis

4) Representerer Hamjern Invest AS som eier 99 egenkapitalbevis

5) Gikk ut av generalforsamlingen 31.03.2023

6) Representerer Acan AS/Acto AS som eier 20 000/60 000 egenkapitalbevis

7) Representerer Ole Moe Holding som eier 19.627 egenkapitalbevis

8) Representerer Agder fylkeskommune

9) Representerer Vestfold og Telemark fylkeskommune

10) Forstanderskapet endret i 2023 navn til Generalforsamlingen

				2022
Generalforamlingen		Antall		
TUSEN KRONER	Rolle	egenkapitalbevis	1) Honorar	Lån
Anne Omholt Hovstad	Leder generalforsamlingen fo.m 01.04.2022	0	58	0
Eldbjørg Dahl	Nestleder genralforsamlingen f.o.m 01.04.2022	0	16	0
Jorunn Aarrestad 5)	Leder generalforsamlingen t.o.m 31.03.2022	0	32	3 183
Nina Berit Gumpen Hansen 3)	Nestleder generalforsamlingen t.o.m 31.03.2022	174 209	47	0
Terje Spilling	Innskytervalgt	0	8	1 447
Anders Gaudestad	Innskytervalgt	0	8	11 515
Hege Nodeland	Innskytervalgt	0	4	6 763
Astri Lunde Wilmann	Innskytervalgt	0	4	0
Berit Therese Knudsen	Innskytervalgt	0	16	0
Birgitte Midgaard	Innskytervalgt	0	81	291
Kristi Marie Tveit	Innskytervalgt	0	8	465
Oddmund Ljosland	Innskytervalgt	0	8	5 750
Mette Vestberg Sørensen 5)	Innskytervalgt	0	27	0
Terje Røsnes	Innskytervalgt	600	4	0
Merete Fogh Lund	Innskytervalgt	0	8	2 166
Gjermund Nesland	Innskytervalgt	0	12	0
Tore Askildsen	Offentlig valgt	0	8	1 641
Dag Eide	Offentlig valgt	0	19	0
Bjørn Rudborg	Offentlig valgt	0	8	0
Alf Albert 5)	Egenkapitalbeviser	73 044	31	1 800
Ole Moe Dy	Egenkapitalbeviser	24 577	20	0
Rune Røisland	Fast møtende vara egenkapitalbeviser	370	16	0
Kari Anne Nordbø 2)	Egenkapitalbeviser	175	8	0
Harald Rune Øyhovden 4)	Egenkapitalbeviser	189 099	16	0
Karen Andersen 5)	Valgt av de ansatte	894	19	1 597
Hildegunn Smidsrød	Valgt av de ansatte	1 346	4	693
Tommy Holter Moi	Valgt av de ansatte	1 666	8	5 978
Nina Merete Olsen 5)	Valgt av de ansatte	1 648	19	4 375
Britt Ytterbø	Valgt av de ansatte	894	8	1 573
Hege Kirkhus 5)	Valgt av de ansatte	1 346	4	6 637
Hans Arthur Frigstad	Valgt av de ansatte	280	12	2 714
Vidar Ås	Valgt av de ansatte	1 700	4	2 280
Veronica Hamstad	Valgt av de ansatte	1 648	8	5 561
Jan-Inge Wågestad	Valgt av de ansatte	1 740	4	2 906
Sum		466 236	556	69 338

1) Honorar generalforsamlingen og valgkomite

2) Representerer Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør som eier 34 027 762 egenkapitalbevis

3) Representerer Gumpen Bileiendom AS som eier 174 209 egenkapitalbevis

4) Representerer Hamjern Invest AS som eier 180 099 egenkapitalbevis

5) Gikk ut av generalforsamlingen 31.03.2022

Tabell 4: Sammenlignende informasjon om endringer i godtgjørelse og selskapets resultater

Geir Bergskaug 2)	Konsernsjef	Endring	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 -2022	2022-2023	2023
Samlet godtgjørelse		i prosent	4,1	-2,3	13,2	-8,1	-1,0	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	210	-125	685	-478	-53	5 362
Fastlønn		i prosent	2,9	1,6	1,6	3,1	31,9	
Fastlønn		i tusen kr	82	47	46	92	980	4 056
Lasse Kvinlaug 1)	Viseadm. direktør	Endring	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 -2022	2022-2023	2023
Samlet godtgjørelse		i prosent	-8,6	7,3	2,2	-1,1	-43,8	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	-225	175	57	-30	-1134	1 458
Fastlønn		i prosent	2,9	1,3	1,9	2,9	-59,8	
Fastlønn		i tusen kr	52	24	36	55	-1182	794
Gunnar P. Thomassen	Konserndirektør bedriftsmarked	Endring	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 -2022	2022-2023	2023
Samlet godtgjørelse		i prosent	6,5	2,7	8,3	-6,9	13,6	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	146	64	205	-185	337	2 820
Fastlønn		i prosent	3,1	1,3	1,9	2,8	5,5	
Fastlønn		i tusen kr	53	22	34	53	101	1 954
Pål Ekberg	Konserndirektør personmarked	Endring	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 -2022	2022-2023	2023
Samlet godtgjørelse		i prosent	NA	NA	NA	NA	NA	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	NA	NA	NA	NA	2 495	2 495
Fastlønn		i prosent	NA	NA	NA	NA	NA	
Fastlønn		i tusen kr	NA	NA	NA	NA	2 000	2 000
Rolf H Søraker	Konserndirektør stab	Endring	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 -2022	2022-2023	2023
Samlet godtgjørelse		i prosent	6,3	2,6	5,0	-3,5	13,2	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	116	50	100	-74	269	2 300
Fastlønn		i prosent	2,9	1,8	1,4	3,0	4,5	
Fastlønn		i tusen kr	40	26	21	44	69	1 594
Marianne Lofthus	Konserndirektør kapitalmarked	Endring	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 -2022	2022-2023	2023
Samlet godtgjørelse		i prosent	4,4	5,4	7,3	-4,0	10,9	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	82	104	148	-88	228	2322
Fastlønn		i prosent	3,8	1,5	3,7	5,2	4,3	
Fastlønn		i tusen kr	50	21	51	74	65	1566
Bjørn A. Friestad	Konserndirektør risikostyring	Endring	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 -2022	2022-2023	2023
Samlet godtgjørelse		i prosent	1,6	5,6	0,5	-2,3	13,9	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	32	113	11	-49	292	2 395
Fastlønn		i prosent	2,9	1,5	1,8	3,0	4,5	
Fastlønn		i tusen kr	42	22	27	46	71	1 650
Gry Moen	Konserndirektør forretningsutvikling	Endring	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 -2022	2022-2023	2023
Samlet godtgjørelse		i prosent	5,3	3,6	6,1	-3,8	12,0	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	96	69	121	-79	243	2 266
Fastlønn		i prosent	3,1	1,9	3,7	5,3	4,7	
Fastlønn		i tusen kr	41	26	51	76	71	1 574
Steinar Breen	Konserndirektør strategi	Endring	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 -2022	2022-2023	2023
Samlet godtgjørelse		i prosent	NA	NA	-2,2	6,8	12,5	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	NA	1840	-40	123	241	2 164
Fastlønn		i prosent	NA	NA	-4,4	6,2	4,6	
Fastlønn		i tusen kr	NA	1490	-65	89	69	1 583
Eva Kvelland	Konserndirektør marked og kommunikasjon	Endring	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 -2022	2022-2023	2023
Samlet godtgjørelse		i prosent	NA	NA	NA	1,8	26,8	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	NA	NA	1536	28	419	1 983
Fastlønn		i prosent	NA	NA	NA	0,2	14,7	
Fastlønn		i tusen kr	NA	NA	1261	2	186	1 449
Steinar Vigsnes	Konserndirektør økonomi og finans	Endring	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 -2022	2022-2023	2023
Samlet godtgjørelse		i prosent	NA	NA	NA	NA	16,0	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	NA	NA	NA	1735	278	2 013
Fastlønn		i prosent	NA	NA	NA	NA	9,7	
Fastlønn		i tusen kr	NA	NA	NA	1339	130	1 469

Tabell 4, forts.

Bente Svensen	Konserndirektør prosessforbedring	Endring	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 -2022	2022-2023	2023
Samlet godtgjørelse		i prosent	NA	NA	NA	NA	NA	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	NA	NA	NA	NA	1 666	1 666
Fastlønn		i prosent	NA	NA	NA	NA	NA	
Fastlønn		i tusen kr	NA	NA	NA	NA	1346	1 346
Jan Erling Tobias- sen 3)	Ansatt valgt styremedlem	Endring	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 -2022	2022-2023	2023
Samlet godtgjørelse		i prosent	3,1	32,8	7,3	-8,4	0,0	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	4	44	13	-16	0	175
Fastlønn		i prosent	4,3	15,0	1,4	25,0	0,0	
Fastlønn		i tusen kr	5	18	2	35	0	175
Gunhild Tveiten Golid 3)	Ansatt valgt styremedlem	Endring	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 -2022	2022-2023	2023
Samlet godtgjørelse		i prosent	7,6	14,9	51,2	-28,6	0,0	
Samlet godtgjørelse		i tusen kr	10	21	83	-70	0	175
Fastlønn		i prosent	4,3	16,7	0,0	25,0	0,0	
Fastlønn		i tusen kr	5	20	0	35	0	175
Endring i bankens driftsres., EK avkastn. og lønn		Endring	2018 -2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 - 2022	2022-2023	2023
Endring i bankens driftsresultat		i mill kr	186	-31	129	60	490	1 773
Endring i bankens driftsresultat		i prosent	19,8	-2,8	11,8	4,9	38,2	
Endring i bankens EK avkastning		i prosent	11,8	-11,6	7,1	-3,3	29,9	11,3
Endring i snitt fastlønn ansatte eksl. ledende pers		i tusen kr	25	13	31	22	25	719 947
Endring i snitt fastlønn ansatt eksl. ledende pers		i prosent	4,1	2,0	4,9	3,3	3,6	

1) Viseadm. Direktør t.o.m 31.03.2023

2) Pensjonsavtalen til konsernsjef ble reforhandlet i 2023. Samlet godtgjørelse viser en reduksjon fra 2022 til 2023.

3) For de ansattvalgte styremedlemmene er kun styrehonorar oppgitt.

Til generalforsamlingen i Sparebanken Sør

Uavhengig revisors attestasjonsuttalelse om rapport om lønn og annen godtgjørelse til ledende personer

Konklusjon

Vi har utført et attestasjonsoppdrag for å oppnå betryggende sikkerhet for at Sparebanken Sørs rapport om godtgjørelse til ledende personer (lønnsrapporten) for regnskapsåret som ble avsluttet 31. desember 2023, er i samsvar med finansforetaksloven § 15-6, jf. allmennaksjeloven § 6-16b og tilhørende forskrift.

Etter vår mening er lønnsrapporten i det alt vesentlige utarbeidet i samsvar med finansforetaksloven § 15-6, jf. allmennaksjeloven § 6-16b og tilhørende forskrift.

Styrets ansvar

Styret er ansvarlig for utarbeidelsen av lønnsrapporten og for at den inneholder de opplysninger som kreves etter allmennaksjeloven § 6-16b og tilhørende forskrift. Styret har også ansvar for slik intern kontroll som det finner nødvendig for å utarbeide en lønnsrapport som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, hverken som følge av misligheter eller feil.

Vår uavhengighet og kvalitetsstyring

Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov, forskrift og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarter) utstedt av the International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Vi anvender internasjonal standard for kvalitetsstyring (ISQM) 1 Kvalitetsstyring for revisjonsforetak som utfører revisjon og forenklet revisorkontroll av regnskaper samt andre attestasjonsoppdrag og beslektede tjenester, og opprettholder et omfattende system for kvalitetskontroll inkludert dokumenterte retningslinjer og prosedyrer vedrørende etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og gjeldende lovmessige og regulatoriske krav.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om lønnsrapporten inneholder de opplysninger som kreves etter allmennaksjeloven § 6-16b og tilhørende forskrift, og at opplysningene i lønnsrapporten ikke inneholder vesentlig feilinformasjon. Vi har utført vårt arbeid i samsvar med internasjonal attestasjonsstandard (ISAE) 3000 – «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon».

Vi har gjort oss kjent med retningslinjene om fastsettelse av lønn og godtgjørelse til ledende personer som er godkjent av generalforsamlingen. Våre handlinger omfattet opparbeidelse av en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for utarbeidelse av lønnsrapporten for å utforme kontrollhandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. Videre utførte vi kontroller av fullstendigheten og nøyaktigheten av opplysningene i lønnsrapporten, herunder om den inneholder de opplysningene som kreves etter lov og

tilhørende forskrift. Vi mener at innhentet bevis er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Kristiansand, 27. februar 2024
PricewaterhouseCoopers AS

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "F. Botha".

Fredrik Botha
Statsautorisert revisor

Sak 08/23 Fullmakt til erverv av egne egenkapitalbevis

I henhold til vedtak om spareordning for ansatte i Sparebanken Sør, vil banken måtte gjennomføre kjøp av egne egenkapitalbevis i markedet.

Kjøp av utestående egenkapitalbevis forutsetter fullmakt fra bankens generalforsamling og tillatelse fra Finanstilsynet. Antatt tilbakekjøpsbehov i utestående egenkapitalbevis avhenger av ansattes deltagelse i spareordningen.

Styret innstiller overfor generalforsamlingen om at det fattes følgende vedtak:

"I henhold til finansforetaksloven § 10-5, jf. allmennaksjeloven § 9-4 gir generalforsamlingen styret fullmakt til å erverve og ta pant i bankens egne egenkapitalbevis, på følgende vilkår:

- 1. Banken kan i en eller flere omganger, erverve og/eller ta pant i egenkapitalbevis med samlet pålydende verdi inntil 15 millioner kroner.*
- 2. Det beløp som skal betales for hvert egenkapitalbevis som erverves skal være minimum NOK 50 og maksimum NOK 220.*
- 3. Fullmakten skal ikke benyttes dersom dette får vesentlig innvirkning på bankens rene kjernekapital, samt på interne og/eller myndighetsfastsatte kapitalkrav.*
- 4. Erverv av egenkapitalbevis skal skje ved kjøp i verdipapirmarkedet via Oslo Børs og avhendelse skal skje gjennom salg i samme marked, eventuelt som et videresalg til bankens ansatte innenfor de lover og forskrifter som gjelder.*
- 5. Fullmakten kan benyttes fra det tidspunktet den er godkjent av Finanstilsynet og registrert i Foretaksregisteret.*
- 6. Fullmakten kan delegeres.*

Fullmakten gjelder frem til neste ordinære generalforsamling eller til 31. mars 2025.

SAK 09/24**FULLMAKT FOR OPPTAK AV ANSVARLIG LÅN, FONDSOBLIGASJONER OG
ETTERSTILT SENIORGJELD**

Styret har gjort vedtak om en finansieringsramme på 9.700 millioner kroner eller tilsvarende i utenlandsk valuta, for utstedelse av ansvarlig lån, fondsobligasjoner og etterstilt gjeld. Finansieringen kan finne sted som emisjon av ansvarlig lån for inntil 1.500 millioner kroner, fondsobligasjoner for inntil 1.200 millioner kroner og etterstilt gjeld for inntil 7.000 millioner kroner.

Ved forslag til rammefastsettelsen er bankens kapitalprognoser, herunder endring i kapitalsammensetningen for pilar-2 krav (pilar 2-splitt), lagt til grunn.

Fullmakten skal benyttes innenfor styrevedtatte retningslinjer for markedsfinansiering. Låneopptakene skal være knyttet til bankens løpende finansielle aktivitet og for finansiering av bankens ordinære virksomhet.

Styret innstiller overfor generalforsamlingen at det fattes følgende vedtak:

«Med formål om å optimalisere bankens kapitalstruktur, gir generalforsamlingen styret fullmakt til å gjennomføre emisjon av ansvarlig lån for inntil 1.500 millioner kroner, fondsobligasjonslån for inntil 1.200 millioner kroner og senior etterstilt obligasjonsgjeld for inntil 7.000 millioner kroner, eller tilsvarende i utenlandsk valuta, i etablerte finansieringsinstrumenter i det norske eller internasjonale finansmarkedet, til fast eller flytende rente, med call-opsjon eller forfall etter inntil 10 år og emittert offentlig eller som private placements. Fullmakten omfatter myndighet til å inngå, undertegne, utstede og bekrefte avtaler, prospekter og andre dokumenter, samt foreta disposisjoner som måtte være nødvendig i denne sammenheng.

Fullmakten kan delegeres og gjelder inntil 31.03.2025 eller inntil vedtak om endring foreligger. Alle tidligere fullmakter til å oppta ansvarlig lån, fondsobligasjoner og etterstilt gjeld tilbakekalles.»

Kristiansand, 14. februar 2024

Geir Bergskaug
Konsernsjef

Steinar Vigsnes
Konserndirektør økonomi

Sak 10/24 Valg

Valgkomitéen har hatt en god og grundig prosess for å komme frem til en innstilling på kandidater til nytt styre i Sparebanken Sør. Valgkomitéen har hatt 8 møter frem til innstillingen ble klar i november 2023.

Våren og høsten 2023 ble det gjennomført intervju med styret, administrerende direktør og tidligere viseadministrerende direktør. Valgkomitéen har også gjennomgått styrets egenevaluering fra våren 2023. Formålet var å vurdere hvilke egenskaper og kompetanse som er representert i styret, om styremedlemmene hadde tilstrekkelig kapasitet til å sitte i styret, om det er mangfold i styret, om medlemmenes uavhengighet, samt om styrets ivaretar interessen til alle kategoriene i generalforsamlingen.

Hele styret er på valg, og de sittende medlemmene i styret ble forespurt om de ønsket gjenvalg. Etter en vurdering av enkeltpersonene og styret som en samlet enhet har valgkomitéen enstemmig konkludert med at sittende styremedlemmer og varamedlem som ønsker gjenvalg skal innstilles til gjenvalg. I tillegg til at de er vurdert i henhold til gjeldende instruks har også valgkomitéen vektlagt styrets opparbeidete kompetanse knyttet til IRB prosessen. Oppmøte på styremøtene er meget godt. Det gjelder både styremedlemmene og fast varamedlem.

En oversikt over styremedlemmenes kompetanse mm. finnes nederst i dokumentet.

Valgkomitéen har enstemmig innstilt Knut Ruhaven Sæthre som styreleder og Mette Harv som nestleder i styret.

Valgkomitéen har også enstemmig innstilt Anne Omholt Hovstad som leder av generalforsamlingen og Eldbjørg Dahl som nestleder. Anne Omholt Hovstad er kundevalgt representant fra Grimstad og Eldbjørg Dahl representerer egenkapitalbevisiere.

Til sist har valgkomitéen utarbeidet innstilling på ny valgkomité og leder av valgkomitéen for generalforsamlingen. Man har ivaretatt vedtektenes bestemmelser om at medlemmer fra alle fire kategorier som er i generalforsamlingen også er representert i valgkomitéen. Siden generalforsamlingens sammensetning blir endret fra og med 2024 har valgkomitéen valgt å endre valgkomitéens sammensetning i tråd med dette. Det er nå 3 representanter fra egenkapitalbevisiere, 2 fra kundene, 2 fra de ansatte og 1 fra de offentlig valgte.

Vedlagt følger valgkomitéens innstilling.

Kragerø, 29. februar 2024

Birgitte Midgaard
leder av valgkomiteen

Innstilling fra generalforsamlingens valgkomité:

Sak 10.1 Innstilling på leder og nestleder for forstanderskapet, 2024 - 2025:
Leder av forstanderskapet – Anne Omholt Hovstad
Nestleder av forstanderskapet – Elbjørg Dahl

Sak 10.2 Innstilling på leder og nestleder av styret, 2024 - 2026:
Leder av styret – Knut Ruhaven Sæthre
Nestleder av styret – Mette Harv

Sak 10.3 Innstilling på medlemmer og varamedlemmer til styret, 2024 - 2026:
Ansatte har foretatt eget valg.

Medlemmer:

Merete Østby
Erik Tønnesen
Trond Randøy
Eli Giske
(Hans Arthur Frigstad, ansatt)
(Tina Marie Kvale, ansatt)

Varamedlemmer:

Kim Steinsland – fast møtende
(Thomas Schulz, ansatt)
(Britt Ytterbø, ansatt)

Sak 10.4 Innstilling på leder, medlemmer og varamedlemmer til generalforsamlingens
valgkomité, 2024 - 2026:

Medlemmer:

Birgitte Midgaard (K), leder
Anne Omholt Hovstad (K)
Nina Gumpen Hansen (EK)
Eskild Stenhaus (EK)
Alf Albert (EK)
Janne Nystøl (O)
Jan-Inge Wågestad (A)
Bolette Ingeberg (A)

Varamedlemmer:

Berit T. Knudsen, (K)
Eldbjørg Dahl, (EK)
Pål Berby (O)
Ida Zoï Salvesen (A)

Oversikt over styremedlemmenes kompetanse mm.

		1. gang valgt	Alder	Utdanning/erfaring	Antall EK-bevis
Sæthre	Knut	2020	59	Siviløkonom fra Fribourg/Sveits med master i strategisk ledelse fra NHH. Finansdirektør i BW Energy Limited. Tidligere finansdirektør i BW Offshore Limited og finansdirektør i APL ASA.	1600
Harv	Mette	2018	55	Siviløkonom fra Norges Handelshøyskole. Executive Vice President Renewables and Aquaculture i Nekkør ASA. Tidligere Executive Vice President TTS Energy i TTS Group ASA og Vice President Global Supply Chain & Logistics i National Oilwell Varco, Rig Systems.	400
Østby	Merete	2020	43	Master of Science, University of Tromsø. Digital Manager, Yara Porsgrunn. Tidligere Business Development Manager, Yara Porsgrunn og Section Manager, Financial Services, EVRY.	0
Tønnesen	Erik	2020	65	Siviløkonom fra BI. Partner i Skagerak Capital AS, tidligere konserndirektør i Gjensidige, regiondirektør i Acta Kapitalforvaltning og banksjef i Sparebanken Sør.	800
Giske	Eli	2022	59	Master of Business and Marketing fra Oslo Handelshøyskole (nå BI). Tidligere CFO bl.a. i Posten Norge AS og EVRY ASA, samt styreleder i bl.a. Spordrift AS og styremedlem i Ruter AS, Usbl, Multiconsult, Baneservice med flere.	640
Randøy	Trond	2022	61	Dr. oecon fra Norges Handelshøyskole. Professor ved Copenhagen Business School (fra 2021) og ved Høgskolen i Agder.	640
Steinsland	Kim	2022	54	Sivilingeniør fra NHH og INSEAD(Kolding institute. CEO i Scanmatic.	400

Til: Generalforsamlingen

Sak 12

Valg av medlemmer og varamedlemmer til kundenes valgkomité

I henhold til vedtektene skal valgkomitéen for kundene innstille på valg av medlemmer og varamedlemmer til ny valgkomité for kundene for perioden 2024 – 2026. Komiteen skal bestå av fire medlemmer og to varamedlemmer, og skal sammensettes på en balansert måte. Valgkomitéen vektlegger i sin innstilling geografisk spredning, kompetanse og kontinuitet.

Valgkomitéen for kundene innstiller på følgende:

Medlemmer:

Birgitte Midgaard
Anne Omholt Hovstad
Berit T. Knudsen
Anders Gaudestad

Varamedlemmer:

Hege Nodeland
Oddmund Ljosland

Kristiansand, 22. mars 2024

Birgitte Midgaard
leder for valgkomitéen for kundene

Til: Generalforsamlingen

Sak 14

Valg av medlemmer og varamedlemmer til egenkapitalbeviserernes valgkomité

I henhold til vedtektene skal valgkomitéen for egenkapitalbeviserne innstille på valg av medlemmer og varamedlemmer til ny valgkomité for egenkapitalbeviserne for perioden 2024 – 2026.

Valgkomitéen for egenkapitalbeviserne ønsker kontinuitet og innstiller på følgende:

Medlemmer:

Eldbjørg Dahl, leder
Harald Rune Øyhovden
Ole Moe d.y.
Tomas Holmen Nyberg

Varamedlemmer:

Vibekke Hellesund
Gunnar Hillestad

Kristiansand, 15. februar 2024

Nina B. Gumpen Hansen
leder for valgkomitéen for egenkapitalbeviserne

Til: Generalforsamlingen

Sak 15

Informasjon om valg av ansatte til generalforsamlingen

I henhold til vedtektene skal ansatte ha syv medlemmer og varamedlemmer i generalforsamlingen.

I 2024 var fire medlemmer og fem varamedlemmer på valg i tre valgkretser. Valget ble avholdt digitalt og resultatet ble følgende:

	Medlemmer	Varamedlemmer
Kristiansand, Vennesla mm.	Bolette Ingeberg	Tommy Holter Moi
Øvrige Agder og Rogaland	Geir Tveit	Nina Geelmuyden, suppleringsvalg 2024 - 2026
	Eline Brønn	Alf Henning Martinsen
Vestfold og Telemark	Ida Zoï Salvesen	Roger Henriksen
		Tine Stange